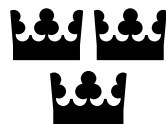

Kultur, medier, trossamfund och fritid

17

Förslag till statens budget för 2016

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	15
2	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	19
2.1	Omfattning.....	19
2.2	Utgiftsutveckling	20
2.3	Skatteutgifter.....	20
2.4	Mål för utgiftsområdet	22
2.5	Resultatredovisning	24
2.5.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	24
2.5.2	Sammanfattande bedömningar.....	24
2.6	Politikens inriktning.....	27
2.6.1	Kultur.....	27
2.6.2	Trossamfund	36
2.6.3	Medier.....	37
2.6.4	Ungdomspolitik.....	41
2.6.5	Politik för det civila samhället.....	43
2.6.6	Folkbildning.....	47
2.6.7	Tillsyn över spelmarknaden.....	49
3	Kulturområdesövergripande verksamhet	51
3.1	Omfattning.....	51
3.2	Utgiftsutveckling	51
3.3	Mål	52
3.4	Resultatredovisning	52
3.4.1	Bedömningsgrunder.....	52
3.4.2	Resultat	52
3.4.3	Analys och slutsatser	66
3.5	Budgetförslag	69
3.5.1	1:1 Statens kulturråd.....	69
3.5.2	1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	70
3.5.3	1:3 Skapande skola	71
3.5.4	1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	72
3.5.5	1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	73
3.5.6	1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	74
3.5.7	1:7 Myndigheten för kulturanalys	76

3.5.8	Bidrag till kulturverksamhet från AB Svenska Spel.....	77
4	Teater, dans och musik.....	79
4.1	Omfattning	79
4.2	Utgiftsutveckling.....	79
4.3	Mål.....	80
4.4	Resultatredovisning.....	80
4.4.1	Bedömningsgrunder	80
4.4.2	Resultat	80
4.4.3	Analys och slutsatser.....	85
4.5	Budgetförslag.....	85
4.5.1	2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen	85
4.5.2	2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	87
4.5.3	2:3 Statens musikverk.....	88
5	Litteraturen, läsandet och språket.....	89
5.1	Omfattning	89
5.2	Utgiftsutveckling.....	89
5.3	Mål.....	90
5.4	Resultatredovisning.....	90
5.4.1	Bedömningsgrunder	90
5.4.2	Resultat	90
5.4.3	Analys och slutsatser.....	94
5.5	Budgetförslag.....	95
5.5.1	3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	95
5.5.2	3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	97
5.5.3	3:4 Institutet för språk och folkminnen	98
6	Bildkonst, arkitektur, form och design.....	99
6.1	Omfattning	99
6.2	Utgiftsutveckling.....	99
6.3	Mål.....	100
6.4	Resultatredovisning.....	100
6.4.1	Bedömningsgrunder	100
6.4.2	Resultat	100
6.4.3	Analys och slutsatser.....	103
6.5	Budgetförslag.....	105
6.5.1	4:1 Statens konstråd	105
6.5.2	4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	105
6.5.3	4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	106
6.5.4	4:4 Bidrag till bild- och formområdet	106
7	Kulturskaparnas villkor.....	109
7.1	Omfattning	109
7.2	Utgiftsutveckling.....	109
7.3	Mål.....	110
7.4	Resultatredovisning.....	110
7.4.1	Bedömningsgrunder	110
7.4.2	Resultat	110
7.4.3	Analys och slutsatser.....	113
7.5	Budgetförslag.....	113

7.5.1	5:1 Konstnärsnämnden.....	113
7.5.2	5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	114
7.5.3	Konstnärsnämndens namn och interna organisation	115
8	Arkiv.....	117
8.1	Omfattning.....	117
8.2	Utgiftsutveckling	117
8.3	Mål	118
8.4	Resultatredovisning	118
8.4.1	Bedömningsgrunder.....	118
8.4.2	Resultat.....	118
8.4.3	Analys och slutsatser	120
8.5	Budgetförslag	121
8.5.1	6:1 Riksarkivet.....	121
9	Kulturmiljö.....	123
9.1	Omfattning.....	123
9.2	Utgiftsutveckling	123
9.3	Mål	124
9.4	Resultatredovisning	124
9.4.1	Bedömningsgrunder.....	124
9.4.2	Resultat.....	124
9.4.3	Analys och slutsatser	127
9.5	Budgetförslag	128
9.5.1	7:1 Riksantikvarieämbetet	128
9.5.2	7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	129
9.5.3	7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	130
10	Museer och utställningar.....	131
10.1	Omfattning.....	131
10.2	Utgiftsutveckling	131
10.3	Mål	132
10.4	Resultatredovisning	132
10.4.1	Bedömningsgrunder.....	132
10.4.2	Resultat.....	132
10.4.3	Analys och slutsatser	134
10.5	Budgetförslag	135
10.5.1	8:1 Centrala museer: Myndigheter	135
10.5.2	8:2 Centrala museer: Stiftelser	136
10.5.3	8:3 Bidrag till vissa museer	137
10.5.4	8:4 Riksutställningar	138
10.5.5	8:5 Forum för levande historia.....	139
10.5.6	8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	140
11	Trossamfund	141
11.1	Omfattning.....	141
11.2	Utgiftsutveckling	141
11.3	Mål	142
11.4	Resultatredovisning	142
11.4.1	Bedömningsgrunder.....	142
11.4.2	Resultat.....	142

11.4.3	Analys och slutsatser.....	144
11.5	Budgetförslag.....	145
11.5.1	9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund.....	145
11.5.2	9:2 Stöd till trossamfund.....	145
12	Film.....	147
12.1	Omfattning.....	147
12.2	Utgiftsutveckling.....	147
12.3	Mål.....	148
12.4	Resultatredovisning.....	148
12.4.1	Bedömningsgrunder.....	148
12.4.2	Resultat.....	148
12.4.3	Analys och slutsatser.....	152
12.5	Budgetförslag.....	153
12.5.1	10:1 Filmstöd.....	153
13	Medier.....	155
13.1	Omfattning.....	155
13.2	Utgiftsutveckling.....	155
13.3	Mål.....	156
13.4	Resultatredovisning.....	156
13.4.1	Bedömningsgrunder.....	156
13.4.2	Resultat.....	156
13.4.3	Analys och slutsatser.....	164
13.5	Budgetförslag.....	166
13.5.1	11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.....	166
13.5.2	11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen.....	166
13.5.3	11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.....	167
13.5.4	11:4 Statens medieråd.....	167
13.5.5	11:5 Stöd till taltidningar.....	168
13.6	Radio och tv i allmänhetens tjänst.....	169
14	Ungdomspolitik.....	171
14.1	Omfattning.....	171
14.2	Utgiftsutveckling.....	171
14.3	Resultatredovisning.....	172
14.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	172
14.3.2	Resultat.....	172
14.3.3	Insatser inom politikområdet.....	174
14.3.4	Analys och slutsatser.....	180
14.4	Budgetförslag.....	181
14.4.1	12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.....	181
14.4.2	12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	182
15	Politik för det civila samhället.....	185
15.1	Omfattning.....	185
15.2	Utgiftsutveckling.....	185
15.3	Mål för politiken för det civila samhället.....	186
15.4	Resultatredovisning för politiken för det civila samhället.....	186
15.4.1	Bedömningsgrunder.....	186
15.4.2	Resultat.....	186

15.4.3	Analys och slutsatser	192
15.5	Mål för idrottspolitiken	193
15.6	Resultatredovisning för idrottspolitiken	193
15.6.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	193
15.6.2	Resultat	193
15.6.3	Analys och slutsatser	199
15.7	Friluftslivspolitik	200
15.7.1	Mål för friluftslivspolitik	200
15.7.2	Resultatredovisning för friluftslivspolitik	200
15.8	Budgetförslag	204
15.8.1	13:1 Stöd till idrotten	204
15.8.2	13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	205
15.8.3	13:3 Bidrag för kvinnors organisering	206
15.8.4	13:4 Stöd till friluftsgesällskap	207
15.8.5	13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	208
15.8.6	13:6 Insatser för den ideella sektorn	209
16	Folkbildning	211
16.1	Omfattning	211
16.2	Utgiftsutveckling	211
16.3	Resultatredovisning	212
16.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	212
16.3.2	Resultat	212
16.3.3	Övriga insatser	216
16.3.4	Analys och slutsatser	217
16.4	Budgetförslag	219
16.4.1	14:1 Bidrag till folkbildningen	219
16.4.2	14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning	220
16.4.3	14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen	221
17	Tillsyn över spelmarknaden	223
17.1	Omfattning	223
17.2	Mål	223
17.3	Resultatredovisning	223
17.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	223
17.3.2	Spelmarknadens utveckling	225
17.3.3	Tillsynen av spelmarknaden	227
17.3.4	Analys och slutsatser	228
17.4	Budgetförslag	229
17.4.1	15:1 Lotteriinspektionen	229

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	16
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	20
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2016–2019. Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	20
Tabell 2.3 Ramnivå 2016 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	20
Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17.....	21
Tabell 2.5 Kulturbudgetens utveckling 2010–2016.....	29
Tabell 2.6 Anslagsutveckling medieområdet samt medelstilldelning till radio och tv i allmänhetens tjänst.....	38
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17.....	51
Tabell 3.2 Skapande skola 2013–2015.....	52
Tabell 3.3 Fördelning av kultursamverkansmedel, verksamhetsbidrag 2014 samt fördelning till Stockholm.....	54
Tabell 3.4 Länsvis fördelning av utvecklingsbidrag 2014.....	55
Tabell 3.5 Svenskt deltagande i EU-programmet Kreativa Europa – delprogrammet Kultur 2014.....	56
Tabell 3.6 Kulturaktörers arbete för ökad tillgänglighet 2014 (inom Statens kulturråds bidragsgivning och kultursamverkansmodellen).....	62
Tabell 3.7 Statliga kulturmyndigheters grundläggande tillgänglighet.....	62
Tabell 3.8 Kulturbryggans bidrag 2012–2014.....	63
Tabell 3.9 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner 2012–2014.....	68
Tabell 3.10 Anslagsutveckling.....	69
Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:1 Statens kulturråd.....	69
Tabell 3.12 Anslagsutveckling.....	70
Tabell 3.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	70
Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	71
Tabell 3.15 Anslagsutveckling.....	71
Tabell 3.16 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Skapande skola.....	72
Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:3 Skapande skola.....	72
Tabell 3.18 Anslagsutveckling.....	72
Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.....	73
Tabell 3.20 Anslagsutveckling.....	73
Tabell 3.21 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler.....	74

Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	74
Tabell 3.23 Anslagsutveckling	74
Tabell 3.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.....	75
Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.....	76
Tabell 3.26 Anslagsutveckling	76
Tabell 3.27 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:7 Myndigheten för kulturanalys.....	76
Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17.....	79
Tabell 4.2 Prestationer Kungliga Operan AB.....	80
Tabell 4.3 Prestationer Kungliga Dramatiska teatern AB.....	81
Tabell 4.4 Prestationer Statens musikverk: Besökare till Musik- och teatermuseet 2012–2014	81
Tabell 4.5 Prestationer Statens musikverk: Statsbidrag till musiklivet 2012–2014	81
Tabell 4.6 Prestationer Dansens Hus: Besökare och föreställningar 2012–2014	81
Tabell 4.7 Prestationer Dansnät Sverige/Dansens Hus	82
Tabell 4.8 Prestationer Drottningholms Slottsteater.....	82
Tabell 4.9 Prestationer Riksteatern 2012–2014: Medlemmar, produktioner och publik.....	83
Tabell 4.10 Stöd till den fria scenkonsten 2012–2014.....	84
Tabell 4.11 Andel statligt bidrag till barn- och ungdomsverksamhet fördelat på teater, dans och musik.....	84
Tabell 4.12 Andel medverkande kvinnor i verksamheter som beviljats bidrag 2011–2013	84
Tabell 4.13 Anslagsutveckling	85
Tabell 4.14 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen.....	86
Tabell 4.15 Sammanställning av medelstilldelningen 2015 och 2016 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen.....	86
Tabell 4.16 Anslagsutveckling	87
Tabell 4.17 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans-, och musikändamål.....	87
Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	88
Tabell 4.19 Anslagsutveckling	88
Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:3 Statens musikverk	88
Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17.....	89
Tabell 5.2 Prestationer talböcker 2012–2014.....	91
Tabell 5.3 Prestationer punktskriftsböcker 2012–2014	91
Tabell 5.4 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande 2012–2014 (beviljade medel)	92
Tabell 5.5 Anslagsutveckling	95
Tabell 5.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.....	96
Tabell 5.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.....	97

Tabell 5.8 Anslagsutveckling.....	97
Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier.....	97
Tabell 5.10 Anslagsutveckling.....	98
Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 3:4 Institutet för språk och folkminnen	98
Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17	99
Tabell 6.2 Anslagsutveckling.....	105
Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 4:1 Statens konstråd.....	105
Tabell 6.4 Anslagsutveckling.....	105
Tabell 6.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.....	105
Tabell 6.6 Anslagsutveckling.....	106
Tabell 6.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor.....	106
Tabell 6.8 Anslagsutveckling.....	106
Tabell 6.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 4:4 Bidrag till bild- och formområdet	107
Tabell 6.10 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet	108
Tabell 7.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17	109
Tabell 7.2 Konstnärsnämndens stipendie- och bidragsärenden 2012–2014.....	110
Tabell 7.3 Konstnärsnämnden – beslutade stipendier och bidrag 2012–2014.....	111
Tabell 7.4 Anslagsutveckling.....	113
Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 5:1 Konstnärsnämnden.....	114
Tabell 7.6 Anslagsutveckling.....	114
Tabell 7.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	115
Tabell 7.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	115
Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17	117
Tabell 8.2 Prestationer inom God arkivhantering och tillsyn 2012–2014.....	118
Tabell 8.3 Prestationer inom Ta emot, bevara och vårda 2012–2014 (statligt material).....	119
Tabell 8.4 Prestationer inom Tillhandahålla och tillgängliggöra.....	119
Tabell 8.5 Anslagsutveckling.....	121
Tabell 8.6 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:1 Riksarkivet.....	121
Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17.....	123
Tabell 9.2 Antal besökare Glimmingehus och Gamla Uppsala museum 2012–2014.....	126
Tabell 9.3 Anslagsutveckling.....	128
Tabell 9.4 Uppdragsverksamhet	128
Tabell 9.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 7:1 Riksantikvarieämbetet	128
Tabell 9.6 Anslagsutveckling.....	129
Tabell 9.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård ...	129
Tabell 9.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård	130
Tabell 9.9 Anslagsutveckling.....	130
Tabell 9.10 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	130

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom Muser och utställningar, utgiftsområde 17	131
Tabell 10.2 Anslagsutveckling	135
Tabell 10.3 Sammanställning över medelstilldelningen till Centrala museer: Myndigheter	135
Tabell 10.4 Sammanställning över avgiftsintäkterna till Centrala museer: Myndigheter	135
Tabell 10.5 Arkeologisk uppdragsverksamhet	136
Tabell 10.6 Uppdragsverksamhet Cosmonova.....	136
Tabell 10.7 Uppdragsverksamhet Vasamuseet.....	136
Tabell 10.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:1 Centrala museer: Myndigheter	136
Tabell 10.9 Anslagsutveckling	136
Tabell 10.10 Sammanställning över medelstilldelning till Centrala museer: Stiftelser	136
Tabell 10.11 Sammanställning över avgiftsintäkterna till Centrala museer: Stiftelser	137
Tabell 10.12 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:2 Centrala museer: Stiftelser	137
Tabell 10.13 Anslagsutveckling	137
Tabell 10.14 Sammanställning över medelstilldelning för Bidrag till vissa museer...	137
Tabell 10.15 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:3 Bidrag till vissa museer	138
Tabell 10.16 Anslagsutveckling	138
Tabell 10.17 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:4 Riksutställningar.....	138
Tabell 10.18 Anslagsutveckling	139
Tabell 10.19 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:5 Forum för levande historia.....	139
Tabell 10.20 Anslagsutveckling	140
Tabell 10.21 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål.....	140
Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17.....	141
Tabell 11.2 Anslagsutveckling	145
Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	145
Tabell 11.4 Anslagsutveckling	145
Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 9:2 Stöd till trossamfund...	146
Tabell 12.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17	147
Tabell 12.2 Ursprungsområde för premiärsatta långfilmer på biograf 2012–2014....	150
Tabell 12.3 Textade och syntolkade visningar på biograf 2012–2014	150
Tabell 12.4 Andel kvinnor som fått produktionsstöd till lång spelfilm 2012–2014..	152
Tabell 12.5 Anslagsutveckling	153
Tabell 12.6 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 10:1 Filmstöd	153
Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17	155
Tabell 13.2 Antal dagstidningar med driftsstöd 2012–2014	156
Tabell 13.3 Antal dagstidningar och exemplar med distributionsstöd samt kostnader 2012–2014.....	156
Tabell 13.4 Antal taltidningar 2012–2014.....	157
Tabell 13.5 Antal taltidningsabonnenter 2012–2014	158
Tabell 13.6 Sveriges Radios sändningar i marknätet, per programkategori.....	160
Tabell 13.7 Sveriges Televisions sändningar i marknätet per programkategori.....	160
Tabell 13.8 Anslagsutveckling	166

Tabell 13.9 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.....	166
Tabell 13.10 Anslagsutveckling.....	166
Tabell 13.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen.....	167
Tabell 13.12 Anslagsutveckling.....	167
Tabell 13.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	167
Tabell 13.14 Anslagsutveckling.....	167
Tabell 13.15 Offentligrättslig verksamhet.....	168
Tabell 13.16 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 11:4 Statens medieråd	168
Tabell 13.17 Anslagsutveckling.....	168
Tabell 13.18 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 11:5 Stöd till taltidningar..	169
Tabell 13.19 Medelstilldelning för 2016	170
Tabell 14.1 Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik, utgiftsområde 17.....	171
Tabell 14.2 Anslagsutveckling.....	181
Tabell 14.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.....	182
Tabell 14.4 Anslagsutveckling.....	182
Tabell 14.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	183
Tabell 14.6 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	184
Tabell 15.1 Utgiftsutveckling inom Politik för det civila samhället, utgiftsområde 17	185
Tabell 15.2 Idrotter med flest deltagartillfällen, fördelat på pojkar och flickor, 2013	195
Tabell 15.3 Styrelseledamöter i specialidrottsförbundens styrelser	196
Tabell 15.4 Anslagsutveckling.....	204
Tabell 15.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för.....	204
13:1 Stöd till idrotten.....	204
Tabell 15.6 Anslagsutveckling.....	205
Tabell 15.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler.....	205
Tabell 15.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler.....	206
Tabell 15.9 Anslagsutveckling.....	206
Tabell 15.10 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:3 Bidrag för kvinnors organisering	207
Tabell 15.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2018 för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering	207
Tabell 15.12 Anslagsutveckling.....	207
Tabell 15.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 13:4 Stöd till friluftorganisationer	208
Tabell 15.14 Anslagsutveckling.....	208
Tabell 15.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:5 Bidrag till riksdagspartierna kvinnoorganisationer.....	208
Tabell 15.16 Härledning av anslagsnivån 2016–2018 för 13:5 Bidrag till riksdagspartierna kvinnoorganisationer.....	209
Tabell 15.17 Anslagsutveckling.....	209
Tabell 15.18 Härledning av anslagsnivån 2016–2018 för 13:6 Insatser för den	

ideella sektorn.....	209
Tabell 16.1 Utgiftsutveckling inom Folkbildning, utgiftsområde 17	211
Tabell 16.2 Syften och indikatorer	212
Tabell 16.3 Anslagsutveckling	219
Tabell 16.4 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 14:1 Bidrag till folkbildningen.....	219
Tabell 16.5 Anslagsutveckling	220
Tabell 16.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	220
Tabell 16.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	221
Tabell 16.8 Anslagsutveckling	221
Tabell 16.9 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen.....	222
Tabell 17.1 Resultat.....	224
Tabell 17.2 Spelmarknadens bruttoomsättning.....	225
Tabell 17.3 Marknadsandelar av nettoomsättningen	226
Tabell 17.4 De omsättningsmässigt största spelformerna.....	226
Tabell 17.5 Anslagsutveckling	229
Tabell 17.6 Offentligrättslig verksamhet.....	229
Tabell 17.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 15:1 Lotteriinspektionen....	229

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2017 (avsnitt 3.5.2),
2. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:3 *Skapande skola* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017 (avsnitt 3.5.3),
3. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2017 och 2018 (avsnitt 3.5.5),
4. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2017 och 2018 (avsnitt 3.5.6),
5. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2016 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag för konst, teater och andra kulturella ändamål som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2015 från Nya Penninglotten samt att bidraget ska fördelas enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen (avsnitt 3.5.8),
6. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 137 000 000 kronor 2017 och 2018 (avsnitt 4.5.2),
7. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2017 (avsnitt 5.5.1),
8. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 kronor 2017 (avsnitt 6.5.4),
9. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2017–2026 (avsnitt 7.5.2),
10. godkänner att riksdagens tidigare ställningstaganden i frågor om namn på och intern organisation för den verksamhet som bedrivs av Konstnärsnämnden inte längre ska gälla (avsnitt 7.5.3),
11. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida

- anslag på högst 83 000 000 kronor 2017–2019 (avsnitt 9.5.2),
12. godkänner förslaget till medelstillelning för 2016 från rundradiokontot till Sveriges Radio AB med 2 842 700 000 kronor, till Sveriges Television AB med 4 772 300 000 kronor och till Sveriges Utbildningsradio AB med 411 200 000 kronor (avsnitt 13.6),
 13. godkänner förslaget till medelstillelning för 2016 från rundradiokontot till budgetens inkomstsida med 8 700 000 kronor för den verksamhet som bedrivs av Myndigheten för press, radio och tv (avsnitt 13.6),
 14. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 212 000 000 kronor 2017 (avsnitt 14.4.2),
 15. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2017–2020 (avsnitt 15.8.2),
 16. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 29 000 000 kronor 2017 (avsnitt 15.8.3),
 17. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2017 (avsnitt 15.8.5),
 18. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolkutbildning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2017–2020 (avsnitt 16.4.2),
 19. för budgetåret 2016 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		
1:1	Statens kulturråd	43 715
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	345 966
1:3	Skapande skola	185 533
1:4	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	38 775
1:5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 851
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 314 576
1:7	Myndigheten för kulturanalys	15 500
2:1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	989 425
2:2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	188 586
2:3	Statens musikverk	111 209
3:1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	137 715
3:2	Myndigheten för tillgängliga medier	119 183
3:4	Institutet för språk och folkminnen	58 876
4:1	Statens konstråd	8 253
4:2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	32 942
4:3	Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 498
4:4	Bidrag till bild- och formområdet	28 065

5:1	Konstnärnämnden	20 105
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	380 865
6:1	Riksarkivet	375 402
7:1	Riksantikvarieämbetet	218 192
7:2	Bidrag till kulturmiljövård	250 505
7:3	Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
8:1	Centrala museer: Myndigheter	1 105 458
8:2	Centrala museer: Stiftelser	250 670
8:3	Bidrag till vissa museer	50 010
8:4	Riksutställningar	43 543
8:5	Forum för levande historia	54 954
8:6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80
9:1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	9 837
9:2	Stöd till trossamfund	91 894
10:1	Filmstöd	334 644
11:1	Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	20 719
11:2	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2 703
11:3	Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	383
11:4	Statens medieråd	18 307
11:5	Stöd till taltidningar	49 156
12:1	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	39 346
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	278 440
13:1	Stöd till idrotten	1 902 811
13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	32 164
13:3	Bidrag för kvinnors organisering	28 163
13:4	Stöd till friluftorganisationer	47 785
13:5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
13:6	Insatser för den ideella sektorn	24 758
14:1	Bidrag till folkbildningen	3 811 928
14:2	Bidrag till kontakttolkutbildning	37 733
14:3	Särskilda insatser inom folkbildningen	50 000
15:1	Lotteriinspektionen	49 312
Summa		13 694 535

2 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet är underindelad i följande områden:

- Kulturområdesövergripande verksamhet
- Teater, dans och musik
- Litteraturen, läsandet och språket
- Bildkonst, arkitektur, form och design
- Kulturskaparnas villkor
- Arkiv
- Kulturmiljö
- Museer och utställningar
- Trossamfund
- Film
- Medier
- Ungdomspolitik
- Politik för det civila samhället
- Folkbildning
- Tillsyn över spelmarknaden

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
Kulturområdesövergripande verksamhet	1 833	1 785	1 747	1 954	1 981	2 021	2 013
Teater, dans och musik	1 277	1 277	1 273	1 289	1 284	1 285	1 289
Litteraturen, läsandet och språket	279	314	308	316	317	320	323
Bildkonst, arkitektur, form och design	80	82	79	81	81	81	81
Kulturskaparnas villkor	364	398	389	401	401	401	405
Arkiv	347	370	359	375	378	384	391
Kulturmiljö	931	927	914	929	931	935	939
Museer och utställningar	1 382	1 399	1 380	1 505	1 515	1 539	1 567
Trossamfund	84	102	99	102	102	102	102
Film	302	310	310	335	545	545	517
Medier	119	91	92	91	106	106	114
Ungdomspolitik	291	294	287	318	318	319	295
Politik för det civila samhället	1 832	2 066	2 059	2 051	2 062	2 081	2 081
Folkbildning	3 642	3 673	3 672	3 900	3 883	3 871	3 905
Tillsyn över spelmarknaden	47	49	48	49	50	51	52
Äldreanslag	17	0	0	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 827	13 136	13 016	13 695	13 953	14 040	14 074

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2016–2019. Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	12 785	12 785	12 785	12 785
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	131	176	242	371
Beslut	779	993	1 017	917
Överföring till/från andra utgiftsområden	0	0	0	0
Övrigt	-1	-1	-3	1
Ny ramnivå	13 695	13 953	14 040	14 074

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Tabell 2.3 Ramnivå 2016 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid
Miljoner kronor

	2016
Transfereringar ¹	10 296
Verksamhetsutgifter ²	3 371
Investeringar ³	28
Summa ramnivå	13 695

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2014 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 17 redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd

finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter.

En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är normen inom ett visst skatteslag. Förutom skatteutgifter redovisas i förekommande fall även skattesanktioner, där skatteuttaget är högre än den angivna normen inom skattelaget. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2015 (skr. 2014/15:98). I det följande redovisas de skatteutgifter som är hänförliga till utgiftsområde 17.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Prognos 2015	Prognos 2016
Bidrag till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet	50	60
Försäljning av konstverk <300 000 kr/år	- ¹	-
Tidningar och tidskrifter	1 720	1 830
Böcker och broschyrer	930	990
Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar	1 820	1 900
Kommersiell idrott	1 760	1 830
Upphovsrätter	360	370
Entré djurparker	80	80
Försäljning av konstverk ≥300 000 kr/år	20	20
Ersättning till idrottsutövare	-	-
Omsättning i ideella föreningar	130	120
Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet	220	0
Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund	-	-
Totalt för utgiftsområde 17	7 090	7 200

¹ Ett "—" innebär att skatteutgiften inte kan beräknas.

Bidrag till Stiftelsen Tekniska museet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Enligt 16 kap. 10 och 11 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, får avdrag göras för bidrag som lämnas till Tekniska museet och för sådana bidrag och avgifter till Svenska Film-

institutet som avses i filmavtalet. Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt. I denna proposition föreslås att avdragsrätten för avgifter och bidrag till Svenska Filminstitutet slopas fr.o.m. den 1 januari 2017.

Försäljning av konstverk <300 000 kr/år

Vid försäljning av konstverk för under 300 000 kronor per år är enligt 1 kap. 2 a § mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, försäljningsbeloppet undantaget från mervärdesskatt under förutsättning att upphovsmannen eller dennes dödsbo vid försäljningen äger konstverket. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Tidningar och tidskrifter

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för tidningar och tidskrifter nedsatt till 6 procent. Skattesatsen gäller även radiotidningar för synskadade och andra varor som gör skrift tillgänglig för personer med läsnedsättning. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Böcker och broschyrer

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för böcker, broschyrer, häften, musiknoter, kartor och liknande alster nedsatt till 6 procent. Detta gäller även bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för entréavgift till konserter, biograf-, cirkus-, teater-, opera- och balettföreställningar eller liknande föreställningar nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt. I denna proposition föreslås att mervärdesskatten på tillträde till biograföreställningar höjs från 6 till 25 procent fr.o.m. den 1 januari 2017.

Kommersiell idrott

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för omsättning av tjänster inom idrottsområdet där verksamheten bedrivs kommersiellt, t.ex. i bolagsform, nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Upphovsrätter

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för upphovsrätter nedsatt till 6 procent. Skattesatsen gäller för upplåtelse eller överlåtelse av vissa upphovsrättsligt skyddade litterära eller konstnärliga verk. Nedsättningen gäller inte för upplåtelse eller överlåtelse av fotografier, reklamprodukter, system och program för automatisk databehandling eller film eller liknande upptagning av information. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Entré till djurparker

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för entréavgift till djurparker nedsatt till 6 procent. Nedsättningen gäller även för guidning i djurparker. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Försäljning av konstverk $\geq 300\ 000$ kr/år

Enligt 7 kap. 1 § ML är skattesatsen för försäljning av konstverk för 300 000 kronor per år eller mer nedsatt till 12 procent. Detta gäller om konstverket vid försäljningen ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Ersättning till idrottsutövare

Ersättning som en idrottsutövare erhåller från en skattebefriad ideell förening med huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet och som under året inte uppgår till ett halvt prisbasbelopp är enligt 2 kap. 19 § socialavgiftslagen (2000:980) undantagen från socialavgifter. Ersättningen är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

Omsättning i ideella föreningar

Omsättning av vara eller tjänst i en ideell verksamhet räknas inte som ekonomisk verksamhet om föreningen är befriad från inkomstskatt för omsättningen ifråga. Av 4 kap. 8 § ML följer att denna verksamhet inte är skattskyldig. Detta ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Fysiska personer som ger gåvor till vissa stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som godkänts av Skatteverket kan få en skattereduktion motsvarande 25 procent av gåvans värde som dras av mot slutgiltig skatt.

Gåvunderlaget som berättigar till skattereduktion får uppgå till högst 6 000 kronor per person och år, vilket innebär att skattereduktionen får uppgå till högst 1 500 kronor per person och år. Bestämmelserna om skattereduktion för gåvor till godkända gåvomottagare finns i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, förordningen (2011:1295) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva samt i 67 kap. 20–26 §§ IL. I denna proposition föreslås att skattereduktionen för gåvor slopas vid utgången av 2015.

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund är, om bestämmelserna i 7 kap. 3–11 §§ IL är uppfyllda, befriade från skattskyldighet för all inkomst utom vissa rörelseinkomster.

2.4 Mål för utgiftsområdet

Kultur

Riksdagen beslutade i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145) om nationella kulturpolitiska mål.

Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Det finns även riksdagsbundna mål inom litteratur och läsfrämjande, inom arkitektur, formgivning och design, inom arkivområdet samt inom kulturmiljöområdet. Dessa mål anges i

respektive underindelade avsnitt där resultaten för dessa områden redovisas.

Medier

Målen för medieområdet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadlig mediepåverkan (prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:96).

Resultaten redovisas t.o.m. 2014 mot målen för medieområdet som riksdagen beslutade 2008 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92) och som lyder: Målen för medieområdet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna.

Trossamfund

Riksdagen har antagit mål för statens bidrag till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000KU5, rskr. 1999/2000:45). Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

Ungdomspolitik

Målet för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354).

Politik för det civila samhället

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,

- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter, och
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Målet beslutades av riksdagen i samband med beslutet om propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195).

Idrott

Riksdagen har beslutat om målen för den statliga idrottspolitikerna (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243). Mål och syfte med statsbidraget är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Stöd kan även lämnas till sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

Friluftslivspolitikerna

Målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38). Alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö.

Tio mätbara mål har redovisats till riksdagen (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278). Målen berör följande områden:

- Tillgänglig natur för alla
- Starkt engagemang och samverkan
- Allemansrätten
- Tillgång till natur för friluftsliv
- Attraktiv tätortsnära natur

- Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
- Skyddade områden som resurs för friluftslivet
- Ett rikt friluftsliv i skolan
- Friluftsliv för god folkhälsa
- God kunskap om friluftslivet

De tio målen har preciseringar som förtydligar innebörden av målen. Preciseringarna är ett stöd i genomförande av åtgärder. De är också underlag för att kunna mäta och följa upp målen samt för att kunna fortsätta utveckla friluftslivspolitikerna.

Vad gäller statsbidragens användning har Riksdagen beslutat (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38).

Folkbildning

Målet för folkbildningspolitiken är att folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379).

Tillsyn över spelmarknaden

Målet är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Överskottet från spel bör värnas och alltjämt vara förbehållet det allmänna eller allmännyttiga ändamål, dvs. föreningslivet, hästsporten och staten (prop. 2002/03:93, bet. 2002/03:KrU8, rskr. 2002/03:212).

2.5 Resultatredovisning

2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatindikatorer och bedömningsgrunder för utgiftsområdet lämnas i respektive underindelade avsnitt där resultatredovisningen också finns. I detta avsnitt redovisas endast sammanfattande resultatbedömningar för utgiftsområdet.

2.5.2 Sammanfattande bedömningar

Kultur

Ett av målen med den nationella kulturpolitiken är att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kulturell bildning och kulturellt deltagande är grundläggande utgångspunkter för att upprätthålla och vidareutveckla demokratin och välfärden.

Ett sätt att bedöma måluppfyllelsen är att analysera utvecklingen av digitaliseringen. Regeringen bedömer att goda resultat har uppnåtts på flera områden. Detta gäller inte minst satsningen som genomförts för att digitalisera biograferna som bidragit till ett ökat och breddat utbud av film i hela landet samt till att säkerställa en biografstruktur med bred nationell täckning. Tillgängligheten till kultur har förbättrats genom de insatser som genomförts när det gäller att utveckla olika digitala tjänster och mötesplatser inte minst inom kulturarvsområdet. Denna utveckling bidrar till att nå fler användare och nya användargrupper. Teknikutvecklingen har bl.a. möjliggjort en ökad produktion av tal- och punktskriftsböcker och de statliga museerna har utvecklat den digitala kommunikationen.

Regeringen bedömer att det är en stor framtida utmaning för de statliga kulturinstitutionerna att nå och attrahera nya besökare och grupper. I detta arbete behöver ytterligare förbättringar ske när det gäller den grundläggande tillgängligheten. En uppföljning av Statens kulturråd (Redovisning av Kulturrådets arbete med delmålen i funktionshinderspolitiken 2014) visar att samtliga bidragsmottagande kulturinstitutioner har en handlingsplan för ökad tillgänglighet men att mycket återstår i arbetet med att avhjälpa hinder. Andra viktiga aspekter för att nå ny publik och nya brukare är att verksamheterna upplevs som angelägna i vår tid och uppmuntrar till engagemang och kreativitet. Arbetet för att skapa förutsättningar för en större mångfald av röster, uttryck och publik bör vidareutvecklas.

Inom jämställdhetsområdet kan några resultat och insatser särskilt lyftas fram. Arbetet med att förbättra jämställdheten inom filmbranschen med t.ex. särskilda medel för att främja unga kvinnors filmskapande visar på flera resultat som inneburit bl.a. en jämnare fördelning av stöd mellan kvinnor och män. Moderna museet har arbetat systematiskt med att förbättra könsbalansen i utställningar och samlingar och har

under 2014 köpt in verk av lika många kvinnliga som manliga konstnärer. Det finns dock fortsatta behov av att vidareutveckla jämställdhetsarbetet inom hela kulturområdet.

Den statliga kulturpolitiken bidrar till att ge kulturskaparna möjligheter att utöva och sprida sin konst. En ny pensionsordning med en kollektivavtalsreglering finns nu på plats på scenkonstområdet. Avtalet om medverkans- och utställningsersättning reviderades under 2014 för att bli lättare att tillämpa. Regeringen har även infört krav på tillämpning av avtalet i riktlinjebeslutet för 2015 för ett antal icke-statliga institutioner med statligt stöd, vilket är ett steg för att tillförsäkra berörda konstnärsgrepp en rimlig ersättning för sina verk.

Medier

Regeringen bedömer att målen för mediepolitiken sammantaget har uppfyllts, bl.a. genom en väl fungerande radio och tv i allmänhetens tjänst, ekonomiskt stöd till dagspressen samt den verksamhet som bedrivits av myndigheter och institutioner inom medieområdet för att bl.a. främja mångfald, tillgänglighet, skydd av barn samt medie- och informationskunnighet. Dagspressen genomgår dock en svår ekonomisk situation med bl.a. lägre upplagor för den tryckta tidningen och de driftsstödsberättigade tidningarna är hårt drabbade. För tidningsbranschen finns bl.a. ett behov av att satsa på en digital utveckling och att hitta nya intäktsmöjligheter. Nyligen genomförda – liksom i denna proposition föreslagna – förändringar av stödet till dagspressen bedöms leda till ytterligare förbättringar när det gäller möjligheterna att uppnå de mediepolitiska målen. På längre sikt kommer det dock att behövas mer genomgripande förändringar. Regeringen har därför tillsatt en medietredning som ska analysera behovet av nya mediepolitiska insatser för att målen ska uppnås på längre sikt.

Trossamfund

Regeringen bedömer att målen för arbetet med trossamfunden har uppfyllts genom att Nämnden för statligt stöd till trossamfund har fullgjort sina uppgifter.

Regeringen bedömer att statsbidraget ger samfunden en bra förutsättning att kunna fortsätta utvecklas och bedriva samhällsviktiga verksamheter vilket inkluderar andlig vård.

Regeringen bedömer även att satsningen på trossamfundens säkerhetsarbete har varit värdefull eftersom den svarar mot ett tydligt behov hos trossamfunden.

Dialog har varit viktigt i samband med de spänningar och konflikter med religiösa förtecken som utspelat sig i omvärden det senaste året. Kontakterna inom Regeringens råd för kontakt med trossamfunden bidrar till förtroende och förståelse mellan parterna och till värdefull kunskap om trossamfundens villkor och förutsättningar. Regeringen bedömer att de möten som hållits med trossamfunden har bidragit med värdefull kunskap om samfundens situation och deras behov.

Ungdomspolitik

Regeringen har ett starkt fokus på att stärka ungas etablering i samhället. Därmed är ungas utbildning, arbete, ekonomiska situation och boende centrala faktorer för uppföljningen av det ungdomspolitiska målet.

Unga kvinnor och unga män har i många avseenden goda levnadsvillkor. Ett antal utmaningar som påverkar möjligheterna till goda levnadsvillkor, makt och inflytande kvarstår dock. Exempelvis är arbetslösheten bland unga högre än för den övriga befolkningen. Arbetslösheten bland unga (15–24 år) har ökat under det senaste decenniet och steg kraftigt i samband med finanskrisen. År 2014 uppgick ungdomsarbetslösheten till 23 procent och utgör därmed en betydande andel av den totala arbetslösheten. Närmare hälften av de arbetslösa ungdomarna är heltidsstuderande som söker arbete, inklusive extraarbete på helger och lov (se mer under utgiftsområde 14).

Den ungdomspolitiska propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande behandlades av riksdagen i juni 2014 (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354). Propositionen innehöll ett ungdomspolitiskt handlingsprogram som syftar till att fokusera regeringens insatser för att uppnå det övergripande ungdomspolitiska målet. De prioriterade områdena har varit egen försörjning,

inflytande och psykisk hälsa, där ett stort antal insatser genomförts.

En särskilt prioriterad fråga inom ramen för området egen försörjning har varit insatser för unga som varken arbetar eller studerar. Flera insatser som föreslogs av Utredningen om unga som varken arbetar eller studerar (SOU 2013:13, SOU 2013:74) har genomförts, såsom det kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar under 20 år som inte går i gymnasieskolan. Med detta har viktiga steg tagits för att minska andelen unga som varken arbetar eller studerar. Kunskaperna om gruppen behöver dock fortsatt förbättras och utvecklingen inom gruppen följas upp kontinuerligt.

Unga kvinnor och unga män är trots vissa förbättringar alltjämt underrepresenterade inom partipolitiken och i folkvalda församlingar. Unga hoppar därtill av politiska uppdrag i förtid i hög utsträckning. Bland unga är grupper med svag socioekonomisk bakgrund särskilt underrepresenterade och ojämlikheten bland unga behöver adresseras ytterligare. Därför har flera insatser för att stärka ungas inflytande genomförts. Det är viktigt att erfarenheterna från bl.a. pågående uppdrag följs upp.

Ungdomspolitikerna har inom området psykisk hälsa bidragit med viktiga kartläggningar av ungdomars upplevda psykiska ohälsa och på så sätt ökat kunskapen inom området.

Politik för det civila samhället

Det statliga stödet till det civila samhällets organisationer ligger på en motsvarande nivå som tidigare år. Utvecklingen av förhållandet mellan å ena sidan de generella bidragen av mer långsiktig karaktär och å andra sidan projektfinansiering av mer kortsiktiga insatser, visar att andelen generella bidrag har legat på en jämn och hög nivå över tid.

I mars 2014 tillsattes utredningen Ett stärkt och självständigt civilsamhälle (dir. 2014:40). Regeringen beslutade i april 2015 om tilläggsdirektiv i syfte att stärka det civila samhällets roll i demokratin (dir. 2015:38). Utredningen har nu också i uppdrag att föreslå hur det civila samhällets villkor kan stärkas så att dess roll i demokratin kan värnas och utvecklas, och att föreslå åtgärder från det offentliga för att det civila samhällets organisationer i större omfattning ska nå

ut till delar av befolkningen som står utanför det civila samhällets organisationer.

Regeringskansliet har under de senaste åren genomfört ett flertal dialoger och samråd med det civila samhällets organisationer. Det finns behov av att ytterligare arbeta för att stärka samverkan med det civila samhället.

Den undersökning som Regeringskansliet genomfört visar att många myndigheter samverkar med det civila samhällets organisationer i hög grad, men att det samtidigt finns en möjlighet att förbättra detta ytterligare.

Regeringen bedömer att inte minst den behovsriktade forskningen har bidragit med värdefull kunskap och en ökad förståelse för det civila samhället och för framtida samverkan mellan den offentliga sektorn och det civila samhället.

Idrott

Barn och ungdomar deltar i stor utsträckning i den demokratiskt organiserade idrottsverksamheten runt om i vårt land. Betydande ideella insatser görs bland ledare och funktionärer i föreningslivet lokalt, regionalt och centralt. Att idrottsverksamheten för barn och unga bedrivs ur ett barnrättsperspektiv är en förutsättning för att få del av statens stöd till idrotten. Det innebär bl.a. en förståelse för att barndomen har ett värde i sig själv. Barnen är inte bara blivande senioridrottare utan det är dagens aktivitet som är i centrum.

I en rapport redovisas beräkningar av det statliga lokala aktivitetsstödet (LOK-stödet) 2013, där föreningarnas LOK-stöd ställs i relation till befolkningen i berörd ålder i respektive kommun. Mest stöd tillföll medelstora och socioekonomiskt välmående kommuner. Lägst stöd tillföll små kommuner huvudsakligen belägna i landsbygd eller glesbygd.

Trots att idrotten fortsätter att på bred front engagera människor i fysisk aktivitet och ideellt arbete ser vi en minskning i antalet deltagartillfällen inom barn- och ungdomsidrotten. Idrotten är öppen för alla men det finns fortfarande grupper som i mindre utsträckning deltar inom idrotten. En orsak kan vara att avgifterna för att delta har ökat. Regeringen välkomnar att det inom idrottsrörelsen nu pågår ett aktivt arbete för att inkludera fler grupper i den idrottsliga gemenskapen.

För att påskynda arbetet med att inkludera fler föreslår regeringen en ökning av det statliga stödet till idrotten med inriktning på barn- och ungdomsidrotten samt insatser för att underlätta etableringen av nyanlända.

Andra utmaningar som idrottsrörelsen står inför är jämställdhet i beslutande organ och inom idrotten i stort, arbetet mot uppgjorda matcher och insatser mot dopning. Idrottsrörelsen har även andra etiska frågor som måste synliggöras och hanteras. Trots att idrottsrörelsen har utmaningar att fortsätta arbeta aktivt med är regeringens bedömning att idrottspolitikens mål i många delar är uppfyllda.

Folkbildning

Statens stöd till folkbildningen har fyra syften, varav det första är att bidra till att stärka och utveckla demokratin. Folkbildningen har bidragit till att skapa lärandemiljöer som stimulerar till handling och engagemang såväl inom som utom verksamhetens väggar. Folkbildningen är tillgänglig i hela landet och erbjuder bl.a. möjligheter till etablering och delaktighet för nya svenskar. Varje år rapporterar studieförbund och folkhögskolor mer än en miljon unika deltagare. Statens stöd till folkbildningen syftar också till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen. Etableringskurser för nyanlända genomförs av folkhögskolorna och finansieras genom att Arbetsförmedlingen lämnar bidrag till Folkbildningsrådet. Folkbildningen, särskilt folkhögskolorna, har en lång tradition av att genomföra verksamhet för grupper med kortare formell utbildningsbakgrund än befolkningen i genomsnitt. Folkbildningen bidrar därigenom även till att utjämna utbildningsklyftor i samhället. Utbildningsformen folkhögskola är bl.a. viktig för att fler människor ska ges möjlighet att läsa in grundläggande behörighet för vidare studier. Utbildningen i det ordinarie skolsystemet passar inte alla elever och behovet av andra metoder och lärformer växer. Statens stöd till folkbildningen ska vidare bidra till att bredda kulturintresset i samhället och till att öka delaktigheten i kulturlivet. Inom de flesta studieförbund var kulturen den största verksamheten under 2014. Studieförbunden är även genom sin geografiska spridning i landet en

länk mellan civilsamhället och andra aktörer lokalt och regionalt.

Med hänsyn till såväl det omfattande statliga stödet till folkbildningen som folkbildningens viktiga roll i samhället är det angeläget att mer regelbundet än tidigare utvärdera den verksamhet som anordnas av folkhögskolor och studieförbund med stöd av statsbidraget. Regeringen gav i december 2014 Statskontoret i uppdrag att genomföra en samlad utvärdering av folkbildningen utifrån de fyra syftena för statsbidraget till folkbildningen. Vidare har regeringen genom beslut om en ny förordning (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen genomfört det som aviserades i propositionen Allas kunskap – Allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379).

Tillsyn över spelmarknaden

Spelmarknaden präglas av en ökad konkurrens med allt fler bolag som verkar i Sverige utan tillstånd samt med en mer omfattande marknadsföring. En annan oroande utveckling är att allt färre personer spelar, men för allt mer pengar.

De statliga insatser som genomförts på spelområdet har givit positiva effekter inom ett flertal områden, men ytterligare åtgärder krävs för att uppnå målen gällande spelmarknaden.

Regeringen kan konstatera att de prioriteringar som tillsynsmyndigheten gjort givit goda resultat i den utsträckning gällande regelverk medger.

2.6 Politikens inriktning

2.6.1 Kultur

I konsten och kulturarvet speglas samhället och vi får genom kulturens många uttryck djupare förståelse för samtiden och historien. Kulturen skapar mötesplatser som spänner över nationsgränser, samhällsåskådningar och generationer. På kulturens arenor möts olika perspektiv som skapar förutsättningar för samförstånd, tillit och respekt. Kulturen och kulturarvet erbjuder fantastiska upplevelser, stimulerar intellekt och skaparkraft och skänker oss nya perspektiv. Kulturlivet bidrar till att etablerade normer och maktstrukturer utmanas, och individer ges möj-

lighet att utveckla sin särart. På så sätt bidrar kulturlivet till ett fritt, öppet och pluralistiskt samhälle.

För att ny konstnärlig mark ska brytas måste den konstnärliga friheten värnas. Det innebär bl.a. att konsten inte helt kan lämnas till marknadens villkor. Det konstnärliga innehållet får inte heller styras av politiska beslut. En stark kulturpolitik värnar konstens oberoende och integritet. Regeringen eftersträvar ett kulturklimat som ger förutsättningar för konstnärlig frihet, så att utövande konstnärer får möjlighet att skapa normbrytande och ifrågasättande konst. Genom en aktiv, men omdömesgill och balanserad, politik skapas förutsättningar för konstnärer att arbeta, oberoende av kommersiella intressen och tillfälliga politiska viljeyttringar.

Ett vitalt kulturliv, där alla får möjlighet att ägna sig åt eget skapande, främjar samhället som helhet. Det professionella kulturlivet fungerar i sin tur som förebild för det breda utövandet. Det finns en positiv växelverkan mellan det breda och det professionella utövandet, och båda delar måste få utvecklas i samspel med varandra. Eftersom kultur hör intimt samman med bildning och intellektuell utveckling är kulturen och estetik en viktig del av varje barns skolgång.

Sverige har lyckats skapa förutsättningar för en god kreativ tillväxt genom en bra kulturell infrastruktur. Kulturskolor, studieförbund och en väl utbyggd infrastruktur för digitalisering och it har i kombination med en aktiv kulturpolitik visat sig vara en god jordmån för det breda kulturutövandet. I vissa fall har kulturutövare från vårt land fått stort internationellt genomslag. Kulturella och kreativa näringar blir alltmer betydelsefulla och Sverige ligger i utvecklingens framkant.

Regeringens övergripande ambition är att skapa bästa möjliga förutsättningar för konsten och kulturen att leva av egen kraft och att alla människor får likvärdiga möjligheter att ta del av dessa.

Ett jämställt och jämlikt kulturliv

Ett levande och oberoende kulturliv är en central del av det demokratiska systemet genom att det skapar en fri och kreativ arena för uttryck och åsiktsbildning. Alla människor, oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder ska

ha rätt att på likvärdiga villkor kunna delta i kulturlivet. Fördomar, stereotypa normer, socioekonomiska och regionala skillnader står i dag i alltför stor utsträckning i vägen för detta mål. Därför anser regeringen att insatser för att alla människor i alla delar av landet ska beredas möjlighet att till fullo ta del av kulturlivet ska prioriteras.

Konst och kultur kan hjälpa oss att betrakta gamla sanningar ur ett normkritiskt perspektiv och bidra till ett mer jämställt och jämlikt samhälle. Ett jämlikt kulturliv är hela samhället till gagn. Regeringen avser att driva en feministisk kulturpolitik präglad av normkritisk analys.

Samtliga myndigheter inom kulturområdet har i uppgift att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter. Fem myndigheter – Statens musikverk, Konstnärsnämnden, Statens kulturråd, Statens konstråd och Riksställningar – har även fått särskilda uppdrag att ta fram planer för hur jämställdhetsarbetet bör vidareutvecklas i myndigheternas ordinarie verksamheter.

Regeringen genomför en rad satsningar för att främja ett oberoende kulturliv och stärka det demokratiska samtalet.

Kulturbudgetens utveckling

I jämförelse med riksdagens beslut om statens budget för 2015 föreslås i denna proposition en ökning av kulturbudgeten med 359 miljoner kronor, inklusive anslagens pris- och löneomräkning som uppgår till ca 80 miljoner kronor. Till kulturbudgeten räknas områdena Kulturområdesövergripande verksamhet, Teater, dans och musik, Litteraturen, läsandet och språket, Bildkonst, arkitektur, form och design, Kulturskaparnas villkor, Arkiv, Kulturmiljö, Museer och utställningar samt Film.

Tabell 2.5 Kulturbudgetens utveckling 2010–2016

Miljoner kronor

Budgetår	Kulturbudget
2010	6 415
2011	6 488
2012	6 593
2013	6 729
2014	6 853
2015 ¹	6 825
2016	7 184

¹ Enligt riksdagens beslut (bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:96).

Kultur för fler

Regeringen sätter stor tilltro till värdet av att alla människor i alla delar av landet erbjuds möjligheter att såväl utöva som ta del av konst och kultur. Eftersom regeringen anser att kulturen är en del av välfärden ska insatser som syftar till att kulturen görs tillgänglig för alla människor prioriteras.

Människor ska ha möjlighet att i sin vardag möta konstnärliga och kulturella uttryck. Därför satsar regeringen på att kulturen ska finnas i människors närhet. Det ska bli lättare att ta del av den, t.ex. genom bibliotek, museer, mötesplatser, konserter, institutioner för scenkonst, medier och det fria kulturlivet.

Men mer kultur för fler betyder också att fler ska få möjlighet att utveckla sin kreativitet genom eget skapande. Detta förverkligas bl.a. genom satsningar på kommunala musik- och kulturskolor och på folkbiblioteken, som för många är den närmaste kulturinstitutionen.

Fri entré vid vissa statliga museer

Regeringen beräknar att de statliga museimyndigheterna tillförs 80 miljoner kronor fr.o.m. 2016 för att införa fri entré vid vissa statliga museer.

Regeringen bedömer att lika tillgång till det gemensamma kulturarvet bör ses som en demokratisk rättighet och att det är viktigt att så många som möjligt upplever att museerna är till för dem. Flera hinder finns för att detta ska uppnås, bl.a. entréavgiften.

Reformen med fri entré på de statliga museerna som pågick 2005 och 2006 möjliggjorde för många fler grupper i samhället att ta del av det

gemensamma kulturarvet. Inte minst möjliggjorde reformen att grupper som aldrig tidigare besökt ett museum, t.ex. barnfamiljer med låga inkomster, kunde besöka våra museer.

När fri entré avskaffades av den förra regeringen 2007 minskade antalet besök vid de statliga museerna som haft fri entré med närmare 1,7 miljoner jämfört med 2006. Det är nu dags att återigen öppna de statliga museerna för alla.

Förstärkt regional närvaro av Nationalmuseum

Regeringen avser att tillföra Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde 2 miljoner kronor fr.o.m. 2016 för att stärka museets regionala närvaro, t.ex. genom samarbeten med regionala museer. Satsningen ska ses som en del av regeringens ambition att öka tillgängligheten och delaktigheten till kultur i hela landet. Genom ett förstärkt regionalt samarbete kan museets verksamhet spridas och tillgängliggöras ytterligare. Satsningen finansieras inom anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter*.

Insatser för att stärka den kommunala musik- och kulturskolan

Regeringens ambition är att förbättra möjligheterna för barn och ungdomar att delta i den kommunala musik- och kulturskolans verksamhet. Ett av flera hinder för deltagande är höga taxor. Regeringen beräknar därför att 100 miljoner kronor avsätts årligen fr.o.m. 2016 som bidrag för att främja låga taxor i den kommunala musik- och kulturskolan. Syftet med bidraget är att göra den kommunala musik- och kulturskolan mer tillgänglig och jämlik.

Den kommunala musik- och kulturskolans verksamhet är i dag en av de största kulturverksamheterna för barn och unga i Sverige. Inom ramen för verksamheten får de möjlighet att ägna sig åt exempelvis musik, sång, dans, bild och drama. Kulturskolan står dock inför flera viktiga utmaningar. Därför har regeringen gett en utredare i uppdrag att ta fram en nationell strategi för den kommunala musik- och kulturskolan (dir. 2015:46). Utredaren ska bl.a. kartlägga och beskriva den kommunala musik- och kulturskolans verksamhet i Sverige, identifiera hinder för deltagande, föreslå åtgärder för hur försörjningen av lärare kan säkras i framtiden samt lämna förslag till en nationell strategi för samordning och uppföljning av den kommunala musik- och kulturskolan. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2016.

Nationell biblioteksstrategi

Regeringen har gett Kungl. biblioteket i uppdrag att i samverkan med andra berörda aktörer lämna förslag till en nationell biblioteksstrategi för att främja samverkan och kvalitetsutveckling inom hela det allmänna biblioteksväsendet (dnr Ku2014/01693, Ku2015/00747). Under 2015 avsätts 5 miljoner kronor för uppdraget. För 2016–2018 beräknar regeringen att årligen avsätta 6 miljoner kronor för uppdraget.

Uppdraget innebär att Kungl. biblioteket ska föreslå långsiktiga mål och strategier, utifrån bibliotekslagens (2013:801) bestämmelser, för att främja samverkan och kvalitetsutveckling för hela det allmänna biblioteksväsendet. I uppdraget ingår bl.a. att belysa bibliotekarieryrkets roll och förutsättningar, bibliotekens roll och förutsättningar för att främja litteraturens ställning och deras roll för att främja det demokratiska samtalet, den fria åsiktsbildningen och förmågan till kritisk analys och källkritik. Kungl. biblioteket ska även, tillsammans med berörda aktörer på skolområdet, göra en analys av vilka utvecklingsbehov som finns för skolbiblioteken för att de i ökad grad ska kunna främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2019.

Kulturverksamheter i vissa bostadsområden

Under 2016–2018 avser regeringen att genomföra en särskild satsning på kulturverksamheter i vissa bostadsområden. Satsningen ska utgå från de boendes behov och önskemål och präglas av ett brett medborgarinflytande. Det finns i dag en god regional spridning av kulturverksamheter i hela landet men regeringen vill uppmärksamma behoven och främja vidareutvecklingen av kultur- och demokratifrämjande insatser i vissa bostadsområden med lågt valdeltagande. För att ge utrymme för andra angelägna kulturpolitiska reformer beräknas satsningen 2017 och 2018 bli av mindre omfattning jämfört med vad som aviserades i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100). För 2016 beräknar regeringen att 50 miljoner kronor avsätts och för 2017 och 2018 beräknar regeringen att årligen tillföra 40 miljoner kronor för satsningen. Samtidigt föreslår regeringen ett antal riktade åtgärder för att bl.a. främja låga taxor i musik- och kulturskolan och på att skapa lokala resurscentrum för demokratisk delaktighet (se utgiftsområde 1, avsnitt 9.10.3).

Statens kulturråd respektive Statens konstråd har våren 2015 fått i uppdrag att föreslå former för hur satsningen ska genomföras. Statens kulturråd ska bl.a. pröva möjligheterna att koppla satsningen till kultursamverkansmodellen. Statens konstråd ska bland annat lyfta fram praktiska exempel på hur olika miljöer kan berikas konstnärligt. Uppdragen ska genomföras i nära samverkan med lokala aktörer och med det civila samhället. Samverkan ska även ske med kommunala aktörer, en rad myndigheter och med Riksteatern.

Satsningen ska präglas av mångfald, jämställdhet, tillgänglighet och god geografisk spridning och de nationella minoriteternas kultur ska beaktas. Så långt som möjligt bör satsningen inrymmas i myndigheternas plan för jämställdhetsintegrering 2016–2018.

Både befintliga och nya kulturverksamheter ska kunna stödjas och även samordnas med andra insatser för demokratisk utveckling, t.ex. mötesplatser och med insatser inom andra politikområden och med EU:s olika stödprogram.

Kulturskapares villkor

De enskilda konstnärerna och kulturskaparna tillhör kulturlivets absoluta fundament. Om kulturlivets vitalitet ska kunna upprätthållas är det viktigt att kulturskaparna kan arbeta under rimliga villkor. Detta måste gälla i hela landet.

Mångfalden av konstnärliga och kulturella uttryck förutsätter att det både finns vitala kulturinstitutioner och utövare som verkar utanför institutionernas ramar. Det är ofta de fria utövarna som skapar kulturen som människor möter i sin vardag och sina närmiljöer. Men även återväxten vid institutionerna är beroende av de enskilda konstnärerna. Den konst vi i dag njuter av vid institutionerna har i de flesta fall en gång startat som initiativ från enskilda konstnärer.

Förstärkta bidrag och ersättningar till konstnärer

Att konstnärer och andra upphovsrättsinnehavare har rimliga ersättningar och goda villkor för sitt skapande arbete är av stor betydelse för kulturlivet och samhällsdebatten – och i förlängningen för vår demokrati.

Under 2015 har företrädare för Kulturdepartementet och de litterära upphovsmännen enats om att biblioteksersättningens grundbelopp för 2016 höjs med 7 öre och för 2017 med ytterli-

gare 8 öre. Överenskommelsen har godkänts av regeringen. För 2016 beräknas den totala biblioteksersättningen uppgå till ca 149 miljoner kronor, vilket är en höjning med drygt 7 miljoner kronor jämfört med 2015. Höjningen av grundbeloppet innebär en satsning på förbättrade villkor för författare, översättare, tecknare och fotografer.

Förstärkning av bidrag till samisk kultur

Regeringen beräknar att avsätta 1 miljon kronor fr.o.m. 2016 för en förstärkning av bidraget till samisk kultur.

Intresset för samisk kultur i Sverige ökar. Det finns ett stort intresse för att utveckla och utöva olika former av samisk kultur såsom musik, jojk, duodji (slöjd) samt bild- och formkonst.

Som förvaltningsmyndighet för samisk kultur har Sametinget ansvar för att bidra till utvecklingen av ett starkt och mångfaldigt samiskt konst- och kulturliv. I syfte att verka för en levande samisk kultur och skapa bättre förutsättningar för det samiska konst- och kulturlivet anser regeringen att det är angeläget att Sametinget får ökade resurser för ändamålet.

Kulturbryggan

Kommittén Kulturbryggans verksamhet kommer fr.o.m. den 1 oktober 2015 att permanentas. Verksamheten ska drivas vidare som ett särskilt beslutsorgan inom Konstnärsnämnden.

Fristäder

Riksdagen har som sin mening gett regeringen till känna att regeringen bör verka för att ytterligare öka antalet fristäder i Sverige (bet. 2014/15:KrU9, rskr. 2014/15:239).

Regeringen anser i likhet med riksdagen att det är angeläget att verka för fler fristäder i Sverige och att de fristadskonstnärer som finns i Sverige ska få ökad möjlighet att bli en del av offentligheten. Statens kulturråd har sedan 2011 i uppdrag att verka för fler fristäder för förföljda konstnärer. Uppdraget genomförs i samverkan med berörda myndigheter och organisationer samt med kommuner och landsting. Kulturrådet har gjort ett förtjänstfullt arbete med att förmedla kunskap, kontakt och stöd inom ramen för sitt uppdrag. De har bl.a. tagit fram en handbok för fristäder och förföljda författare och konstnärer samt verkat för att bredda fristadssystemet till att även omfatta andra konstnärsgupper än författare.

Det svenska fristadssystemet har vuxit under senare år och i dag (september 2015) är femton kommuner och landsting med i fristadssystemet. Det innebär att Sverige nu har flest fristäder i världen. Det finns dock ett fortsatt behov av att etablera fristäder för att skydda det fria ordet och det fria konstnärliga uttrycket. Kulturrådet har en viktig roll att förmedla kunskap och stöd samt stå för samordning när det gäller fristadssystemet. Regeringen har därför för avsikt att ge Statens kulturråd ett förtydligat uppdrag att verka för fler fristäder i Sverige och främja samverkan mellan fristadskonstnärerna och det övriga kulturlivet i Sverige.

Kulturrådets verksamhet med fristadsförfattare synliggör också tydliga synergier mellan kulturpolitiska insatser och politiken för global utveckling (PGU), som bl.a. handlar om att verka för att identifiera, främja, skydda och stärka demokratiska förändringsaktörer och försvarare av mänskliga rättigheter. Fristadsförfattare utgör centrala förändringsaktörer inom kulturområdet och regeringen anser att det är viktigt att öka samarbetet mellan myndigheterna inom kultur- respektive utvecklingspolitiken.

Utöver det ovan nämna tillkännagivandet om en ökning av antalet fristäder har konstitutionsutskottet nyligen behandlat frågan om kommuners deltagande i fristadssystemet, vilket resulterat i ytterligare ett tillkännagivande som rör fristäder (bet. 2014/15:KU18, rskr. 2014/15:174). Genom det beslutet har riksdagen gett regeringen tillkänna att regeringen bör analysera om det finns behov av en översyn av regelverket när det finns en lagkraftätagande dom i ett nu pågående mål om en kommuns deltagande i fristadssystemet. Vid tiden för tillkännagivandet var en kommuns beslut om att ansöka om medlemskap i fristädernas internationella nätverk ICORN, International Cities of Refuge Network, föremål för laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900). Det aktuella målet (mål nr 1889-14) avgjordes den 25 mars 2015 av Kammarrätten i Sundsvall och domen har nu vunnit laga kraft. Kammarrätten slog fast att det är möjligt för en kommun att vara medlem i fristädernas internationella nätverk ICORN och att kommunens beslut inte skulle upphävas utifrån 10 kap. 8 § kommunallagen (1991:900). Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det inte finns något behov av att göra en översyn av regelverket. Därmed anser rege-

ringen att riksdagens tillkännagivande avseende behov av översyn av regelverket är slutbehandlat (dnr Fi2015/02474), se även utgiftsområde 25, avsnitt 3.5.4.

Kulturarv

Kulturarvet är ett gemensamt arv. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader, minnesmärken och andra miljöer, såväl i städer och tätorter som på landsbygden, ska bevaras och vårdas för framtiden. Men kulturarvet utgörs inte av oföränderlig materia från en svunnen tid. Kulturarvet är under ständig utveckling och formas av människor tillsammans. Regeringens utgångspunkt är att alla har rätt att vara med och forma kulturarvet. Förståelsen för att kulturarvet utvecklas kontinuerligt och måste definieras så att alla kan känna tillhörighet och få plats på lika villkor är grundläggande för att det professionella kulturarvsarbetet ska kunna bidra till samhällets utveckling.

Det är av stor betydelse att alla människor upplever delaktighet i utvecklingen av det gemensamma arvet. Om vissa grupper exkluderas och ställs utanför kommer också framtidens kulturarv ge en sned bild av historien. Delar av det förflutna osynliggörs och kommande generationer går då miste om viktiga perspektiv.

Det gemensamma arvet handlar också i bredare bemärkelse om den gemensamma livsmiljön. Den berör alla människor, och därför är värdet av inkludering och medskapande än större.

Regeringens politik inom kulturarvsområdet ska på samma gång vara bevarande och progressiv. I dag formas arvet för kommande generationer och därför driver regeringen en politik som, i utvecklingen av det gemensamma arvet och vår livsmiljö, syftar till att erbjuda alla människor delaktighet, inkludering och jämlikhet.

Hembygdsrörelsens 100-årsjubileum

Regeringen avser att avsätta medel till Sveriges Hembygdsförbund för genomförandet av förbundets 100-årsjubileum under 2016. Genom bidraget avser regeringen att uppmärksamma och tydliggöra hembygdsrörelsens betydelse för ett inkluderande och jämställt samhälle med kulturmiljön och kulturarvet som gemensam källa till kunskap och upplevelser.

Demokrati- och migrationsmuseum i Malmö

Regeringen avser att ge ett bidrag till Malmö kommun i syfte att stödja en förstudie kring förutsättningarna för ett nationellt demokrati- och migrationsmuseum och för genomförande av en internationell konferens i Malmö under våren 2016 som vetenskapligt avstamp inför ett sådant arbete.

Samordningssekreterariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet (Digisam)

Riksarkivet har haft ett tidsbegränsat uppdrag att under 2011–2015 inrätta och driva ett samordningssekreterariat för digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling av kulturarvet (Digisam).

Digisams uppdrag har bl.a. varit att ta fram förslag om nationella riktlinjer för hur en samordnad digital informationshantering och ett samordnat och kostnadseffektivt digitalt långtidsbevarande av samlingar och arkiv, inkluderat audio-visuella arkiv, kan ske hos de statliga institutioner som samlar, bevarar och tillgängliggör kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation.

I Digisams uppdrag har även ingått att belysa roll- och ansvarsfördelning för arbetet med aggregering, digitalt tillgängliggörande och digitalt bevarande inom den statliga kulturarvssektorn.

Verksamheten vid Digisam utvärderades under det första halvåret 2014 av Statskontoret på regeringens uppdrag. Statskontoret gör, med reservation för att utvärderingen gjorts under ett pågående projekt, bedömningen att Digisam har bidragit till att skapa flera viktiga värden när det gäller digitaliseringsarbetet inom kulturarvssektorn. Statskontoret konstaterar att det sannolikt finns ett fortsatt behov av samordning av digitaliseringsfrågorna inom kulturarvssektorn även efter 2015. Riksarkivet har med utgångspunkt i utvärderingen lämnat en rapport med ett ställningstagande om sekretariatets fortsatta verksamhet efter 2015. Statskontorets och Riksarkivets rapporter har remitterats.

Regeringen avser att återkomma till frågan om hur behoven av samordning av kulturarvsinstitutionernas digitaliseringsarbete långsiktigt ska hanteras.

Gemensam resurs för storskalig digitalisering

Mediakonverteringscentrum (MKC) är en avdelning inom Riksarkivet och en nationell resurs inom storskalig digitalisering för myndigheter och andra offentliga organisationer.

MKC digitaliserar historiska dagstidningar, böcker, kartor, ritningar, lösa blad och andra arkivhandlingar, samt mikrofilm, fiche och fotografiskt material såsom glasplåtar, negativ och foton. Sedan starten 1991 har MKC digitaliserat mer än 200 miljoner bilder, bl.a. Lantmäteriets hela förrättningsarkiv för fastighetsbildning med tillhörande kartor från 1600-talet och framåt samt det svenska folkbokföringsmaterialet från kyrkböcker fram till 1991.

Då folkbokföringsprojektet nu har avslutats finns en infrastruktur för storskalig digitalisering som kan användas som en gemensam resurs för digitalisering.

Kulturfastigheter

Riksdagen gav 2009 regeringen till känna att regeringen bör vidta vissa åtgärder som rör kulturinstitutionernas lokalkostnader (bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:144). Med anledning av tillkännagivandet fick Statens fastighetsverk i uppdrag att förbereda arbetet med att omförhandla hyresavtalen för de kulturinstitutioner som har kostnadshyra i syfte att förändra principerna för hyressättningen. Statens fastighetsverk lämnade 2013 en slutrapport innehållande nya hyressättningsprinciper för hyresavtalen för huvudbyggnaderna vid de fem institutionerna Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Statens fastighetsverk föreslår i sin rapport att regeringen ska fastställa grunden för den ränteberäkning som ska ske på det hyresgrundade kapitalet. Ärendet bereds inom Regeringskansliet och en dialog förs med Statens fastighetsverk. Avsikten är att principerna för hyressättningen för de fem kulturfastigheter som har en kostnadsbaserad hyresmodell ska omförhandlas. Målet är att en mer transparent modell ska tillämpas för att hyreskostnaderna ska bli mer förutsebara.

Kulturarv i skogen

Naturvårdsverkets uppföljning av miljö kvalitetsmålet Levande skogar visar att skogsbruket har en negativ påverkan på fornlämningar och kulturmiljöer i skogen. Samtidigt visar resultat från genomförda insatser att förbättringar kan ske. Det uppdrag som Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet har att verka för minskade skador på kulturmiljöer spelar en viktig roll i det förebyggande arbetet. Regeringen vill därför understryka vikten av det pågående arbetet och att de erfarenheter som uppdraget resulterar

i tillvaratas och utvecklas inom den ordinarie verksamheten bland myndigheter på såväl nationell som regional nivå. Regeringen avser att fortsatt följa utvecklingen noga.

Nationell samverkan mot illegal handel med kulturföremål

Förstörelse av kulturarv och ökad illegal handel med kulturföremål sker till följd av pågående internationella konflikter. Regeringen fördömer kraftigt dessa handlingar och anser att frågor som rör illegal handel med kulturföremål i högre grad måste uppmärksammas nationellt och att arbetet med att förhindra handeln behöver utvecklas.

Regeringen avser att följa utvecklingen inom området noga.

Film

Omställning av filmpolitiken

Film i alla dess former är en av de viktigaste uttrycksformerna i vår tid. Filmen kombinerar flera konstformer, som rörlig bild, ljud och musik, tal och dialog. I fokus står berättelsen, ibland om mänskligt liv, ibland om helt andra saker, inte sällan kombinerad med stor fantasi och förmåga till konstnärlig gestaltning.

Filmen är också ett av de konstnärliga uttryck som påverkar oss människor allra mest. Det är ett allmängiltigt kulturfenomen som når de allra flesta oberoende av ålder och bakgrund. Med uppfordrande och angelägna teman kan film inspirera till diskussioner och omprövning av sådant vi tagit för givet. Ett brett utbud av filmer bidrar till vidgade vyer och ökad tolerans för det som är nytt och okänt. En konstform som når så många och handlar om så mycket är en väsentlig del av yttrandefriheten och har stor betydelse för vår demokrati.

Sverige är i filmhänseende en liten marknad och ett litet språkområde. Utan gemensamma insatser är det inte möjligt att långsiktigt upprätthålla en hög nivå på självständig inhemsk produktion av en mångfald av filmer. Det statliga stödet till produktion av svensk film har sedan 1960-talet styrts och finansierats via filmavtalet. Avtalet har slutits mellan staten och ett antal aktörer inom film- och tv-branschen och har bidragit till långsiktiga och stabila villkor för svensk filmproduktion. De senaste åren har dock filmbranschen genomgått stora förändringar.

Nya visningsformer och nya aktörer på den digitala marknaden skapar möjligheter, men också utmaningar för svensk film.

Det nuvarande filmavtalet förmår inte möta de utmaningar som branschen står inför. Över tid har avtalen fått allt kortare giltighetstid och blivit mer detaljreglerade, vilket har krävt återkommande omförhandlingar. För att ge svensk film bästa möjliga förutsättningar att utvecklas behöver filmpolitiken förändras. Regeringen avser därför att genomföra en omställning av filmpolitiken som innebär att staten fr.o.m. 2017, när det nu gällande avtalet löper ut, tar ett helhetsansvar för den nationella filmpolitiken och därmed lämnar filmavtalsmodellen. Förändringen innebär att filmpolitiken jämföras med andra kulturpolitiska områden, såväl när det gäller finansiering som i fråga om styrning.

Regeringen beräknar att anslaget till filmstöd tillförs 25 miljoner kronor för 2016 och att anslaget tillförs 235 miljoner kronor årligen för 2017 och 2018. Regeringen avser att göra en särskild satsning under 2016–2019 för att stärka mindre biografier i glesbygden och på mindre orter. Biografier är viktiga mötesplatser som har stor betydelse för spridning och visning av såväl film som av t.ex. konserter och operaföreställningar i hela landet. Syftet med satsningen är att stärka visningsverksamheten och därmed bidra till en ökad spridning och visning av film i hela landet. Av de föreslagna och beräknade medlen till anslaget till filmstöd avser denna satsning 25 miljoner kronor årligen.

Med ett statligt helhetsansvar för den nationella filmpolitiken förbättras förutsättningarna för regeringen att utforma en filmpolitik som stärker produktion, distribution och visning av värdefull svensk film. För att göra en sådan omställning möjlig föreslås en höjning av mervärdesskatten för tillträde till biografiföreställningar från 6 till 25 procent (se även Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6). Vidare antas biografavgiften på 10 procent av bruttobiljettintäkten upphöra.

I och med den ekonomiska omställningen av filmpolitiken beräknas de statliga bidragen för produktion, distribution och visning av film ligga på i princip motsvarande nivå som hela det nu gällande filmavtalet, inklusive det som tillförs av övriga avtalsparter. Därutöver tillkommer även fortsättningsvis medel från bl.a. SVT. Omställningen bedöms därmed sammantaget leda

till en ökning av resurserna för svensk film och filmproduktion.

Regeringen bedömer att den föreslagna satsningen för att stärka mindre biografier och spridning och visning av film i hela landet även kommer att möjliggöra särskilda insatser för de små mervärdesskattepliktiga biografier som i dag inte betalar biografavgift och som därmed får extra stora kostnadsökningar till följd av den höjda mervärdesskatten. Regeringen avser att återkomma till riksdagen gällande inriktningen på den nya filmpolitiken.

Jämställdhet i filmbranschen

Under åren 2010–2014 fick Svenska Filminstitutet särskilda medel från regeringen för att öka jämställdheten i filmbranschen genom stöd till unga kvinnors filmskapande. Filminstitutets arbete är en viktig del i att förbättra jämställdheten i filmbranschen och bör därför fortsatt prioriteras i verksamheten.

Övriga förslag inom kulturområdet

Myndigheten för kulturanalys

Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 17 avsnitt 3.5.7) att Myndigheten för kulturanalys skulle avvecklas under 2015. Kulturutskottet uttalade dock under budgetbehandlingen att det är viktigt med en oberoende analys av hur medlen inom kulturområdet används och menade att hur detta kan göras i framtiden bör utredas under 2015 (bet. 2014/15:KrU6).

Regeringen har i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100) uttryckt att Myndigheten för kulturanalys bör omfattas av den aviserade översynen av regeringens utvärderingsresurser och deras organisering. I väntan på att denna översyn har genomförts kvarstår Myndigheten för kulturanalys uppdrag. Regeringen föreslår därför att anslaget 1:7 *Myndigheten för kulturanalys* återställs och tillförs 15,5 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

Statens centrum för arkitektur och design och Moderna museet

Ett arbete med att analysera och belysa förutsättningarna för att inordna Statens centrum för arkitektur och design i Moderna museet aviserades i budgetpropositionen för 2015. Promemorian ”Inordnande av Statens centrum för arkitektur och design i Moderna museet – en kraft-

samling för konsten, arkitektur och formen” remitterades den 1 april 2015. Ett flertal remissinstanser har påpekat att det är angeläget att avvakta resultatet av de pågående utredningarna Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design (dir. 2014:69, dir. 2015:24) och Översyn av den statliga museipolitiken (dir. 2014:8). En remissammanställning finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku2015/01253). Utredningarna kommer att redovisa sina uppdrag i oktober 2015. Regeringen bedömer att det finns anledning att avvakta dessa betänkanden innan ett eventuellt beslut om förändring av myndigheternas organisation och uppdrag.

Internationellt samarbete

I de av riksdagen beslutade kulturpolitiska målen anges att kulturpolitiken ska främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan. Med utgångspunkt i dessa målsättningar konstaterar regeringen att kulturpolitikens förutsättningar varken börjar eller stannar vid nationsgränsen.

Vid sidan om traditionellt kulturutbyte och kulturfrämjande har betydelsen av kultur och konstnärliga verk och prestationer ökat inom flera områden av det internationella samarbetet. Det gäller bl.a. samarbete kring de kulturella och kreativa näringarna och kulturen som del av det internationella utvecklingssamarbetet. Världssamfundets starka reaktioner på den medvetna förstörelsen av kulturarvet har också medverkat till att sätta särskilt ljus på kulturområdet.

I en värld där förståelsen för kulturens roll ökar och dess betydelse som bärande faktor för en inkluderande och hållbar samhällsutveckling tydliggörs blir det av särskilt stor betydelse att främja samordning och samarbete med andra politikområden och samhällssektorer.

Kulturlivets internationalisering

Ett aktivt internationellt och interkulturellt kulturutbyte är grundläggande för kulturpolitiken. Kulturlivets internationalisering handlar bl.a. om att främja kulturlivets möjligheter att medverka i olika internationella sammanhang av såväl kulturell som främjande karaktär.

Statens kulturråd bedriver i dag ett betydelsefullt arbete för kulturlivets internationalisering, bl.a. genom att stödja och bistå svenska

aktörer i att ansöka om bidrag från EU:s kultur- och mediaprogram Kreativa Europa.

Det internationella utbytet ger det svenska kulturlivet möjlighet att verka i andra länder och bidrar därigenom till konstnärlig utveckling. Ett ökat utbyte främjar även en större mångfald och ett bredare kulturutbud i Sverige.

Kulturdepartementet är huvudman för de utsända kulturråden. Kulturråd finns i dag placerade i Berlin, Bryssel, Istanbul, London, Moskva, Peking och Washington. Ett kulturråd med Svenska institutet som huvudman finns även i Paris. Kulturrådets övergripande uppgift är att föra fram kulturens roll i kontakterna med andra länder och stimulera den kulturella dialogen. Kulturen är en del av det s.k. integrerade Sverigefrämjandet och kulturråden har en viktig roll att spela när det gäller att synliggöra svenska värderingar om ett öppet och demokratiskt samhälle.

Europeiska unionen

Arbetet i EU på kulturområdet präglas bl.a. av den övergripande frågan om kulturens roll i andra politikområden och hur kulturen kan och bör samspela med och integreras i andra samhällssektorer. Bland annat har rådet, kommissionen och Europaparlamentet alla lyft fram frågan hur kulturen kan få en tydligare roll i EU:s utrikes relationer. Det handlar om kulturens roll i diplomatin, i främjandet och i biståndet. Regeringen ser här särskild anledning att medverka i arbetet med att utveckla EU:s gemensamma strategiska plattformar. Principerna om ömsesidighet, långsiktighet, respekten för konstnärernas integritet samt strävan efter kvalitet är fortsatt viktiga att värna. Arbetet inom EU med ett ökat fokus på kulturens roll inom biståndet kommer att tydliggöras i planerade rådsslutsatser på området.

För att stärka finansieringsmöjligheterna för den kulturella och kreativa sektorn är avsikten att införa ett lånegarantiinstrument inom programmet Kreativa Europa under 2016.

I kommissionens meddelande om en strategi för en inre digital marknad i Europa, som är en av regeringens övergripande prioriteringar för EU-arbetet 2015, uttalas en ambition att modernisera de europeiska upphovsrättsreglerna. Förslag förväntas före utgången av 2015 med ambitionen att öka harmoniseringen och möjligheterna för användare att få tillgång till verk i hela EU. Regeringen anser att den gemensamma

upphovsrättslagstiftningen har stor betydelse för utvecklingen av en kreativ sektor och för upphovsmännens möjlighet att leva på sitt arbete. Regeringen kommer att verka för att användarnas intressen balanseras i relation till rättighetshavarnas. Möjligheten att uppmuntra praktiska licenslösningar bör prövas för att öka användarnas möjligheter samtidigt som avtalsfrihet och upphovsrättsliga grundprinciper kan värnas.

Övrigt multilateralt kultursamarbete

Det nordiska kultursamarbetet är grundläggande för Nordiska ministerrådets samverkan. Arbetet inom ministerrådet för kultur är av stor vikt såväl på politisk nivå som för de individer och grupper som får ta del av de nordiska kulturstöden. I sitt framtida samarbete avser de nordiska kulturministrarna att i högre grad ta tillvara den potential som finns i det nordiska civilsamhället. Norden är en region som präglas av stor kulturell mångfald och regeringen välkomnar ett ökat interkulturellt perspektiv inom ramen för de nordiska kulturministrarnas samarbete.

Det internationella samfundet har under senare tid uppmärksammat och tagit avstånd från den medvetna förstörelsen av kulturarv och den illegala handeln med kulturarvsföremål. Regeringen avser att aktivt bidra till insatser som stärker det internationella arbetet bl.a. inom Unesco, Nordiska ministerrådet och Europarådet.

Det faktum att Sverige sitter i Unescos styrelse 2014–2017 innebär ett ökat engagemang i organisationen och ökade möjligheter för genomslag av svenska prioriteringar. Med grund i strategin för Sveriges samarbete med Unesco ska Sverige inom kulturområdet bl.a. bidra till att stärka kvaliteten i Världsarvskommitténs beslutsfattande och arbetet för kulturskapares arbetsförhållanden och rättsäkerhet. Även fortsättningsvis ska Sverige verka för att motverka de tendenser till ökad politisering som förekommer i styrelser och kommittéer, bl.a. inom arbetet med världsarvskonventionen. Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar har utvecklats till att bli ett betydelsefullt instrument för det globala samarbetet med att värna den kulturella mångfalden, internationellt kulturutbyte och uppbyggnaden av kulturpolitiska strukturer i framför allt utvecklingsländerna. Hänvisningar till konventionen sker allt oftare och i allt fler sammanhang i internationell kontext. Ett fort-

satt engagemang i det internationella arbetet med Mångfaldskonventionen förutses. Sveriges stöd till Unesco, via Sida, löper t.o.m. 2017. Ett syfte med stödet är bl.a. att stärka de grundläggande friheterna genom att främja mångfalden av kulturuttryck.

Kulturens roll i biståndet

Regeringen avser att under 2016 fortsätta arbetet med att få till stånd och konkretisera synergier mellan kulturpolitiken och politiken för global utveckling (PGU). I den förra regeringens skrivelse Biståndspolitisk plattform (rskr. 2013/14:131) anges, som ett av delmålen, en inriktning med fokus på stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck. Kulturen samt fria och oberoende medier har en viktig roll för att åstadkomma en positiv förändring i dessa avseenden. Kulturrådets arbete för att ge fler fristadskonstnärer möjlighet att bo och verka i Sverige är ett exempel på tydliga synergier mellan kulturpolitiska insatser och PGU.

2.6.2 Trossamfund

Trossamfunden spelar en viktig roll i vårt samhälle i flera hänseenden. Många människor finner mening med livet och i livet genom sin tro. Trossamfunden erbjuder en möjlighet för människor att ge uttryck för andliga och existentiella behov. Utöver detta kan trossamfunden också ha en särskild betydelse för människor som har vistats kort tid i Sverige och fungera som en brygga mellan Sverige och hemlandet samt som en lots in i samhället. De kan skapa ett sammanhang för människor i perioder eller på platser där man känner sig utsatt.

Trossamfunden genomför i likhet med många andra organisationer i det civila samhället viktiga samhällsinsatser på det sociala området. Vidare har trossamfunden en viktig funktion för många människor i samband med kriser.

I det mångreligiösa Sverige är möten och samverkan över trosinriktningar och livsåskådningar viktiga för att uppnå kunskap, förståelse och en respekt som är nödvändig för ett Sverige som håller ihop. I en orolig omvärld där grupper ställs mot varandra riskerar globala intressekonflikter att få konsekvenser i det svenska samhället. Trossamfunden är viktiga aktörer i arbetet för att bemöta dessa utmaningar. De kan genom sin

verksamhet bidra till kunskap, förståelse och respekt för olika trosinriktningar och därmed motverka polariseringen i samhället. Regeringen prioriterar därför att stödja interreligiöst samarbete.

Den senaste tiden har religiösa lokaler blivit måltavlor för hat och många fall av skadegörelse har rapporterats. Många religiösa grupper känner otrygghet och rädsla. Detta är oacceptabelt och regeringen kommer fortsatt att prioritera arbetet med att värna våra demokratiska värderingar och främja öppenhet och respekt för alla människors lika värde. I Sverige ska det vara självklart att vara och en kan gå till sin religiösa samlingslokal utan att vara rädd för hat, hot eller skadegörelse och det ska vara en självklarhet att kunna bära religiösa symboler utan rädsla.

Statens stöd till trossamfund

Regeringen anser att stödet till trossamfunden är viktigt inte minst för att nya samfund som representerar den allt större religiösa mångfalden i Sverige ska kunna etablera sig och utvecklas.

Det finns ett behov av att se över och modernisera statens stöd till trossamfunden. Nuvarande lagstiftning tillkom 1998. I samband med översynen kommer frågor om stödets överensstämmelse med stöd till andra organisationer inom det civila samhället att analyseras, liksom vilka aktörer som bör få stöd.

Interreligiöst samarbete för att minska polariseringen

Regeringen ser mycket positivt på de initiativ till interreligiöst samarbete som har tagits mellan olika religiösa samfund på såväl nationell som lokal nivå under senare tid. Regeringen har stöttat det interreligiösa samarbetet på nationell nivå genom att Sveriges interreligiösa råd har erhållit medel för att inrätta en administrativ funktion. Rådet har bl.a. till uppgift att motverka polarisering mellan religioner, att sprida kunskap om olika religioner i Sverige och att motverka antisemitism, muslimhat och andra hot mot religiösa företrädare och utövare. Regeringen avser att fortsätta stödja det interreligiösa samarbetet på nationell nivå.

Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Regeringen bedömer att Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) gör ett viktigt arbete med att fördela statsbidrag, samordna samfundens roll i krisberedskapsfrågor och fungera som

ett expertorgan i allmänna trossamfunds- och religionsfrågor.

Under ett antal år har SST:s uppgift som expertmyndighet i trossamfunds- och religionsfrågor ökat i omfattning. Myndighetens kompetens har efterfrågats av allt fler aktörer mot bakgrund av omvärldsutvecklingen. Myndigheten har bl.a. getts ett flertal regeringsuppdrag inom ramen för demokrati-, diskriminerings- och jämställdhetspolitiken. Regeringen bedömer att det finns ett behov av att skapa bättre förutsättningar för myndighetens uppdrag som expertmyndighet. Samtidigt aktualiserar detta frågor om myndighetens ledningsform liksom frågeställningar kring huruvida myndighetens styrdokument ger det stöd som krävs för att myndigheten på ett effektivt sätt ska kunna genomföra sina uppdrag. Regeringen har därför gett Statskontoret i uppdrag att göra en översyn av myndighetens organisation. Uppdraget ska redovisas den 10 januari 2016.

Säkerhetshöjande insatser

Religionsfriheten är central i Sverige och det ska vara självklart att alla ska kunna utöva sin tro utan att vara rädda för hot och våld. Omvärldsutvecklingen har lett till hot och hat som riktar sig mot flera religiösa inriktningar. Religiösa byggnader och andra institutioner, såsom skolor, utsätts för skadegörelse och personer som bär tydliga religiösa symboler utsätts för hot, våld och trakasserier endast på grund av sin religiösa tillhörighet.

Det är rättsväsendets myndigheter som ytterst ansvarar för ordning och säkerhet, men regeringen bedömer att ett viktigt komplement till dessa myndigheters arbete är att tilldela Nämnden för statligt stöd till trossamfund fortsatt stöd för bidrag till säkerhetshöjande insatser hos trossamfunden.

2.6.3 Medier

Fria och självständiga medier med granskande journalistik och allsidig nyhetsförmedling är av avgörande betydelse för en levande och väl fungerande demokrati. Goda villkor för medierna har således stor betydelse för demokratins förutsättningar. Därför är detta en prioriterad fråga för regeringen.

Medielandskapet är under snabb förändring. Dagens informationssamhälle har lett till en

mångfald av kanaler för information, kommunikation och socialt samspel, vilket i grunden är en positiv utveckling. Det har aldrig tidigare varit så enkelt att dela information, eller kommunicera med andra, som det är idag. Vårt moderna informationssamhälle erbjuder enorma möjligheter.

Men utvecklingen innebär också utmaningar, inte minst demokratiska sådana. Medielandskapet blir alltmer fragmentiserat, och stora delar av den samhällsbara journalistiken har idag problem. Medier – framförallt utanför storstadsregionerna – drabbas av neddragningar och allt fler lokala redaktioner upphör med sin verksamhet. Även i storstadsregionerna arbetar medierna under pressade förhållanden, vilket ger upphov till liknande utmaningar.

Allmänheten har rätt till ett mångfacetterat medieutbud som speglar hela landet och är tillgängligt för alla. En nyhetsbevakning och samhällsjournalistik som kännetecknas av saklighet, relevans och opartiskhet är i lika hög grad nödvändig. Därför har radio och tv i allmänhetens tjänst en helt oumbärlig roll. Genom den får allmänheten tillgång till ett kvalitativt medieutbud som präglas av oberoende och mångfald.

Ibland uppstår kritik om att den starka ställning som radio och tv i allmänhetens tjänst har på mediemarknaden innebär en snedvridning av konkurrensen. Samtidigt är själva syftet med radio och tv i allmänhetens tjänst att den, inom ramen för public service-uppdraget, ska erbjuda ett utbud av hög kvalitet. Frågan om hur radio och tv i allmänhetens tjänst påverkar mediemarknaden belyses i rapporten Utveckling och påverkan i allmänhetens tjänst, som Myndigheten för radio och tv överlämnade till Kulturdepartementet den 1 september 2015.

För vår demokrati är det avgörande att medborgarna har grundläggande medie- och informationskunnskap. Detta gäller särskilt för barn och unga som växer upp i ett medielandskap som är mer fragmentiserat än någonsin tidigare. Regeringen prioriterar därför insatser med särskilt fokus riktat mot barn och unga, för att deras kunskaper om medier och information ska öka.

Tabell 2.6 Anslagsutveckling medieområdet samt medelstilleddning till radio och tv i allmänhetens tjänst

Miljoner kronor

Budgetår	Anslag	Radio och tv i allmänhetens tjänst ¹
2010	759	6 986
2011	765	7 125
2012	754	7 368
2013	753	7 413
2014	724	7 613
2015	693 ²	7 765
2016	692	8 035

¹ Avser medelstilleddningen från rundradiorörelsen till Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB och granskningsnämnden för radio och tv.

² Enligt riksdagens beslut (bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:96, bet. 2014/15:KU1, rskr. 2014/15:56).

Presstödet

Regeringen lämnar i denna proposition förslag och bedömningar om förstärkt stöd till dagspressen. Dessa förslag, tillsammans med de förändringar som riksdagen har beslutat med anledning av regeringens proposition Statens stöd till dagspressen (prop. 2014/15:88, bet. 2014/15:KU12, rskr. 2014/15:195), syftar till att förbättra och anpassa presstödet till förändrade förutsättningar och skapa större incitament för dagstidningar att öka sina läsarintäkter, sin upplaga och utgivningsfrekvens samt främja långsiktig utveckling av elektroniska publiceringstjänster.

Riksdagen har i anslutning till behandlingen av propositionen 2014/15:88 beslutat om tillkännagivanden som rör presstödet (bet. 2014/15:KU12, rskr. 2014/15:195). Se vidare utgiftsområde 1, avsnitt 11.3.

Regeringen avser att inleda diskussioner med Europeiska kommissionen om en treårig förlängning av presstödsförordningens giltighetstid med de förändringar som föreslagits. På längre sikt behöver dock mer genomgripande förändringar genomföras. Regeringen har därför i mars 2015 tillsatt en medieutredning som ska ge underlag för nya mediepolitiska verktyg (dir. 2015:26).

Förslagen i denna proposition omfattar förändrade stödnivåer för hög- och medelfrekventa dagstidningar. Regeringen gör även bedömningen att ett nytt utvecklingsstöd för tryckta allmänna nyhetstidningar bör införas i syfte att ge förutsättningar för en långsiktig utveckling av elektroniska publiceringstjänster. Regeringen har

den 13 augusti 2015 tillsatt en utredning om en översyn av postlagstiftningen i ett digitaliserat samhälle (dir. 2015:87). Utredningen har bl.a. till uppgift att utreda effekterna av samdistribution av post och tidningar och hur det skulle påverka möjligheterna för marknadstillträde och effektiv konkurrens samt hur samdistribution av post och tidningar skulle kunna genomföras. Regeringen avser vidare att ta ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för bl.a. dagspressen (se Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 6.30). Regeringen lämnar i denna proposition även förslag om förändrade stödnivåer för lågfrekventa tidningar.

Radio och tv

Finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst

Allt fler, särskilt yngre personer, ser numera på tv via dator, surfplatta eller mobiltelefon. Innehav av sådan utrustning medför emellertid inte skyldighet att betala radio- och tv-avgift (Högsta förvaltningsdomstolens dom den 13 juni 2014 i mål nr 7368-13). En utveckling där allt fler kan ta del av Sveriges Radio AB:s (SR), Sveriges Television AB:s (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB:s (UR) utbud utan att bidra till verksamhetens finansiering riskerar att urholka legitimiteten i radio- och tv-avgiftssystemet. Om antalet hushåll med traditionella tv-mottagare minskar riskeras också balansen mellan intäkter och utgifter i systemet. Riksdagen har beslutat ett tillkännagivande om att en utredning av radio- och tv-avgiften bör komma till stånd i god tid inför nästa tillståndsperiod 2020 (bet. 2014/15:KrU3, rskr. 2014/15:157). Regeringen avser att återkomma i frågan.

Särskild tilldelning till SVT

Den förra regeringens beslut avseende sändningsutrymme för tv-sändningar innebär att det tillgängliga frekvensutrymmet för mark-sänd tv minskar fr.o.m. den 1 april 2017, då utrymmet 694–790 MHz (det s.k. 700 MHz-bandet) får upplåtas för andra ändamål. Det minskade utrymmet medför att SVT:s andel av de fasta kostnaderna för nätdriften ökar. Vidare innebär utrymningen av 700 MHz-bandet att 176 sändare för SVT:s sändarnät måste flyttas till andra frekvenser, vilket också medför kostnader. Dessa merkostnader, vilka

uppskattas till totalt 310 miljoner kronor, kunde inte förutses vid tidpunkten för riksdagens beslut 2013 om SVT:s uppdrag respektive ekonomiska ramar för tillståndspanen 2014–2019. Regeringen anser att SVT bör ges ekonomiska förutsättningar att utföra det public service-uppdrag som riksdagen beslutade om 2013. SVT föreslås därför få en särskild tilldelning om 115 miljoner kronor från rundradiokontot för merkostnader som uppstår under 2016.

SR:s, SVT:s och UR:s verksamhet på internet

SR:s, SVT:s och UR:s uppdrag är tydligt definierade i de sändningstillstånd som gäller för sändningarna i marknätet. Av de årliga anslagsvillkoren framgår att programbolagen ska göra sin kärnverksamhet tillgänglig på olika distributionsplattformar och att de får bedriva en kompletterande verksamhet som utgår från och har koppling till kärnverksamheten. De traditionella tv-sändningarna har fortfarande flest tittare, även om publiken i allt större utsträckning använder möjligheten att ta del av programutbudet på andra sätt och på tider de själva önskar. Riksdagen har vid behandlingen av riktlinjerna och villkoren för innevarande tillståndspanen gett regeringen tillkänna att den borde överväga en förändring som gör det möjligt för programföretagen att inom ramen för nuvarande reglering i praktiken få tillgodoräkna sig verksamhet på internet som en del av public service-uppdraget (bet. 2013/14:KrU3, rskr. 2013/14:60). Frågan bereds i Regeringskansliet.

Evenemangslista

Radio- och tv-lagens (2010:696) bestämmelser om hur exklusiva rättigheter till tv-sändningar får utnyttjas innebär en möjlighet för regeringen att utforma föreskrifter om vilka evenemang som är av särskild vikt för det svenska samhället (evenemangslista).

Riksdagen gav 2012 regeringen till känna att den borde tillsätta en utredning om utformningen av en evenemangslista (bet. 2011/12:KU16, rskr. 2011/12:224). Den förra regeringen gav 2013 Myndigheten för radio och tv i uppdrag att analysera och lämna förslag till hur en evenemangslista kan utformas. Myndighetens förslag redovisades i november 2013 och har därefter remissbehandlats. Remissutfallet var delat när det gäller frågan om en evenemangslista bör införas eller inte. Av dem som är för införandet av en lista anser dock flertalet att myn-

dighetens förslag till täckningskrav (minst 80 procent) är otillräckligt. I maj 2014 gav riksdagen regeringen till känna att den vid den fortsatta beredningen av myndighetens förslag borde beakta vissa synpunkter på förslaget som konstitutionsutskottet anfört, bl.a. att kraven bör skärpas så att en högre andel av allmänheten än den av myndigheten föreslagna får tillgång till de evenemang som listan omfattar (bet. 2013/14:KU28, rskr. 2013/14:230).

Regeringen avser att ge Myndigheten för radio och tv (som byter namn till Myndigheten för press, radio och tv) i uppdrag att ta fram ett förslag till evenemangslista med villkor om högre befolkningstäckning än vad som tidigare föreslagits. Regeringen avser att återkomma i denna fråga.

Digital marksänd radio

Betänkandet Från analog till digital marksänd ljudradio – en plan från Digitalradiosamordningen (SOU 2014:77) överlämnades till regeringen den 1 december 2014. Betänkandet har därefter remissbehandlats. En sammanställning över remissvaren finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku2014/02006). I betänkandet föreslås en digitalisering av marksänd radio och släckning av FM-sändningarna 2022 eller senast 2024. Remissutfallet visar att det för närvarande finns alltför många invändningar och olösta frågor för att regering och riksdag ska kunna fatta beslut om en så avgörande och genomgripande förändring som en övergång till digital marksänd radio och släckning av FM-sändningarna innebär. Regeringen avser därför inte att gå vidare med utredningens förslag.

Mot bakgrund av bl.a. den internationella utvecklingen kan det dock inte uteslutas att frågan om en digitalisering av marksänd radio kan komma att aktualiseras på nytt i framtiden. Regeringen avser därför att fortsätta att följa utvecklingen i omvärlden, bl.a. i Norge där beslut har fattats om digital övergång och en släckning av FM-sändningarna under 2017.

Skydd av barn och unga mot skadlig mediepåverkan

Strategisk kompetens vid Statens medieråd

Regeringen beräknar att Statens medieråd tillförs 1 miljon kronor fr.o.m. 2016 i syfte att strate-

giskt utveckla myndighetens digitala plattformar, stärka myndighetens roll som kunskapscentrum för medie- och informationskunnighet (MIK) samt stärka arbetet med att ta fram kunskap om barns och ungas mediesituation. Resurserna ska även användas för att bättre anpassa myndighetens pedagogiska material till nya mottagargrupper.

Statens medieråd har uppdraget att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem mot skadlig mediepåverkan. Arbetet är inriktat på att öka barns och ungas medie- och informationskunnighet (MIK), dvs. förmågan att finna, analysera och kritiskt värdera information och att kunna skapa innehåll i olika medier. MIK är avgörande för barns och ungas delaktighet i ett informationssamhälle och för att kunna utnyttja den demokratistärkande funktion internet kan ha.

Statens medieråd har under de senaste åren tagit fram pedagogiska utbildningsmaterial som ska kunna användas av föräldrar och nära-barnprofessionella. Myndigheten har fått ett flertal särskilda uppdrag som bl.a. har varit inriktade på att motverka diskriminering, främlingsfientlighet, sexism, intolerans och antidemokratiska budskap samt att stärka demokrati och jämställdhet. Myndigheten har påbörjat ett arbete med att anpassa sina material för barn och unga med kognitiva och intellektuella funktionsnedsättningar.

Åldersgränser för film

Den 28 maj 2015 fick Statens medieråd i uppdrag att lämna förslag till ett nytt avgiftssystem för fastställande av åldersgränser för film baserat på biljettintäkter samt att överväga och eventuellt föreslå en utvidgning av ledsagarregeln till att gälla åldersgränsen 15 år (dnr. Ku2015/01669). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 28 september 2015.

Bakgrund till uppdraget är betänkandet En ny modell för åldersklassificering av film för barn och unga (SOU 2014:64) som överlämnades i september 2014 och har remissbehandlats. Betänkandet innehåller dels förslag till ett nytt avgiftssystem för att finansiera verksamheten att fastställa åldersgränser för film, dels bedömningar om en övergång från lagreglering till självreglering för att fastställa åldersgränserna. Flera remissinstanser riktade kritik mot betänkandets bedömningar och förslag. Frågorna behöver därför utredas ytterligare.

Internationellt samarbete

Europeiska unionen

Europeiska kommissionens meddelande om en strategi för en inre digital marknad i Europa innehåller flera initiativ av betydelse för den svenska film- och mediesektorn. Meddelandet aviserar en översyn av direktivet om audiovisuella medietjänster 2016 med fokus på dess tillämpningsområde och utformningen av de bestämmelser som gäller för alla typer av audiovisuella medietjänster. Syftet är att undersöka om regelverket är anpassat till den marknadsmässiga och tekniska utvecklingen. Främjande av europeiska verk, regler för skydd av minderåriga samt reklambestämmelser är områden som lyfts fram specifikt. En revidering av direktivet skulle påverka den svenska radio- och tv-lagen och ha tydliga kopplingar till den svenska yttrandefrihetsgrundlagens utformning, liksom till andra politikområden som t.ex. konsumentskydd och folkhälsa. Regeringen kommer därför att följa arbetet aktivt.

Strategins målsättning att modernisera de europeiska upphovsrättsreglerna kommer också ha stor betydelse för den svenska film- och mediesektorn och den politik som bedrivs inom området.

Nordiska ministerrådet

Nordiska rådet antog 2013 en rekommendation om att Nordiska ministerrådet ska utarbeta en strategi på medie- och upphovsrättsområdet. Mot bakgrund av rekommendationen har en dialog inletts om de nordiska public service-mediernas roll i det digitala medielandskapet. Regeringen deltar aktivt i arbetet med utgångspunkt i att public service-mediernas funktion och syfte uppvisar stora likheter i de nordiska länderna. De nordiska kulturministrarna ska anta mediepolitiska slutsatser under 2016.

Övrigt internationellt mediepolitiskt samarbete

Filminstitutets aktiva arbete med jämställdhet inom filmbranschen har bidragit till att frågan uppmärksammas också internationellt. Särskilt efter lanseringen av jämställdhetsstrategin vid filmfestivalen i Cannes 2013 har intresset ökat. Regeringens ambition är att fortsatt bidra till den internationella diskussionen om jämställdhet och film på politisk nivå.

Arbetet med att kartlägga och förebygga hot och våld mot journalister drivs bl.a. av Europarådet och Unesco. Europarådets ministerkom-

mitté förväntas anta en rekommendation på området 2016. Regeringen avser att aktivt bidra till att skapa bättre förutsättningar för journalistiskt arbete och demokrati internationellt.

Under 2016 kommer 250-årsjubileet av tryckfrihetsförordningen ge möjlighet att internationellt uppmärksamma aktuella och viktiga frågor om yttrandefrihet, pressfrihet och demokrati.

2.6.4 Ungdomspolitik

Alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Utgångspunkten ska vara ungdomars rätt att komma i åtnjutande av de mänskliga rättigheterna så som de uttrycks i grundlagarna och i Sveriges konventionsåtaganden; att unga ska betraktas som en mångfald individer, att unga ska stödjas att bli självständiga och att unga ska ha möjlighet att vara delaktiga och ha inflytande.

Unga kvinnors och unga mäns hälsa och sociala förhållanden är generellt goda, särskilt i jämförelse med andra länder. Som grupp är ungdomar inte generellt mer problemtyngd än andra åldersgrupper, men samtidigt möter vissa grupper av ungdomar stora utmaningar.

Därför avser regeringen att prioritera insatser för att uppnå det övergripande ungdomspolitiska målet. Den tidigare regeringen presenterade i propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande (prop. 2013/14:191) ett ungdomspolitiskt handlingsprogram med insatser inom tre prioriterade områden. Regeringen bedömer att de tidigare aviserade prioriteringarna inom ungdomspolitiken om 10 miljoner kronor som tillfördes permanent fr.o.m. 2014 bör ändras till att i högre grad handla om ungas etablering i arbets- och samhällslivet, främst arbete, utbildning och bostad. Därutöver bör ungas makt och delaktighet samt ungas fritid, organisering och välmående vara prioriterade områden.

Förbättra ungas etablering i arbets- och samhällslivet

Unga som är i början av sitt vuxenliv behöver, liksom alla andra vuxna, ett jobb att gå till och en egen bostad. Alltför många unga vuxna saknar

detta. Att ha en sådan grund att stå på är viktigt för såväl ungas egen frihet och självständighet som för välfärden och den ekonomiska tillväxten i stort. Då etablering i arbets- och samhällslivet spänner över flera politikområden kan ungdomspolitikerna spela en särskild roll genom sin sektorsövergripande karaktär med utgångspunkt i ungdomars livsvillkor. Vidare bedriver regeringen ett ambitiöst reformprogram med satsningar inom bl.a. utbildnings- och arbetsmarknadspolitikerna, i syfte att nå det övergripande målet om full sysselsättning och därtill bidra till ungas etablering i arbets- och samhällslivet.

Nationell samling för unga utanför

Regeringen har initierat en nationell samling för unga utanför. Samverkan mellan myndigheter och kommuner är nödvändig såväl för att undvika dubbelarbete som för att undvika att unga hamnar mellan olika aktörers ansvar. Därför har regeringen beslutat om en samordnare för unga som varken arbetar eller studerar (dir. 2015:70). Samordnaren ska främja förbättrad samverkan mellan myndigheter, kommuner, landsting och organisationer kring insatser för unga som varken arbetar eller studerar och kan bidra till att skapa bättre helhetsbild över behoven av att ytterligare koordinera de berörda aktörerna. Samordnaren ska utgå från ett ungdomsperspektiv, ett icke-diskrimineringsperspektiv och ett funktionshindersperspektiv samt integrera ett jämställdhetsperspektiv i sitt arbete.

Det är viktigt att unga personer snabbt får ett jobb. Långvarig arbetslöshet riskerar att permanentas, vilket medför en rad konsekvenser för såväl individen som för samhället. Unga med psykisk ohälsa och som varken studerar eller arbetar är särskilt utsatta.

Unga som varken arbetar eller studerar är en heterogen grupp. För att samhället ska kunna sätta in rätt insatser riktade till unga som varken arbetar eller studerar, måste det finnas kunskap både om gruppens sammansättning och vilka insatser som är verksamma. Det kan även finnas behov av insatser för ökad samverkan mellan de samhällsaktörer som har ansvar för eller möter ungdomarna, som kommuner och statliga myndigheter, näringsliv och civilsamhälle. Vidare behövs målgruppsanpassade insatser riktade direkt till de unga. Regeringen föreslår att medel avsätts under 2016 för en samlad strategi inom dessa områden, vilken kommer att redovisas i form av en skrivelse. Regeringen beräknar att

medel för insatser tillförs även för åren 2017–2018.

Stärka ungas makt och delaktighet

En rad samhällsförändringar, såsom ungas sena etablering i arbets- och samhällslivet, den höga ungdomsarbetslösheten, bristen på bostäder och växande klyftor i samhället och bland unga, har på ett tydligt sätt påverkat ungas levnadsvillkor vilket i sin tur kan påverka många ungas tilltro till samhället och samhällets institutioner. Det är centralt att unga aktivt kan delta i att forma samhället. Inom ramen för de medel som tillfördes ungdomspolitikerna 2014 för ett ungdomspolitiskt handlingsprogram (prop. 2013/14:191) planerar regeringen insatser för att stärka unga kvinnors och unga mäns makt och delaktighet.

MUCF:s förvaltningsanslag

För att förstärka långsiktigheten i arbetet med ungdomsfrågor och styrningen av MUCF föreslås att medel överförs till myndighetens förvaltningsanslag.

Främja ungas fritid, organisering och välmående

Ungdomar har ofta mer fritid än den äldre befolkningen och tiden utanför skola och arbete spelar en viktig roll för ungas delaktighet, vägar till etablering och sociala tillit. Ungas möjligheter till inflytande, tillgång till mötesplatser och deltagande i demokratin är centrala.

Inom ramen för de medel som tillfördes ungdomspolitikerna 2014 för ett ungdomspolitiskt handlingsprogram (prop. 2013/14:191) planerar regeringen insatser för unga kvinnors och unga mäns fritid och organisering.

Barn och unga ska ha möjlighet till bra aktiviteter på sommarlov. Därför föreslås 200 miljoner kronor avsättas för 2016 och beräknas 200 miljoner kronor per år 2017–2019 för ett statligt sommarlovsstöd (se vidare utgiftsområde 9, avsnitt 7 Politik för sociala tjänster).

Det är av stor betydelse för barn- och ungdomsorganisationer att få en ökad förutsägbarhet i medelstillsdelningen så att verksamheten kan planeras och bedrivas effektivt. Regeringen föreslår därför ett utökat beställningsbemyndigande för statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer.

2.6.5 Politik för det civila samhället

Det civila samhället är en grundbult i vår demokrati. Genom dessa föreningar, organisationer, stiftelser och nätverk möts människor i vårt land för att förbättra livet för sig själva eller för andra, för att lära sig nya saker, för att ägna sig åt en aktivitet eller arbeta för en bättre värld. Det civila samhället ska vara självständigt och starkt.

Sveriges befolkning är i hög grad engagerad ideellt. Många är de timmar som tillbringas i föreningslokaler, församlingar och på idrottsplatser. Föreningsformen står sig stark som modell för att arbeta tillsammans för ett gemensamt syfte, men digitala mötesplatser erbjuder värdefulla komplement och möjligheter att nå fler.

Som en central del i vår demokrati kan betydelsen av organisationerna i det civila samhället inte överskattas, särskilt i den tid vi i dag lever. Att organisera sig för ökad makt och stärkta rättigheter har i alla tider varit avgörande för utsatta eller marginaliserade grupper. Alla ska ges samma rätt och möjlighet att vara aktiva och engagerade medborgare. Det civila samhällets organisationer bidrar till delaktighet genom att organisationer och andra idéburna aktörer ger kvinnor och män möjlighet till inflytande över det offentliga beslutsfattandet.

På samma sätt är det folkbildande arbete som sker i det civila samhället fortsatt viktigt.

Det civila samhället ska få bättre förutsättningar att långsiktigt planera och bedriva sin verksamhet. Dialogen mellan det offentliga och det civila samhället ska vara tydlig och stark. Inte sällan möter det civila samhällets organisationer samma utmaningar i samhället som det offentliga. Regeringen vill därför förstärka detta arbete under mandatperioden.

Regeringen vill underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva sin verksamhet, att utvecklas och att därigenom bidra till demokrati, välfärd, folkhälsa, gemenskap och social sammanhållning.

Stärka det civila samhällets roll i demokratin

Regeringen anser att det civila samhällets roll i demokratin är av central betydelse. Det civila samhällets villkor behöver därför stärkas i detta syfte. Det civila samhällets organisationer behöver villkor som möjliggör för dem att nå ut till fler delar av befolkningen och för att engagera en större mångfald människor. Utredningen för ett stärkt civilsamhälle (dir. 2015:38) har därför i

uppdrag att föreslå åtgärder som stärker det civila samhällets roll i demokratin. Regeringens avsikt är att arbeta med dessa förslag under kommande år.

De sex principerna centralt verktyg för samråd

Politiken för det civila samhället bygger på de sex principerna självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn samt mångfald. Regeringen kommer att stärka samråd och samverkan mellan regeringen och det civila samhällets organisationer med utgångspunkt i dessa principer. Arbetet med de sex principerna som verktyg för samråd och samverkan bör ske inom ramen för fler politikområden och föranleder ett breddat och gemensamt arbetssätt för regeringen. Regeringen avser tillsammans med idéburna organisationer ta fram en bred samverkansmodell som kan användas inom ett antal områden. Samverkan som omfattas av det metodstöd som ska tas fram kommer att utgå från samhällets utmaningar och regeringens och nationella organisationers gemensamma vilja att möta dessa. Den europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen kommer att bli ett viktigt verktyg i en sådan modell.

Överenskommelser med idéburna organisationer och Sveriges Kommuner och Landsting

Den överenskommelse som slöts 2008 mellan regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och idéburna organisationer inom det sociala området har till syfte att förbättra de idéburna organisationernas förutsättningar som röstbärare, liksom deras möjligheter att erbjuda välfärdstjänster. Idéburna organisationer – sociala företag, kooperativ, samfund, stiftelser och ideella föreningar – utgör viktiga resurser i samhället.

Behovet av att samordna arbetet och stödja insatser som stimulerar framväxten av lokala och regionala överenskommelser kvarstår. Arbetet med överenskommelsen från 2010 med idéburna organisationer inom integrationsområdet och SKL står inför en fortsatt utveckling och regeringen avser att se över hur arbetet med att organisera spridning och uppföljning av överenskommelsen kan effektiviseras.

Mer långsiktiga bidrag

Villkoren för det civila samhällets organisationer påverkas av olika faktorer. Regeringen menar att det civila samhällets organisationer bör ges för-

utsättningar som möjliggör långsiktig planering. Över 72 procent av de statliga bidragen är generella, såsom verksamhets- och organisationsbidrag. Regeringen anser det viktigt att fortsätta arbeta för att minska andelen projektbidrag i förhållande till organisationsbidrag i syfte att stärka det civila samhällets organisationers självständighet och oberoende.

Kunskapsspridning genom Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) uppdrag är att ta fram, stärka och sprida kunskap om det civila samhällets villkor. Regeringen anser att det är viktigt att kunskapen om det civila samhället sprids på olika sätt. Myndigheten har därför genom kunskapsportalen Civsam.se belyst ytterligare områden som jämställdhet, näringsliv, religion/trossamfund och folkbildning, ett arbete som bör fortsätta att spridas. Regeringen anser det likaledes viktigt att kunskapsspridning fortsätter genom den nationella högskoleutbildning som myndigheten genomför samt inom det särskilda myndighetsnätverket och den årliga kunskapskonferensen.

Regeringen har som ambition att stärka myndighetens uppgift att följa upp det civila samhällets villkor. Detta skulle skapa ytterligare underlag för att stärka genomförandet och utvecklingen av politiken för det civila samhället.

MUCF administrerar ett partsgemensamt forum där regeringen och representanter för det civila samhället möts regelbundet för att diskutera organisationernas villkor och den generella politiken för det civila samhället. Regeringen avser att även fortsättningsvis behandla aktuella politiska frågeställningar inom ramen för detta forum.

Kunskap om det civila samhället

Det är angeläget att ny kunskap om det civila samhällets roll, sammansättning och verksamhet tas fram. Kunskapen utvecklas kontinuerligt genom det forskningsprogram som Vetenskapsrådet hanterar, genom Statistiska centralbyråns (SCB) årliga statistikuppföljning och genom det stöd för studier om det civila samhället som fördelas av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Regeringen avser att främja att kunskapen om det civila samhället sprids genom att bidra till en internationell konferens om civilsamhällesforskning. Den internationella konferensen ger möj-

lighet att uppmärksamma det svenska civila samhället, regeringens generella politik för det civila samhället och svensk forskning inom området. Konferensens resultat kan vidare ge underlag för regeringens fortsatta arbete.

Det civila samhällets roll i välfärden

Delar av det civila samhället har en roll som utförare av välfärdstjänster, exempelvis i sociala företag och idéburet offentligt partnerskap. Välfärdens verksamheter är dock ingen marknad. Människor är medborgare i förhållande till välfärden, inte konsumenter. Icke-vinstdrivande aktörer ska ha möjlighet att växa och utvecklas. Deras självständighet ska värnas.

Flera av de idéburna organisationerna utgör – enskilt eller tillsammans – en viktig röst för grupper som annars kan ha svårt att komma till tals. De medverkar till utvecklingen av välfärdstjänsternas kvalitet i förhållande till brukarnas behov och önskemål. Regeringen anser att de idéburna aktörernas förutsättningar att verka inom välfärden ytterligare kan stärkas. Vidare anser regeringen att arbete med miljöhänsyn och social hänsyn i offentliga upphandlingar fortsatt bör främjas. Den nya upphandlingsmyndighet som bildats och som bl.a. ska öka miljö- och sociala hänsyn i offentliga upphandlingar samt öka kompetensen om hur idéburna organisationer kan delta i offentlig upphandling är därmed viktig.

Allmänna samlingslokaler

Möjligheten för organisationer inom det civila samhället att ha tillgång till samlingslokaler är av stor vikt för att uppfylla målet för politiken för det civila samhället. Regeringen avser därför att fortsätta det arbete som genomförs med bibehållet stöd. Boverket har redovisat att de tre största städerna inte tagit del av verksamhetsutvecklingsbidraget då det är en övervägande majoritet mindre kommuner som sökt och beviljats stöd. Regeringen anser det särskilt viktigt att stödet för allmänna samlingslokaler når storstadsområdena, i synnerhet för att ge ungdomar bättre tillgång till allmänna samlingslokaler som är anpassade till ungdomars kulturformer. Regeringen kommer därför fortsätta att arbeta med denna fråga.

Idrott

Regeringen vill stödja en stark och självständig idrottsrörelse, en folkrörelse som engagerar många och är en betydelsefull del i vår gemensamma välfärd. En viktig utgångspunkt för regeringen är att idrotten är inkluderande och öppen för alla, oavsett ålder, kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, livsåskådning, funktionsnedsättning eller social, etnisk och kulturell bakgrund.

Regeringens målsättning är att fler människor ska utöva idrott och motion oavsett formerna för detta. Fysisk aktivitet är en grund för en god folkhälsa. Föreningsidrotten har även andra mervärden, såsom demokratisk delaktighet och social gemenskap, och förtjänar därför särskilt stöd. Idrottsrörelsen fyller också en viktig funktion genom att inom barn- och ungdomsidrotten lägga en grund för framtida motionsvanor. Därför är det viktigt att så många som möjligt ges möjlighet att delta inom föreningsidrotten.

Jämställd idrott

Regeringen verkar i hela sin politik för ökad jämställdhet och förväntar sig att idrottsrörelsen på olika nivåer ökar sina ansträngningar att nå en jämställd idrott – en idrott där personer i beslutande ställning på alla nivåer inom idrotten och aktiva ges samma möjlighet att förverkliga sitt intresse att delta, oberoende av kön. Den förhållandevis jämställda fördelning som finns bland idrottsrörelsens aktiva medlemmar återspeglas inte i styrelserummen. En förändring av det förhållandet skulle bidra positivt till det jämställdhetspolitiska målet om en jämn fördelning av makt och inflytande (utg.omr. 13).

Etablering av nyanlända

Det är av vikt att nyanlända invandrare ges goda förutsättningar att etablera sig och bli delaktiga i det svenska samhället. Ett engagemang i idrottsverksamhet kan underlätta detta. Ett ökat stöd ger idrottsrörelsen i hela landet förutsättningar att utveckla sin verksamhet samt att rekrytera nya aktiva och ledare. Idrottsrörelsen har en unik möjlighet att spela en betydande roll i nyanländas etablering. Mot denna bakgrund har i propositionen Vårändringsbudget för 2015 stödet till idrotten ökat med 32 miljoner kronor 2015. Från och med 2016 uppgår satsningen till 64 miljoner kronor per år.

Idrotten ska vara till för alla barn och unga

Regeringen anser att det är av särskild vikt att stärka barnrättsperspektivet inom idrotten och att attrahera barn och unga från socioekonomiska grupper som i dag är underrepresenterade inom föreningsidrotten. Det är viktigt att alla unga får samma möjligheter att delta och vara en del av idrottsrörelsen. Idrotten ska vara till för alla, oavsett bakgrund, ambitionsnivåer och förutsättningar. En del i detta är att stärka arbetet med hbtq-frågor. Mot bakgrund av att flickor med utländsk bakgrund deltar i mindre omfattning i idrottsverksamheten än andra anser regeringen att särskilda insatser bör riktas mot denna grupp. Att engagera fler unga med utländsk bakgrund både som aktiva och ledare kan komma att ställa krav på idrottsrörelsen att finna nya sätt och metoder för att organisera och rekrytera.

Regeringen strävar efter att fler barn och ungdomar ges möjlighet att delta i idrottsföreningarnas verksamhet. Regeringen föreslår därför att stödet till idrotten ökar med 133 miljoner kronor 2016 och beräknar att stödet därefter successivt ökar till 163 miljoner kronor per år fr.o.m. 2018. Detta tillskott är utöver den tidigare aviserade satsningen på 64 miljoner kronor. Sammantaget beräknas därmed stödet till idrotten öka med 227 miljoner kronor per år fr.o.m. 2018. Svensk idrott ges därigenom förutsättningar att främja en utveckling där avgifter och övriga kostnader inom barn- och ungdomsidrotten kan hållas på en låg nivå samt bidra till en bättre etablering av nyanlända.

Etiska frågor i relation till idrotten

Regeringens utgångspunkt är att god etik ska genomsyra alla delar av idrottsrörelsen, både i idrottsutövandet och i styrelserummen, såväl nationellt som internationellt.

Regeringen anser att idrottens antidopningsarbete är viktigt. I det ingår att idrottens antidopningsverksamhet inom elitidrotten fortsätter och utvecklas samt att olika aktörer bidrar till att gemensamt stärka arbetet mot dopning inom motionsidrotten.

Den nationella samordnaren har till uppgift att stärka den goda supporter-kulturen och att motverka brottslighet i anslutning till idrottsarrangemang. Regeringen anser att fortsatt samverkan och ansvarstagande från alla aktörer är nödvändigt för att minska otrygghet, brott och

ordningsstörningar i samband med idrottsevenemang.

Regeringen anser att det är viktigt att fortsätta arbetet med att bekämpa uppgjorda matcher inom idrotten och välkomnar att Riksidrottsförbundet och andra berörda aktörer samordnar sina insatser.

Internationellt samarbete

Regeringens internationella arbete på idrottsområdet utgår från principen om en fri och självständig idrottsrörelse som även internationellt har ett betydande eget ansvar. Den internationella idrottens ansvarstagande för framför allt mänskliga rättigheter, arbetsrätt, antikorruption, jämställdhet och miljö är enligt regeringen viktigt. Med beaktande av idrottens självständighet anser regeringen att frivilliga avtal på internationell nivå som ställer krav på dessa områden är en möjlig väg att gå. Som förebild kan FN:s Global Compact tjäna, ett frivilligt avtal som ställer grundläggande krav om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, antikorruption och miljö.

Inom EU-arbetet kommer regeringen även fortsättningsvis att betona närhetsprincipen och vikten av att gemensamma insatser på området har ett tydligt mervärde av att genomföras på unionsnivå.

Regeringen anser att svensk idrott även framöver ska bedriva en betydande antidopningsverksamhet av hög kvalitet. I det ingår att bedriva ett aktivt arbete inom hela idrottsrörelsen och att följa det gemensamma antidopningsreglemente som följer av den av Världsentidopningsbyrån (WADA) antagna världsentidopningskoden. Genom svensk idrotts engagemang bidrar idrotten aktivt till att säkerställa att Sverige fullföljer sina åtaganden i de internationella antidopningskonventionerna inom idrotten i Unesco och Europarådet.

Friluftslivspolitik

Målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. Allemansrätten är av avgörande betydelse för friluftslivet, en grundlagsfäst rätt och ett ansvar som ska värnas.

Regeringen bedömer att barns och ungdomars tillgång och tillgänglighet till natur är en viktig samhällsfråga, inte minst för framtida generationers hälsa. Naturen ska vara tillgänglig för alla. Alla människor, oavsett förutsättningar utifrån ålder, kön, socioekonomisk status, etnisk och kulturell bakgrund, intresse, funktionsförmåga etc. ska ha möjlighet att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund.

Regeringen anser att det behövs en tydlig ambitionshöjning för att nå friluftslivsmålen, tillsammans med miljökvalitetsmålen. Friluftsliv ska kunna utövas av alla. Därför är det också en angelägenhet för staten att stödja organisationer och enskilda i friluftslivsarbetet. Regeringen bedömer att bidraget till friluftslivorganisationer, som fördelas av Svenskt Friluftsliv, ger goda effekter för samhället. Genom en höjning av anslaget 13:4 med 20 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016 och framåt vill regeringen bl.a. stärka friluftslivorganisationernas stöd till skolans verksamhet med friluftsdagar och utomhuspedagogik samt satsningar på utevistelse för barn och unga, naturkontakt, fysisk aktivitet, mångfald och integration. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till friluftslivorganisationer. Bestämmelser om statsbidragets hantering finns i förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftslivorganisationer.

Friluftsliv är en hörnsten i naturvårdspolitiken. Människans tillgång till natur som en grund för goda livsmiljöer ska stärkas. Biologisk mångfald är en grund för upplevelsevärden och landskapsbild och en förutsättning för människors mentala och fysiska hälsa, en källa till kunskap, konst och litteratur och viktiga för den växande besöksnäringen. Vistelse i naturen bidrar till att nå det övergripande folkhälsomålet att skapa samhälleliga förutsättningar för god hälsa på lika villkor. Tystnad är en grundläggande förutsättning för flera av naturens upplevelsevärden.

Naturvårdsverket och berörda myndigheter och aktörer arbetar vidare med att tydliggöra det samhällsekonomiska värdet ekosystemtjänsterna har och där friluftslivet utgör en viktig del, inte minst genom att ekoturism och hållbar naturturism kan leda till ökad sysselsättning.

Regeringen anser att den tätortsnära naturen är av stor betydelse. Det finns behov av strategisk planering och förvaltning av tätortsnära natur för att bevara den biologiska mångfalden och kulturmiljön och förbättra förutsättningarna

för friluftsliv som en grund för goda livsmiljöer, social sammanhållning och hållbar lokal och regional utveckling. Kommunernas arbete med fysisk planering och deras bidrag till att nå miljökvalitetsmålen och friluftslivsmålen är mycket viktiga. Det är angeläget att aktörer på lokal nivå har tillgång till resurser och kan utveckla samverkansprocesser där lokal kunskap och engagemang kan tas tillvara. Regeringen anser att geografiska kunskapsunderlag om tätortsnära natur, kulturmiljöer och andra områden viktiga för friluftslivet behöver förbättras. Regeringen avser därför att ge Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla metodik för att kartlägga områden som har betydelse för friluftsliv, rekreation och turism tillsammans med berörda aktörer. En sådan kartläggning kan också bidra till att göra det enklare för människor att få information och tips om olika områden, t.ex. genom digital teknik, och bidra till ökad natur- och kultur-turism.

Barns tillgång till goda utemiljöer ska stärkas. Den nära och lätt tillgängliga naturen skapar förutsättningar för spontan lek, lärande och fysisk aktivitet. Samverkan behöver öka mellan samhällsplanering, markanvändning, skola och förskola och andra berörda för att strategiskt arbeta med tätortsnära natur.

Regeringens satsningar på skydd och skötsel av natur skapar möjligheter för stärkt kommunalt naturvårdsarbete, lokala naturvårdssatsningar samt tillgänglighet till natur- och kulturlandskapet genom exempelvis tätortsnära naturreservat, vandringsleder och information. Detta bidrar till regional utveckling genom bl.a. stärkt attraktionskraft som en grund för att öka naturturismen.

Friluftsliv är ett allmänt intresse. Alla sektorer som nyttjar mark och vatten ska ta hänsyn till friluftslivets värden som en del av ett hållbart nyttjande. Den miljöhänsyn som skogsägarna tar vid brukandet av skogen är en viktig del för att uppnå miljökvalitetsmålet. Skogsstyrelsens utvärderingar av miljöhänsynen visar på brister i skogsbrukets miljöhänsyn. Regeringen anser att skogens sociala värden är viktiga och bör uppmärksammas mer i rådgivnings- och informationsinsatser. Vattennära områden och stränder är en viktig tillgång för friluftsliv och rekreation. Strandskyddet spelar en viktig roll genom att skapa tillgång till naturen på samma gång som viktiga naturvärden säkras.

Regeringen vill stärka allmänhetens delaktighet i naturvårdsarbetet, bl.a. genom tillgång till miljöinformation, deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning. Användarvänlig information om alla skyddade områden ska finnas lätt tillgänglig för allmänheten. Vi avser att arbeta vidare med att göra det enklare för människor att hitta ut i naturen, t.ex. genom att utnyttja den digitala teknikens möjligheter.

Regeringen anser att kunskap om friluftsliv behöver stärkas och integreras i samhällsplanering och markanvändning. Länsstyrelserna har ett stort ansvar för att samordna arbetet med friluftsliv på regional nivå och vägleda kommunerna i deras arbete med att uppnå miljökvalitetsmålen och friluftslivsmålen. Regeringen följer myndigheternas arbete med friluftslivsmålen och uppföljningen av målen som redovisas 2015 kommer att ge ytterligare underlag för utvecklingen av friluftslivspolitik.

2.6.6 Folkbildning

Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin

Folkbildningsforum

Folkbildningen i Sverige har en särställning som en bred arena för utbildning, bildning och delaktighet och en omistlig aktör i det civila samhället. Den omfattar en infrastruktur som spänner över hela landet och är viktig i arbetet med en rad samhällsutmaningar, såsom att stärka ett aktivt deltagande i samhället, ge människor fler möjligheter att utbilda sig eller byta bana mitt i livet, att etablera nyanlända och att tillhandahålla ett rikt och inkluderande kulturliv. Det finns behov av en bred och kontinuerlig dialog mellan regeringen och företrädare för den fria och frivilliga folkbildningen i ett föränderligt samhälle. Regeringen avser därför att, i dialog med Folkbildningsrådet, bjuda in folkbildningen till ett årligt folkbildningsforum – en strukturerad dialog mellan regeringen och folkbildningens aktörer – i syfte att ytterligare utveckla och stärka folkbildningens roll i demokratin, liksom som arena för utbildning och bildning.

Nya medel till kontakttolkutbildning

Samhällets behov av de tolkar som används i mötet mellan personer utan svenska som mo-

dersmål och svenska myndigheter, så kallade kontakttolkar, har ökat kraftigt under senare år till följd av det stora antalet invandrade personer i landet. En översyn som Myndigheten för yrkeshögskolan har utfört på uppdrag av regeringen (U2015/02700) visar att det råder stor brist på kontakttolkar, i synnerhet utbildade och auktoriserade tolkar. Enligt myndigheten behövs det en fördubbling av antalet utbildningsplatser på kontakttolkutbildningen vid folkhögskolor och studieförbund, från dagens 268 platser till cirka 580, och fler utbildningsanordnare bör kunna anordna kontakttolkutbildning. För att tillgodose behovet av kontakttolkar behöver även tillgängliga tolkar kunna användas optimalt. Att få tolkkunskaperna validerade och ingå i Kammarkollegiets register utgör en kvalitetsstämpel och ökar tolkens tillgänglighet. Därför bör även valideringsmöjligheterna utökas. Vidare bör fler preparandutbildningar anordnas. Regeringen föreslår att medel tillförs för nya utbildningsplatser på kontakttolk-utbildningen, förbättrade möjligheter till validering och ett ökat antal preparandutbildningar 2016. Regeringen beräknar därefter att medel behöver tillföras permanent.

Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Folkbildningsinsatser för asylsökande m.fl.

Studieförbunden genomför särskilda utbildningsinsatser till asylsökande och personer som beviljats uppehållstillstånd och bor kvar i anläggningsboende. Syftet med insatserna är att ge meningsfull sysselsättning under asyltiden och bidra till att påskynda en framtida etablering i arbets- och samhällslivet för dem som beviljas uppehållstillstånd. Insatserna ska stärka deltagarnas kunskaper i svenska språket, om samhället samt främja deltagande i arbets- och samhällslivet. En förordning om statsbidrag för detta ändamål har beslutats i juli 2015. Regeringen anser att det är angeläget att satsningen fortsätter och föreslår att medel avsätts.

Jämställdhetsintegrering inom Folkbildningsrådet och SISU Idrottsutbildarna

Folkbildningsrådet har under 2015 redovisat rapporten Jämställdhet inom folkbildningen.

Det är viktigt att arbetet för jämställdhet inom folkbildningen fortsätter och utvecklas.

SISU Idrottsutbildarna kommer att under våren 2016, i enlighet med de riktlinjer som regeringen har beslutat (U2014/07548), att särskilt belysa hur jämställdhetsperspektivet har integrerats i idrottens studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet.

Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Folkhögskolans och studieförbundens pedagogik, som bygger på samtal och erfarenhetsutbyte i mindre studiegrupper, kan ge det stöd och den stimulans som många som inte har fullföljt en utbildning i det reguljära utbildningssystemet behöver. Även nyanlända personer kan ha behov av denna pedagogik. Sådan typ av undervisning möjliggör för deltagarna att få gymnasiekompetens och ökade möjligheter till arbete. Därför anser regeringen att antalet utbildningsplatser bör utökas främst på folkhögskolans allmänna kurs men även på de särskilda kurserna.

Ett aktivt arbetssökande är vanligtvis en förutsättning för att individen ska hitta ett nytt jobb men ibland behövs därutöver insatser som stärker den enskildes jobbchanser, t.ex. genom utbildning, arbetspraktik och subventionerade anställningar.

Utbildningsinsatser stärker individens chanser att få ett jobb och bidrar därigenom till lägre arbetslöshet. Sådana insatser bidrar till att bryta passivitet genom att individen går från arbetslöshet till utbildning samtidigt som individens kompetens och kunskaper utvecklas. Effekterna av utbildningsinsatserna kan variera mellan olika grupper av individer och beroende på insatsens syfte och utformning.

Kunskapslyftet – fler platser på folkhögskolans allmänna och särskilda kurser

Folkhögskolan är en viktig del av kunskapslyftet. I enlighet med vad som aviserades i vårändringsbudgeten 2015 föreslår regeringen nu att medel avsätts inom ramen för kunskapslyftet för motsvarande 2 000 nya utbildningsplatser på folkhögskolans allmänna kurs fr.o.m. 2016.

Regeringen anser att det även bör tillföras ytterligare medel för motsvarande ca 1 000 utbildningsplatser på folkhögskolornas allmänna och särskilda kurser. Syftet är att möjliggöra fortsatta

studier för såväl de som har gått folkhögskolans studiemotiverande kurs eller etableringskurs för nyanlända, som för övriga personer som t.ex. saknar grundläggande utbildning eller befinner sig i sysselsättningsfasen.

Genom att folkbildningen nu tillförs medel ökar möjligheten att nya folkhögskolor startas. Detta ser regeringen som positivt, särskilt om det kan ske i områden där folkhögskolorna inte traditionellt varit etablerade.

Permanent satsning på studiemotiverande folkhögskolekurs

Regeringen föreslår att satsningen på studiemotiverande folkhögskolekurs fortsätter och att medel tillförs motsvarande 1 000 platser riktade till deltagare över 25 år i jobb- och utvecklingsgarantin, utöver de platser som redan finns avsatta för ungdomar (se vidare utgiftsområde 14, avsnitt 3 Arbetsmarknad).

Satsning på yrkesinriktade kurser på folkhögskola

Regeringen anser att det bör skapas nya utbildningsvägar för att de som deltar i jobb- och utvecklingsgarantin ska förbättra sina möjligheter till arbete. Regeringen bedömer att en möjlighet bör införas för deltagare i garantin att gå yrkesinriktade kurser på folkhögskola med bibehållet aktivitetsstöd under som längst 24 månader. Yrkesutbildningarna ska inriktas på sådana yrken där det råder brist på arbetskraft (se vidare utgiftsområde 14, avsnitt 3 Arbetsmarknad).

Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Ett av syftena med statens stöd till folkbildningen är att bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet. Folkbildningen är en av Sveriges största kulturarenor, både när det gäller att erbjuda kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande. Det är av stor vikt att folkbildningen fortsätter att spela denna roll för kulturlivet. Folkbildningen bör också fortsatt verka för att nå nya grupper av människor som idag inte är delaktiga i kulturlivet.

2.6.7 Tillsyn över spelmarknaden

Spel över internet, bl.a. genom bolag som inte är reglerade i Sverige, fortsätter att öka sin marknadsandel i Sverige. En framtida spelreglering

bör på ett effektivt sätt bemöta en verklighet där nu oreglerade spelaktörer lockar allt fler att spela. Regleringen på spelområdet ska bl.a. säkerställa att de negativa konsekvenserna av spel om pengar inte ökar och att skadeverkningarna av överdrivet spelande minskar.

Regeringen avser att omreglera spelmarknaden för att skapa en spelmarknad som präglas av ett högt konsumentskydd, hög säkerhet i spelen och tydliga förutsättningar för att få verka på marknaden. Alla aktörer som agerar på den svenska spelmarknaden ska göra det med behöriga tillstånd och aktörer utan tillstånd ska stängas ute.

3 Kulturområdesövergripande verksamhet

3.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys samt bidrag till kulturområdesövergripande ändamål. I det innefattas bidrag till regional kulturverksamhet, Skapande skola, bidrag till allmänskulturella ändamål, utvecklingsverksamhet och interna-

tionellt kulturutbyte, forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet samt stöd till icke-statliga kulturlokaler. I avsnittet behandlas även tvärgående frågor som omfattar hela kulturområdet samt internationellt samarbete som är gemensamt för kultur- och medieområdet.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
1:1 Statens kulturråd	46	44	44	44	45	46	47
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	244	196	196	346	338	339	301
1:3 Skapande skola	171	184	179	186	190	195	189
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	38	38	38	39	39	40	41
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9	10	9	10	10	10	10
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 313	1 299	1 267	1 315	1 343	1 375	1 409
1:7 Myndigheten för kulturanalys	12	15	16	16	16	16	16
Summa Kulturområdesövergripande verksamhet	1 833	1 785	1 747	1 954	1 981	2 021	2 013

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

3.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

3.4 Resultatredovisning

3.4.1 Bedömningsgrunder

Utgångspunkter för kulturområdet

Huvuddelen av den resultatinformation som bedömningarna grundar sig på utgörs av återrapporteringar, uppföljningar och utvärderingar från myndigheter och institutioner.

Resultaten av de statliga insatserna kan vara svåra att avgränsa från andra offentliga insatser för bl.a. verksamheter som finansieras gemensamt med kommuner och landsting.

De bedömningsgrunder som är specifika för respektive område inom kulturområdet redovisas i respektive avsnitt. Gemensamma utgångspunkter för bedömningen inom kulturområdet som helhet är barns och ungas tillgång till kultur, jämställdhet, tillgänglighet samt förnyelse och utveckling av verksamheten.

Kulturområdesövergripande verksamhet

Bedömningen av resultatet för kulturområdesövergripande verksamhet utgår från

- verksamhet för att främja barns och ungas tillgång till kultur,
- bidragsgivning inom ramen för kultur-samverkansmodellen utifrån bl.a. fördelning av medel per län och per konst- och kulturområde,
- främjande av kulturlivets internationalisering och internationellt samarbete, och
- tillgänglighetsarbete utifrån både uppföljning av målen inom funktionshindersstrategin och digitalisering av kulturområdet.

Bedömningen görs vidare utifrån bl.a. Myndigheten för kulturanalys uppföljningar och utvärderingar av kulturpolitiken och rapporter från Statens kulturråd.

3.4.2 Resultat

Barn och unga

Statens kulturråd arbetar aktivt med att särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur i enlighet med de kulturpolitiska målen. En viktig del i arbetet, vid sidan om bidragsgivningen, är att sprida kunskaper om olika metoder att stärka barns och ungdomars tillgång till kultur.

Skapande skola

Ansökningarna om Skapande skola-bidrag fortsätter att öka och allt fler elever omfattas varje år av ansökningarna. För 2015 ansökte 266 kommuner, vilket motsvarar 92 procent av samtliga kommuner, samt 128 fristående skolor om bidraget. Statens kulturråd konstaterar att ansökningarnas kvalitet höjts, genom att de formella kraven är uppfyllda i allt högre grad. Vidare är det i ansökningarna tydligt att strukturen för samarbete mellan skola och kulturliv också förbättrats. Statens kulturråd har i bidragsgivningen för 2015 prioriterat medel till kommuner som geografiskt befinner sig långt från den professionella kulturen samt de som ansökt om medel för Skapande skola-projekt riktade mot nyanlända elever.

Tabell 3.2 Skapande skola 2013–2015

	2013	2014	2015
Antal beviljade bidrag	379	369	402
Antal avslag	12	3	1
Antal kommuner som beviljats bidrag	257	253	266
Andel kommuner i procent-	88	88	92
Antal elever som omfattas av beviljade ansökningar	715 646	772 431	821 995

Källa: Statens kulturråd

Riksdagens beslut om propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop 2014/15:99, bet. 2014/15:FiU21, rskr. 2014/15:255) innebar att Skapande skola-bidraget ökades med 10 miljoner kronor för att användas för verksamhet i förskolan. Regeringen anser att det är viktigt att barn så tidigt som möjligt får uppleva olika kulturuttryck och ges möjlighet att växa genom kulturskapande.

Barnrättsperspektiv i Statens kulturråds bidragsgivning

Statens kulturråds mål är att minst 30 procent av de verksamheter och projekt som finansiellt stöds av Statens kulturråd ska ha barn och unga som målgrupp. Detta mål uppnås med god marginal. Vid sidan om den konstområdesövergripande verksamheten, som är störst eftersom den inkluderar Skapande skola, är litteratur, bibliotek och kulturtidsskrifter det område som har störst andel bidrag till barn och unga, följt av scenkonst och musik.

Utredning om en nationell strategi för den kommunala musik- och kulturskolan

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att ta fram förslag till en nationell strategi för den kommunala musik- och kulturskolan (dir. 2015:46). Utredningen ska bl.a. kartlägga och beskriva verksamheten i Sverige, identifiera hinder för elever att delta i verksamheten och föreslå hur en mer tillgänglig och jämlik kulturskola kan uppnås. Vidare ska utredningen föreslå åtgärder för hur försörjningen av lärare som ska undervisa i den kommunala musik- och kulturskolan kan säkras i framtiden. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2016.

Konferens om barn- och ungdomskultur

Av budgetpropositionen för 2015 framgick att regeringen avsåg att hålla ett uppföljningsmöte för alla de institutioner som inför 2011 gavs i uppdrag att utforma strategier på barn- och ungdomskulturområdet och därefter arbeta i enlighet med dessa under åren 2012–2014. En uppföljningsrapport avseende uppdraget har färdigställts och vid en konferens på temat mod och inkludering inom barnkulturen, arrangerad av Kulturdepartementet i april 2015, redovisades erfarenheter av arbetet som sammanfattningsvis är goda. Områden som behöver utvecklas är bl.a. samverkan mellan olika institutioner och myndigheter på kultur- och medieområdet.

Läsfrämjande insatser för barn och unga redovisas i avsnitt 5.

Insatser för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare redovisas i avsnitt 13.4.

Kultursamverkansmodellen – kulturen ska stärkas i hela landet

Samtliga län förutom Stockholms län ingår sedan 2013 i kultursamverkansmodellen. Huvuddelen av statens stöd till regional kulturverksamhet fördelas därför inom ramen för modellen. Modellens syfte är att ge ökat genomslag för regionala prioriteringar och variationer samt att främja samverkan mellan statliga, regionala och lokala aktörer.

Statens kulturråd fördelade under 2014 ca 1,2 miljarder kronor till länen, efter bedömning av de länsvisa kulturplanerna som tagits fram av landstingen i dialog med kommunerna, kulturskapare och civilsamhälle. Landstingen ansvarar därefter för att fördela medlen vidare till de bidragsmottagare inom de sju konst- och kulturområden som anges i förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Den länsvisa fördelningen framgår av tabell 3.2 nedan.

Av flera regionala kulturplaner framgår även kopplingen till länens regionala utvecklingsstrategier. Ofta beskrivs då kulturområdet som en viktig faktor för attraktivitet, utveckling och livsmiljö.

Tabell 3.3 Fördelning av kultursamverkansmedel, verksamhetsbidrag 2014 samt fördelning till Stockholm

Total bidragsfördelning per län och fördelning i procent per konst- och kulturområde

Län	Tkr	TDM ¹	Museer	KK-främjande ²	Arkiv	Film	Hemslöjd	Bibliotek
Blekinge	16 341	49,1	28,1	3,6	3,3	se Kalmar	3,8	12,2
Dalarna	32 123	69,2	17,3	2,4	1,4	3,8	2,0	4,0
Gotland	22 399	52,1	36,3	0,8	Statligt	4,0	2,8	4,0
Gävleborg	37 411	45,2	27,7	24,0	3,1	se KK-främjande	se KK-främjande	se KK-främjande
Halland	25 166	60,5	25,0	7,2	1,8	se KK-främjande	se KK-främjande	5,5
Jämtland	27 773	56,8	30,5	2,5	1,1	2,8	2,2	4,2
Jönköping	30 247	68,5	20,6	3,7	1,0	se KK-främjande	2,1	4,1
Kalmar	28 864	55,4	32,1	1,1	1,0	4,2	2,2	4,0
Kronoberg	33 401	76,5	19,3	0,9	1,3	se Kalmar	1,9	se Blekinge
Norrbottnen	41 354	74,7	9,8	5,6	0,9	2,9	1,5	4,6
Skåne	183 860	81,2	13,2	0,4	0,2	2,1	0,7	2,3
Södermanland	25 554	63,7	22,8	1,6	1,8	2,4	2,5	5,2
Uppsala	38 618	79,0	13,7	1,8	1,3	1,1	se regional museiverksamhet	3,2
Värmland	50 085	77,8	12,6	2,2	0,9	2,3	1,2	2,9
Västerbotten	77 248	84,5	9,5	1,4	0,6	1,2	0,8	1,9
Västernorrland	42 645	81,3	11,2	1,7	1,4	se TDM	1,6	2,7
Västmanland	29 904	73,2	14,4	2,3	1,6	2,0	2,1	4,5
Västra Götaland	304 440	80,0	12,6	4,5	0,4	0,5	0,6	1,3
Örebro	36 647	77,5	13,8	1,6	1,2	1,3	1,3	3,2
Östergötland	66 608	84,6	9,9	0,5	0,7	0,9	0,9	2,6
Delsumma	1 150 688	75,5	15,4	3,2	0,8	1,4	1,1	2,6
Stockholm	89 729	91,7	5,8	0	0	0	0	2,5
Totalt	1 241 416	76,7	14,7	3,0	0,7	1,3	1,0	2,6

Källa: Statens kulturråd

¹ Avser teater, dans och musik.² Avser konst- och kulturfrämjande.³ Bidrag ingår i fördelning till annat län.

Som framgår av tabellen är scenkonsten och museerna de enskilt största områdena inom modellen. Områdena tilldelades sammantaget över 90 procent av medlen i kultursamverkansmodellen för 2014.

Inom ramen för anslag 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet*, som går till kultursamverkansmodellen och institutioner i Stockholms län, kan Statens kulturråd även fördela tidsbegränsade utvecklingsbidrag. År 2014 fördelades sammanlagt 108 utvecklingsbidrag om totalt 41,6 miljoner kronor varav 94 procent gick till de 20 län som ingår i modellen. I detta belopp ingår en tillfällig förstärkning på 25 miljoner kronor per år till de regionala kulturverksamheterna som avsåg perioden 2012–2014.

En stor del av utvecklingsbidragen har gått till museer, musik, bild- och form samt dans.

Skåne, Västerbotten och Norrbotten var de län som fick ta del av de största beloppen.

Uppföljning

Statens kulturråd presenterade i november 2014 en övergripande nationell uppföljning av utfallet för modellen 2013. Uppföljningen visar att det statliga stödet till länen i snitt uppgick till 29 procent av de totala årliga verksamhetsstöden. De regionala och kommunala bidragen utgjorde 46 respektive 25 procent.

Rapporten visar övergripande att det inte skett några genomgående omprioriteringar på regional nivå men att det finns tendenser till organisatoriska förändringar. Barn och unga är en prioriterad målgrupp. Det interkulturella perspektivet är generellt svagt beskrivet och det finns ett behov av att förstärka grundläggande strukturer för att tillgängliggöra ett professionellt utbud av dans.

Utvärdering

I enlighet med uppdraget att kontinuerligt utvärdera kultursamverkansmodellen har Myndigheten för kulturanalys publicerat en rapport om länsteaternas arbete. Rapporten, som publicerades hösten 2014, framhåller bl.a. att regionernas tjänstemän fått en ökad roll, att länsteaternas uppdrag som regional resurs förstärks och att teatercheferna får en ny roll.

I april 2015 presenterade Kulturutskottet en förstudie inför en utvärdering av kultursamverkansmodellen. Resultatet av utvärderingen presenteras i november 2015.

Tabell 3.4 Länsvis fördelning av utvecklingsbidrag 2014

Tusental kronor

Län	2012	2013	2014
Blekinge	300	300	300
Dalarna	650	950	2 400
Gotland	600	400	756
Gävleborg	1 100	600	300
Halland	3 125	2 420	1 650
Jämtland	2 140	1 790	1 100
Jönköping	3 375	1 925	1 450
Kalmar	1 205	1 770	950
Kronoberg	1 340	2 800	2 200
Norrbotten	3 800	3 280	3 110
Skåne	6 785	5 170	7 170
Södermanland	2 580	1 780	2 300
Uppsala	1 150	650	650
Värmland	1 550	1 465	500
Västerbotten	7 190	6 050	4 550
Västernorrland	850	1 245	2 550
Västmanland	600	750	2 100
Västra Götaland	3 730	4 400	2 675
Örebro	2 175	1 700	1 350
Östergötland	2 350	2 400	1 250
Totalt i modellen	46 595¹	41 845¹	39 311¹
Stockholm	2 250	3 050	2 300
Total summa riket	48 845	44 895	41 611

Källa: Statens kulturråd

¹ Den tillfälliga förstärkningen på 25 miljoner kronor per år ingår i beloppen för 2012–2013.

Dialog om kultursamverkansmodellen

I april 2015 bjöd Kulturdepartementet in ett fyrtiotal landstingspolitiker från samtliga län som ingår i kultursamverkansmodellen för dialog om modellen utifrån nationell och regional kulturpolitik.

Vid diskussionerna framkom, såsom tidigare utvärderingar visat, att många ser att modellen landat väl och att den bidragit till att kulturen står högt upp på agendan i många län. Flera pekade på att det finns behov av att hitta former för samverkan för att det civila samhällets organisationer ska bli än mer delaktiga. Vidare framkom bl.a. att rollfördelningen och dialogen mellan landstingen och den statliga nivån behöver vidareutvecklas samt att uppföljningen av mo-

dellen anses för detaljerad. Flera uttryckte också att det finns behov av ytterligare finansiering.

Kulturlivets internationalisering

Det internationella och interkulturella samarbetet ska genomsyra hela kulturområdet vilket även framgår av de nationella kulturpolitiska målen. Detta beskrivs även i samtliga myndigheters instruktioner inom kulturområdet.

Statens kulturråd främjar internationalisering

Sedan 2012 har Statens kulturråd ett övergripande uppdrag när det gäller kulturlivets internationalisering, vilket framgår av myndighetens instruktion. Myndigheten ska särskilt bedriva ett främjandearbete inom litteraturområdet och scenkonstområdet.

Under 2014 har Kulturrådet utvecklat stödet till internationell mobilitet och internationellt samarbete så att det integreras i högre grad i övrig bidragsgivning inom de olika konstområdena. Detta sätt att hantera ansökningar bedöms av Kulturrådet bättre spegla utvecklingen på fältet, där de fria aktörerna inom scenkonst och musik samt bild- och formområdet i hög grad har en verksamhet i vilken internationell samverkan ingår som en integrerad del. Kulturrådet arbetar med att utveckla formerna för uppföljning av den internationella dimensionen inom samtliga stödordningar.

Kulturrådets samverkan med landstingen är viktig då dessa har ett ansvar inom ramen för kultursamverkansmodellen att främja och verka för det internationella arbetet.

Under året har Kulturrådet fortsatt deltagit på flera internationella mässor för scenkonst, dels i samverkan med andra myndigheter, dels inom ramen för ett nordiskt samarbete.

Kulturrådet är medlem i scenkonstorganisationer som IETM (International Network for Contemporary Performing Arts) och APAP (Association of Performing Arts Presenters).

Aktörssamverkan

I internationella sammanhang ska Statens kulturråd främja kulturens roll för yttrandefrihet och demokratisering. Inom ramen för detta uppdrag ska Kulturrådet verka för synergier mellan kulturpolitiska och biståndspolitiska insatser. Detta framgår av myndighetens regleringsbrev.

Sedan 2011 har Kulturrådet ansvarat för ett Sida-finansierat projekt kring aktörssamverkan

inom kulturområdet med aktörer i Botswana, Indien, Indonesien, Kina, Namibia och Sydafrika. Denna samverkan med Sida slutrapporterades under 2014. Kulturrådets sammanfattande slutsats är att konstnärligt utbyte kan bidra till att uppfylla delar av Sveriges biståndspolitiska och kulturpolitiska mål. Därför bör diskussioner föras om ett fortsatt samarbete med Sida.

Svenskt deltagande i EU:s kulturprogram

Statens kulturråd är tillsammans med Stiftelsen Svenska Filminstitutet kontaktkontor för EU-programmet Kreativa Europa 2014–2020, i syfte att främja ansökningar från svenska aktörer. Sammanlagt genomfördes under året ett tjugotal seminarier och informationsmöten och tre blankettkonferensstäder för att bistå sökande organisationer vid skrivandet av ansökningar. Intresset från svenska aktörer har enligt Kulturrådet varit stort under programmets första år. För redovisning av delprogrammet MEDIA se avsnitt 12.4.2.

Tabell 3.5 Svenskt deltagande i EU-programmet Kreativa Europa – delprogrammet Kultur 2014

	2014
Totalt antal svenska aktörer, samtliga stödformer	11
- varav huvudsökande	3
- varav projektparter eller plattform medlem	8
Beviljade medel i miljoner euro	11,3

Källa: Statens kulturråd

De utsända kulturråden

Sverige har idag åtta utsända kulturråd placerade i olika delar av världen. För kulturlivet utgör kulturråden en viktig länk mellan Sverige och de länder i vilka kulturråden verkar. Kulturdepartementet är huvudman för sju av de utsända kulturråden vilka för närvarande finns vid Sveriges ambassader i Berlin, London, Moskva, Peking och Washington, vid Sveriges generalkonsulat i Istanbul samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. Kulturråd finns även i Paris, med Svenska institutet som huvudman. Kulturrådsbloggen är en viktig kanal för att kommunicera verksamheten och öka tillgängligheten till kulturråden. Bland aktiviteterna i Berlin kan omnämnas att det gemensamma Fellehuset, som ambassaden delar med de övriga nordiska ambassaderna, fylldes

med flera utställningar under 2014, bl.a. Play Nordic med inriktning på musik och design. I London gjordes under 2014 de två största satsningarna på dans- respektive musikområdet. Den nordiska dansfestivalen Northern Lights Festival i London rönt stor uppmärksamhet och har lett till ett ökat intresse för nordisk dans. Med fokus på jämställdhet inom musikbranschen anordnades även en workshop för kvinnliga discjockeyer. I Paris lanserades under 2014 norra Sverige i samband med det europeiska kulturhuvudstadsåret i Umeå, varvid en rad utställningar och föredrag, med inriktning på samisk kultur arrangerades. I Moskva genomfördes under 2014 den stora satsningen om skapande kultur och näringsliv – Kreativnaja Shvetsija – varvid bl.a. anordnades en designutställning i samarbete med Svensk Form. I Istanbul har det enskilt största projektet under 2014 varit Young Voices, om barns rättigheter till kultur. Olika aktörer från Turkiet och Sverige har bjudits in för deltagande i konferenser och seminarier på temat barn och kultur. Ambassaden i Peking har under 2014 anordnat en rad visningar av svensk film. Inom scenkonsten har ett antal svenska teaterföreställningar kunnat turnera i Kina, bl.a. barnföreställningen Natt i februari. I Washington har under 2014 utställningsserien i House of Sweden omfattat utställningar som tema om Värmland respektive satsningen för kulturhuvudstadsåret i Umeå.

Internationellt samarbete

Europeiska unionen

Europeiska unionens insatser ska bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns (film, tv och video) utveckling och främja samarbete mellan medlemsstaterna. Kulturpolitiken faller huvudsakligen under nationell behörighet, men vid behov kan EU stödja och komplettera medlemsstaternas insatser.

EU:s stöd till kultur- och medieområdet sker framförallt genom programmet Kreativa Europa, som är inriktat på de kulturella och kreativa näringarna.

Rådets nya arbetsplan för kultur trädde i kraft den 1 januari 2015 och löper t.o.m. 2018. Arbetsplanen anger de prioriterade områden som rådet avser att arbeta med under perioden samt de arbetsmetoder som ska användas. Arbetsplanen knyter an till och bygger vidare på det som

tidigare uppnåtts för perioden 2011-2014. Samtidigt har en mer strategisk dimension lagts till i syfte att stärka kopplingen mellan arbetsplanen och rådets och de roterande ordförandeskapens arbete. De prioriterade områden som medlemsstaterna enats om är tillgänglig kultur för alla, kulturarv, den kulturella och kreativa sektorn, kreativ ekonomi och innovation, främjande av kulturell mångfald, kulturens roll i EU:s yttre förbindelser samt rörlighet.

Under våren 2015 har rådet i slutsatser uppmärksammat mervärden av samverkan mellan den kulturella och kreativa sektorn och andra samhällssektorer.

Inom ramen för den öppna samordningsmetoden arbetar fyra grupper. Det gäller områdena finansieringsmodeller för den kulturella och kreativa sektorn, ökad tillgänglighet till kultur genom digitalisering, kulturarv och delaktighet samt utveckling av den av EU fastställda åttonde nyckelkompetensen för EU:s medborgare kulturell medvetenhet och kulturyttringar. Sverige deltar i samtliga fyra arbetsgrupper.

Umeå kulturhuvudstad

I budgetpropositionen för 2013 avsattes 75 miljoner kronor till Umeå kulturhuvudstad 2014, varav 37 miljoner kronor för 2013 och 38 miljoner kronor för 2014. Medlen har fördelats av Statens kulturråd. Därutöver har ett antal institutioner och myndigheter, t.ex. Konstnärsnämnden, Statens kulturråd, Statens musikverk, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Stiftelsen Svenska Filminstitutet och Tillväxtverket, sammanlagt beviljat ca 27,4 miljoner kronor av egna medel till projekt som relaterar till kulturhuvudstadsåret. På basis av slutredovisningar lämnade av det tjugotal myndigheter och institutioner som har haft i uppdrag att samverka med Umeå kulturhuvudstad har Statens kulturråd gjort en sammanställning av de samlade statliga insatserna (dnr KUR 2015/397). Enligt Kulturrådet uppgår den statliga finansieringen i form av bidrag till aktörer till totalt ca 102,4 miljoner kronor. Kulturrådet gör sammanfattningsvis bedömningen att de uppdrag som statliga myndigheter och institutioner har haft har bidragit till ett ökat samarbete mellan nationella, regionala och lokala aktörer och till fördjupande av nya nätverk. Bidragsgivande myndigheter rapporterar att det har funnits ett stort intresse från Umeåbaserade aktörer att ansöka om statlig finansiering för projekt under kulturhuvudstads-

året. Enligt Kulturrådet har kulturhuvudstadsåret bidragit till att särskilda satsningar har genomförts. Dock menar man att de långsiktiga resultaten av de statliga insatserna är för tidiga att värdera.

Statskontoret har fått i uppdrag att genomföra en utvärdering av de statliga insatserna för Umeå kulturhuvudstad 2014. Utvärderingen syftar till att bedöma hur de statliga insatserna har bidragit till de nationella kulturpolitiska målen samt till relevanta tillväxtpolitiska och utrikespolitiska mål. Utvärderingen ska även tillföra ökat kunskapsunderlag om betydelsen av denna typ av statliga insatser för kulturlivets utveckling och samhället i stort. Uppdraget ska redovisas i oktober 2015.

EU:s strukturfondsprogram och landsbygdsprogrammet

Under 2014 tilldelades svenska projekt med kulturanknytning 2,9 miljoner kronor från strukturfondsprogrammen och landsbygdsprogrammet. Under 2013 uppgick motsvarande belopp till 104 miljoner kronor. Minskningen beror på att tilldelningar inte skett under 2014 från den nya programperioden 2014–2020. Av Statens kulturråds årliga redovisning framgår att finansiering av kultureller projekt även kommer att finnas 2014–2020 inom de olika programmen.

Unesco

I slutet av 2014 beslutade Sverige (genom Sida) om att anslå 400 miljoner kronor till Unesco under en fyraårsperiod. Det är det största extrabudgetära stödet till organisationen hittills. Av summan går ca 20 miljoner kronor särskilt till Unescos arbete med att genomföra konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar. År 2015 firar konventionen tio år. I Sverige uppmärksammades jubileet genom en heldagskonferens i maj. Under 2015 avslutar också Statens kulturråd sin fyraåriga mandatperiod som representant för Sverige i regeringskommittén.

Under perioden 2014–2017 är Sverige ledamot i Unescos styrelse. För samma period gäller regeringens strategi för Sveriges samarbete med Unesco, vars syfte är att borga för en samordnad svensk Unescopolitik.

I strategin pekas tre kulturkonventioner ut som centrala: konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv, konventionen om skydd för och bevarande av det immateriella

kulturarvet samt konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar.

Regeringens engagemang i arbetet med Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv fortsätter. Sverige ska även fortsätta verka för att konventionens och världsarvens betydelse för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling tillvaratas och utvecklas.

Under det gångna året har världsarv av oskattbart värde skingrats och förstörts i samband med krigshandlingar i Syrien och i Irak. Regeringen välkomnar säkerhetsrådets resolution 2199 och deltar aktivt i det internationella samfundets agerande inför dessa händelser på olika sätt. Detta sker genom Sveriges medlemskap i FN-organet Unesco, i FN:s generalförsamling, genom stöd till kampanjen #Unite4Heritage och genom att Sverige står bakom den koalition av aktörer som Unescos generaldirektör samlat för att lägga upp en strategi och arbeta samlat kring frågan. Regeringen deltar även i den fortsatta diskussionen om hur världssamfundet, och särskilt Unesco, kan agera mot förstörelse av kulturföremål. Detta lyfts också i det gemensamma uttalande som de nordiska kulturministrarna gjorde under sitt möte på Färöarna i maj 2015 där vikten av agerande på nordisk nivå betonades. Som en uppföljning av uttalandet har ett möte arrangerats av Riksantikvarieämbetet och Unescorådet där berörda myndigheter bjöds in för att gemensamt inventera vad som görs nationellt, hur arbetet kan tas vidare och hur fortsatt samverkan kan ske.

Inom ramen för arbetet med Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet har Institutet för språk och folkminnen under 2014 haft regeringens uppdrag att tillvarata och utveckla det påbörjade arbetet med tillämpningen av konventionen. Uppdraget har inriktats mot att engagera och samordna alla aktörer och att sprida kunskap om konventionen.

Europarådet

Styrkommittén för kultur, kulturarv och landskap (CDCPP) har antagit ett arbetsprogram för 2014 och 2015. En inriktning i verksamheten tar sikte på utveckling av indikatorer för värdering av kulturens roll i demokratiprocesser. Under året har fokus på kulturarvsfrågorna stärkts och i april 2015 genomfördes en ministerkonferens för ministrar med ansvar för kulturarvsfrågor.

Ministerkonferensen resulterade dels i att en deklARATION om att upprätta en europeisk strategi för kulturarvet antogs, dels ett gemensamt uttalande angående avsiktlig förstörelse av kulturarv och illegal handel med kulturföremål.

Sverige har även deltagit i arbetet med revidering av Europarådets konvention för samproduktion av film.

Resultat för samarbetet inom området medier och information redovisas under avsnitt 13.4.2.

Nordiska ministerrådet

Under 2014 arbetade Ministerrådet för kultur med vidareutveckling och förverkligande av sin strategi för det nordiska kultursamarbetet 2013–2020. Strategin har fem teman: Det hållbara, kreativa, interkulturella, unga och digitala Norden.

Inom temat Det hållbara Norden ledde Nordiska ministerrådet under 2014 flaggskeppsprojekt Culturability under EU:s Östersjöstrategis prioriteringsområde för kultur och regional identitet. Culturability lyfte kulturens roll som en drivkraft för hållbar utveckling med hjälp av goda exempel. Särskilt fokus låg på stadsutveckling, kulturella och kreativa näringar samt social innovation.

Under 2014 tog Nordiska ministerrådet fram en nordisk strategi för internationell profilering och positionering. Denna baserades delvis på de positiva erfarenheterna från satsningen Nordic Cool i Washington, bl.a. när det gäller vikten av att använda sig av starka lokala samarbetspartner. Det danska ordförandeskapet för 2015 har aviserat att kultursektorn inom Nordiska ministerrådet kommer att tilldelas medel för att driva en vidareutveckling av Nordic Cool-konceptet.

I början av 2014 presenterades en utvärdering av nordiska hus och institut under kulturministrarna. Verksamheten vid dessa hus och institut bedömdes motsvara förväntningarna på omfattning och dynamik. Det framkom att ca 335 000 personer bedöms komma i kontakt med nordiskt kultursamarbete.

Mot bakgrund av den moderniseringsreform som Nordiska ministerrådet står inför ska de nordiska kulturinstitutionernas stadgar ändras. Arbetet med att se över styrdokumentet har inletts.

I samband med moderniseringsreformen tillsattes även en utredning kring konsekvenser av en eventuell sammanslagning av två institutioner

för nordiskt kulturstöd – Nordiska kulturfonden och Kulturkontakt Nord. Utredningen konstaterade att dessa borde behållas som självständiga aktörer och att deras respektive verksamheter kompletterade varandra väl.

Kulturella och kreativa näringar

Arbetet med kulturella och kreativa näringar sker såväl strukturellt som innehållsmässigt i både myndighetsstrukturer och nationella regelverk. Det är ett arbete som sker på fyra parallella arenor: inom EU, i det nordiska samarbetet, nationellt och regionalt.

Sedan 2014 gäller EU:s nya program Kreativa Europa som för åren 2014–2020 omfattar 1,46 miljarder euro. Programmet omfattar den audiovisuella sektorn och kultursektorn samt de kulturella och kreativa näringar som kopplar till dessa. Programmet ska stärka de europeiska kulturella och kreativa sektorernas konkurrenskraft för att, liksom alla andra EU-program, uppnå målen i Europa 2020-strategin om att främja smart och hållbar tillväxt för alla. Programmet har som särskilt mål att bl.a. stärka den finansiella kapaciteten hos företag och organisationer inom kulturella och kreativa sektorer på ett hållbart sätt. Dessutom är ett mål att främja bl.a. utarbetandet av innovation, publikutveckling och nya affärs- och ledningsmodeller genom stöd till transnationellt policysamarbete. Ett särskilt lånegarantiinstrument på ca 120 miljoner euro som kan användas av de kulturella och kreativa näringarna planeras från 2016. De kulturella och kreativa näringarna lyfts även fram i de dokument som ska vara vägledande för bl.a. de europeiska struktur- och investeringsfondernas verksamhet i Sverige.

Det nordiska samarbetet har främst utgått från KreaNord, som verkat för att samordna insatser, kartläggningar m.m. inom de kulturella och kreativa näringarna med ett nordiskt mervärde som målsättning. KreaNord avvecklas under 2015, men det nordiska arbetet kommer att fortsätta bl.a. inom projektet ”Kultur och kreativitet för tillväxt” som leds av Nordic Innovation.

Det nationella arbetets fokus har legat på att genomföra programmet Kreativa Europa. Statens kulturråd och Stiftelsen Svenska Filminstitutet är tillsammans kontaktkontor med uppgift att i samverkan med berörda aktörer främja

svenska ansökningar till programmet Kreativa Europa. Kulturrådets aktiviteter för att främja kulturella och kreativa näringar har ökat under året, bl.a. genom ett väl fungerande samarbete med Tillväxtverket. När programperioden gått in i en genomförandefas har Kulturrådets insatser förändrats till att följa och genomföra. Kulturrådet ingår bl.a. i en nationell analysgrupp för regional tillväxt och attraktionskraft, ledd av Näringsdepartementet, och myndigheten har även fått i uppdrag att ta fram en långsiktig strategi för myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2014–2020. Kulturrådet och Tillväxtverket har också under året fört samtal om samverkansområden som rör bägge myndigheters grunduppdrag och har bäring på kulturella och kreativa näringar och regional utveckling. Den internationella konferens i Umeå som genomfördes tillsammans med Tillväxtverket och ett tiotal andra samverkande myndigheter fokuserade på kulturdriven tillväxt och hållbar stadsutveckling.

Myndigheten för kulturanalys

Myndigheten för kulturanalys publicerade under året ett flertal rapporter och genomförde även egenutvärderade och utåtriktade aktiviteter samt medverkade i andra aktörers seminarier. Myndigheten har under 2014 publicerat sex rapporter, tre promemorior och gjort 17 externa presentationer. De rapporter som redovisats till Kulturdepartementet behandlar statistik och kulturvanor samt utvärderingar av reformer och statliga satsningar avseende bl.a. kultursamverkansmodellen och effekterna för länsteatrarna, bidragssystemet Kulturbryggan, Musikplattformen och de statliga jämställdhetssatsningarna. Därutöver har Myndigheten för kulturanalys arbetat med att utveckla former för att kunna redovisa officiell statistik för studieförbund, kulturmiljövård, bild och form samt scenkonst. Vidare publicerade myndigheten en redovisning av en pilotstudie om barns och ungas kulturvanor samt har utvecklat ett ramverk för kulturvaneundersökningar.

Forskning inom kulturområdet

År 2014 uppgick stödet till forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet till 37,6

miljoner kronor via anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* (FoU-anslaget). Medlen används för projekt inom de centrala museernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Institutet för språk och folkminnens ansvarsområden. Vidare används medlen för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Statens kulturråd fördelar den del av anslaget som kan sökas av de centrala museerna för att stärka kunskapsuppbyggnaden inom museisektorn. År 2014 fördelades ca 3,5 miljoner kronor till sju projekt vid Statens musikverk, Statens historiska museer, Stiftelsen Nordiska museet, Naturhistoriska riksmuseet och Stiftelsen Tekniska museet. Flera av projekten berör museivetenskapliga frågeställningar, medan andra belyser de egna samlingarna ur nya perspektiv.

Riksarkivet är en central del av forskningens infrastruktur, särskilt på det humanistiska området. Myndigheten bedriver en omfattande FoU-verksamhet med stöd av externa finansörer och samverkar nationellt och internationellt med forskare inom flera vetenskapsområden. Myndighetens del i FoU-anslaget under 2014, totalt 10,4 miljoner kronor, har använts för projekt som rör t.ex. metodutveckling för bevarande och tillgängliggörande, utarbetande av publikationer utifrån Riksarkivets bestånd och utveckling av arkivredovisningssystem. Ett mindre belopp har avsatts för arbete med myndighetens första långsiktiga FoU-plan som avser ett program för åren 2016–2018.

Riksantikvarieämbetets FoU-program för kulturmiljöområdet 2012–2016 har sex forskningsteman: Kulturarvets betydelse, Tillståndet för kulturarvet, Förutsättningar för kulturarvsarbetet, Samverkan och dialog med andra aktörer och det civila samhället, Kulturarvsinformation och Styrmedel. År 2014 fördelades ca 13,4 miljoner kronor till totalt 32 projekt. Liksom tidigare år gick den största andelen av anslaget till projekt vid universitet och högskolor. Resultaten från genomförda forskningsprojekt når ut till verkamma inom kulturmiljöområdet bl.a. genom publikationer och vid seminarier. Under 2014 har nio projekt publicerat forskningsrapporter och ett flertal seminarier har hållits.

Institutet för språk och folkminnen bedriver forskning inom ämnesområdena dialekter, folkminnen, namn, svensk och allmän språkvård samt minoritetsspråk. Flera projekt sker i samverkan med bl.a. universitet och högskolor och

myndighetens forskare anlitas ofta för undervisning vid lärosäten. Myndighetens del i FoU-anslaget, 1,2 miljoner kronor under 2014, utlyser myndigheten internt till bl.a. pilotprojekt, digitalisering av samlingar, metodutveckling, utbygget av databaser och seminarieverksamhet. Under 2014 erhöll 15 projekt medel från anslaget inom myndighetens samtliga fem ämnesområden.

Naturhistoriska riksmuseet är erkänt som en av landets främsta institutioner för forskning om biologisk och geologisk mångfald samt samspelet mellan naturmiljö och människa. Forskningen finansieras huvudsakligen av externa bidrag. Under 2014 utgjorde andelen externa forskningsbidrag ungefär två tredjedelar av museets totala kostnader för forskning. Myndighetens del av FoU-anslaget uppgick 2014 till 6,8 miljoner kronor. Medlen används till att driva forskningslaboratorier inom geologi och biologi och till lönebidrag för ett antal forskare.

Forskning inom kulturområdet stöds även via Vetenskapsrådet (utgiftsområde 16). Även andra forskningsfinansierare som t.ex. Riksbankens jubileumsfond och Kungliga Vitterhetsakademien har stor betydelse som stöd för forskningen inom kulturområdet.

Jämställdhet

För att uppnå det kulturpolitiska målet om allas möjlighet att delta i kulturlivet ska samtliga myndigheter inom kulturområdet integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter.

Fem myndigheter – Statens musikverk, Konstnärskommittén, Statens kulturråd, Statens konstråd och Riksställningar – har även fått ett särskilt uppdrag i regleringsbrevet om att ta fram en plan för hur jämställdhetsarbetet kan integreras och bli en del av myndigheternas ordinarie verksamheter, exempelvis i deras styrprocesser. Myndigheterna redovisar åtgärder och resultat i årsredovisningarna för 2015–2018.

Resultat av arbetet med jämställdhet redovisas under respektive områdesavsnitt.

Hbtq-frågor

Statens kulturråd har, inom ramen för regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller

könsuttryck, fått i uppdrag att vara strategisk myndighet för kulturområdet.

Av Kulturrådets återrapportering från 2014 framgår att hbtq-kunskap och hbtq-perspektivet ska integreras i myndighetens hela verksamhet. Myndigheten har lagt upp en treårig plan och har påbörjat arbetet med att kommunicera uppdraget och inhämta kunskap genom dialogmöten, samråd och samverkan. Strategier, utmaningar och goda exempel har identifierats.

Konstområden som på ett bra sätt har integrerat hbtq-frågorna är den samtida dansen och serierna.

Bibliotekens roll bedöms vara viktig. En enkätundersökning gjord av Biblioteksbladet visar dock att endast sju procent av folkbiblioteken har en hbtq-strategi.

Inom de regionala verksamheterna finns det goda exempel på kulturinstitutioner som arbetar aktivt med frågorna. Flera verksamheter har fått utvecklingsbidrag från Kulturrådet för särskilda hbtq-satsningar.

Riksställningar har under 2014 haft i uppdrag att undersöka och analysera hur museer och andra utställare belyser hbtq-perspektiv, samt ge förslag på hur detta arbete kan vidareutvecklas. Riksställningar visar i sin rapport att svenska museer generellt är positiva till arbetet med hbtq-frågor och en majoritet har erfarenhet av att på ett eller annat vis inkludera hbtq-frågorna i verksamheten, särskilt i utställningsproduktion och besökar- och programverksamhet. Riksställningar framhåller att ytterligare arbete behöver göras för att förankra hbtq-frågorna såväl i museernas interna värdegrundsarbete som i policy och strategi.

Funktionshinderspolitik

Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet är sektorsansvariga myndigheter på kulturområdet när det gäller genomförandet av funktionshinderspolitiken 2011–2016.

Kulturrådets uppföljning Kultur för alla – inget hinder (2015) visar en positiv utveckling när det gäller myndighetens tre delmål för strategin. Kulturrådet konstaterar att många bidragsmottagande kulturinstitutioner låter perspektivet genomsyra en större del av verksamheten. Myndigheten rapporterade till regeringen under 2014 att samtliga bidragsmottagande kulturinstitutioner nu har en handlingsplan för ökad

tillgänglighet. Myndigheten har fortsatt att bevaka frågan även bland andra aktörer och årets uppföljning visar t.ex. att arrangörer i lägre utsträckning har en handlingsplan för tillgänglighet. Av samtliga svarande konst- och kulturaktörer med egna lokaler var det bara 16 procent som angav att enkelt avhjälpna hinder är fullständigt åtgärdade, vilket är en försämring från 2013. Totalt 55 procent angav dock att enkelt avhjälpna hinder till stor del eller delvis har åtgärdats. Ett ökat antal kulturinstitutioner svarar ja på frågan om deras externa webbplats följer internationell standard, WCAG 2.0 nivå A.A.

Tabell 3.6 Kulturaktörers arbete för ökad tillgänglighet 2014 (inom Statens kulturråds bidragsgivning och kultur-samverkansmodellen)

Andel i procent

	2012	2013	2014
Har en handlingsplan för ökad tillgänglighet	-	100	100
Inventerat enkelt avhjälpna hinder helt eller delvis	89	96	91
Åtgärdat enkelt avhjälpna hinder fullständigt eller till stor del	64	71	67
Webbplatsen följer helt eller till viss del internationell standard för tillgänglighet	35	37	37
Information finns på webbplats om tillgänglighet	45	43	54

Källa: Statens kulturråd, Kultur för alla – inget hinder 2014
Urvalet skiftar mellan åren

Riksantikvarieämbetets uppföljning Kulturarv för alla (2015) visar en positiv utveckling även på kulturmiljöområdet. Antalet insatser för ökad tillgänglighet bedöms öka och kompetensen hos kulturmiljöns aktörer bedöms vara hög. Av uppföljningen framgår att en stigande del av länens användning av kulturmiljövårdsanslaget går till tillgängliggörande av kulturmiljön. Den stora förbättring som skedde under 2013 tycks ha avstannat något. Över hälften av länsstyrelserna och läns museerna anger dock att fler tillgänglighetsinsatser genomförts än tidigare.

Myndigheten för delaktighet gör även årliga öppna jämförelser av tillgängligheten på statliga myndigheter. När det gäller fysisk tillgänglighet visar kulturmyndigheterna mycket goda resultat. När det gäller grundläggande tillgänglighet framgår resultatet av tabellen nedan. Poängen är baserad på frågor om bl.a. handlingsplan, utsedd ansvarig för frågorna och inventerade lokaler. Av tabellen framgår att några myndigheter förbätt-

rat sig, men att det kvarstår utvecklingsbehov för flera av dem.

Tabell 3.7 Statliga kulturmyndigheters grundläggande tillgänglighet

Maxpoäng 13

	2013	2014
Myndigheten för tillgängliga medier	13	12
Statens kulturråd	12	13
Forum för levande historia	11	12
Statens maritima museer	11	11
Livrustkammaren, Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	10	12
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldermars udde	10	6
Riksantikvarieämbetet	10	9
Riksställningar	10	10
Statens försvarshistoriska museer	10	11
Statens centrum för arkitektur och design	9	9
Riksarkivet	9	8
Institutet för språk och folkminnen	8	10
Naturhistoriska riksmuseet	8	8
Statens musikverk	8	7
Moderna museet	7	10
Statens museer för världskultur	5	6
Statens historiska museer	6	4
Statens konstråd	3	8

Källa: Myndigheten för delaktighet

Det civila samhället

Av den årliga uppföljningen av politiken för det civila samhället för 2014 framgår att de statliga insatserna inom kulturområdet liksom tidigare är omfattande.

Kultursamverkansmodellen ger utrymme för regionala prioriteringar och variationer vid fördelning av statliga medel till kulturverksamhet i hela landet. Landstingen ska arbeta fram kulturplaner i samverkan med bl.a. det civila samhället. Denna samverkan möjliggör för det civila samhällets organisationer att påverka kulturens utveckling i länen och samverka kring denna. Samverkan med det civila samhället behöver dock vidareutvecklas, något som även tidigare framkommit i Myndigheten för kulturanalys rapport Samverkan ligger i tiden (2013).

Statens kulturråd får fr.o.m. 2014 fördela medel från anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* till det civila samhällets organisationers medverkan i arbetet med framtagande och

genomförande av regionala kulturplaner. I samband med bidragsfördelning inom kultursamverkansmodellen för Statens kulturråd dialog med organisationen Ideell kulturallians som representerar ett 50-tal organisationer.

Inom kulturmiljöområdet fördelar Riksantikvarieämbetet årligen två typer av bidrag som riktar sig till det civila samhällets organisationer. Det rör sig dels om ett projektbidrag till arbetslivsmuseer, dels ett organisationsbidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet.

Kulturbryggan

Kommittén Kulturbryggan har sedan 2011 fördelat 25 miljoner kronor årligen till nyskapande kultur, se tabell 3.8 nedan. Bidragsgivningen ska främst inriktas på det fria kulturlivet. Kommittén har även i uppgift att främja samverkan med andra finansiärer.

Förutsättningarna för bidragsgivningen 2015 justerades jämfört med tidigare år eftersom kravet på medfinansiering tonats ner något.

Tabell 3.8 Kulturbryggans bidrag 2012–2014

	2012	2013	2014
Antal ansökningar	630	829	1 176
Antal beviljade ansökningar	101	138	151
Andel beviljade ansökningar (%)	16	17	13
Medfinansiering (i mnkr)	31,7	34,5	34

Källa: Kulturbryggan

Av tabellen ovan framgår att söktrycket ökat mellan 2012 och 2014, vilket motsvaras av en lägre beviljandegrad som 2014 ligger på ca 13 procent. Bland de 1 176 projektansökningarna råder en relativt jämn könsfördelning, 59 procent av projekten hade en kvinna som projektledare.

I syfte att bl.a. främja ansökningar från hela landet genomfördes 2014 ett antal "Kulturbryggan in Residence", dvs. tillfällen då Kulturbryggan besöker regionala och lokala aktörer och erbjuder råd och stöd. Under 2014 besöktes Västra Götaland, Västerbotten, Skåne och Norrbotten. Av Kulturbryggans redovisning framgår att ansökningar inkommit från samtliga län. Bidrag har beviljats för projekt som drivs i 12 av 21 län. Storstadslänen Stockholm, Västra Götaland och Skåne står för ca 80 procent av ansökningarna.

Under 2014 ökade Kulturbryggans andel av projektens totala finansiering från 42 procent till 66 procent, vilket enligt Kulturbryggan återspeglar uppdraget att vara en alternativ finansieringsaktör till andra offentliga bidragsgivare. Stöden fördelas både som startstöd och genomförandestöd.

Under 2014 arrangerade Kulturbryggan för första gången "Samverkstad" med Innovativ Kultur i Stockholm. I denna verkstad deltog kulturaktörer och näringslivsaktörer för diskussion om gemensamma projektidéer. Kulturbryggan ser behov av att dessa frågor drivs vidare i andra regioner.

Nationella minoriteters kultur

Att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur, och i synnerhet främjandet av barns utveckling av en kulturell identitet, är skyldigheter för det allmänna enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Statens kulturråd fördelar särskilda medel för att främja det samiska folkets och övriga nationella minoriteters kulturverksamhet. Liksom föregående år fördelades merparten av bidragen 2014 som verksamhetsbidrag till fem verksamheter: Uusi Teatteri, Tornedalsteatern, Sverigefinska biblioteket i Stockholm, Judiska biblioteket och Romska kulturcentret i Malmö. Övriga medel fördelades som projektbidrag där barn- och ungdomsverksamhet och insatser som stärker de nationella minoriteternas egna kulturella strukturer har prioriterats. Utöver dessa medel har verksamheter med utgångspunkt i nationella minoriteters kultur även beviljats medel via andra stödformer, t.ex. produktionsstöd till kulturtidskrifter och det regionala utvecklingsbidraget. Summan av beviljade bidrag till nationella minoriteters kulturverksamhet uppgick 2014 till ca 8,8 miljoner kronor, att jämföra med ca 12,3 miljoner kronor för 2013 och ca 9,5 miljoner kronor för 2012. Minskningen mellan 2013 och 2014 beror på att Tornedalsteatern beviljades bidrag på 2,2 miljoner kronor för 2014 års verksamhet redan i december 2013. Summan beviljade bidrag till romsk kulturverksamhet har ökat från 1,5 miljoner kronor år 2013 till 2,2 miljoner kronor år 2014.

Av Statens kulturråds regleringsbrev framgår fr.o.m. 2014 att myndigheten, i sin bedömning

och uppföljning av de regionala kulturplanerna, särskilt ska uppmärksamma landstingens arbete för att främja de nationella minoriteternas, och i synnerhet romers, kultur och kulturarv. I syfte att inspirera landstingen till att utveckla detta arbete bjöd Statens kulturråd in de regionala kulturcheferna till ett rundabordssamtal i september 2014. Vid mötet fanns 18 landsting representerade. Under 2014 har Statens kulturråd även fastställt nationella minoriteters kultur som en av fem prioriteringsgrunder för statsbidrag inom kultursamverkansmodellen. För 2014 har två landsting beviljats ett ökat bidrag mot bakgrund av sitt arbete för att främja nationella minoriteters kultur.

Vidare har Statens kulturråd under 2014 även kartlagt hur nationella minoriteters kultur och kulturarv främjas och synliggörs runt om i landet, genom en enkät ställd till landsting, statliga och regionala kulturinstitutioner samt fria grupper med statligt verksamhetsstöd. Av de regionala aktörer som besvarat enkäten uppgav 47 procent att de under 2013 främjat eller synliggjort minst en nationell minoritets kultur och kulturarv. För de statliga kulturinstitutionerna var motsvarande siffra 84 procent. För regionala verksamheter och fria grupper var motsvarande siffra 46 respektive 29 procent.

Bidrag till samisk kultur fördelas även av Sametinget, vars anslagsmedel 2014 uppgick till ca 14,4 miljoner kronor. Bidraget används för verksamhet med en samisk bibliotekskonsulent, för bidrag till Sámi Teáhter (Giron Sámi Teáhter) samt till bidrag inom samiskt konst- och kulturliv.

Kultur för äldre

Åren 2011–2013 fick Statens kulturråd i uppdrag att fördela särskilda medel som främjar äldre människors delaktighet i kulturlivet genom såväl kulturuppleverser som eget skapande i gemenskap med andra. En uppföljning av satsningen har gjorts som visar på en rad positiva effekter av bidraget.

Riksdagen har som sin mening gett regeringen tillkänna vikten av att bejaka äldre människor delaktighet i kulturlivet och ta vara på erfarenheterna från satsningen Kultur för äldre (bet. 2014/15:KrU7, rskr. 2014/15:163).

Regeringen kan konstatera att många uppskattade projekt har kunnat förverkligas inom ramen för satsningen kultur för äldre. Erfarenheterna från projekten har tagits till vara i den uppföljning som genomfördes och kan tjäna som inspiration för kommuner och landsting.

Kommunerna och landstingen har inom sitt ansvar för kultur att se till alla invånares behov. Det är också de som bäst kan bedöma vilka insatser som bör göras för att långsiktigt skapa förutsättningar för att också de som finns i äldrevården får del av kultur. Som ett stöd för arbetet i kommuner och landsting sprider Statens kulturråd via sin hemsida ett omfattande informationsmaterial om kultur för äldre och kultur och hälsa. Härigenom anser regeringen att riksdagens tillkännagivande är tillgodosett.

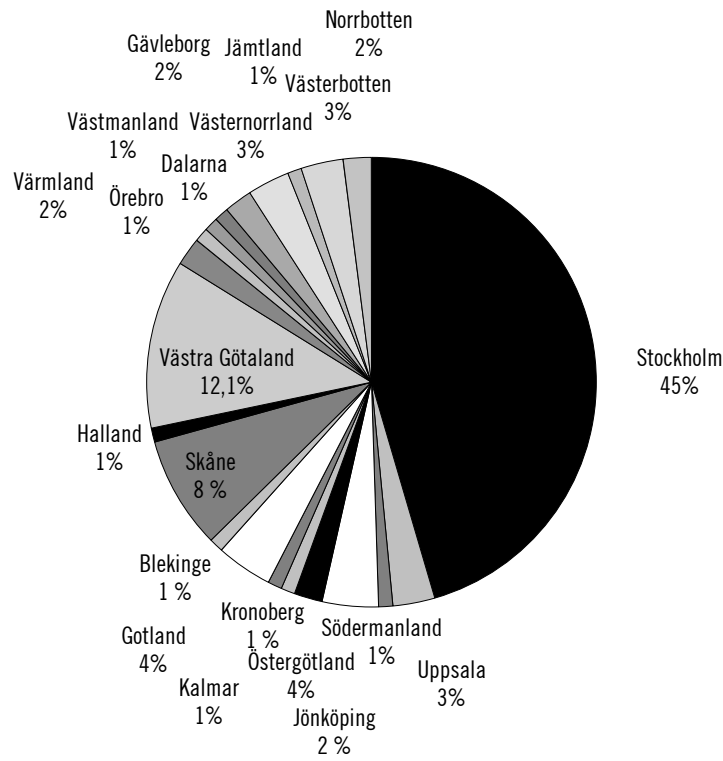
Regional fördelning av statligt stöd

Kulturrådet har i juni 2015 publicerat rapporten Statliga kulturutgifter i regionalt perspektiv 2013–2014. Kulturrådet har samlat in och sammanställt uppgifter från 28 statliga kulturmyndigheter och kulturinstitutioner. Tillsammans hade de 28 organisationerna ca 5,9 miljarder kronor i statliga anslag respektive år, varav 4,7 miljarder härletts till olika regioner.

I rapporten framgår det att Stockholms län stod för ca 45 procent av de härledda uppgifterna, vilket till stor del beror på att de flesta statliga kulturinstitutioner ligger i Stockholm och har bedrivit sin huvudsakliga verksamhet där, t.ex. Kungliga Operan, Kungliga Dramatiska teatern och flertalet av de centrala museerna. Av rapporten framgår också på olika sätt hur de statliga medlen fördelats regionalt i kronor per invånare. Även i kronor per invånare når Stockholm högt tillsammans med några andra regioner.

Rapporten särredovisar också bidrag som fördelats av bidragsgivande myndigheter och då blir den regionala fördelningen lite annorlunda. Sammantaget kan man säga att bidragen till regional kulturverksamhet, men även andra statsbidrag, varit viktiga för att bygga kulturell infrastruktur i hela landet och utjämna förutsättningarna för landets invånare att kunna ta del av professionell kultur.

Diagram 3.1 Regional fördelning av totala härledda statliga kulturutgifter 2013–2014

Källa: Statens kulturråd

3.4.3 Analys och slutsatser

Barn och unga

Statens kulturråd arbetar aktivt med att förbättra processen kring ansökningar om Skapande skola-medel och i samband med det är samarbetet med kommunerna viktigt. Statens kulturråds insatser har gett resultat. Allt fler skolhuvudmän ansöker om bidrag till Skapande skola-satsningar och uppfyller kriterierna för att beviljas bidrag.

Därutöver arbetar regeringen på olika sätt med att ytterligare främja samarbetet mellan kultur- och utbildningsområdet.

Kultursamverkansmodellen

Regeringens ambition är att göra kulturen mer tillgänglig i hela landet och ge medborgarna ett större demokratiskt inflytande i sin vardag och livsmiljö. Därför ser regeringen det som angeläget att värna kultursamverkansmodellens syfte, men också att utveckla den baserat på de erfarenheter som inhämtats de gångna åren i dialog med regionala och lokala företrädare, kulturskapare och civilsamhälle.

Modellen har funnits sedan 2011 och bedöms fungera väl. Framöver är det angeläget att fortsatt utveckla samverkan mellan de aktörer modellen vänder sig till och att särskilt samverka för att civilsamhällesaktörer blir delaktiga. Vidare bör perspektivfrågor såsom tillgänglighet, hbtq, jämställdhet och arbetet för de nationella minoriteterna få ökat genomslag.

Kulturlivets internationalisering

Det finns ett starkt inslag av internationell samverkan inom kulturlivet inte minst inom det fria scenkonstområdet. Statens kulturråd har fr.o.m. 2013 än mer integrerat det internationella perspektivet i bidragsfördelningen.

Det är svårt att separera nationell och internationell verksamhet. Därför är ett integrerat perspektiv även i bidragsfördelning viktigt. I sammanhanget är det värt att utveckla formerna för en ändamålsenlig utvärdering av det internationella perspektivet.

Internationellt samarbete

EU-programmet Kreativa Europa 2014–2020 har genomförts gradvis under den inledande perioden. Under 2016 är avsikten att introducera ett lånegarantiinstrument för den kulturella och kreativa sektorn. Garantin kommer att uppgå till ca 120 miljoner euro och bedöms helt utbyggd

motsvara uppemot 750 miljoner euro i investerat kapital till sektorn. Lånegarantiinstrumentets effektivitet är i hög grad beroende av kunskapen om detsamma. Därför är det viktigt att de myndigheter och organisationer som kommer att beröras av instrumentet utvecklar och ökar sin kunskap. Särskilda informationsinsatser kommer sannolikt att behövas.

Den pågående moderniseringsreformen av det nordiska samarbetet har lett till en mer strukturerad och strategisk verksamhet också inom kulturområdet. Strategin för det nordiska kultursamarbetet 2013–2020 betonar den tvärsektorriella verkan kulturen kan ha och inom det nordiska samarbetet spelar kulturen en viktig tvärsektorroll. Kulturområdet har även genom flera satsningar inom hållbar utveckling bidragit till implementeringen av Nordiska ministerrådets hållbarhetsstrategi ”Ett gott liv i ett hållbart Norden”.

Kulturella och kreativa näringar

Ett viktigt arbete kommer att vara att följa upp och utvärdera effekterna av hur arbetet med de kulturella och kreativa näringarna utvecklas inom ramen för det nya EU-programmet Kreativa Europa samt att följa upp eventuella projekt finansierade via de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Det är även viktigt att inleda arbetet för att ta tillvara den potential som det nya lånegarantiinstrument inom programmet Kreativa Europa erbjuder från 2016. Sammantaget bedömer regeringen att de olika insatserna bidrar till att skapa en hållbar och långsiktig utveckling av de kulturella och kreativa näringarna.

Myndigheten för kulturanalys

Regeringen anser att Myndigheten för kulturanalys bedrivit en bra verksamhet under året. Det är positivt att myndigheten fortsätter att utveckla nya arbetsformer, t.ex. för att ta fram statistik inom sitt ansvarsområde.

Forskning inom kulturområdet

Kulturinstitutionernas möjlighet att efterfråga, värdera och implementera forskning i sin verksamhet är grundläggande för deras förmåga att förmedla kunskap till olika intressenter. Resultaten visar att de kulturinstitutioner som får del av anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* generellt sett har en god förmåga att i hög konkurrens erhålla externa forskningsmedel, vilket är en god indikator på

forskningsverksamhet av hög kvalitet. Vidare redovisar institutionerna ett gott samarbete med universitet och högskolor i sin forskningsanknutna verksamhet.

Regeringen bedömer att anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* har en strategisk betydelse, inte bara för förutsättningarna att bygga verksamheterna utifrån aktuellt kunskapsläge, utan också för att det skapar en grund för den externa finansieringen och därmed sambanden med universitet och högskolor.

Hbtq-frågor

Konst- och kulturområdet bedöms vara ett område med goda förutsättningar och unik förmåga att synliggöra och utmana normer.

Regeringen avser att följa att övriga myndigheter och institutioner inom kulturområdet arbetar aktivt för ökad öppenhet och mångfald avseende hbtq-frågor i enlighet med regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Funktionshinderspolitik

Tillgängligheten till kultur har förbättrats de senaste åren, men mycket återstår att göra. Det omfattande arbete som Statens kulturråd gör inom sitt ansvarsområde bedöms ha gett positiva resultat. Samma sak gäller för de förbättringar som gjorts av länsstyrelser och läns museer inom de områden som Riksantikvarieämbetet ansvarar för.

Regeringen bedömer att Kulturrådets och Riksantikvarieämbetets arbete med tillgänglighetsfrågan har ökat medvetenheten kring tillgänglighetsfrågan bland bidragsmottagande kulturinstitutioner, länsstyrelser och läns museer. Myndigheternas arbeten bedöms ha bidragit till att perspektivet genomsyrar dessa verksamheter.

Regeringen gör bedömningen att de statliga kulturmyndigheterna bör kunna utveckla sin grundläggande tillgänglighet och kommer att noga följa detta arbete.

Det civila samhället

Det civila samhället är en förutsättning för ett mångfacetterat och vitalt kulturliv i hela landet. Regeringen bedömer att statens bidrag till och samverkan med det civila samhället har stor betydelse för såväl den utövande kulturen som kulturarvsområdet och bidrar till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås. Regeringen

anser att det är angeläget att formerna för samråd och dialog mellan det civila samhället, kommunerna, landstingen och staten fortsätter att utvecklas.

Kulturbryggan

Att främja framväxten av nyskapande kultur är en angelägen uppgift. Det ökade söktrycket 2014 på kommittén Kulturbryggans bidragsgivning visar att efterfrågan är stor. Regeringen har beslutat att kommitténs försöksverksamhet ska permanentas som ett särskilt beslutsorgan benämnt Kulturbryggan vid Konstnärnämnden fr.o.m. den 1 oktober 2015.

Det är angeläget att den fortsatta verksamheten är oberoende inom de förvaltningspolitiska ramar som gäller. Med en fortsatt bidragsgivning kan kulturens återväxt i hela landet främjas. Det är viktigt att Kulturbryggan vidareutvecklar arbetet med att nå kulturaktörer i hela landet.

Nationella minoriteters kultur

Att främja de nationella minoriteternas kultur är angeläget för att både kulturlivet och samhället i stort ska präglas av mångfald och inkludering. Statens kulturråds bidragsgivning till de nationella minoriteternas kultur ligger på en relativt stabil nivå från år till år. Genom kultursamverkansmodellen skapas större möjligheter för nationella minoriteters kulturverksamhet på regional nivå. Även om landstingen och regionerna kommit olika långt i sitt arbete med att främja nationella minoriteters kultur har, som Statens kulturråd noterat, frågan lyfts i betydligt högre utsträckning under 2014 än tidigare och kompetensen på regional nivå ökar.

Regeringen bedömer att Statens kulturråds arbete för nationella minoriteters kultur har utvecklats positivt. Det är dock angeläget att arbetet fortsätter att utvecklas, inte minst då det gäller att öka medvetenheten för frågorna på regional nivå. Statens kulturråds beslut att ange nationella minoriteters kultur som en av fem prioriteringsgrunder för statsbidrag inom kultursamverkansmodellen förbättrar möjligheten till uppföljning och kan också komma att leda till en positiv utveckling av insatserna inom området.

Regeringen betonar att Sametinget som förvaltningsmyndighet för samisk kultur har ett viktigt uppdrag att bidra till utvecklingen av ett starkt och mångfaldigt samiskt konst- och kulturliv. Det är viktigt att Sametinget får förbät-

rade förutsättningar för att främja den samiska kulturen.

Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyreskostnader

Tabell 3.9 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner 2012–2014

Tusentals kronor

Myndighet/Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el			Anslag/bidrag			Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el, andel av anslag/bidrag			Förändring i procentenheter 2012–2014 ¹
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	
Riksteatern	34 917	29 537	30 082	253 353	255 536	260 122	13,8 %	11,6 %	11,6 %	-2,2
Kungliga Operan AB	54 00	53 800	59 600	433 408	435 497	446 302	11,9 %	12,4 %	13,3 %	+1,4
Kungliga Dramatiska teatern AB	35 573	35 374	35 435	222 292	223 314	227 038	15,5 %	15,1 %	15,6 %	+0,1
Dansens hus	8 901	8 557	8 980	22 921	23 158	23 377	38,8 %	37,0 %	38,4 %	-0,4
Riksarkivet och landsarkiven	108 975	110 210	106 871	346 188	361 804	356 359	31,5 %	30,5 %	30,0 %	-1,5
Institutet för språk och folkminnen	6 970	6 952	7 026	53 379	54 672	57 623	13,1 %	12,7 %	12,2 %	-0,9
Riksantikvarie-ämbetet	56 797	55 440	49 214	213 657	215 241	219 510	26,6 %	25,3 %	22,4 %	-4,2
Statens historiska museer	25 326	23 034	23 330	84 617	85 262	91 420	29,9 %	27,0 %	25,5 %	-4,4
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	39 237	29 564	40 229	127 443	138 486	142 115	30,8 %	21,3 %	28,3 %	-2,5
Naturhistoriska riksmuseet	49 720	53 456	53 301	158 965	160 408	163 749	31,3 %	33,3 %	32,6 %	+1,3
Statens museer för världskultur	59 551	60 905	63 305	152 271	154 576	156 646	39,1 %	39,4 %	40,4 %	+1,3
Livrstkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	13 797	13 898	14 069	41 762	42 083	43 952	33,0 %	33,0 %	32,0 %	-1,0
Statens maritima museer	62 967	67 011	76 478	114 483	117 475	119 644	55,0 %	57,0 %	63,9 %	+8,9
Statens centrum för arkitektur och design	13 121	14 196	15 150	45 501	49 736	50 488	28,8 %	28,5 %	30,0 %	+1,2
Statens musikverk	23 434	22 857	27 095	104 062	104 699	110 242	22,5 %	21,8 %	24,6 %	+2,1
Statens försvars-historiska museer	37 138	37 824	37 987	106 966	109 051	110 231	34,7 %	34,7 %	34,5 %	-0,2
Moderna museet	49 100	48 900	48 600	124 612	128 315	128 224	39,4 %	38,1 %	37,9 %	-1,5
Nordiska museet	29 806	32 933	34 290	110 145	111 209	113 373	27,1 %	29,6 %	30,2 %	+3,1
Tekniska museet	16 105	15 790	16 993	45 339	45 694	46 634	35,5 %	34,6 %	36,4 %	+0,9
Arbetets museum	2 473	2 414	2 467	14 237	14 378	14 626	17,4 %	16,8 %	16,9 %	-0,5
Dansmuseet	4 032	5 295	5 757	8 376	9 476	10 095	48,1 %	55,9 %	57,0 %	+8,9
Drottningholms slottsteater	478	487	455	10 881	11 516	11 666	4,4 %	4,2 %	3,9 %	-0,5
Forum för levande historia	5 452	5 054	5 003	43 747	44 069	43 787	12,6 %	11,5 %	11,4 %	-1,2

Källa: Uppgifter kommer från respektive myndighet/institution.

¹ Hyreskostnadens andel av anslaget.

I tabell 3.9 framgår hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner i förhållande till det anslag eller bidrag som respektive institution erhåller. Variationen är stor när det gäller institutionernas hyreskostnader som andel av anslag eller bidrag, vilket bl.a. beror på skiftande lokaliseringar, lokalernas karaktär och ålder samt verksamheternas specifika behov. Vid en jämförelse av utvecklingen över tid från 2012 till 2014 är förändringarna avseende hyreskostnadernas andel med några få undantag små. Lokalkostnaden för Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde var ovanligt låg 2013 på grund av en återbetalning i enlighet med kostnadshyresavtalet. 2014 tillkom helhårshyra för nytt magasin.

Regeringen avser att fortsättningsvis redovisa hyreskostnader för vissa kulturfastigheter vartannat år.

3.5 Budgetförslag

3.5.1 1:1 Statens kulturråd

Tabell 3.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2014	Utfall	45 898	Anslags-sparande	1 190
2015	Anslag	43 809 ¹	Utgifts-prognos	43 880
2016	Förslag	43 715		
2017	Beräknat	44 569 ²		
2018	Beräknat	45 829 ³		
2019	Beräknat	47 007 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 43 719 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 43 723 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 43 722 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens kulturråds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	42 559	42 559	42 559	42 559
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	1 275	2 127	3 387	4 568
Beslut	-119	-118	-117	-120
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		1	0	0
Förslag/beräknat anslag	43 715	44 569	45 829	47 007

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 119 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 43 715 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statens kulturråd* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 44 569 000 kronor, 45 829 000 kronor respektive 47 007 000 kronor.

3.5.2 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 3.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Ändring	Övrigt
2014	Utfall	243 585	Anslags-sparande	60
2015	Anslag	195 788 ¹	Utgifts-prognos	195 602
2016	Förslag	345 966		
2017	Beräknat	338 034 ²		
2018	Beräknat	339 479 ³		
2019	Beräknat	301 315 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 336 831 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 336 738 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 295 892 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Anslaget får användas för utgifter för administration, uppföljning och genomförande av verksamheten.

Tabell 3.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017		
Ingående åtaganden	–	–	–	–	–	–
Nya åtaganden	–	–	25 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	–	-25 000	–	–
Utestående åtaganden	–	–	25 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	–	25 000	–	–	–

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: De aktörer som får bidrag inom ramen för detta anslag har behov av att kunna planera sin verksamhet för kommande år. Ett bemyndigande möjliggör en mer långsiktig planering. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2017.

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Härlledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	195 788	195 788	195 788	195 788
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	23	722	1 616	3 612
Beslut	150 304	141 673	142 225	102 067
Överföring till/från andra anslag	-150	-151	-151	-153
Övrigt	1	2	2	0
Förslag/beräknat anslag	345 966	338 034	339 479	301 315

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen beräknar att anslaget ökas med 100 000 000 kronor fr.o.m. 2016 för att främja låga taxor i den kommunala musik- och kulturskolan.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 50 000 000 kronor 2016 och 40 000 000 kronor årligen 2017–2018 för att främja kulturverksamhet i vissa bostadsområden.

Regeringen beräknar att anslaget ökas med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2016 för att stärka bidraget till samisk kultur.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 512 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Vidare minskas anslaget med 184 000 kronor fr.o.m. 2016.

Svenska institutet i Aten övertar den verksamhet som nu bedrivs av Nämnden för kulturellt utbyte mellan Sverige och Grekland. Anslaget minskas därför med 150 000 kronor för en omprioritering till Utgiftsområde 16 anslag 3:13 *Särskilda medel för forskningsändamål*.

Regeringen föreslår att 345 966 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 338 034 000 kronor, 339 479 000 kronor respektive 301 315 000 kronor.

3.5.3 1:3 Skapande skola

Tabell 3.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2014	Utfall	171 404	Anslags-sparande	990
2015	Anslag	183 571 ¹	Utgifts-prognos	179 008
2016	Förslag	185 533		
2017	Beräknat	190 265 ²		
2018	Beräknat	195 470 ³		
2019	Beräknat	189 126 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 186 188 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 186 878 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 175 559 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Skapande skola för barn i förskola, förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer. Anslaget får även användas för utgifter för administration, främjande, uppföljning och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:3 *Skapande skola* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelas bidrag till kulturverksamhet i skolan som innefattar ett samarbete mellan konstnärer eller institutioner och skolan. För att ge skolhuvudmän och kulturaktörer bättre planeringsförutsättningar föreslås ett bemyndigande för anslaget 1:3 *Skapande skola*. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:3 *Skapande skola* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2017.

Tabell 3.16 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Skapande skola

Tusental kronor

		Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017		
Ingående åtaganden	–	–	100 000	–	–	–
Nya åtaganden	–	100 000	100 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	-100 000	-100 000	–	–
Utestående åtaganden	–	100 000	100 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	100 000	100 000	–	–	–

Regeringens överväganden**Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:3 Skapande skola**

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	173 571	173 571	173 571	173 571
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2 419	6 273	10 510	16 020
Beslut	9 543	10 421	11 388	-465
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			1	0
Förslag/ beräknat anslag	185 533	190 265	195 470	189 126

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 10 000 000 kronor årligen 2016–2018 för att användas till verksamhet riktad till förskolan.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 457 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 185 533 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Skapande skola* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 190 265 000 kronor, 195 470 000 kronor respektive 189 126 000 kronor.

3.5.4 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet**Tabell 3.18 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2014	Utfall	37 649		609
2015	Anslag	37 979 ¹	Utgifts- prognos	37 628
2016	Förslag	38 775		
2017	Beräknat	39 169 ²		
2018	Beräknat	39 783 ³		
2019	Beräknat	40 510 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 38 778 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 38 778 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 38 778 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 3.19 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	37 979	37 979	37 979	37 979
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	892	1 285	1 899	2 628
Beslut	-96	-96	-95	-97
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	38 775	39 169	39 783	40 510

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 96 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 38 775 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forskning- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 39 169 000 kronor, 39 783 000 kronor respektive 40 510 000 kronor.

3.5.5 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 3.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	9 364	Anslags-sparande	520
2015	Anslag	9 875 ¹	Utgifts-prognos	9 000
2016	Förslag	9 851		
2017	Beräknat	9 851		
2018	Beräknat	9 852		
2019	Beräknat	9 852		

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till icke-statliga kulturlokaler för ändring, till-

byggnad och handikappanpassning av sådana lokaler.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2017 och 2018.

Skälen för regeringens förslag: Projekt som ryms inom stödet till icke-statliga kulturlokaler kan sträcka sig över flera kalenderår. Stöd betalas ut när projekten är avslutade. Bemyndiganderamen föreslås vara oförändrad för 2016.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2017 och 2018.

Tabell 3.21 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	
Ingående åtaganden	9 000	6 776	9 000	–	–	–
Nya åtaganden	6 776	9 000	7 350	–	–	–
Infriade åtaganden	-9 000	-6 776	-7 350	-7 350	-1 650	–
Utestående åtaganden	6 776	9 000	9 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	9 000	9 000	9 000	–	–	–

Regeringens överväganden**Tabell 3.22 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler**

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	9 875	9 875	9 875	9 875
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-24	-24	-23	-23
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	9 851	9 851	9 852	9 852

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 24 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 9 851 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 9 851 000 kronor, 9 852 000 kronor respektive 9 852 000 kronor.

3.5.6 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet**Tabell 3.23 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2014	Utfall	1 313 138		-42
2015	Anslag	1 298 948 ¹	Utgifts- prognos	1 266 619
2016	Förslag	1 314 576		
2017	Beräknat	1 343 256 ²		
2018	Beräknat	1 374 815 ³		
2019	Beräknat	1 408 710 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 314 985 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 315 424 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 309 423 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till regionala och lokala kulturverksamheter inom följande områden:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
- museiverksamhet,
- bibliotek-, läs- och litteraturfrämjande verksamhet,
- konst- och kulturfrämjande verksamhet,
- regional enskild arkivverksamhet,
- filmkulturell verksamhet, och
- främjande av hemslojd.

Anslaget får användas för utgifter för tidsbegränsade utvecklingsinsatser samt för bidrag till det civila samhället och de professionella kulturskaparnas medverkan i arbetet med att ta fram och genomföra regionala kulturplaner. Anslaget

får även användas för Kungl. bibliotekets genomförande av det samlade ansvaret för statens stöd och samordning inom biblioteksväsendet. Anslaget får även användas för kvalitetsstärkande insatser inom scenkonstområdet samt för Statens kulturråds arbete med bedömning, uppföljning och främjande inom ramen för kultur-samverkansmodellen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2017 och 2018.

Skälen för regeringens förslag: De aktörer som får bidrag inom ramen för detta anslag har behov av att kunna planera sin verksamhet för kommande år. Ett bemyndigande på anslaget minskar antalet beslut som behöver fattas och möjliggör en mer långsiktig planering för mottagare av stödet. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2017 och 2018.

Tabell 3.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	
Ingående åtaganden	–	–	–	–	–	–
Nya åtaganden	–	–	40 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	–	-25 000	-15 000	–
Utestående åtaganden	–	–	40 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	–	40 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 3.25 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	1 278 948	1 278 948	1 278 948	1 278 948
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	17 824	45 703	76 373	116 151
Beslut	17 804	18 605	19 494	13 611
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 314 576	1 343 256	1 374 815	1 408 710

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen beräknar att anslaget ökas med 15 000 000 kronor fr.o.m. 2016 för en förstärkning av Kultursamverkansmodellen.

Kungliga biblioteket har fått i uppdrag att ta fram en nationell biblioteksstrategi och att fortsätta tillgängliggöra e-böcker via den nationella katalogen Libris. Regeringen beräknar att anslaget tillförs 6 000 000 kronor årligen 2016–2018 för detta ändamål.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 3 405 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Vidare beräknas anslaget ökas med 209 000 kronor 2016, 322 000 kronor 2017 respektive 347 000 kronor 2018.

Regeringen föreslår att 1 314 576 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 1 343 256 000 kronor, 1 374 815 000 kronor respektive 1 408 710 000 kronor.

3.5.7 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tabell 3.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	11 876	Anslags-sparande	3 891
2015	Anslag	15 439 ¹	Utgifts-prognos	15 505
2016	Förslag	15 500		
2017	Beräknat	15 630 ²		
2018	Beräknat	15 848 ³		
2019	Beräknat	16 106 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 15 495 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 496 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 15 479 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för kulturanalys förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för forsknings- och utvecklingsinsatser.

Regeringens överväganden

Tabell 3.27 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	15 439	15 439	15 439	15 439
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	381	519	740	1 022
Beslut	461	-882	-893	-909
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-781	554	562	554
Förslag/beräknat anslag	15 500	15 630	15 848	16 106

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen föreslår att 15 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Myndigheten för kulturanalys* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 15 630 000 kronor, 15 848 000 kronor respektive 16 106 000 kronor.

3.5.8 Bidrag till kulturverksamhet från AB Svenska Spel

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2016 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag för konst, teater och andra kulturella ändamål som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2015 från Nya Penninglotten samt att bidraget ska fördelas enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen.

4 Teater, dans och musik

4.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens bidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB,

Riksteatern, Stiftelsen Dansens Hus, Stiftelsen Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen AS. Vidare omfattas det statliga stödet till den fria scenkonsten och Statens musikverk.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	979	978	978	989	984	984	986
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	189	189	184	189	189	189	189
2:3 Statens musikverk	109	111	111	111	112	113	114
Summa Teater, dans och musik	1 277	1 277	1 273	1 289	1 284	1 285	1 289

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

4.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom teater, dans och musik utgår från

- utbud, besökssiffror, antalet föreställningar, beläggning samt verksamhet riktad till barn och unga för statliga kulturinstitutioner,
- fördelning av statliga bidrag till den fria scenkonsten bl.a. med avseende på olika verksamheter, barn och unga samt kön, och
- fördelade bidrag och insatser kring internationell och interkulturell verksamhet.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

4.4.2 Resultat

Nationella scenkonstinstitutioner

Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska teatern AB

Kungliga Operan AB (Operan) hade 237 971 besökare under 2014. Stängningsperioden under sommaren var längre än vanligt vilket innebar ett färre antal föreställningar och besökare. Biljettintäkterna blev också lägre i förhållande till tidigare år. Antalet radiosändningar med Operans verk mer än fördubblades under 2014 och två produktioner sändes över det digitala biografnätet vilket lockade ca 10 000 besökare. Operan erbjuder en varierad repertoar av opera, klassisk balett och modern dans. Både klassiska och nyskrivna verk uppförs. Operan arbetar aktivt för att nå nya publikgrupper. Barn- och ungdomsverksamheten är en viktig del i det arbetet.

Tabell 4.2 Prestationer Kungliga Operan AB

	2012	2013	2014
Antal föreställningar, stora scenen	220	194	141
Antal besökare	289 867	291 043	237 971
Andel besökare barn och unga	14 %	16 %	15 %
Snittbeläggning opera	87 %	96 %	90 %
Snittbeläggning balett	98 %	100 %	87 %

Källa: Kungliga Operan AB

I december 2013 beslutade den dåvarande regeringen om ett uppdrag till Statens fastighetsverk om att i nära samarbete med Kungliga Operan AB genomföra en förstudie om en renovering och ombyggnad av Kungliga Operans byggnad i Stockholm. Utgångspunkten för arbetet med förstudien var Kungliga Operan AB:s behov av bättre förutsättningar för den konstnärliga verksamheten. Operahuset i Stockholm har också mycket stora renoveringsbehov, inte minst för att kunna möta de krav som ställs på en modern arbetsplats. En delrapport lämnades i juni 2014 där konstnärliga, publika och byggnadsmässiga mål för projektet anges. I maj i år redovisade Statens fastighetsverk sin förstudie om en renovering och ombyggnad av operahuset i Stockholm. Av förstudien framgår att i princip samtliga de behov som identifierats av Kungliga Operan som nödvändiga för den konstnärliga verksamhetens utveckling kan tillfredsställas inom den ekonomiska ram om 2 miljarder kronor i 2013 års penningvärde som angetts av regeringen. Statens fastighetsverk konstaterar också att de behov som byggnaden har av upprustning också kan mötas inom denna ram. Statens fastighetsverk lämnar i förstudien ett förslag till tidsplan för arbetet.

Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten) uppvisar en uppgång på i princip samtliga områden under 2014. Antalet besökare och föreställningar har ökat liksom beläggningen som uppgick till i genomsnitt 89 procent. Sammanlagt sändes fyra radioproduktioner och tre TV-produktioner, sändningarna via webben ökade märkbart under 2014.

Barn- och ungdomsverksamheten kommer att flytta över sin verksamhet till Dramatenhuset efter ett antal år i Elverket. Verksamheten för barn- och unga fortsätter att stärkas efter en nedgång 2012 och antalet biljetter som säljs med barn- och ungdomsrabatt har ökat kraftigt. Dramaten arbetar aktivt för att nå nya publik-

grupper och den kompletterande verksamheten, exempelvis Dramaten, är en viktig del i det arbetet.

Tabell 4.3 Prestationer Kungliga Dramatiska teatern AB

	2012	2013	2014
Antal föreställningar	1005	1069	1144
Antal besökare	262 252	252 144	303 785
Antal biljetter barn och ungdom	41 890	45 388	55 290
Snittbeläggning	81 %	77 %	89 %

Källa: Kungliga Dramatiska teatern AB

Statens musikverk

Statens musikverk ska främja utvecklingen av ett professionellt svenskt musikliv och bevara, utveckla och tillgängliggöra teaterns, dansens och musikens kulturarv.

Från och med våren 2014 hålls Musikmuseet stängt för ombyggnad i cirka två år. Antalet besökare 2014 ligger därför mycket lägre än föregående år, se tabell 4.4 nedan. Det nya museet, Scenkonstmuseet, kommer även fortsättningsvis att inrymmas i fastigheten Kronobageriet i centrala Stockholm.

Myndighetens mål är att museet ska vara ett jämställt, genusmedvetet och normkritiskt museum.

Tabell 4.4 Prestationer Statens musikverk: Besökare till Musik- och teatermuseet 2012–2014

	2012	2013	2014
Antal besökare (avrundat)	80 200	80 300	24 180
Antal visningar för barn och unga	788	717	184

Källa: Statens musikverk

Den årliga bidragsgivningen på ca 25 miljoner kronor till samverkansprojekt inom främst det fria kulturlivet har fördelats till 105 projekt, se tabell 4.5. Vidare har Musikverket samverkat med bl.a. Musik i Syd inför International Society for the Performing Arts, ISPA:s kongress i Malmö 2015.

Tabell 4.5 Prestationer Statens musikverk: Statsbidrag till musiklivet 2012–2014

	2012	2013	2014
Antal ansökningar	1145	495	414
Sökta medel (mnkr)	254	132	128
Antal beviljade ansökningar	117	112	105
Andel beviljade ansökningar (%)	10	23	25
Beviljade medel totalt (mnkr)	27,6	25,3	25,7

Källa: Statens musikverk

Under 2014 har myndigheten även fördelat 2 miljoner kronor inom ramen för regeringens särskilda jämställdhetsatsning inom kulturlivet 2011–2014. Satsningen avslutades med en konferens i november 2014 där kultur- och demokratiministern medverkade. Musikverket har lämnat en rapport om uppdraget (Ku2015/00593) i vilken det framgår att jämställdheten går åt rätt håll men för långsamt.

Musikverket har under 2014 även implementerat den handlingsplan för jämställdhetsintegration som de fått särskilda statliga medel för.

Under 2014 firade Elektromusikstudion, EMS, 50 år. Antalet nyttjade studiotimmar var rekordhögt. Andelen kvinnliga gästtonsättare uppgick till ca 22 procent.

Stiftelsen Dansens Hus

Dansens Hus är en gästspelsscen för såväl svenska som utländska dansensembler inom samtida dans.

Det totala antalet besökare har under 2012–2014 ökat med 16 procent. Antalet föreställningsbesökare har däremot endast ökat med knappt 1,5 procent. Den genomsnittliga beläggningsgraden har sjunkit betydligt och uppgick endast till 62 procent, se tabell 4.6. nedan.

Tabell 4.6 Prestationer Dansens Hus: Besökare och föreställningar 2012–2014

	2012	2013	2014
Antal besökare	99 200	108 800	115 680
Varav föreställningsbesökare	59 200	58 600	60 039
Antal gästspel	48	46	48
Varav utländska	20	20	24
Snittbeläggning (procent)	80	71	62

Källa: Dansens Hus

Dansens Hus har erbjudit residens till 17 koreografer. Av de 62 verk som visades under 2014 var ca 24 procent skapade av en kvinna.

Dansens Hus har en bred samverkan med aktörer på nationell och internationell nivå. Bland annat deltar Dansens Hus i två europeiska nätverk, International Network for Contemporary Performing Arts (IETM) och European Dance House Network (EDN).

Under 2014 har Dansens Hus vidareutvecklat festivalen Urban Connection, vars syfte är att bl.a. ge de unga autodidakterna egeninflytande. Genom nätverket DANSISTAN bidrar Dansens Hus till dansutbudet för målgruppen högstadie- och gymnasieelever.

Dansens Hus rymmer också kansliverksamhet för Dansnät Sverige som är ett nätverk för turnéer och aktiviteter inom samtida dans. Dansnätet har under 2014 turnerat till 25 orter och haft en publik på 11 345 besökare, se tabell 4.7 nedan.

Tabell 4.7 Prestationer Dansnät Sverige/Dansens Hus

	2012	2013	2014
Antal parter i nätverket	12	13	13
Antal besökare dansföreställningar	10 026	8 100	11 345
Antal besökare kringaktiviteter	14 171	10 700	3 998
Antal turnerande produktioner	15	13	13
Antal orter som tagit emot turnéer	27	27	25

Källa: Dansens Hus

Drottningholms slottsteater

Drottningholms Slottsteater har under 2014 erbjudit en mångfacetterad verksamhet genom att producera föreställningar, konserter, visningsverksamhet och liknande arrangemang. Teatern har under året arbetat för att anknyta till scenkonstens historia, men också att främja dess förnyelse genom nya grepp i verksamheten. Teatern har satt upp två operaföreställningar och har även inom ramen för programverksamheten Esprit! genomfört ett antal föreställningar och evenemang riktade till en bredare publik. Beläggningsgraden har ökat från 77 procent 2013 till 89 procent 2014. Antalet besökare har dock sjunkit något för föreställningsverksamheten. Det totala publikantalet under 2014 för föreställningar och evenemang var 15 427 personer (16 431 föregående år) och för visningar 21 824 personer (21 966 föregående år). Årets föreställningar bedöms ha mottagits väl av publik och recensenter.

Tabell 4.8 Prestationer Drottningholms Slottsteater

	2012	2013	2014
Antal föreställningar	37	33	25
Publikantal föreställningar och evenemang (total)	15 031	16 431	15 427
Beläggningsgrad	74 %	77 %	89 %
Antal besök visningar	21 777	21 966	21 824

Källa: Drottningholms Slottsteater

Nationalgåvan Voksenåsen

Voksenåsen AS, som är en kurs- och konferensanläggning i Oslo, är Norges nationalgåva till Sverige. Voksenåsen ska genom sin programverksamhet stärka samhörigheten mellan svenskar och norrmän samt öka den ömsesidiga kunskapen om ländernas samhällsliv, språk och kultur samt spegla Sveriges och Norges engagemang internationellt. Hotell- och konferensanläggningen ska hävda sig väl i konkurrens med liknande anläggningar i Oslo-området med bibehållen respekt för Voksenåsens grundläggande syfte.

Programverksamheten under 2014 var varierad, vände sig till såväl ungdomar som vuxna och innehöll relevanta teman för båda länderna. Resultatet av den kommersiella verksamheten är övervägande gott vid jämförelser med de närmaste konkurrenterna på marknaden. Beläggningsgraden ökade något 2014.

Den ideella föreningen Riksteatern med Cullbergbaletten

Riksteaterns verksamhet 2014 nådde en publik i hela landet som uppgick till ca 900 000 besökare, vilket är en viss minskning jämfört med tidigare år, se tabell 4.9 nedan.

År 2014 har Riksteatern bl.a. initierat en särskild satsning för unga vuxna och förstärkt lokala föreningars inflytande på repertoaren. Vidare har en proposition med inriktning för verksamheten 2015–2019 antagits vid föreningens kongress som ägde rum i maj 2015.

Cullbergbaletten turnerade 2014 med 7 produktioner och gav 55 föreställningar. Publiktillströmningen på ca 17 000 var dock lägre än tidigare i år. Riksteatern har våren 2014 lämnat en redovisning om Cullbergbalettens fortsatta utveckling. Arbetet har utförts i dialog med Statens kulturråd och Konstnärsnämnden.

Under 2014 turnerade Tyst teater med bl.a. föreställningen När vinterns stjärnor lyser här, i samarbete med Giron Sámi teáhter, Norrbot-

tensteatern och Tornedalsteatern. Under turnén arrangerades tillsammans med Språkrådet fem seminarier om språk och identitet.

Tabell 4.9 Prestationer Riksteatern 2012–2014: Medlemmar, produktioner och publik

	2012	2013	2014
Lokala riksteaterföreningar	232	231	225
Anslutna föreningar	60	61	64
Publik totalt (tusental)	1 079	1 036	903
varav Södra teatern (tusental)	246,6	191,4	150,7
varav Cullberg	21 200	25 400	17 400
Varav Tyst teater	6 300	4 400	4 300

Källa: Riksteatern

Regionala scenkonstinstitutioner

Från och med 2013 är alla län utom Stockholm med i kultursamverkansmodellen, se avsnitt 3.4.2. Till Stockholms åtta regionala institutioner fördelade Statens kulturråd totalt nära 90 miljoner kronor i verksamhetsbidrag, varav 80 miljoner kronor till scenkonstinstitutioner. Därutöver fördelades ca 2,3 miljoner kronor i utvecklingsbidrag.

Nytt pensionssystem på scenkonstområdet

Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1, utg.omr. 17) att den tidigare statliga regleringen av tjänstepensionerna på scenkonstområdet skulle avvecklas fr.o.m. den 1 januari 2015 och ersättas med en kollektivavtalsreglerad pensionsordning. Inom ramen för ett reformerat pensionssystem lyfte regeringen fram att det bör finnas möjlighet till omställning och karriärväxling för yrkesgrupper som av konstnärliga och fysiska skäl inte kan arbeta inom sina konstnärliga yrken till 65 år.

Regeringen beslutade därefter den 13 november om ändring i förordningen (2003:56) om tjänstepension och tjänstegrupplivförsäkring för vissa arbetstagare med icke-statlig anställning (den s.k. PISA-förordningen). Förordningsändringen innebär att PISA-förordningen fr.o.m. den 1 januari 2015 inte längre reglerar villkoren för anställda vid scenkonstinstitutionerna. Samtidigt infördes övergångsbestämmelser till förordningen.

Övergången till ett nytt pensionssystem som motsvarar villkoren på den övriga arbetsmarknaden, och med möjlighet till karriärväxling och omställning, har inneburit att medel frigjorts för andra ändamål inom scenkonstområdet. För 2015 har därför 60 miljoner kronor öronmärkts till kvalitetsförstärkande insatser inom scenkonstområdet inom berörda anslag.

Arbetsmarknadens parter på området har den 20 april 2015 träffat ett nytt pensionsavtal och ett avtal om omställning och karriärväxling som gäller retroaktivt fr.o.m. den 1 januari 2015.

Schablonavdrag från arbetsgivaravgifterna för musikers utgifter

Skatteverket har under 2014 sett över reglerna för det s.k. schablonavdraget från arbetsgivaravgifterna för musikers utgifter. Under hösten 2014 remitterade Skatteverket ett förslag om ändring av reglerna, vilket eventuellt kan innebära ekonomiska konsekvenser för de berörda arbetsgivarna. I augusti 2015 aviserades dock att en eventuell ändring av reglerna kommer att bli aktuell tidigast fr.o.m. 2017. Regeringen följer frågan.

Den fria scenkonsten

Den fria scenkonsten kännetecknas av en stark konstnärlig utveckling med tydliga inslag av experimentellt och undersökande arbete, inte minst genom ny teknikanvändning. Inom fältet syns en ökad mångfald av olika och blandade konstuttryck vilket resulterat i genre- och uttrycksöverskridande produktioner. Det internationella perspektivet är tydligt liksom arbetet med kritiska frågor om bl.a. genus, makt och normer.

Danskonsten har en svagare infrastruktur än övrig scenkonst men befinner sig trots detta i ett starkt utvecklingsskede där olika uttrycksformer som t.ex. bildkonst, performance och teater samspekar. Detta framkommer bl.a. i den rapport som Statens kulturråd och Konstnärnämnden redovisade till regeringen utifrån uppdrag i regleringsbrevet för 2014 (dnr Ku2014/01906).

Även cirkuskonsten ligger långt fram när det gäller nyskapande. Där är den internationella inriktningen tydlig liksom även verksamhet som riktar sig till barn och unga.

Det statliga stödet som fördelas av Statens kulturråd till den fria scenkonsten uppgick 2014 till 194,2 miljoner kronor. Därtill kan Statens musikverks bidragsgivning på ca 25 miljoner kronor till det fria musiklivet läggas till, se tabell 4.5 ovan. Även bidragsgivningen inom ramen för kultursamverkansmodellen, se avsnitt 3.4.2, kan fördelas till fria aktörer.

Av tabell 4.10 nedan framgår hur det statliga stödet har fördelats av Statens kulturråd mellan olika verksamheter under 2012–2014.

Tabell 4.10 Stöd till den fria scenkonsten 2012–2014

Miljoner kronor

	2012	2013	2014
Arrangerade musikföreningar och konstområdesövergripande arrangörer	37,3	32,2	30,5
Arrangörsstöd dans ¹	16,7	-	-
Fonogram	8,3	7,9	8,6
Fria dansgrupper	27,5	39,9	38,7
Fria musikgrupper ²	20,0	19,5	19,2
Fria teatergrupper	57,6	53,8	63,4
Samverkan med komponister	8,1	7,7	8,2
Vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse	19,1	22,8	25,6
Totalt	194,5	183,8	194,2

Källa: Statens kulturråd

¹ Fr.o.m. 2013 ingår arrangörsstöd till dans i bidragsomgångarna för fria dansgrupper

² Inklusive projektbidrag som även riktar sig till arrangörer

Medelsökningen till fria teatergrupper härleds till att Kulturrådet ändrat tidpunkten för bidragsomgångar samt utnyttjat bemyndiganden inom vissa anslag.

Unga Klara har under 2014 beviljats ett ökat verksamhetsbidrag på 3 miljoner kronor vilket är förklaringen till att det statliga stödet till aktörer av kulturpolitiskt intresse har ökat.

Barn och unga

I synnerhet inom teaterområdet har de fria grupperna stor betydelse för kvalitativ scenkonst för barn och unga. Cirka 57 procent av bidragen gick 2014 till verksamhet riktad till den yngre målgruppen.

Enligt tabellen nedan har andelen bidrag till barn- och ungdomsverksamhet inom dansen ökat markant jämfört med tidigare år.

Tabell 4.11 Andel statligt bidrag till barn- och ungdomsverksamhet fördelat på teater, dans och musik

	2012	2013	2014
Teater	56%	53%	57%
Dans	26%	22%	35%
Musik	15%	14%	12%

Källa: Statens kulturråd

Jämställdhet

Jämställdheten är fortfarande en utmaning inom många konst- och kulturområden, i synnerhet inom stora delar av musikområdet. Bättre balans är det inom teaterområdet där en nästan jämn könsfördelning råder bland de sökande.

Kulturrådets mål är att könsfördelningen totalt sett ska ligga i intervallet 40–60 procent inom de stöd som beviljas. Enligt tabellen nedan uppfylls det målet endast för koreografer.

Tabell 4.12 Andel medverkande kvinnor i verksamheter som beviljats bidrag 2011–2013

	2012	2013	2014
Koreografer	69 %	58 %	58 %
Tonsättare	36 %	33 %	34 %
Fria musikgrupper	30 %	32 %	33 %

Källa: Statens kulturråd.

Tillgänglighet

Kulturrådet konstaterar i rapporten Kultur för alla – inget hinder (2014) att den fria sektorn har olika förutsättningar och resurser för att arbeta för ökad tillgänglighet. Enligt myndighetens enkätundersökning av de fria gruppernas tillgänglighetsarbete 2014 framgår bland annat att 52 procent har åtgärdat enkelt avhjälpna hinder.

Ytterligare uppgifter om Kulturrådets arbete med tillgänglighetsfrågor finns i avsnitt 3.4.2.

Internationellt

Inom den fria scenkonsten är det internationella perspektivet tydligt där flertalet aktörer bedriver ett omfattande internationellt arbete genom samverkan och turnéverksamhet. Mot bakgrund av detta beslutade Kulturrådet i början av 2014 att ytterligare integrera det internationella perspektivet vid bidragsfördelning till aktörer inom den fria scenkonsten.

En ökad internationalisering märks inte minst inom dansområdet, bild- och formkonstområdet och nycirkusområdet.

4.4.3 Analys och slutsatser

Regeringens vision för den statligt stödda scenkonsten är att skapa goda förutsättningar för både institutioner och det fria kulturlivet i hela landet att kunna erbjuda scenkonst av hög kvalitet. Det ska finnas ett brett spektrum av berättelser och bakgrunder på våra scener där scenkonsten bidrar till att öka den interkulturella förståelsen, både nationellt och internationellt. Scenkonsten har en självklar och viktig roll i samhällsutvecklingen där en mångfald av röster och en fri debatt är en grundläggande förutsättning för en levande demokrati.

Drottningholms slottsteater har arbetat för att nå en bredare publik, men det finns fortfarande utvecklingsmöjligheter på det området. Regeringen bedömer att det är positivt att beläggningsgraden ökat på teatern och att 2014 års föreställningar mottagits väl av publik och recenser.

Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska teatern AB bedriver sin verksamhet i enlighet med de riktlinjer som satts upp och båda nationalscenerna uppvisar bra resultat. Fastighetsfrågan är viktig för den konstnärliga utvecklingen när det gäller Kungliga Operan AB och för båda institutionerna är en långsiktig strävan mot större mångfald bland upphovspersoner, utövare och publik en central fråga.

Kungliga Operans byggnad vid Gustav Adolfs torg i Stockholm är i mycket dåligt skick och åtgärder behöver vidtas för att förbättra arbetsmiljön och ge verksamheten bättre förutsättningar att utvecklas konstnärligt. Även publika utrymmen behöver rustas upp och tillgängligheten till byggnaden behöver förbättras.

Statens fastighetsverk konstaterade i sin redovisning av uppdraget att ta fram en förstudie om en renovering och ombyggnad av operahuset att en ombyggnad och renovering som fyller i princip samtliga de behov som verksamheten uppställt och som huset är i behov av kan tillfredsställas inom ramen för de två miljarder kronor som regeringen angivit. Frågan om hur regeringen avser att gå vidare i denna fråga bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Den fria scenkonsten är viktig för hela kulturlivets utveckling och vitalisering. I syfte att nå nya grupper som inte har en självklar tillgång till scenkonsten bör samverka mellan det fria kulturlivet, institutionerna och det civila samhället utvecklas framöver.

Generellt når de statligt stödda verksamheterna en bred publik. Dock uppvisar några av aktörerna en viss nedgång i publiktillströmningen 2014. Det är viktigt att utbudet av högkvalitativ scenkonst återspeglar, samt publikarbetet riktar sig till och attraherar, den mångfald av röster och uttryck som finns i vårt samhälle.

Det är positivt att bl.a. Statens musikverk utvecklat strategiska åtgärder för ökad jämställdhet inom scenkonstområdet. Det behövs dock fortsatt arbete för att jämställdheten inom hela scenkonstområdet ska utvecklas.

Som nämns ovan kommer regeringen att följa frågan om schablonavdraget från arbetsgivaravgifterna för musikernas utgifter.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utfall	Anslags-sparande	0
2014	Utfall	978 904		
2015	Anslag	977 660 ¹	Utgifts-prognos	977 660
2016	Förslag	989 425		
2017	Beräknat	983 932 ²		
2018	Beräknat	983 777 ³		
2019	Beräknat	986 360 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 984 466 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 984 518 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 984 520 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB, Riksteatern (ideell förening), Stiftelsen Dansens Hus, Stiftelsen Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen AS. Anslaget får även användas för kvalitetsstärkande insatser inom scenkonstområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 4.14 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	977 660	977 660	977 660	977 660
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	14 125	13 587	13 378	15 979
Beslut	-2 360	-7 315	-7 260	-7 279
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			-1	0
Förslag/beräknat anslag	989 425	983 932	983 777	986 360

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 2 360 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Tabell 4.15 Sammanställning av medelstillelningen 2015 och 2016 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen

Tusentals kronor

	2015	2016
Operan	446 119	452 284
Dramaten	226 656	229 442
Riksteatern	259 358	261 727
Dansens hus	23 429	23 605
Drottningholms Slottsteater	11 732	11 904
Voksenåsen	10 366	10 463
Summa	977 660	989 425

Operan

Regeringen beräknar att bidraget till Operan ökas med 7 403 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Vidare minskas bidraget med 1 238 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Operan till 452 284 000 kronor för 2016.

Dramaten

Regeringen beräknar att bidraget till Dramaten ökas med 3 346 000 kronor till följd av pris- och

löneomräkning. Vidare minskas bidraget med 560 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Dramaten till 229 442 000 kronor för 2016.

Riksteatern

Regeringen beräknar att bidraget till Riksteatern ökas med 2 842 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Vidare minskas bidraget med 473 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Riksteatern till 261 727 000 kronor för 2016.

Dansens Hus

Regeringen beräknar att bidraget till Dansens Hus ökas med 211 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Vidare minskas bidraget med 35 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Dansens Hus till 23 605 000 kronor för 2016.

Drottningholms Slottsteater

Regeringen beräknar att bidraget till Drottningholms Slottsteater ökas med 206 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Vidare minskas bidraget med 34 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Drottningholms Slottsteater till 11 904 000 kronor för 2016.

Voksenåsen

Regeringen beräknar att bidraget till Voksenåsen ökas med 117 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Vidare minskas bidraget med 20 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Sammantaget uppgår bidraget till Voksenåsen till 10 463 000 kronor för 2016.

Regeringen föreslår att 989 425 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 983 932 000 kronor, 983 777 000 kronor respektive 986 360 000 kronor.

4.5.2 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 4.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag	Belopp
2014	Utfall	189 050		Anslags-sparande	163
2015	Anslag	189 064 ¹		Utgifts-prognos	184 364
2016	Förslag	188 586			
2017	Beräknat	188 599			
2018	Beräknat	188 614			
2019	Beräknat	188 614			

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till det fria kulturlivet, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa andra aktörer av kulturpolitiskt intresse inom teater, dans och musik. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 137 000 000 kronor 2017 och 2018.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget beviljas bidrag till den fria scenkonsten samt fonogramstöd. För att skapa goda planeringsförutsättningar för de fria grupperna bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utfästelser om utgifter för kommande år.

Anslaget används huvudsakligen för bidragsgivning till fria scenkonstgrupper. Dessa grupper är oftast små och har små ekonomiska resurser. Statens andel av deras offentliga finansiering är betydande och en viktig förutsättning för dem att finna övrig finansiering. Grupperna bedriver omfattande turnéverksamhet, både i Sverige och i utlandet, vilket medför behov av goda planeringsförutsättningar.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 137 000 000 kronor 2017 och 2018.

Tabell 4.17 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans-, och musikändamål

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	
Ingående åtaganden	102 970	101 682	103 000	–	–	–
Nya åtaganden	101 682	103 000	137 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-102 970	-101 682	-103 000	-107 000	-30 000	–
Utestående åtaganden	101 682	103 000	137 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	137 000	137 000	137 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	189 064	189 064	189 064	189 064
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-478	-465	-450	-450
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	188 586	188 599	188 614	188 614

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 478 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 188 586 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 188 599 000 kronor, 188 614 000 kronor respektive 188 614 000 kronor.

4.5.3 2:3 Statens musikverk

Tabell 4.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2014	Utfall	108 624	2 890
2015	Anslag	110 516 ¹	110 587
2016	Förslag	111 209	
2017	Beräknat	111 844 ²	
2018	Beräknat	112 913 ³	
2019	Beräknat	114 497 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 111 212 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 111 218 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 111 217 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens musikverks förvaltningsutgifter och för utgifter för statsbidrag till musiklivet. Anslaget får även användas för utgifter som uppkommer till följd av att

Stiftelsen Svenska rikskonserter avvecklas, så som pensionskostnader som regleras retroaktivt.

Regeringens överväganden

Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:3 Statens musikverk

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	110 516	110 516	110 516	110 516
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	971	1 604	2 671	4 259
Beslut	-278	-276	-274	-278
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	111 209	111 844	112 913	114 497

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 278 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 111 209 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Statens musikverk* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 111 844 000 kronor, 112 913 000 kronor respektive 114 497 000 kronor.

5 Litteraturen, läsandet och språket

5.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds och Kungl. bibliotekets bidragsgivning och verksamhet som rör bibliotek, litteratur och kultur-

tidskrifter. Vidare omfattas Myndigheten för tillgängliga medier, Institutet för språk och folkminnen och Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst).

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	137	138	135	138	138	138	138
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	89	118	116	119	120	122	124
3:4 Institutet för språk och folkminnen	53	58	58	59	60	61	62
Summa Litteraturen, läsandet och språket	279	314	308	316	317	320	323

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

5.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Riksdagen har även antagit följande nationella mål för politiken för litteratur- och läsfrämjande (prop. 2013/14:3, bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117):

Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförståelse och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

De riksdagsbundna målen för en nationell språkpolitik (prop. 2005/06:2, bet. 2005/06:KrU4, rskr. 2005/06:89) är:

- Svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige.
- Svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk.
- Den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig.
- Alla ska ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk.

De språkpolitiska målen ligger till grund för språklagen (2009:600).

5.4 Resultatredovisning

5.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom litteraturen, läsandet och språket utgår från

- bidragsgivning till biblioteksverksamhet samt övriga biblioteksfrämjande insatser med utgångspunkt i bl.a. bibliotekslagen (2013:801),
- bidragsgivning till litteratur och kulturtidskrifter och internationellt litteratursamarbete för att främja mångfald, kvalitet och fördjupning i utgivningen samt spridning och läsning av litteratur och kulturtidskrifter,
- insatser för att främja ett ökat läsande,
- produktion, utlåning och distribution av tillgängliga medier,

- insatser inom språkområdet med utgångspunkt i bl.a. språklagen (2009:600),
- Centrum för lättläst produktion och distribution av anpassad litteratur och nyhetsinformation, och
- könsfördelning bland upphovspersoner som beviljats litteraturstöd.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1 Kulturområdesövergripande verksamhet).

5.4.2 Resultat

Bibliotek och tillgängliga medier

Bibliotekssamverkan

Kungl. biblioteket har sedan 2011 ett samverkans- och utvecklingsansvar för det allmänna biblioteksväsendet. I och med att den nya bibliotekslagen (2013:801) trädde i kraft den 1 januari 2014 är uppgiften lagreglerad.

Kungl. biblioteket har under 2014 fortsatt arbetet, som bedrivs tillsammans med de regionala biblioteken och kommunerna, med att följa upp de antagna biblioteksplanerna. Arbetet under året har bl.a. syftat till att skapa bättre samsyn kring kvalitet och allsidighet i bibliotekens tjänster och samlingar.

Under 2014 har Kungl. biblioteket också arbetat med att ta fram stödmaterial för skolhuvudmännen i syfte att stödja elevernas tillgång till skolbibliotek. Stödmaterialiet har bl.a. fokuserat på samarbete mellan skola och folkbibliotek och mångspråkigt arbete i skolbibliotek. Antalet folkbibliotek som vill delta i den nationella katalogen Libris fortsätter att öka. Överenskommelse har träffats med 24 bibliotek under året.

Den officiella biblioteksstatistiken har utvecklats under 2014, till följd av ändringar i lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Biblioteksstatistiken för 2014 presenterades i maj 2015.

Kungl. biblioteket har under 2013 och 2014 haft i uppdrag att inleda en försöksverksamhet med att tillgängliggöra e-böcker via Libris. Inom uppdraget har Kungl. biblioteket valt att arbeta med böcker som inte är upphovsrättsligt skyddade, bl.a. från Litteraturbanken. Myndigheten slutrapporterade uppdraget i februari 2015 (dnr Ku2015/00747).

Kungl. biblioteket fördelar årligen verksamhetsbidrag på närmare 11 miljoner kronor till Sveriges depåbibliotek och lånecentral i Umeå och till Internationella biblioteket i Stockholm. Dessutom fördelas utvecklingsbidrag till olika biblioteksverksamheter på ca 4 miljoner kronor.

Under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, avsnitt 8 Forskning redogörs för Kungl. bibliotekets uppdrag som nationalbibliotek och forskningsbibliotek m.m.

Biblioteksverksamhet i kultursamverkansmodellen
Statligt stöd till regional biblioteksverksamhet ingår sedan 2011 i kultursamverkansmodellen. Totalt fördelade landstingen ca 30 miljoner kronor i statliga medel till biblioteksverksamhet under 2014. Stockholms län, som inte ingår i kultursamverkansmodellen, fick 2,2 miljoner kronor för ändamålet. Se vidare avsnitt 3.4.2 Kultursamverkansmodellen.

Myndigheten för tillgängliga medier

Myndigheten för tillgängliga medier ska, bl.a. i samverkan med bibliotek, arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur utifrån vars och ens förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

Myndighetens samlade produktion och förvärv av talböcker uppgick under 2014 till 2 977 titlar för biblioteksservice och 1 871 titlar för studielitteratur, totalt 4 848 titlar. Samtliga titlar som producerats eller förvärvats har gjorts tillgängliga för nedladdning. Det totala antalet nedladdningar av talböcker under 2014 uppgick till 630 836, jämfört med 519 690 år 2013.

Utlåning av fysiska talböcker genom folk- och skolbibliotek fortsätter att minska medan lånen via tjänsten Egen nedladdning, som sker genom webbsidan respektive appen Legimus, ökar kraftigt. Antalet egna nedladdare har mer än fördubblats från 25 681 år 2012 till 65 302 år 2014. Genom tjänsten Egen nedladdning har talböckerna nått nya låntagare. Det är också en tjänst som lockar yngre åldersgrupper, inte minst appen Legimus som stod för 60 procent av lånen 2014 för användare under 18 år.

Tabell 5.2 Prestationer talböcker 2012–2014

	2012	2013	2014
Antal producerade och förvärvade talböcker	4 757	4 268	4 848
Antal förmedlande bibliotek och studerande som är registrerade vid MTM	12 780	13 786	13 985
Antal låntagare som lånar fysiskt från MTM	1 928	1 457	493
Antal enskilda låntagare som laddar ned från MTM	25 681	40 776	65 302

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier

Myndighetens totala produktion och förvärv av punktskriftsböcker ökade 2014 med 31,8 procent till 1 126 titlar (767). Under 2014 har 61 procent av punktskriftstitlarna framställts internt genom en automatiserad process till en lägre kostnad och med en förkortad produktions-tid. Detta har lett till en stor ökning i produktionen.

Tabell 5.3 Prestationer punktskriftsböcker 2012–2014

	2012	2013	2014
Antal producerade och förvärvade punktskriftsböcker	672	767	1 126
Antal utlånade punktskriftsböcker	19 432	18 499	16 380
– varav för barn	4 206	4 073	3 113
Bestånd av taktila bilderböcker	67	78	81

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier. Kommentar: Under 2014 har utlåningen av punktskriftsböcker minskat med 11,5 procent till 16 380 volymer (18 499 år 2013). Detta beror enligt myndigheten på att inga omlån behöver göras på envägslånen vilket minskar talen. Antalet låntagare har dock ökat från 510 till 543 jämfört med år 2013.

Litteratur, läsfrämjande och kulturtidskrifter

Statens kulturråd fördelar flera bidrag som syftar till att dels stödja utgivning och distribution av litteratur och kulturtidskrifter, dels främja läsning och litteraturförmedling, särskilt bland barn och unga. Av tabell 5.4 nedan framgår att den största delen går till stöd för produktion av litteratur och kulturtidskrifter.

Tabell 5.4 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande 2012–2014 (beviljade medel)

	2012	2013	2014
Efterhandsstöd till litteratur (tkr)	38 098	36 930	35 686
<i>Antal ansökningar om litteraturstöd</i>	<i>1 738</i>	<i>1 850</i>	<i>1 935</i>
<i>Antal beviljade ansökningar</i>	<i>803</i>	<i>793</i>	<i>769</i>
Läsfrämjande bidrag (tkr)	10 331	10 837	20 703
<i>Antal ansökningar om läsfrämjandebidrag</i>	<i>128</i>	<i>175</i>	<i>207</i>
<i>Antal beviljade ansökningar</i>	<i>74</i>	<i>87</i>	<i>104</i>
Litterära evenemang (tkr)	3 696	3 555	4 215
Inköpsstöd till folk- och skolbibliotek (tkr)	24 800	24 160	24 721
Internationellt litteratursamarbete (projektbidrag och översättningsstöd) (tkr)	4 665	5 311	6 287
Kulturtidskrifter (stöd till produktion, utveckling och tidskriftsverkstäder) (tkr)	40 252	21 575	2 405 ¹
Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (Alma) (tkr)	5 000	5 000	5 000
Alla tiders klassiker (tkr)	527	73	0
Övrigt (planerad utgivning, fristadsförfattare, författarverkstäder m.m.) (tkr)	2 514	1 229	1 166
TOTALT (tkr)	129 883	108 670	100 183

Källa: Statens kulturråd

¹Produktionsstöd till kulturtidskrifter har tidigare år fattats inför nästkommande år utifrån beviljade bemyndiganden. Med anledning av osäkerheten inför 2015 års budget och regleringsbrev avvaktade Kulturrådet med beslutet till i början av 2015.

Läsfrämjande insatser

Statens kulturråd har sedan 2014 ett utökat uppdrag att ta initiativ till, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse. Myndigheten har tillförts 15 miljoner kronor för uppdraget fr.o.m. 2014 och i december 2014 presenterade Kulturrådet ett handlingsprogram för myndighetens fortsatta läsfrämjande arbete (dnr Ku2014/02007).

Utifrån handlingsprogrammet påbörjade Kulturrådet under 2014 arbetet med att bygga upp ett nationellt program för att stödja små barns språkutveckling, kallat Bokstart Sverige. Programmet riktar sig till föräldrar och innebär att barnhälsovård och folkbibliotek samverkar för att nå dem med inspiration och information kring läsning. Under 2015 startar tre pilotprojekt i Landskrona, Göteborg och Södertälje. I ett första skede är målgruppen familjer i socialt och ekonomiskt utsatta områden. Kulturrådet har också bl.a. tagit fram en kunskapsöversikt om

metoder och forskning på det läsfrämjande området.

Antalet ansökningar om läsfrämjande bidrag har ökat under 2014, se tabell 5.4. Kulturrådet har i bidragsgivningen prioriterat projekt av nationellt strategiskt intresse, exempelvis digitalt läsfrämjande. Under 2014 har arbetet med den läsfrämjande satsning där idrottsföreningar samverkar med bibliotek för att tillgängliggöra litteratur för idrottande pojkar och flickor fortsatt. Totalt fördelas 4,9 miljoner kronor under 2013 och 2014.

Kulturrådet tog under 2014 över administrationen av läsambassadören, vars arbete syftar till att öka kunskapen om läsningens betydelse. Läsambassadören väljs för två år och är fram till hösten 2015 barnboksförfattaren Johanna Lindbäck.

Inköpsstödet till folk- och skolbibliotek används till inköp av litteratur för barn och unga. Inköpsstöd söktes 2014 av 250 kommuner varav 242 beviljades.

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA) uppgår till 5 miljoner kronor. Syftet med priset är att stärka och öka intresset för barn- och ungdomslitteratur i världen och att främja barns rätt till kultur. År 2014 tilldelades priset den svenska författaren Barbro Lindgren.

Litteraturstöd

Efterhandsstöd till utgiven litteratur är det bidrag inom vilket Kulturrådet mottar flest antal ansökningar av samtliga bidragsformer. Under 2014 inkom 1 935 ansökningar, varav 769 beviljades (se tabell 5.4). Av de beviljade ansökningarna utgörs en betydande andel av titlar utgivna av små förlag, vilka står för en stor del av kvalitetsutgivningen i landet. Dessa förlag är i hög grad beroende av litteraturstöd för att kunna bedriva sin verksamhet.

För att bidra till ökad spridning av kvalitetslitteratur distribueras samtliga litteraturstödda titlar till bl.a. landets huvudbibliotek. Totalt distribuerades böckerna till 287 mottagare. Under året har Kulturrådet genomfört informationsinsatser som syftar till att underlätta för biblioteken att arbeta läsfrämjande med böckerna.

Könsfördelningen bland upphovspersoner till de verk som beviljats litteraturstöd 2014 visar på en övervikt av manliga upphovspersoner till facklitteratur och klassisk litteratur, vilket avvi-

ker från strategin att minst 40 procent ska fördelas till underrepresenterat kön. Bland bilderböcker och textböcker för barn råder omvänt förhållande och andelen manliga upphovspersoner understiger 40 procent.

Internationellt litteratursamarbete

Statens kulturråd verkar för att stärka den svenska kvalitetslitteraturen i utlandet genom projekt- och översättningsstöd samt egeninitierad verksamhet, se tabell 5.4 för fördelning av bidrag inom området.

Kulturrådet prioriterar fortsatt insatser för att stärka översättarnas villkor genom att stödja och i vissa fall arrangera översättarseminarier i olika delar av världen. Från och med 2014 har översättare av svensk litteratur och dramatik också möjlighet att söka bidrag för resor och internationellt utbyte från Kulturrådet, ett bidrag som tidigare administrerats av Sveriges författarfond.

Kulturrådet har under 2014 fortsatt arbetet med att stödja fristadsförfattare och verka för en utvidgning av fristadssystemet. Myndigheten har regelbundna kontakter med relevanta aktörer för breddning av fristadsrörelsen och medverkar i konferenser och möten inom området. Frågan har också lyfts i den dialog som förs med regionerna. Projektbidrag om ca 500 000 kronor har fördelats för bl.a. insatser som främjar fristadskonstnärernas möjlighet att delta i det offentliga kulturlivet, se vidare avsnitt 2.6 Politikens inriktning.

Konstnärsnämnden har haft i uppdrag att utforma ett internationellt utbytesprogram för litterära upphovsmän. Konstnärsnämnden lämnade en slutredovisning av uppdraget i februari 2015 (dnr Ku2015/00687), se vidare avsnitt 7 Kulturskaparnas villkor.

Kulturtidskrifter

Kulturrådet ger stöd till produktion och utveckling av kulturtidskrifter, både i tryckt och i digital form, se tabell 5.4.

På grund av den osäkerhet som fanns inför 2015 års budget avvaktade Kulturrådet med beslut till början av 2015 om 19 miljoner kronor i produktionsstöd till 80 kulturtidskrifter. Av dem är 13 digitala tidskrifter. I bidragsgivningen har Kulturrådet beaktat potentialen för förnyelse och utveckling samt mångfalden av röster och perspektiv.

Lättläst litteratur och nyhetsförmedling

Verksamheten vid Centrum för lättläst har under 2014 präglats av beslut kopplade till propositionen Lättare att läsa (prop. 2013/14:134) om att avveckla statens stöd till stiftelsen och att överföra uppgifterna till Myndigheten för tillgängliga medier. Den 1 januari 2015 övertog Myndigheten för tillgängliga medier det statliga ansvaret för lättläst litteratur och nyhetsförmedling. Trots den pågående avvecklingen och organisationsförändringen har Centrum för lättläst under 2014 upprätthållit en väl fungerande verksamhet. Nyhetstidningen 8 SIDOR har fortsatt att komma ut i tryckt form, som digital utgåva på nätet och som inläst version. LL-förlaget har haft en bred utgivning både när det gäller genre och svårighetsgrad. Stiftelsen har dock i enlighet med avvecklingsbeslutet varit undantagen från att lämna en resultatredovisning för 2014 (dnr Ku2014/01231).

Språk och immateriellt kulturarv

Institutet för språk och folkminnen har i uppdrag att bl.a. följa tillämpningen av språklagen (2009:600), att bedriva språkvård samt öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och immateriella kulturarv i Sverige.

Språkpolitik

I arbetet med att följa tillämpningen av språklagen (2009:600) har Språkrådet vid Institutet för språk och folkminnen under 2014 bl.a. utkommit med en årlig språkpolitisk omvärldsrapport och en rapport om klarspråksverksamheten 2014. I den sistnämnda rapporten konstaterar myndigheten utifrån en genomförd enkätundersökning att klarspråksarbetet når ut till allt fler myndigheter, kommuner och landsting. Med en svarsfrekvens på 71 procent uppgav 60 procent av organisationerna att de arbetar med klarspråk.

I syfte att stärka de språkvårdande insatserna för de nationella minoritetsspråken, det svenska teckenspråket och för svenskar med annat modersmål än svenska har anslaget för Institutet för språk och folkminnen höjts med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2014. Medlen har använts till att stärka de språkvårdande insatserna. Bland annat har arbetet med en ordbok i meänkieli intensifierats.

rats och en språkvårdare i jiddisch har anställts vid Språkrådet.

I arbetet med revitalisering av nationella minoritetsspråk har Institutet för språk och folkminnen fördelat ca 3,5 miljoner kronor i projektbidrag för insatser till stöd för de nationella minoritetsspråken (anslaget 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* ap.16 under utgiftsområde 1 Rikets styrelse). Insatserna syftar till att ge enskilda förutsättningar för att tillägna sig språk. Vid fördelningen av bidrag under 2014 har projekt riktade till barn och ungdomar, läsfrämjande projekt, projekt med inriktning på språket som kulturbärare och språköverföring mellan generationer varit särskilt prioriterade.

För att främja utveckling av en nationell språkinfrastruktur för talbaserade tjänster har den förra regeringen uppdragit åt Post- och telestyrelsen att, i dialog med bl.a. Institutet för språk och folkminnen och Sveriges Television AB, genomföra ett pilotprojekt som ska utreda förutsättningarna för en heltäckande nationell språkresursbank samt utveckla en begränsad prototyp. Uppdraget finansieras med 10 miljoner kronor inom utgiftsområde 22 och ska redovisas senast den 31 mars 2017.

Under 2015 har Regeringskansliet påbörjat arbetet med en översyn av det offentliga terminologiarbetets organisation och struktur.

Immateriellt kulturarv

Sverige ratificerade 2011 Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet. Under 2014 har Institutet för språk och folkminnen arbetat med att utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen. Arbetet har inriktats mot att engagera och samordna aktörer och att sprida kunskap om konventionen.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2015 gett Statens jordbruksverk, Riksantikvarieämbetet, Sametinget och Institutet för språk och folkminnen ett uppdrag om traditionell småskalig matkultur. Myndigheterna ska under 2015–2018 främja ett levande och dynamiskt kulturarv kopplat till mat- och livsmedelsframställning. Myndigheterna ska tillsammans synliggöra, ta till vara och utveckla bl.a. traditionell kunskap, mångfald av växtsorter och husdjursraser, kulturmiljöer och landskap. Uppdraget ska delredovisas senast den 5 maj 2017 och slutredovisas senast den 26 april 2019.

Institutet för språk och folkminnens samlingar och forskning

De samlingar som Institutet för språk och folkminnen förvaltar utgör en viktig infrastruktur för arbete med det immateriella kulturarvet och för språkvårdens utveckling. Under 2014 har arbetet med att digitalisera samlingarna och stärka kvaliteten fortsatt. Äldre samlingar har kompletterats och gjorts tillgängliga för forskare och allmänhet.

Den forskning som Institutet för språk och folkminnen bedriver utvecklar språkvården och de samlingar som myndigheten förvaltar.

5.4.3 Analys och slutsatser

Statens bidrag till litteratur och kulturtidskrifter bidrar till att främja utgivning och spridning av kvalitetslitteratur och en mångfald i utbudet av kulturtidskrifter. Statens kulturråds arbete inom området har under 2014 till stor del fokuserats på läsfrämjande insatser inom ramen för det utvidgade uppdraget. Kulturrådet har, utifrån det handlingsprogram som redovisats under året, initierat egna läsfrämjande insatser som är av nationellt strategiskt intresse. Särskilt kan nämnas Bokstart, satsningen på små barns språkutveckling, som har fått stor uppmärksamhet och brett genomslag. Från och med 2015 är läs- och litteraturfrämjande verksamhet ett ändamål som kan få stöd inom ramen för kultursamverkansmodellen. Kulturrådet har en viktig roll när det gäller att synliggöra möjligheter och prioriteringar i det läsfrämjande arbetet i dialog med kommuner och landsting.

Den nya bibliotekslagen, som trädde i kraft i januari 2014, tydliggör bibliotekens uppdrag att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteksområdet står inför ett antal utmaningar framöver. Läsförmågan sjunker och klyftan i kunskap och utbildning mellan olika grupper i samhället ökar. Biblioteken har en viktig roll att spela för att ändra denna utveckling och det är angeläget att biblioteken är tillgängliga och att deras fulla potential tas till vara. Skolbibliotek spelar en särskilt betydelsefull roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur. Teknikutvecklingen går snabbt framåt, och med den skiftar människors medievänor och användningen av och förväntningarna på bibliotekens utbud av medier och

tjänster. I syfte att långsiktigt bibehålla och utveckla en biblioteksverksamhet av hög kvalitet som är förberedd för framtidens utmaningar krävs därför en nationell samsyn och en gemensam strategi. I Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) föreslog därför regeringen att Kungl. biblioteket får 5 miljoner kronor för framtagande av en nationell biblioteksstrategi 2015. För 2016–2018 bedömer regeringen att 6 miljoner kronor årligen avsätts för uppdraget, se vidare avsnitt 2.6 Politikens inriktning.

Det är viktigt att Myndigheten för tillgängliga medier, som fr.o.m. 2015 övertagit ansvaret för lättläst, utvecklar arbetet med att nå lässvaga grupper.

De senaste årens trend med minskad utlåning av fysiska talböcker och ökad användning av tjänsten Egen nedladdning har medfört att talböckerna nått nya låntagare, inte minst yngre åldersgrupper. Regeringen följer utvecklingen inom området. Regeringen bedömer att den ökade produktionen av såväl tal- som punktskriftsböcker samt den pågående teknikutvecklingen för tillgängliggörande bidrar till att uppfylla målet att alla i Sverige ska ha tillgång till litteratur av hög kvalitet, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar.

Tillgång till språk är ytterst en fråga om jämlikhet och allas lika rätt till demokratisk delaktighet. Det arbete Institutet för språk och folkminnen bedriver har bidragit till att utveckla språkvården. Regeringen bedömer att det är angeläget att följa den löpande utvecklingen inom språkområdet. Institutet för språk och folkminnen har en viktig uppgift att fortsätta följa tillämpningen av språklagen och svenskans och minoritetsspråkens utveckling.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tabell 5.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	137 157	Anslags-sparande	12
2015	Anslag	138 060 ¹	Utgifts-prognos	134 628
2016	Förslag	137 715		
2017	Beräknat	137 724		
2018	Beräknat	137 735		
2019	Beräknat	137 735		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter, läsfrämjande och ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Anslaget får användas för utgifter för administration, uppföljning, främjande och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelas stöd till utgivning och spridning av litteratur och kulturtidskrifter. För att skapa goda planeringsförutsättningar för aktörerna inom området bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utfästelser om utgifter för kommande år. Statens kulturråd har också behov av att fatta beslut om översättningsstöd i förskott eftersom stödets konstruktion innebär att ingen del av det beslutade bidragsbeloppet betalas ut innan det aktuella stödobjektet (boken) är färdigproducerat. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2017.

Tabell 5.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter*Tusental kronor*

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017		
Ingående åtaganden	19 025	0	25 000	–	–	–
Nya åtaganden	0	25 000	25 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-19 025	0	-25 000	-25 000	–	–
Utestående åtaganden	0	25 000	25 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	25 000	25 000	25 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 5.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	138 060	138 060	138 060	138 060
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-345	-336	-325	-325
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	137 715	137 724	137 735	137 735

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 345 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 137 715 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 137 724 000 kronor, 137 735 000 kronor respektive 137 735 000 kronor.

5.5.2 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Övrigt	Totalt
2014	Utfall	88 718	Anslags-sparande	470
2015	Anslag	118 189 ¹	Utgifts-prognos	115 710
2016	Förslag	119 183		
2017	Beräknat	120 067 ²		
2018	Beräknat	121 501 ³		
2019	Beräknat	123 548 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 119 105 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 118 983 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 118 982 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för tillgängliga mediers förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	118 189	118 189	118 189	118 189
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	1 378	2 344	3 909	5 966
Beslut	-384	-466	-597	-607
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	119 183	120 067	121 501	123 548

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 267 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Vidare minskas anslaget med 117 000 kronor fr.o.m. 2016.

Regeringen föreslår att 119 183 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Myndigheten för tillgängliga medier* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 120 067 000 kronor, 121 501 000 kronor respektive 123 548 000 kronor.

5.5.3 3:4 Institutet för språk och folkminnen

folkminnen för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 59 652 000 kronor, 60 843 000 kronor respektive 62 123 000 kronor.

Tabell 5.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags- sparande	Övrigt
2014		53 300		1 606
2015	Anslag	57 993 ¹	Utgifts- prognos	57 630
2016	Förslag	58 876		
2017	Beräknat	59 652 ²		
2018	Beräknat	60 843 ³		
2019	Beräknat	62 123 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 58 879 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 58 883 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 58 883 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för språk och folkminnens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till terminologiskt arbete.

Regeringens överväganden

Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 3:4 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	57 993	57 993	57 993	57 993
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 030	1 805	2 995	4 278
Beslut	-147	-146	-145	-148
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	58 876	59 652	60 843	62 123

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 147 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 58 876 000 kronor anvisas under anslaget 3:4 *Institutet för språk och*

6 Bildkonst, arkitektur, form och design

6.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet samt Statens konstråds insatser för den konstnärliga gestaltningen av den gemensamma miljön. Vidare omfattas Statens centrum för arkitektur och design, vars verksamhet även redovisas i avsnitt 10, Svensk form och Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Verksamhet inom bild- och formområdet bedrivs dessutom av Moderna museet, National-

museum med Prins Eugens Waldemarsudde, Riksställningar och Konstnärsnämnden.

Moderna museets och Nationalmuseums verksamheter redovisas dels i detta avsnitt, dels i avsnitt 10. Riksställningars verksamhet redovisas endast i avsnitt 10 och Konstnärsnämndens verksamhet redovisas i avsnitt 7.

Statliga medel till bildkonst, form och design fördelas via kultursamverkansmodellen till bl.a. läns museer, konsthallar och andra regionala och lokala organisationer.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
4:1 Statens konstråd	8	9	8	8	8	9	9
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	33	33	32	33	33	33	33
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11	11	11	11	12	12	12
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	28	28	27	28	28	28	28
Summa Bildkonst, arkitektur, form och design	80	82	79	81	81	81	81

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

6.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de nationella mål för kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Riksdagen har även antagit mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Målen är följande:

- arkitektur, formgivning och design ska ges goda förutsättningar för sin utveckling,
- kvalitet och skönhetsaspekter ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden,
- kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas till vara och förstärkas,
- intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö ska stärkas och breddas,
- offentligt och offentligt understött byggnad, inredning och upphandling ska på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor,
- svensk arkitektur, formgivning och design ska utvecklas i ett fruktbart internationellt samarbete.

6.4 Resultatredovisning

6.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom bildkonst, arkitektur, form och design utgår från

- främjande av intresse för och kunskap om bildkonst, arkitektur, form och design (t.ex. besöksstatistik, programverksamhet och forskningsprojekt),
- insatser för att främja konstens frihet, mångfald och kreativitet,
- förvaltning av samlingar och tillgänglighet (bl.a. förvärv, konservering och digitalisering),
- insatser för att berika den gemensamma miljön med konst, form och design och för att stärka arkitekters och konstnärers medverkan i stadsutveckling,
- insatser för att våra livsmiljöer ska präglas av hållbarhet, dialog och delaktighet,

- insatser för att stärka konstnärernas arbetsmarknad (konstinköp och uppdragsgivning eller beställning av nya konstverk med utgångspunkt i en jämn könsfördelning mellan konstnärerna), och
- bidragsgivning till konstnärliga organisationer med utgångspunkt i områdets förnyelse och utveckling.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

6.4.2 Resultat

Bildkonst

Moderna museet

Under 2014 kom drygt 585 000 besökare till museerna i Stockholm och i Malmö (-4,7 procent jämfört med 2013), varav 333 000 löste biljett (+ 5,7 procent jämfört med 2013). Totalt visade Moderna museet 20 utställningar, varav 10 i Stockholm och 10 i Malmö. Det finns en stor efterfrågan på att museets utställningar ska turnera och museet får ett flertal ansökningar om utlån av verk ur samlingen. Samlingen utökades med 167 verk (244 verk 2013). Det sammanlagda värdet på årets nyförvärv uppgår till 141,9 mkr (39 mkr 2013) inklusive gåvor och donationer (två enskilda donationer har varit mycket omfattande).

Museet verkar för konstnärlig förnyelse och har under året arbetat i linje med sitt motto ”ett öppet museum i en större värld” genom en tydlig strävan att synliggöra andra discipliner och kulturområden, samt att synliggöra verk och konstnärer utanför västvärlden. Museet har även arbetat med att lyfta fram kvinnliga konstnärskap; för femte året i rad gjordes något fler separatutställningar med kvinnliga konstnärer och museet förvärfvar lika många verk av kvinnliga som manliga konstnärer.

Moderna museet och Statens centrum för arkitektur och design är samlokaliserade på Skeppsholmen i Stockholm och delar vissa lokaler. Under hösten 2014 har de två myndigheterna utvecklat sitt samarbete kring ett antal tekniska och administrativa lösningar.

Hösten 2014 invigdes enligt plan de nyrenoverade lokalerna för Konstbiblioteket, Moderna

museets och Nationalmuseums gemensamma specialbibliotek för konst, fotografi och design.

Museet har under året utvecklat sitt samarbete med olika organisationer och intresseföreningar inom ramen för museets tillgänglighetsarbete för personer med olika funktionsförmågor. Under 2014 startade en särskild satsning på psykisk hälsa i samarbete med föreningen Fountain House Stockholm.

Statens konstråd

Myndigheten befinner sig i en utvecklingsfas för att kunna följa samhällets förändringar och den utveckling som sker i samtidskonsten. Under året har myndigheten kunnat se de första resultaten av den nya inriktning som är ett resultat av en omvärldsanalys som genomfördes 2013. Myndigheten har utvecklat två nya verksamhetsgrenar och en omorganisation har påbörjats i syfte att möjliggöra dessa nya verksamheter och skapa en tydligare struktur för kärnverksamheten.

Den nya verksamhetsgrenen Tillfälliga Projekt skapar möjlighet till ett friare format för konstnärers utforskande av gemensamma miljöer. Under året genomfördes den stora och omtalade internationella konferensen Creative Time Summit i Stockholm som samlade 500 deltagare och ett fyrtiotal föreläsare från hela världen för att utbyta kunskap och erfarenheter och diskutera kopplingar mellan konst och samhällsfrågor.

Den andra nya verksamhetsgrenen Stadsutveckling är en vidareutveckling av regeringsuppdraget Samverkan om gestaltning av offentliga miljöer som genomfördes tillsammans med Boverket, Riksantikvarieämbetet och Statens centrum för arkitektur och design 2010–2014. Uppdraget betonade betydelsen av att alla gestaltande professioner i byggandet ges goda möjligheter att verka, såväl arkitekter, planerare och inredare som konstnärer. I den nya verksamheten Stadsutveckling ges skilda kompetenser möjligheter att tillföra olika värden i planering och byggande och därmed bidra till nya lösningar i stadsutvecklingsprocesser.

Boken Offentlig konst – Ett kulturarv lanseras som resultat av ett flerårigt forskningsprojekt med stöd av Riksantikvarieämbetet. Projektet har genererat nya kurser på Göteborgs, Lunds och Uppsala universitet i både offentlig konst och i kulturvård och har stor betydelse för bevarande av offentlig konst.

Statens kulturråd

Inom bild- och formkonstområdet sker en fortsatt stark utveckling i stora delar av landet där många aktörer arbetar samhällsengagerat med fokus på yttrandefrihet och konstens frihet.

Kulturrådet har fördelat bidrag till utställare av bild- och formkonst och konsthantverksorganisationer samt till nationella främjandeorganisationer och kollektivverkstäder. Kulturrådet fördelar också verksamhetsbidrag till de museer som inte ingår i kultursamverkansmodellen, utvecklingsbidrag till landets länmuseer samt utvecklingsbidrag och forskningsbidrag till de statliga centrala museerna. Statens kulturråds regionala museibidrag till museiområdet redovisas även under avsnitt 3.4.2. Kultursamverkansmodellen.

Under 2014 har ett nytt projektbidrag skapats i syfte att ge utrymme för nya aktörer samt nationella och internationella samarbeten. Den nya bidragsformen har resulterat i ett ökat söktryck där endast 16 procent av 120 sökande kunde beviljas stöd.

Kulturrådet fördelade under 2014 ca 31,8 miljoner kronor till fria aktörer inom bild- och formkonstområdet samt 5,7 miljoner kronor inom de regionala utvecklingsbidragen.

Bidrag till bild- och formområdet utgjorde ca 5 procent eller ca 37 miljoner kronor av Statens kulturråds totala bidragsgivning 2014, exklusive de medel som fördelas inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Bild- och formkonstnärernas ekonomiska förutsättningar har kunnat stärkas bl.a. genom medel för utställningsersättning som ingår i Statens kulturråds ordinarie bidragsgivning. I juni 2014 trädde i ett reviderat MU-avtal i kraft (se även avsnitt 7.4. Kulturskaparnas villkor).

Arkitektur, form och design

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde

Verksamhetsåret 2014 har till viss del präglats av den pågående renoveringen av huvudbyggnaden på Blasieholmen. Föremålsevakueringen som inleddes i början av 2013 avslutades den 1 april 2014, då Statens fastighetsverk började genomföra renoveringen. Museet har under hösten 2014 öppnat en tillfällig utställningslokal på Kulturhuset i Stockholm med inriktning på form och design. Sedan juni 2013 har museet även en

tillfällig utställningslokal på Konstakademien i Stockholm. Myndigheten framhåller i årsredovisningen för 2014 att det har varit svårare än förutsett att etablera verksamheten på nya platser i Stockholm, vilket bl.a. visar sig i ett sjunkande antal besökare.

Museet har intensifierat sitt arbete med att etablera nya samarbeten med myndigheter och institutioner i landet för att säkerställa enskilda utlån och utställningssamarbeten. Några exempel på internationella samarbeten genom utlån under 2014 är med Rijksmuseum i Amsterdam, Museum of Fine Arts i Budapest och Petit Palais i Paris. Nationalmuseum arbetar aktivt med tillgänglighetsfrågan och antalet aktiviteter och deltagare i specialpedagogik har ökat markant från föregående år. I samband med renoveringen under 2014 av entrén och butiken till Prins Eugens Waldemarsudde har den fysiska tillgängligheten förbättrats. Waldemarsudde nominerades tack vare tillgänglighetsanpassningen till Stockholm stads S:t Julianpris 2014 i kategorin fysisk tillgänglighet.

Statens centrum för arkitektur och design

Museet har under året visat tolv utställningar, varav majoriteten har varit egenproducerade. Antalet besökare (132 876) sjönk något jämfört med 2013 (-9 %), som dock var ett exceptionellt år tack vare myndighetens välbesökta Gaultierutställning. I utställningen Blockholm använde sig myndigheten av digitala medier för innovativ interaktion med allmänheten och nådde på detta sätt ut till nya och yngre grupper. Myndigheten verkar även för att genom digitalisering öka tillgängligheten till sina samlingar och sin övriga verksamhet. Efter att under verksamhetsåret 2013 tvingats ta hela anslagskrediten i anspråk har myndigheten under verksamhetsåret 2014 lyckats bringa en tidigare ansträngd ekonomi i balans.

Myndigheten har under 2014 sökt former för hur man ska kunna arbeta mer strategiskt med mötesplatsuppdraget. I linje med detta uppdrag har myndigheten haft en programverksamhet kopplad till utställningarna och till aktuella teman. Jämfört med föregående år har besökarna till programverksamheten nästan fördubblats. Därutöver har samverkan med andra myndigheter utvecklats, bl.a. med Plattformen för hållbar stadsutveckling. Myndigheten är ansvarig för driften av hemsidan www.hallbarstad.se, som

kopplar till plattformens verksamhet och till andra aktörer inom stadsutveckling.

Nämnden för hemslöjdsfrågor

Nämnden för hemslöjdsfrågor främjar utvecklingen av slöjden genom strategiska insatser och nationell samordning. Nämnden deltar i samverkansrådet för kultursamverkansmodellen vid Statens kulturråd.

Under 2014 har Nämnden för hemslöjdsfrågor haft flera fokusområden. Nämnden har bl.a. haft verksamhet i syfte att göra slöjden angelägen för barn och unga samt stöttat slöjd som främjar hållbar utveckling.

Nämnden för hemslöjdsfrågor har under året även verkat för att stärka hemslöjdens internationella och interkulturella perspektiv. Myndigheten deltog i projektet Att göra bortom normen som finansierats av Vinnova. Projektet är ett samarbete mellan Konstfack, Mångkulturellt centrum och Nämnden för hemslöjdsfrågor, med syfte att förenkla för kulturarvsinstitutioner och utövare att tänka bortom invanda föreställningar samt även skapa innovationsmöjligheter.

Svensk form

Den ideella föreningen Svensk Form verkar för att stimulera och påverka formutvecklingen i Sverige samt att främja svensk design internationellt. Föreningen hade vid årsskiftet 4 200 medlemmar och är rikstäckande genom 11 ideella föreningar.

Svensk form har under året bekräftat sin roll som kunskapsplattform, förmedlare och opinionsbildare för formområdet. Fokus på internationalisering har fortsatt i samarbete med myndigheter och företag. Föreningens roll i omvärlden har förtydligats och allt fler söker upp föreningen för samarbete. Filmprojektet Levande design inleddes i en ny omgång i slutet av året för att fortsätta intervjuerna med inflytelserika personligheter inom form och design. Särskilda resurser har under året lagts på att stärka det regionala samarbetet. Under hösten 2014 initierade Svensk form med stöd från Kulturrådet en förstudie i syfte att stärka design och arkitektur inom kultursamverkansmodellen nationellt och regionalt. Tidningen Form utvecklades ytterligare under året och utsågs till Årets Tidskrift vid Tidskriftsgalan i december 2014.

6.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på området bidrar till att främja mångfald, kreativitet och delaktighet. Politiken, myndigheterna och institutionerna på området bildkonst, arkitektur, form och design stärker tillgången till samt intresset och förståelsen för de värden som området innebär för samhället, de offentliga rummen och människors livsmiljö.

Vidare bidrar de statliga insatserna till en rik museiverksamhet i hela landet, till att den offentliga miljön berikas med konst, arkitektur, form och design samt innefattar även bidragsgivning som utvecklar och förnyar området. Konstnärlig frihet, konstnärlig kvalitet och ett tydligt medborgarperspektiv är utgångspunkter för politiken. Utöver de övriga bidrag och ersättningar som tilldelas till konstnärerna (se avsnitt 7 Kulturskaparnas villkor) bedömer regeringen att de statliga insatserna inom den konstnärliga gestaltningen av den gemensamma miljön också bidrar till att förbättra arbetsvillkoren för bildkonstnärer, bl.a. genom konstinköp, beställning av nya konstverk och uppdrag.

Bildkonst

Regeringen ser positivt på Moderna museets arbete med att systematiskt utveckla verksamheten och med att öppna för andra kulturer och konstarter. Antalet besökare ligger fortfarande på en hög nivå, verksamheten riktad till barn och unga är omfattande och verksamheten riktad till personer med olika funktionsförmågor utvecklas ständigt, vilket bedöms som positivt. Regeringen anser dock att Moderna museet bör utveckla arbetet med att nå nya målgrupper och att ge verksamheten nationell spridning.

Regeringen ser positivt på det ökande samarbete mellan Moderna museet och Statens centrum för arkitektur och design kring deras stödfunktioner. Kulturdepartementet har i början av 2015 i en promemoria redogjort för förutsättningarna för att samla uppgifterna för Moderna museet och Statens centrum för arkitektur och design i en gemensam myndighet. Syftet med detta initiativ är att skapa bästa möjliga organisatoriska och konstnärliga förutsättningar för det arbete som nu bedrivs av de befintliga myndigheterna inom konst-, arkitektur-, form-, och designområdet. Promemorian ”Inordnande av

Statens centrum för arkitektur och design i Moderna museet – en kraftsamling för konsten, arkitektur och formen” remitterades den 1 april 2015. Frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Statens konstråd arbetar målinriktat för att effektivisera administrationen (t.ex. kvalitetssäkra processer och behålla kunskap inom organisationen) och kärnverksamheten för att utveckla den offentliga konsten i hela Sverige och utveckla publikens upplevelser. Regeringen ser också positivt på det arbete som Statens konstråd bedriver kring jämställdhets- och mångfaldsfrågor, både när det gäller fördelningen av uppdrag och inköp av konstverk.

Statens kulturråd har genom det nya projektstödet skapat möjligheter för oetablerade professionella aktörer att söka stöd, vilket bidrar till ett breddat kvalitativt utbud inom bild- och formkonstområdet. Statens kulturråds bidragsgivning bidrar till att utveckla utbudet av och tillgängligheten till professionell bild- och formkonst i hela landet. Regeringen avser dock att fortsätta arbetet med att modernisera aktuella bidragsförordningar i syfte att på ett bättre sätt kunna följa områdets utveckling och även erbjuda stöd för nya och oetablerade organisationer. Regeringen avser vidare att fortsätta arbeta med användningen och tillämpningen av det statliga avtalet för medverkans- och utställningsersättning till konstnärer (MU-avtalet). I detta syfte har regeringen i riktlinjebeslut och bidragsvillkor för 2015 infört krav på tillämpning av MU-avtalet för vissa museer som får statligt bidrag. Kulturrådet fick också i uppdrag att rapportera om i vilken grad institutioner som omfattas av kultursamverkansmodellen tillämpar avtalet.

En satsning på kultur i vissa bostadsområden har aviserats i 2015 års ekonomiska vårproposition (2014/15:100, bet. 2014/15:FiU20, rskr. 2014/15:254). Ett uppdrag har getts till Statens kulturråd att i dialog med berörda aktörer ta fram en ny stödform för detta ändamål. Ett uppdrag har också getts till Statens konstråd att tillsammans med lokala organisationer i det civila samhället arbeta fram praktiska exempel på hur vissa bostadsområden kan berikas konstnärligt. Satsningen ska präglas av dialog och delaktighet.

Arkitektur, form och design

Sverige är ett av de länder i Europa som urbaniserats i snabbast takt. Detta ställer stadsutvecklingsfrågor som bostäder, infrastruktur och skapandet av goda livsmiljöer i fokus. Sedan ett flertal år samverkar Statens centrum för arkitektur och design, Statens konstråd, Boverket och Riksantikvarieämbetet utifrån temat Gestaltning av offentliga miljöer. Inom ramen för ett annat uppdrag med inriktning på hållbar stadsutveckling har Statens centrum för arkitektur och design, Riksantikvarieämbetet, Boverket och Formas samverkat. Båda dessa uppdrag, som initierats genom regeringsbeslut, har slutrappporterats. Regeringen ser mycket positivt på att samverkan mellan myndigheterna därefter har fortsatt och utvecklats inom prioriterade områden som en del av myndigheternas ordinarie verksamhet.

I budgetpropositionen för 2014 aviserades att regeringen kommer att se över de mål och det handlingsprogram som riksdagen beslutade om för området 1998. Regeringen beslutade i maj 2014 att tillsätta en utredning (dir. 2014:69) med uppdrag att föreslå en ny statlig politik för arkitektur, form och design. Syftet är att, utifrån delvis nya samhällsutmaningar, stärka arkitekturens, formens och designens värden och betydelse för individen, livsmiljön och den hållbara samhällsutvecklingen. I mars i år beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till utredningen med betoning av frågor om hållbar samhällsutveckling, inkludering och tillgänglighet, ett tydligt barnperspektiv samt att stärka medborgarnas möjligheter till delaktighet i stadsutvecklingsprocesser. Uppdraget berör flera politikområden och utgår från tvärsektoriella perspektiv och en helhetssyn på vår livsmiljö. Utredningen, som tagit namnet Gestaltad livsmiljö, ska lämna sitt betänkande i oktober 2015.

Under året har Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde arbetat aktivt för att visa utställningar och verk ur samlingarna. Regeringen ser positivt på den nyöppnade tillfälliga utställningslokalen för form och design på Kulturhuset i Stockholm. Trots ett intensifierat arbete för att tillgängliggöra Nationalmuseums verk visar dock årets resultat vikande besöksiffror. Detta är något som även gäller för Prins Eugens Waldemarsudde. Regeringen kommer att följa museets utvecklingsarbete för att nå fler

och nya publikgrupper när museet öppnar på nytt 2017.

Regeringen anser att Statens centrum för arkitektur och designs mötesplatsuppdrag kräver strategisk samverkan med en mångfald av aktörer. Att de frågor som myndigheten arbetar med behandlas i flera fora är en stor utmaning och ställer krav på en omfattande omvärldsbevakning, en förmåga att se över ämnesgränser och uppdaterad kompetens. Frågan om en eventuell sammanslagning av Moderna museet och Statens centrum för arkitektur och design bereds för närvarande i Regeringskansliet (se även avsnitt 2.6.1. Politikens inriktning).

Regeringen anser att Nämnden för hemslöjdsfrågor har arbetat aktivt för att utveckla sin roll som strategisk samordnare och stödfunktion inom hemslöjdsområdet.

Det är positivt att Nämnden för hemslöjdsfrågor driver projekt och verksamhet med ambitionen att främja slöjdens möjlighet att bidra till samhällsutvecklingen, t.ex. kopplat till mångfaldsarbete och arbete för att främja en hållbar utveckling. Regeringen anser att insatser som tar till vara barns och ungas kreativa förmåga är angelägna att främja.

Svensk form har under de senaste åren blivit en viktig mötesplats inom designområdet och bidrar till att öka intresset för och områdets betydelse i samhällsutvecklingen. Regeringen ser positivt på föreningens arbete med att utveckla sin rikstäckande betydelse och synlighet. För att stödja denna utveckling tilldelade regeringen 2015 ytterligare 500 000 kronor till Svensk form för att stärka form och design regionalt.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 4:1 Statens konstråd

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2014	Utfall	8 158		-223
2015	Anslag	8 880 ¹	Utgifts- prognos	8 442
2016	Förslag	8 253		
2017	Beräknat	8 360 ²		
2018	Beräknat	8 523 ³		
2019	Beräknat	8 701 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 8 254 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 8 253 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 8 254 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens konstråds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 4:1 Statens konstråd

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	8 130	8 130	8 130	8 130
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	144	251	414	592
Beslut	-21	-21	-21	-21
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	8 253	8 360	8 523	8 701

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 21 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 8 253 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Statens konstråd* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till

8 360 000 kronor, 8 523 000 kronor respektive 8 701 000 kronor.

6.5.2 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 6.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2014	Utfall	32 732		-461
2015	Anslag	33 025 ¹	Utgifts- prognos	32 204
2016	Förslag	32 942		
2017	Beräknat	32 944		
2018	Beräknat	32 947		
2019	Beräknat	32 947		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens konstråds utgifter för konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 6.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	33 025	33 025	33 025	33 025
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-83	-81	-78	-78
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	32 942	32 944	32 947	32 947

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 83 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 32 942 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning*

av den gemensamma miljön för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 32 944 000 kronor, 32 947 000 kronor respektive 32 947 000 kronor.

6.5.3 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 6.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2014	11 368	91	
2015	11 463 ¹		11 267
2016	Förslag	11 498	
2017	Beräknat	11 530 ²	
2018	Beräknat	11 595 ³	
2019	Beräknat	11 740 ⁴	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 498 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 498 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 11 497 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Nämnden för hemslöjdsfrågors förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund, rikshemslöjdskonsulenternas verksamhet och för projekt inom hemslöjdsområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 6.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	11 463	11 463	11 463	11 463
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	64	96	161	307
Beslut	-29	-29	-29	-30
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	11 498	11 530	11 595	11 740

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 29 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 11 498 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 11 530 000 kronor, 11 595 000 kronor respektive 11 740 000 kronor.

6.5.4 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 6.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2014	28 158	2	
2015	28 135 ¹		27 436
2016	Förslag	28 065	
2017	Beräknat	28 067	
2018	Beräknat	28 069	
2019	Beräknat	28 069	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till organisationer inom bild- och formområdet, utställare, konsthantverkskooperativ samt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder. Anslaget får även användas för statsbidrag till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konsthandling.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 4:4 Bidrag till bild- och formområdet besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används till bidrag som fördelas till fria aktörer inom bild och formområdet. Bemyndigandet innebär att dessa aktörer kan ansöka om bidrag vartannat år, vilket minskar den administrativa bördan och skapar bättre planeringsförutsätt-

ningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 kronor 2017.

Tabell 6.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017		
Ingående åtaganden	–	–	–	–	–	–
Nya åtaganden	–	–	14 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	–	-14 000	–	–
Utestående åtaganden	–	–	14 000	–	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	–	–	14 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 6.10 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	28 135	28 135	28 135	28 135
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-70	-68	-66	-66
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	28 065	28 067	28 069	28 069

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 70 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 28 065 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 28 067 000 kronor, 28 069 000 kronor respektive 28 069 000 kronor.

7 Kulturskaparnas villkor

7.1 Omfattning

Avsnittet omfattar de statliga ersättningar och bidrag som i huvudsak riktar sig till kulturskapare samt andra insatser som har direkt inverkan på kulturskapares villkor. Området behandlar särskilt Konstnärsnämnden och dess ersättningar, stipendier och bidrag inom bild och form-, musik-, teater-, dans- och filmområdet. I avsnittet behandlas också nämndens internationella konstnärsutbytesverksamhet och bevakning

av konstnärernas sociala och ekonomiska villkor samt löpande bevakning av trygghetssystemens utformning i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Vidare omfattas bl.a. Sveriges författarfonds verksamhet, med i första hand fördelning av biblioteksersättning till konstnärer inom ordområdet, och fördelning av den individuella visningsersättningen till bildkonstnärer som den ekonomiska föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) ansvarar för.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
5:1 Konstnärsnämnden	20	25	24	20	20	21	21
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	344	374	364	381	380	380	384
Summa Kulturskaparnas villkor	364	398	389	401	401	401	405

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

7.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

7.4 Resultatredovisning

7.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom kulturskarnas villkor utgår från

- uppgifter om ansökningar samt fördelade bidrag och ersättningar för de olika konstområdena nationellt och internationellt,
- arbete med att bevaka och informera om konstnärernas sociala och ekonomiska villkor,
- insatser för att stärka konstnärernas arbetsmarknad, och
- fördelade stipendier och bidrag utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

7.4.2 Resultat

Konstnärsnämnden

Stipendier och bidrag

Under 2014 behandlades 7 492 ansökningar, vilket är en minskning med 9 procent jämfört med 2013.

Cirka 20 procent av ansökningarna beviljades, att jämföra med 18 procent året innan.

Konstnärsnämnden beslutade om stipendier och bidrag till ett belopp om 151,5 miljoner kronor. Störst andel går till bild- och formområdet.

Antalet ansökningar har minskat inom alla konstområden. Inom dansen har antalet ansökningar från män dock ökat och inom musiken var antalet ansökningar från kvinnor exakt detsamma som året innan.

Könsfördelningen är fortsatt jämn när det gäller antalet ansökningar om konstområdena betraktas samlat. Kvinnors andel av antalet ansökningar är 55 procent och av beviljade medel får kvinnor 53 procent. Liksom tidigare år skiljer det sig emellertid åt mellan konstområdena. Inom musikområdet är flest män aktiva med 65 procent av ansökningarna och 59 procent av beviljade medel. Inom dansen kommer 68 procent av ansökningarna från kvinnor, som får 64 procent av beviljat belopp. Inom både musik och dans gör Konstnärsnämnden en mindre justering av beviljat bidrag i förhållande till andelen ansökningar för att stödja det underrepresenterade könet. Dansen är det enda område där statistisk jämställdhet, dvs. minst 40 procent till respektive kön, inte uppnås.

Konstnärsnämnden har varit en av 18 av regeringen utvalda pilotmyndigheter som inom ramen för det s.k. JIM-projektet har arbetat med att integrera jämställdhet i kärnverksamheten gentemot de jämställdhetspolitiska målen. Uppdraget fortsätter under åren 2015–2018.

Tabell 7.2 Konstnärsnämndens stipendie- och bidragsärenden 2012–2014

Antal ansökningar

	2012			2013			2014		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Inkomna ansökningar	4 589	3 728	8 317	4 502	3 731	8 233	4 085	3 407	7 492
Beviljade ansökningar	775	682	1 457	779	707	1 486	803	721	1 524
Avslagna ansökningar	3 814	3 046	6 860	3 723	3 024	6 747	3 282	2 686	5 968

Källa: Konstnärsnämnden

Tabell 7.3 Konstnärsnämnden – beslutade stipendier och bidrag 2012–2014

Tusental kronor

	2012	2013	2014
Bild och form	68 837	69 267	68 300
Musik	22 246	22 113	22 172
Teater	7 090	7 343	7 816
Dans	8 655	8 423	8 724
Film	9 182	9 416	9 890
Övrigt ¹	8 120	8 153	10 346
Totalt	124 132	124 715	127 248

¹ I övrigt ingår bl.a. statliga ålderspensionsavgifter, som varierar mellan åren på grund av förskottsbetalningar, och medel till Sveriges författarfond för långtidsstipendier till författare och översättare. I beräkningarna ingår inte övriga kostnader för stipendier och bidrag (för resor, boende m.m.), medel till Stiftelsen Filmform eller statliga inkomstgarantier för konstnärer.

Särskilt om internationellt utbyte

Konstnärsnämnden arbetar utifrån en strategi för myndighetens internationella arbete 2013–2015. Strategin betonar att ett internationellt och interkulturellt perspektiv ska prägla all verksamhet inom Konstnärsnämnden.

Intresset för internationellt kulturutbyte har ökat under en lång följd av år. Toppen nåddes 2013 då området stod för 43 procent av myndighetens behandlade ansökningar. För 2014 var siffran 37 procent.

Nämnden arbetar med olika initiativ för att öka konstnärers utbyte utanför de mer frekvent besökta länderna i Europa och västvärlden. Bidrag till internationellt kulturutbyte, som sker på konstnärernas egna initiativ, har 2014 beviljats 83 konstnärer inom alla konstområden för resor till eller utbyten i de länder där Sida har, eller nyligen har fasat ut, samarbeten.

När det gäller relationen mellan ansökningar om internationellt stöd och den totala mängden ansökningar finns inga särdrag beträffande könsfördelningen mellan män och kvinnor. Andelen kvinnliga sökande inom det internationella området är 57 procent, vilket är detsamma som 2013.

Totalt omfattade den internationella verksamheten 33,5 miljoner kronor under 2014. Största delen, ca 22,9 miljoner kronor, går till Iaspis, det internationella programmet för bild och form. Konstnärsnämnden har också särskilda internationella program för dansområdet (KID) och musikområdet (KIM).

De undersökningar som Konstnärsnämnden genomfört under senare år visar samstämmigt att utbytena innebär nya kontakter som ofta leder till uppdrag eller samarbeten och att utbytet har

haft stor betydelse för utvecklingen av det egna konstnärskapet.

Ansökningarna inom konstområdena dans och musik uppvisar en jämnare könsfördelning än 2013. Inom bild- och formområdet är andelen kvinnliga sökande 64 procent. År 2013 var motsvarande siffra 57 procent, vilket innebär att området går mot ökad ojämlikhet.

Analys- och bevakningsuppdraget

Under året har Konstnärsnämndens arbete med kulturella och kreativa näringar resulterat i en seminarierie. I april presenterades dessutom Konstnärsnämndens rapport Ingen regel utan undantag – Enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning av den offentliga miljön för Sveriges Kommuner och Landstings kultur- och fritidsberedning. Enprocentregeln är den ekonomiska princip som anger att en procent av den samlade kostnaden vid offentligt finansierad ny-, om- och tillbyggnad ska avsättas för konstnärlig gestaltning. Under Almedalsveckan 2014 arrangerade Konstnärsnämnden ett seminarium om kvalitetsbegreppet i kulturpolitiken: Behovet av kvalitet(er) inom kulturpolitiken. Myndigheten medverkade även tillsammans med Statens konstråd i seminariet 1 %-regeln: Så skapar vi fler konstnärliga och attraktiva miljöer, arrangerat av KRO/KIF.

Konstnärsnämnden har under året också genomfört en översyn av statens insatser på dansområdet (Ku2014/01906). Översynen skedde i samverkan med Kulturrådet och ledde fram till ett antal förslag, däribland ökat stöd till den fria sektorn och till organisationer inom dansen och att förbättra förutsättningarna för residens och internationellt kulturutbyte. Myndigheten har därutöver arbetat vidare med att komplettera Konstnärsguiden, en webbportal med information till konstnärer om trygghetssystemen m.m.

Konstnärsnämnden har haft i uppdrag att ta fram former för hur ett internationellt utbytesprogram inom litteraturområdet kan utformas. Uppdraget har skett i samråd med Statens kulturråd, Sveriges författarfond och andra berörda aktörer som har kunskap om litteraturområdet och de litterära upphovsmännens situation. Uppdraget redovisades i februari 2015 (dnr Ku2015/00687).

Insatser för att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad

Scenkonstallianserna och centrubildningarna

Under 2014 fördelades 62 miljoner kronor till teater-, dans- och musikallianserna i syfte att bl.a. öka frilansande scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, avlasta arbetslöshetskassan, utveckla matchning och förmedling samt stimulera den konstnärliga utvecklingen. Allianserna har ca 300 anställda. Från och med 2015 har allianserna tillförts ytterligare 20 miljoner kronor för att möjliggöra att antalet anställda kan öka.

Centrumbildningarna, som samlar drygt 9 000 fria professionella kulturutövare inom olika konstområden i Sverige, arbetar med arbetsförmedling genom att förmedla uppdrag och med kompetensutveckling. De spelar en viktig roll för frilansande konstnärliga yrkesutövarers arbetsmöjligheter. Statens kulturråd har under 2014 fördelat nästan 26 miljoner kronor till 13 centrumbildningar.

Medverkans- och utställningsersättning

Avtalet om medverkans- och utställnings-ersättning, MU-avtalet, trädde i kraft i januari 2009 och reglerar vilka villkor och ersättningsnivåer som ska gälla när statliga institutioner ställer ut verk som ägs av konstnären.

Avtalet reviderades under 2014 för att bli lättare att tillämpa för både utställare och konstnärer. Regeringen har framhållit betydelsen av att avtalet även fungerar som en förebild för andra offentliga och privata utställare. I riktlinjebeslut för 2015 har regeringen infört krav på tillämpning av MU-avtalet för Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet, Arbetets museum, Millesgården och Thielska galleriet, respektive i bidragsvillkoren för Zornsamlingarna och Nobel-museet.

Regeringen avser att fortsätta arbetet för att MU-avtalet ska få ett ökat genomslag. Därför har Statens kulturråd fått ett särskilt uppdrag att redovisa i vilken grad institutioner som omfattas av kultursamverkansmodellen tillämpar MU-avtalet.

Övriga ersättningar och bidrag till kulturskapare

Inom det kulturpolitiska området finns ett flertal ersättningar som syftar till att ge kulturskapare

betalt för redan utfört konstnärligt arbete, men också stödordningar som leder till möjligheter att fördjupa och utveckla sitt konstnärskap. Utöver de ersättningar som redovisas nedan fördelas också talboksersättning till författare och översättare för nyttjandet av deras verk i form av talböcker. Ersättningen fördelas av Sveriges Författarförbund och uppgick 2014 till 9 miljoner kronor.

Fonogramersättningen fördelas av STIM och SAMI som kompensation för att musikaliska verk på fonogram och i tryckt form lånas ut genom folk- och skolbibliotek. Under 2014 fördelades 5 miljoner kronor i fonogramersättning.

Bibliotekersättningen

Sveriges författarfond ansvarar för att fördela bibliotekersättningen till upphovsmän till litterära verk – författare, översättare, tecknare och fotografer – för användning av deras verk genom de svenska folk- och skolbiblioteken. Grundbeloppet per utlån för 2014 fastställdes till 1 krona och 41 öre och den totala bibliotekersättningen uppgick till 139 220 000 kronor. För 2015 har grundbeloppet fastställts till 1 krona och 45 öre. Den totala ersättningen uppgår till 141 933 000 kronor, vilket är en höjning med 2,7 miljoner kronor jämfört med 2014.

Under 2014 har 4 288 individuella ersättningar fördelats till ett belopp mellan 1 700 kronor och 250 765 kronor. Därutöver har 168 särskilda författarpennningar fördelats om 188 000 kronor per person.

Författarfonden fördelade även bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker om ca 9,2 miljoner kronor under 2014.

Från och med den 1 januari 2015 gäller en ny överenskommelse mellan företrädare för upphovsmännen och regeringen om förhandling om bibliotekersättningens grundbelopp. Den nya överenskommelsen innebär bl.a. att förhandlingar om grundbeloppet ska ske vartannat år.

Individuell visningsersättning

Individuell visningsersättning (IV) fördelas av Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) till bild- och formkonstnärer som ersättning för att verk som ägs av offentliga institutioner visas för allmänheten. Under 2014 uppgick den totala ersättningen till ca 36 miljoner kronor.

Under 2014 beviljades totalt 3 673 konstnärer stöd, vilket innebär att antalet mottagare var

oförändrat jämfört med 2013. Av de som söker beviljades drygt 90 procent ersättning, med ett belopp mellan 500 kronor och 42 000 kronor.

Kvinnorna utgjorde ca 59 procent av de sökande. Antalet kvinnliga sökande ökar och för första gången kan det noteras att antalet manliga sökande minskar. När det gäller ersättningsnivån är kvinnorna fler i de lägre ersättningsnivåerna och männen dominerar i grupperna med höga ersättningar. Skillnaderna har till stor del att göra med ålder, eftersom lång yrkesverksamhet ger fler möjligheter att sälja konstverk till offentliga institutioner. Kvinnorna dominerar bland de yngre ersättningsmottagarna och män i de äldre åldersspannen.

Fördelningen av IV motsvarar i huvudsak ålders- och könssammansättningen inom konstnärskåren.

7.4.3 Analys och slutsatser

Konstnärsnämndens verksamhet har under 2014 fortsatt att utvecklas i positiv riktning. Utöver bidragsfördelningen har nämnden även lagt stor vikt vid det utåtriktade arbetet och analysverksamheten.

Konstnärsnämndens stipendie- och bidragsgivning bidrar enligt de undersökningar myndigheten gjort bl.a. till konstnärlig utveckling och ökade möjligheter att försörja sig på sin konstnärliga verksamhet. Även satsningarna på internationellt utbyte har visat sig ha en positiv påverkan på konstnärernas möjligheter till försörjning. Gränserna för kulturskaparnas arbetsmarknad suddas ut allt mer och den ökade internationaliseringen är ett sätt att vidga nätverk och möjliggöra nya uppdrag och samarbeten.

Övriga ersättningsordningar spelar också en viktig roll för möjligheterna att bedriva och utveckla konstnärlig verksamhet.

MU-avtalet är en viktig insats för att tillförsäkra konstnärsgруппerna rimlig ersättning för att deras verk ställs ut vid statliga institutioner. Det reviderade avtal som trädde i kraft i juli 2014 är mer lättillämpat för både utställare och konstnärer. Det är angeläget att andelen offentliga och andra utställare som tillämpar MU-avtalets principer ökar.

Regeringen bedömer att scenkonstallianserna bidrar till att uppfylla både kulturpolitiska och arbetsmarknadspolitiska mål och ökar den soci-

ala och ekonomiska tryggheten hos frilansande scenkonstnärer.

Rapporter från såväl Konstnärsnämnden som andra berörda aktörer visar att stipendier och bidrag i huvudsak fördelas på ett jämställt sätt. Trots detta kan konstateras att det fortfarande finns områden där jämställdhet inte uppnåtts, varför det är viktigt att jämställdhetsarbetet fortsätter.

En av regeringens kulturpolitiska prioriteringar är att skapa bättre villkor för konstnärer. Målet är att konstnärer i större utsträckning ska kunna leva på sitt konstnärliga skapande.

Som nämns ovan har Konstnärsnämnden haft i uppdrag att ta fram former för hur ett internationellt utbytesprogram inom litteraturområdet kan utformas. Regeringens bedömning är att det är angeläget att det finns ett internationellt utbyte på litteraturområdet. Verksamhet för att stödja internationellt litteraturutbyte bedrivs i dag av myndigheter och aktörer på området. Det finns dock i dagsläget inte ekonomiska förutsättningar för att bygga upp ett nytt utbytesprogram på litteraturområdet.

Från och med den 1 oktober 2015 kommer det särskilda beslutsorganet Kulturbryggan att inrättas inom myndigheten (se avsnitt 3.4.3).

7.5 Budgetförslag

7.5.1 5:1 Konstnärsnämnden

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	19 549	Anslags-sparande	469
2015	Anslag	24 877 ¹	Utgifts-prognos	24 259
2016	Förslag	20 105		
2017	Beräknat	20 313 ²		
2018	Beräknat	20 738 ³		
2019	Beräknat	21 135 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 20 094 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 20 176 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 20 176 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konstnärsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 5:1 Konstnärsnämnden

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	24 877	24 877	24 877	24 877
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	371	646	1 074	1 571
Beslut	-5 144	-5 210	-5 213	-5 313
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	1	0	0	0
Förslag/ beräknat anslag	20 105	20 313	20 738	21 135

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget minskas med 5 096 000 kronor fr.o.m. 2016 till följd av att en tidsbegränsad förstärkning av anslaget löper ut.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 48 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 20 105 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Konstnärsnämnden* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 20 313 000 kronor, 20 738 000 kronor respektive 21 135 000 kronor.

7.5.2 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 7.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	344 086	Anslags- sparande	366
2015	Anslag	373 601 ¹	Utgifts- prognos	364 315
2016	Förslag	380 865²		
2017	Beräknat	380 331 ³		
2018	Beräknat	380 223 ⁴		
2019	Beräknat	383 624 ⁵		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² För 2016 uppgår beräknad statlig ålderspensionsavgift till 300 000 kronor sedan hänsyn tagits till regleringsbeloppet för 2013 som uppgick till -3 234 879 000 kronor.

³ Motsvarar 380 910 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 380 920 tkr i 2016 års prisnivå.

⁵ Motsvarar 380 919 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och ersättningar till konstnärer och upphovsmän inom bild- och form-, musik-, teater-, dans-, ord- och filmområdet. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten, inklusive för det särskilda beslutsorganet Kulturbryggan.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2017–2026.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelar Konstnärsnämnden bidrag och stipendier som sträcker sig upp till tio år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2017–2026.

Tabell 7.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019–2026
Ingående åtaganden	122 744	110 763	136 000	–	–	–
Nya åtaganden	45 371	60 000	30 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-57 352	-34 763	-30 000	-30 000	-30 000	-76 000
Utestående åtaganden	110 763	136 000	136 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	136 000	136 000	136 000	–	–	–

Regeringens överväganden**Tabell 7.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer**

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	373 601	373 601	373 601	373 601
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	8 780	8 199	8 080	11 495
Beslut	-1 517	-1 470	-1 459	-1 472
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	1	1	1	0
Förslag/ beräknat anslag	380 865	380 331	380 223	383 624

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 859 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Vidare minskas anslaget med 658 000 kronor fr.o.m. 2016.

Regeringen föreslår att 380 865 000 kronor anvisas under anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 380 331 000 kronor, 380 223 000 kronor respektive 383 624 000 kronor.

7.5.3 Konstnärsnämndens namn och interna organisation

Regeringens förslag: Riksdagens tidigare ställningstagande i frågor om namn på och intern organisation för den verksamhet som bedrivs av Konstnärsnämnden ska inte längre gälla. Regeringen ska bestämma i frågor om namn på och intern organisation för verksamheten.

Skälen för regeringens förslag: Konstnärsnämnden inrättades 1976 (prop. 1975/76:135, bet. 1975/76:KrU35, rskr. 1975/76:355). Konstnärsnämndens verksamhet har sedan dess genomgått väsentliga förändringar. Som exempel kan nämnas att Konstnärsnämnden inte längre är en nämndmyndighet. Frågor rörande Konstnärsnämndens inre organisation har sedan dess behandlats i flera sammanhang, bl.a. prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129.

De nu aktuella frågorna faller inom regeringens kompetensområde och kan följaktligen regleras på förordningsnivå. En minskad detaljstyrning av organisationen ökar Konstnärsnämndens möjlighet att bedriva och utveckla en effektiv stödverksamhet. Det skulle inte vara ändamålsenligt eller effektivt att fortsatt ha en ordning där riksdagen skulle behöva ta ställning till den typ av organisatoriska frågor som nu är aktuella.

Tidigare riksdagsbindningar bör därför upphävas, för att regeringen fortsättningsvis ska ha möjlighet att besluta i frågor om namn på och intern organisation för verksamheten.

8 Arkiv

8.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Riksarkivet och bidrag till regional arkivverksamhet.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Arkiv</i>							
6:1 Riksarkivet	347	370	359	375	378	384	391
Summa Arkiv	347	370	359	375	378	384	391

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

8.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Riksdagen har även antagit mål för den statliga arkivverksamheten, vilka kommer till uttryck i arkivlagen (1990:782) (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307). Målen syftar bl.a. till

- att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial,
- att tydliggöra och förstärka arkivens betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling, och
- metod- och kunskapsutveckling inom arkivområdet.

8.4 Resultatredovisning

8.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet för arkiv utgår från

- Riksarkivets centrala uppgifter vad gäller att ha ett särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet,
- informationshantering och tillsynsverksamhet, t.ex. inspektioner, rådgivning, utbildning och utarbetande av föreskrifter,
- bevarande och tillgängliggörande av arkiv, t.ex. arkivleveranser, forskarbesök, framtagna volymer och besvarade förfrågningar, och
- digitalisering och e-förvaltning.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

8.4.2 Resultat

Sedan en ny organisation infördes i juli 2012 har Riksarkivet arbetat vidare med att skapa en enhetlig struktur med arbetsformer som gäller för hela myndigheten och som bidrar till att uppfylla verksamhetens mål. Riksarkivet har ytterligare utvecklat sitt arbete med bevarandefrågor, tillsyn och leveranser av arkivmaterial utifrån den nya myndighetsorganisationen. Vidare arbetar myndigheten aktivt med att integrera ett jämställd-

hets-, mångfalds- och barnperspektiv i verksamheten.

Riksarkivet bedriver en omfattande programverksamhet med t.ex. visningar, föreläsningar, utställningar och särskilda aktiviteter för barn, däribland för grupper i förskola och grundskola. Över hela landet sker samarbete med skolor genom arkivpedagogiska aktiviteter av olika slag. Riksarkivet är nationell samordnare av den årligen återkommande Arkivens dag och under våren 2014 anordnades Barnens Arkivens dag i myndighetens lokaler i Marieberg.

God arkivhantering och tillsyn

Riksarkivets tillsynsavdelning har ytterligare utvecklat arbetet med ett mera samordnat tillsynsarbete. För att förbättra uppföljningen av myndighetsinspektionerna har tillsynsobjekten delats in i politikområden. Årets inspektioner har bl.a. gällt myndigheter inom områdena arbetsmarknad, forskning och utbildning samt rättsväsende. Särskild vikt har lagts vid att inspektera arkivbildningen inom polisen inför tillkomsten av den nya Polismyndigheten vid årsskiftet.

Inom rådgivningsverksamheten har myndigheten fortsatt att utveckla arbetet med att ta fram föreskrifter och vägledningar samt med att förmedla kunskaper om informationshantering till både statliga myndigheter och det kommunala området. Vidare har ett flertal kurser och informationstillfällen hållits för att sprida kunskap om myndighetens regelverk.

Tabell 8.2 Prestationer inom God arkivhantering och tillsyn 2012–2014

	2012	2013	2014
Antal inspektioner (tillsyn) vid statliga myndigheter	87	118	124
Antal besök med rådgivning	282	150	160
Antal kurser (statliga, kommunala, enskilda m.fl.)	20	27	14

Källa: Riksarkivet

Under perioden 2012–2014 har antalet inspektioner hos statliga myndigheter ökat medan den uppsökande rådgivningen har minskat. Arbetet har inriktats mer på generella föreskrifter och allmänna råd.

Samverkan med andra myndigheter och organisationer har skett t.ex. i samband med tillsyn,

rådgivning och inkommande arkivleveranser. Med kommunerna sker samverkan främst genom rådgivning om arkivhantering men också i heraldiska frågor.

Myndigheten har bedrivit ett intensivt arbete för att genomföra och konkretisera den förvärvspolicy för enskilda arkiv som tidigare tagits fram. Arbetet har bl.a. inneburit att utveckla avtalsmallar, riktlinjer och rutiner inom området. Särskilt stort är utvecklingsbehovet gällande rutiner för elektroniska leveranser och en ny modell för avgifter.

Ta emot, bevara och vårda

Riksarkivet har tagit fram ett styrdokument för en enhetlig och sammanhållen leveransprocess i hela organisationen och arbetet fortsätter för att skapa en bättre samordning av leveranser gällande både e-arkiv och övriga handlingar.

Under flera år har antalet leveranser av arkivmaterial stadigt sjunkit, sannolikt beroende på att den nu gällande leveranspolicyen är mycket restriktiv när det gäller leveranser yngre än tjugo år. Arkivbestånden är av mycket skiftande beskaffenhet och t.ex. mängden kartor och ritningar som levereras varierar betydligt. Ännu förekommer stora leveranser av arkivmaterial som uteslutande finns på papper. Långsiktigt kan en omfördelning från analoga till digitala handlingar förutses, men antalet leveranser av elektroniskt material är ännu relativt litet.

Tabell 8.3 Prestationer inom Ta emot, bevara och vårda 2012–2014 (statligt material)

	2012	2013	2014
Antal leveranser av arkivmaterial	719	547	362
Mottagna pappershandlingar (hyllmeter)	7 126	12 262	7 794
Antal mottagna kartor och ritningar	76 256	26 004	60 687

Källa: Riksarkivet

Under året har en inventering påbörjats av Riksarkivets bestånd av audiovisuella handlingar och anvisningar för digitalisering av analogt ljud- och bildmaterial som riskerar att förstöras kommer att fastställas under 2015. Arbetet med det digitala bevarandet har vidareutvecklats genom plattformen RADAR (Riksarkivets lösning för E-arkiv).

Tillhandahålla och tillgängliggöra

Riksarkivets insatser under perioden 2012–2014 visar bl.a. att digitaliseringen nära nog fördubbats mätt i antalet exponeringar. Knappt 60 procent av digitaliseringen under året utfördes vid Stockholms stadsarkiv och drygt 30 procent vid Mediakonverteringscentrum i Fränsta.

Tabell 8.4 Prestationer inom Tillhandahålla och tillgängliggöra

	2012	2013	2014
Digitalisering, antal exponeringar	20 176 504	29 564 072	37 600 779

Källa: Riksarkivet

Några tydliga tendenser under perioden 2012–2014 är att såväl antalet forskarbesök som framtagna volymer minskar. Orsakerna kan vara dels att många forskare nu ägnar sina besök åt att fotografera materialet snarare än att studera det på plats på arkivinstitutionen, dels att en ökande mängd arkivhandlingar nu finns tillgängliga på myndighetens webbplatser. Lokalerna kan istället vidareutvecklas till stimulerande mötes- och arbetsplatser för forskare och ge mer plats åt besöksgrupper och utställningar.

En strategi för det publika arbetet är under utarbetande och huvudkanal på internet är Riksarkivets webbplats. Myndigheten är också aktiv på sociala medier. Ett systemutvecklingsprojekt har igångsatts för att möjliggöra ett införlivande i Nationella arkivdatabasen (NAD) av flera arkivförteckningar från andra arkivinstitutioner. Målet är även att ansluta samtliga medverkande arkivinstitutioner i NAD till Archives Portal Europe.

Samordningssektariatet Digisam

Samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande – Digisam – har i enlighet med regeringsuppdrag till Riksarkivet och strategin Digit@lt kulturarv tagit fram ett förslag till nationella riktlinjer för en samordnad digital informationshantering. Förslaget till riktlinjer gäller också hur ett samordnat digitalt långtidsbevarande av samlingar och arkiv kan ske hos statliga institutioner som samlar, bevarar och tillgängliggör kulturarvs-material och kulturarvsinformation.

Under året har Digisam bl.a. fastställt vägledande principer för arbetet med digitalt kulturarv, vilka är tänkta att användas som stöd för inriktning av beslut och för en effektiv och ändamålsenlig digital informationshantering. De vägledande principerna är också tänkta som en ram för alla Digisams leveranser, från övergripande strategidokument till konkreta vägledningar.

Digisams nätverk med representanter för myndigheter och institutioner har fortsatt att träffas under året för erfarenhetsutbyte och koordinering av digitaliseringsarbetet. Under året har Digisams samverkan med Kungliga Tekniska Högskolan både utvecklats och fördjupats inom ramen för infrastrukturarbetet. Representanter för Digisam har bl.a. deltagit i möten inom Member States Expert Group on Digitisation (MSEG) och i möten och arbetsgrupper inom Europeana Network.

Nationell samverkan

Nationellt sker Riksarkivets samverkan bl.a. genom erfarenhetsutbyte med hela den statliga sektorn, särskilt i samband med tillsyn, rådgivning, inkommande arkivleveranser och heraldiska frågor. Samverkan med kommunerna sker t.ex. genom rådgivning, men även när det gäller heraldiska frågor och i samband med Arkivens dag. Riksarkivet var nationell samordnare av evenemanget och på flera platser i landet samverkade myndigheten med andra aktörer inom sektorn för arkiv, bibliotek och museer (ABM). Under året har en arbetsgrupp för audiovisuella frågor arbetat med målet att nå en bättre samverkan kring bevarande och insatser för tillgängliggörande mellan nationella mediaarkiv och övriga ABM-institutioner.

Riksarkivets avdelningar samverkar också med bibliotek, museer och släktforskar- och hembygdsrörelserna samt svarar på frågor från allmänheten gällande arkivmaterialet.

Riksarkivet har under året deltagit i Statens kulturråds samverkansråd för kultursamverkansmodellen.

Internationellt arbete

Internationellt samverkar Riksarkivet med andra nationalarkiv, särskilt i Norden, samt med internationella arkivorganisationer.

Det internationella samarbetet är omfattande när det gäller digitalt bevarande, tillgängliggörande och tillhandahållande och Riksarkivet deltar bl.a. i EU-projektet Digital Cultural Heritage – Road Map for Preservation (DCH-RP). I projektet AthenaPlus deltar myndigheten inom ramen för den paraplymodell som testas för att underlätta för de svenska kulturarvsinstitutionerna att delta i EU-projekt. Riksarkivet deltar som associerad partner i projektet Europeana Inside och RICHES, som bl.a. handlar om kulturarv och förnyelse, innovation och utveckling.

Riksarkivet har också medverkat inom nationellt finansierade projekt med internationell samverkan eller anknytning, t.ex. i det av Vetenskapsrådet stödda projektet SweCens II samt det s.k. North Atlantic Population Project (NAPP), som administreras av University of Minnesota.

8.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att Riksarkivet genom sitt arbete främjar kulturarvets bevarande, användning och utveckling. De statliga insatserna på arkivområdet gör det möjligt för allmänheten att ta del av allmänna handlingar och att behovet av information tillgodoses för t.ex. rättskipningen och forskningen. Myndighetens verksamhet bidrar även till att främja möjligheten till bildning och kulturupplevelser samt till att ge information och kunskap om samhällsutvecklingen.

Bedömningen är att Riksarkivet arbetar på ett utvecklande och ändamålsenligt sätt med bevarandefrågor, tillsyn och leveranser av arkivmaterial. Efterfrågan på Riksarkivets tjänster är fortsatt hög och myndighetens kärnverksamhet kräver kontinuerligt ökande insatser. Genom den ökade tillströmningen av relativt modernt material ställs myndigheten inför nya och anorlunda efterfrågemönster. Bedömningen är att en allt större del av myndighetens samlade resurser används för att möta efterfrågan från företag, myndigheter och allmänhet på tillgång till uppgifter i arkiven.

Bedömningen är vidare att myndighetens arbete med att tillgängliggöra arkiv är bra och en

stor del av det mest efterfrågade materialet finns numera tillgängligt i digital form.

Regeringen bedömer att Riksarkivet arbetar aktivt med att skapa förutsättningar för ökad tillgänglighet till kulturarvet och att nå ut till nya användargrupper. Förståelsen för att kulturarvet är under ständig utveckling och måste definieras så att alla kan känna tillhörighet och få plats på lika villkor är grundläggande för att Riksarkivet och andra arkivinstitutioner ska kunna bidra till samhällets utveckling. Det är nödvändigt att Riksarkivet målmedvetet arbetar för att kulturarvet ska tillgängliggöras och komma fler till del. Kulturarvet ska vara en angelägenhet och tillgång för alla människor i samhället.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 6:1 Riksarkivet

Tabell 8.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2014	347 062	-4 265	
2015	370 001 ¹		359 083
2016	Förslag	375 402	
2017	Beräknat	378 366 ²	
2018	Beräknat	383 790 ³	
2019	Beräknat	390 580 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 374 986 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 375 001 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 375 002 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksarkivets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till restaurering, arkivering och arkivförvaltning av kulturhistorisk försvarsanknuten film, för statsbidrag till enskilda arkiv samt för det svenska bidraget till Europeana.

Regeringens överväganden

Tabell 8.6 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:1 Riksarkivet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	370 001	370 001	370 001	370 001
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	6 323	9 716	15 143	21 957
Beslut	-922	-1 351	-1 354	-1 378
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	375 402	378 366	383 790	390 580

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 922 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 375 402 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Riksarkivet* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 378 366 000 kronor, 383 790 000 kronor respektive 390 580 000 kronor.

9 Kulturmiljö

9.1 Omfattning

Avsnittet omfattar verksamheten vid myndigheten Riksantikvarieämbetet. Vidare omfattas

bidragen till kulturmiljövård och kyrkoantikvarisk ersättning samt i viss utsträckning det regionala kulturmiljöarbetet som bedrivs av länsstyrelserna.

9.2 Utgiftsutveckling

Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Kulturmiljö</i>							
7:1 Riksantikvarieämbetet	218	216	209	218	221	224	228
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	253	251	245	251	251	251	251
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460	460	460	460	460	460	460
Summa Kulturmiljö	931	927	914	929	931	935	939

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

9.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Riksdagen har även antagit nationella mål för kulturmiljöarbetet (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273). I enlighet med målen ska det statliga kulturmiljöarbetet främja

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser, och
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

9.4 Resultatredovisning

9.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom kulturmiljöområdet utgår från det nationella och det regionala kulturmiljöarbetets verksamhet inom centrala uppgifter såsom

- kunskapsuppbyggnad,
- tillämpning av lagstiftning,
- bidragsgivning, och
- arbete för att öka tillgängligheten till kulturmiljöer och kulturarvsinformation.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

9.4.2 Resultat

Riksantikvarieämbetet är den huvudansvariga myndigheten för det statliga kulturmiljöarbetet. På regional nivå ansvarar länsstyrelserna enligt kulturmiljölagen (1988:950) för det statliga kulturmiljöarbetet och ska enligt kulturmiljöförordningen (1988:1188) samverka med kultur-

miljövårdande organ inom länet, särskilt länsmuseerna och motsvarande museer.

Det nationella kulturmiljöarbetet har fortsatt att präglas av införandet av de nya kulturmiljöpolitiska målen 2013. Det delade ansvaret för kulturmiljöarbetet har kommunicerats i dialog med länsstyrelser och andra statliga myndigheter och diskussioner har förts med företrädare för bl.a. museer, näringsliv, kommuner och det civila samhället.

För stöd till forskning och utveckling har Riksantikvarieämbetet inom ramen för sitt FoU-program 2012–2016 för kulturmiljöområdet fördelat medel 2014 (se avsnitt 3.4.2).

Inom funktionshinderspolitiken har Riksantikvarieämbetet som sektorsmyndighet ett särskilt ansvar för genomförandet av politiken (se avsnitt 3.4.2).

År 2014 avslutades satsningen på utvecklingsanställningar inom Kulturarvslyftet för personer som lämnat sjukförsäkringen. Satsningen introducerades i samband med budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1). Riksantikvarieämbetet har i enlighet med detta disponerat medel för bidrag enligt förordningen (2011:1560) om statsbidrag till kostnader för verksamheten Kulturarvslyftet. Riksantikvarieämbetet har under 2014 informerat om projektet och fördelat bidrag. Totalt har 448 personer, varav 283 kvinnor och 165 män, tagit del av en utvecklingsanställning inom Kulturarvslyftet. Satsningen har inte fått det genomslag som förväntades.

Internationellt bedrivs och utvecklas kulturmiljöarbetet inom ett flertal nätverk och samarbeten inom olika delar av Riksantikvarieämbetets verksamhetsområden.

I februari 2015 sändes Riksantikvarieämbetets redovisning av förutsättningar och konsekvenser av en ratificering av Europarådets ramkonvention om kulturarvets samhälleliga värde på remiss. Ärendet bereds i Regeringskansliet.

Kulturmiljöarbete

För att främja en effektiv och rättssäker tillämpning av kulturmiljölagen (1988:950) samt miljöbalken har Riksantikvarieämbetet utarbetat föreskrifter, allmänna råd och vägledningar för bl.a. fornminnen och för hantering av träd i offentlig miljö. En handlingsplan för tillämpning av de nya bestämmelserna i förordningen (2013:558)

om statliga byggnadsminnen har upprättats och kommunicerats.

Riksantikvarieämbetet har etablerat en plattform som stöd för hur värdering och urval av kulturarv och kulturmiljöer kan hanteras i processer som drivs av offentliga, privata eller ideella aktörer. Projektet har genomförts i bred dialog med aktörer på olika nivåer.

Tre förstudier för överinseendeprojekt har genomförts avseende skogsbrukets skador på kulturmiljön, konkurrens och effektivitet i uppdragsarkeologin samt översyn av regelverk om kyrkliga kulturminnen.

I samverkan med Skogsstyrelsen har projekt bedrivits för att förhindra skador på fornlämningar i skogen. Liksom tidigare år visar uppföljningen av miljö kvalitetsmålet Levande skogar att 20 procent av fornlämningarna och kulturmiljöerna påverkats negativt och 20 procent har skador eller grova skador till följd av skogsbruket. Ett exempel på att fokuserat sektorssamarbete kan ge betydande förbättring finns i norra Norrland där ett initiativ från skogsbruket och berörda myndigheter resulterat i betydligt minskade skador.

För att klargöra roller, ansvar och mandat avseende arbetet som relaterar till världsarven i Sverige har ett arbete påbörjats där också världsarvens skydd enligt miljöbalken och plan- och bygglagen (2010:900) närmare undersöks.

Riksantikvarieämbetet har på uppdrag av regeringen redovisat arbetet med miljö kvalitetsmålen. Myndigheten framhåller i sin analys det ömsesidiga beroendet i miljömålssystemet mellan kulturmiljöarbetet och miljöarbetet och att flera centrala myndigheter därigenom också har kulturmiljöansvar. De sektorsövergripande kulturmiljöfrågorna återfinns som precisering i åtta av sexton miljö kvalitetsmål och i målformuleringen i ytterligare två miljö kvalitetsmål. Riksantikvarieämbetet har också medverkat i framtagandet av den fördjupade utvärderingen av miljö kvalitetsmålen som tas fram vart fjärde år av Naturvårdsverket. För att utveckla arbetet med kulturmiljö och naturvård har Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket fått i uppdrag att senast den 15 mars 2016 redovisa till Regeringskansliet hur samverkan mellan naturvård och kulturmiljöarbete fungerar när det gäller förvaltningen av natur- och kulturreservat.

Samhällsbyggnad

En stor del av Riksantikvarieämbetets arbete syftar till att öka kulturmiljömålets genomslag i olika samhällsprocesser. Under året har kulturmiljöperspektivet blivit tydligare i olika beslutsunderlag på såväl nationell som lokal nivå och det totala antalet remisser och ärenden har ökat.

Inom ramen för regleringsbrevsuppdraget om ett offensivt och angeläget kulturmiljöarbete har Riksantikvarieämbetet genomfört kartläggningar för att klargöra olika aktörers medverkan i kulturmiljöarbetet och förutsättningar för samverkan och verksamhetsutveckling.

Både nationellt och regionalt sker samverkan med ett flertal aktörer och över sektorsgränser, inte minst med organisationer i det civila samhället. Exempelvis har Riksantikvarieämbetet medverkat i förberedelserna för genomförande av EU:s sammanhållningspolitik och har haft regeringens uppdrag att ta fram en strategi för medverkan i det regionala tillväxtarbetet inklusive EU:s sammanhållningspolitik 2014–2020. Myndigheten medverkar också i utvärdering av effekter av frånvaro av kulturmiljöersättningar inom ramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Tillsammans med Boverket har en vägledning publicerats för hur kulturvärden hantearas med stöd av plan- och bygglagen. Riksantikvarieämbetet medverkar också i den fördjupade utvärderingen av miljö kvalitetsmålen.

Arkeologisk uppdragsverksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamheten har utöver arkeologiska undersökningar haft uppdrag rörande kulturhistoriska planeringsunderlag och miljökonsekvensbeskrivningar. Nya affärsområden har utvecklats, bl.a. avseende trädgårdsarkeologi. Uppdragsverksamheten har bl.a. medverkat i olika klimat- och miljöprojekt som drivs av flera universitet och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Förändringsarbetet för att uppnå full kostnadstäckning i verksamheten fortsatte under 2014. Uppdragsvolymen var dock relativt låg till följd av bl.a. överklaganden och uppskjutna upphandlingar. Det ekonomiska resultatet blev en förlust på en miljon kronor. Totalt uppgick omsättningen inom den arkeologiska uppdragsverksamheten till 128 miljoner kronor jämfört med 170 miljoner kronor året innan.

Den arkeologiska uppdragsverksamheten har fr.o.m. januari 2015 skiljts från Riksantikvarieämbetet och inordnats i Statens historiska museer i enlighet med regeringens bedömningar i propositionen Kulturmiljöns mångfald (prop. 2013/13:96).

Kulturarvsförvaltning och besöksmål

Riksantikvarieämbetet har en samordnande roll avseende vård och konserveringsfrågor för byggnader, fornlämningar, föremål och annat kulturhistoriskt material. Målgruppen är främst professionella aktörer som förvaltare och praktiska utförare, länsstyrelser och museer. Det nationella kulturvårdslaboratoriet med metod- och analysstöd utgör en resurs i arbetet.

Riktlinjer och kunskapsmaterial har utvecklats i bred samverkan. Antalet arrangemang har ökat jämfört med tidigare år. Flera publikationer och informationsblad har getts ut och flera större konferenser har genomförts. Vidare har tre nya standarder för vård av kulturarv lanserats.

Klimatfrågor har stått i särskilt fokus och bl.a. har ett förslag till program och handlingsplan tagits fram för att stärka kulturmiljöperspektivet i samhällsplaneringens insatser för riskbegränsning och åtgärder för klimatanpassning.

Verksamheten inom Svensk museitjänst erbjuder föremålsmagasin för uthyrning till museer. Under året har ett arbete för energieffektivisering av lokalerna pågått.

Riksantikvarieämbetet förvaltade under 2014 ca 70 kulturhistoriska platser, till största delen bestående av mark och fornlämningsområden. Vid Gamla Uppsala och Glimmingehus bedrivs en bred publik verksamhet som under 2014 ökat i antalet besökare.

Tabell 9.2 Antal besökare Glimmingehus och Gamla Uppsala museum 2012–2014

Antal besökare

	2012	2013	2014
Glimmingehus	45 359	40 948	43 205
Gamla Uppsala museum	15 340	21 825	26 380

Källa: Riksantikvarieämbetet

Den publika verksamheten har utvecklats med fokus på mångfald, social sammanhållning och hållbar tillväxt. I januari 2015 överfördes förvaltningsansvaret för kulturfastigheterna till Statens fastighetsverk. Riksantikvarieämbetet bedriver

dock fortsatt publik verksamhet vid Gamla Uppsala och Glimmingehus.

Tillgänglig kulturarvsinformation

För att aktörer inom olika områden och nivåer ska kunna bevara, utveckla och bruka kulturarvet krävs tillgång till tillförlitlig information. Riksantikvarieämbetet erbjuder såväl digitala som fysiska mötesplatser och tjänster. E-tjänsterna stödjer både det professionella kulturarvsarbetet och medborgarnas möjlighet att vara delaktiga genom att söka, förstå, ladda hem och tillföra kulturmiljöinformation. Löpande pågår arbete med att göra information från olika källor lättillgängliga och utveckla informationsförsörjningen i hela sektorn. Öppen data ska tillhandahållas för att nå fler användare. Informationen erbjuds även som programmeringsgränssnitt som gör det möjligt att vidareförädla informationen till andra produkter och tjänster.

För att samordna och effektivisera informationen om fornminnen har ett program för digitala arkeologiska processer etablerats där tjänsterna och verktygen ses över och moderniseras. Syftet är att ta ett helhetsgrepp runt informationshanteringen när det gäller kvalitetsfrågor, regelverk och handläggningsprocesser.

Riksantikvarieämbetets arkiv och bibliotek förvaltar landets största fysiska samling inom kulturmiljöområdet. Under året har information- och forskarservicen utvecklats och tillgängligheten till samlingarna förbättrats genom omfattande förteckning och katalogisering.

Riksantikvarieämbetets årliga höstmöte ersattes 2014 med ett gemensamt evenemang tillsammans med Riksförbundet Sveriges museer i syfte att visa hur frågor om kulturarv, museer, kulturmiljö och konst hör samman.

För att skapa förståelse och intresse för kulturarv och kulturmiljöer arrangerar Riksantikvarieämbetet årligen Kulturarvsdagen och Arkeologidagen. Kulturarvsdagen arrangerades i september 2014 i samverkan med ArbetSam och Sveriges Hembygdsförbund på temat I krigens spår.

Regionalt kulturmiljöarbete

På regional nivå ansvarar länsstyrelserna för det statliga kulturmiljöarbetet och myndighetsuppgifterna inom området.

Under 2014 har länsstyrelsernas arbete präglats av en strategisk inriktning för att utveckla kulturmiljöfrågorna. Samverkan sker i hög utsträckning med kommuner, hembygdsföreningar, turistorganisationer, ideella föreningar och fastighetsägare. En särskilt viktig roll spelar läns museerna för uppbyggnad och förmedling av kunskap regionalt. Gemensamt arbete sker med kommuner för att utveckla kunskapsunderlag till gagn för kommunernas planeringsarbete. I flera län har arbetet intensifierats under året. Arbetet på regional nivå i länsstyrelserna är också i många fall nära kopplat till det regionala arbetet med att nå miljökvalitetsmålen.

Bidrag till kulturmiljövård

Inom ramen för bidraget till kulturmiljövård har Riksantikvarieämbetet genom länsstyrelserna medverkat till finansiering av projekt inom följande områden: vård av byggnader, mark, landskapselement, fornlämningar och ruiner, information och tillgängliggörande, arkeologi samt kunskapsunderlag.

Bidraget stöttar både fysiska kulturmiljöer och projekt som ökar kunskapen och bidrar till att skapa förståelse för länens kulturmiljöer. Bidrag har också lämnats till projekt som fokuserar på ökad delaktighet, mångfald och nationella identiteter samt barn och unga. Inom t.ex. projektet Tysta kulturarv lyfts berättelser fram som tidigare fått stå utanför den nationella historieskrivningen. För 2015 ger Riksantikvarieämbetet också bidrag till Laponiatjuottjudus (Laponiaförvaltningen) som förvaltar världsarvet Laponia.

År 2013 infördes en ny fördelningsmodell där länsstyrelserna i treårsplaner beskriver den inriktning som bidraget till kulturmiljövård ska ha i förhållande till kulturmiljömålen.

Av anslaget till bidrag för kulturmiljövård har 253,7 miljoner kronor betalats ut. Årets tillgängliga medel har uppgått till 251,2 miljoner kronor, vilket innebär att en anslagskredit på 2,5 miljoner kronor har tagits i anspråk. Huvuddelen av medlen fördelas till länsstyrelserna. Riksantikvarieämbetet beslutade om 20,4 miljoner kronor

varav 14,4 miljoner kronor till kulturmiljövård och 6 miljoner kronor som bidrag till arbetslivsmuseer.

Exempel på större projekt som genomförts med stöd av bidraget till kulturmiljövård är bevarande och utveckling av Glasrikets kulturmiljövården och ett samverkansprojekt för att vårda vattendragens kulturarv.

Till objekt och miljöer som saknar formellt skydd har 12,2 miljoner kronor utbetalats, vilket är en ökning med 2 miljoner kronor. Totalt har dock bidraget till dessa kulturmiljöer minskat under de senaste fem åren.

Kyrkoantikvarisk ersättning

Svenska kyrkan får ersättning från staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen. Den kyrkoantikvariska ersättningen uppgår till 460 miljoner kronor per år. Ersättningen bidrar till att det kyrkliga kulturarvet kan bevaras, användas och utvecklas långsiktigt och hållbart. I arbetet med den kyrkoantikvariska ersättningen samråder och samarbetar Svenska kyrkan med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna.

Under 2014 har Svenska kyrkan effektiviserat hanteringen och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen.

9.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på kulturmiljöområdet, t.ex. kunskapsuppbyggnad, tillämpning av lagstiftning och bidragsgivning, bidrar till uppfyllnad av kulturmiljömålen och det kulturpolitiska målet om att främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Insatserna skapar förutsättningar för delaktighet och fördjupad samhörighet människor emellan samt mellan människor och miljö och bidrar till attraktiva livsmiljöer.

Kulturmiljöarbetet är ofta tvärsektorielt och bidrar till att nå uppsatta mål inom olika politikområden. Flera myndigheter bär direkt genom uppdrag eller indirekt genom lagar och förordningar ett ansvar för kulturmiljön. För att kulturmiljöer ska kunna tillvaratas som resurs för en hållbar samhällsutveckling behöver arbetet därför utvecklas i samverkan mellan myndigheter och aktörer på nationell och regional nivå. I

Riksantikvarieämbetets fortsatta arbete med uppdraget att främja ett offensivt och angeläget kulturmiljöarbete är det av central betydelse att alla berörda myndigheter medverkar i framtagnandet av en långsiktig vision för kulturmiljöarbetet.

Förståelsen för att kulturarvet är under ständig utveckling och måste definieras så att alla kan känna tillhörighet och få plats på lika villkor är grundläggande för att kulturmiljöarbetet ska kunna bidra till samhällets utveckling. Det är nödvändigt att Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna målmedvetet arbetar för att kulturarvet ska tillgängliggöras och komma fler till del. Kulturarvet ska vara en angelägenhet och tillgång för alla människor i samhället.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tabell 9.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2014	218 298	-1 426	
2015	215 822 ¹		209 067
2016	Förslag	218 192	
2017	Beräknat	220 547 ²	
2018	Beräknat	224 208 ³	
2019	Beräknat	228 477 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 218 200 tkr i 2016 års prisliv.

³ Motsvarar 218 211 tkr i 2016 års prisliv.

⁴ Motsvarar 218 211 tkr i 2016 års prisliv.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksantikvarieämbetets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till organisationer inom kulturmiljöområdet, samt till utgifter för statsbidrag till löner för arbetsledare inom ramen för Kulturarvs-IT.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Myndighetens avgiftsintäkter uppgick under 2014 till ca 150 miljoner kronor, varav ca 124 miljoner kronor avser arkeologisk uppdragsverksamhet. Förutom dessa intäkter rör det sig framför allt om avgiftsintäkter avseende Svensk

museitjänst samt entréavgifter och intäkter av försäljning.

Den arkeologiska uppdragsverksamheten innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av kulturmiljölagen (1988:950) och som utförs mot avgift. Verksamheten har fr.o.m. den 1 januari 2015 överförts från Riksantikvarieämbetet till Statens historiska museer.

Avgiftsfinansierad verksamhet vid Riksantikvarieämbetet

Tabell 9.4 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt- kostnad)
Utfall 2014	150 123	150 097	26
Prognos 2015	26 300	25 400	900
Budget 2016	26 100	25 500	600

Regeringens överväganden

Tabell 9.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	215 822	215 822	215 822	215 822
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2 926	5 278	8 937	13 217
Beslut	-556	-553	-551	-562
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	218 192	220 547	224 208	228 477

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 556 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 218 192 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 Riksantikvarieämbetet för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 220 547 000 kronor, 224 208 000 kronor respektive 228 477 000 kronor.

9.5.2 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 9.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	2014	2015	2016	2017	2018	2019
2014	Utfall	252 670					
2015	Anslag		251 133 ¹				
2016	Förslag			250 505			
2017	Beräknat				250 522		
2018	Beräknat					250 542	
2019	Beräknat						250 542

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kulturmiljövård. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till arbetslivsmuseer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 83 000 000 kronor 2017–2019.

Skälen för regeringen förslag: Projekt inom kulturmiljövårdsområdet sträcker sig ofta över flera kalenderår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 83 000 000 kronor 2017–2019.

Tabell 9.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden	70 750	67 810	76 359	–	–	–
Nya åtaganden	60 376	70 000	70 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-63 316	-61 451	-64 163	-64 000	-11 000	-7 196
Utestående åtaganden	67 810	76 359	82 196	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	100 000	80 000	83 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 9.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	251 133	251 133	251 133	251 133
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-628	-611	-591	-591
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	250 505	250 522	250 542	250 542

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 628 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 250 505 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 250 522 000 kronor, 250 542 000 kronor respektive 250 542 000 kronor.

9.5.3 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 9.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	460 000	Anslags-sparande	0
2015	Anslag	460 000 ¹	Utgifts-prognos	460 000
2016	Förslag	460 000		
2017	Beräknat	460 000		
2018	Beräknat	460 000		
2019	Beräknat	460 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för kyrkoantikvarisk ersättning enligt kulturmiljölagen

(1988:950) i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Den kyrkoantikvariska ersättningen får användas till kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, och ska fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 9.10 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	460 000	460 000	460 000	460 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	460 000	460 000	460 000	460 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 460 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:3 *Kyrkoantikvarisk ersättning* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 460 000 000 kronor, 460 000 000 kronor respektive 460 000 000 kronor.

10 Museer och utställningar

10.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till museer och utställningsverksamhet. De myndigheter som är verksamma inom detta område är Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Moderna museet (se även avsnitt 6), Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde (se även avsnitt 6), Naturhistoriska riksmuseet, Statens centrum för arkitektur och design (se även avsnitt 6), Statens försvarshistoriska museer, Statens historiska museer, Statens maritima museer och Statens museer för världskultur. I avsnittet behandlas även Forum för levande historia och Riksutställningar och delar av verksamheten inom Statens musikverk (se även avsnitt 4).

Därutöver ingår statlig bidragsgivning till följande institutioner och föreningar: Stiftelsen Arbetets museum, Stiftelsen Nordiska museet, Stiftelsen Skansen, Stiftelsen Tekniska museet, Stiftelsen Dans-museifonden för Dansmuseet, Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem, Stiftelsen Thielska galleriet, Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna, Stiftelsen Strindbergsmuseet, Åjtte – Svenskt fjäll- och samemuseum, Nobel-museet AB, Judiska museet, Bildmuseet, Zornsamlingarna, Röhsska museet, Svensk form (se även avsnitt 6) och Riksförbundet Sveriges museer.

Även statliga utställningsgarantier och stödet till inköp av vissa kulturföremål omfattas av detta avsnitt.

10.2 Utgiftsutveckling

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom Muser och utställningar, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Museer och utställningar</i>							
8:1 Centrala museer: Myndigheter	1 001	1 011	995	1 105	1 115	1 129	1 152
8:2 Centrala museer: Stiftelser	245	246	246	251	250	250	252
8:3 Bidrag till vissa museer	48	49	49	50	50	70	71
8:4 Riksutställningar	43	43	42	44	44	45	45
8:5 Forum för levande historia	45	49	47	55	55	46	47
8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål		0	0	0	0	0	0
Summa Museer och utställningar	1 382	1 399	1 380	1 505	1 515	1 539	1 567

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

10.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

10.4 Resultatredovisning

10.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom museer och utställningar utgår bl.a. från

- publik verksamhet, t.ex. i form av utställningar, pedagogisk verksamhet, digital kommunikation, programaktiviteter och besöksstatistik, och
- förvaltning av samlingar.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

10.4.2 Resultat

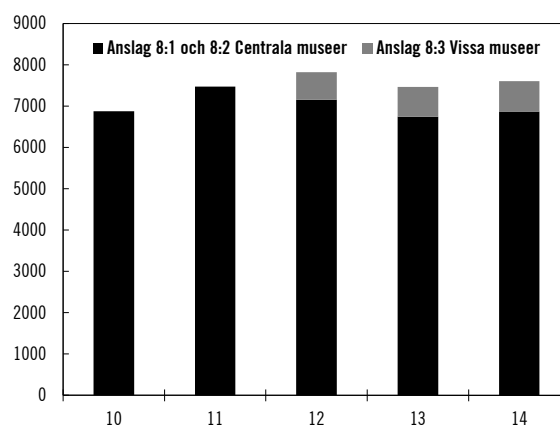
En utredning fick 2014 i uppdrag att se över den statliga museipolitiken (dir. 2014:8). Regeringen beslutade i februari 2015 om ett tilläggsuppdrag till utredningen om att analysera och föreslå hur verksamhet och samlingar vid de centrala museerna i högre utsträckning kan göras tillgängliga för människor i hela landet (dir. 2015:14).

Besöksutveckling och publik verksamhet

Antalet besök till museerna under anslagen 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* och 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* uppgick under 2014 till knappt 6,9 miljoner. Det är en ökning med drygt 120 000 besök jämfört med 2013. Ökningen är nästan lika stor som ökningen av besök till Vasamuseet som till skillnad mot 2013 var öppet hela året. Tio centralmuseer har haft ett bra besöksår, i några fall rekord, vilket rapporterats för Medelhavsmuseet, Marinmuseum och Arbetets museum. Övriga museer som erhåller statligt bidrag (anslag 8:3 *Bidrag till vissa museer*) har rapporterat in knappt 733 000 besök. Forum för levande historia har haft ca 19 000 besök.

Diagram 10.1 Utveckling museibesök 2010–2014

Antal besök i tusental

Källa: Myndigheten för kulturanalys och egna beräkningar. Uppgift saknas för Åttio, svenskt fjäll- och samemuseum 2010–2013 och för Strindbergsmuseet och Thielska galleriet 2012.

Publikt framgångsrika utställningar har bl.a. varit den nya Egyptenutställningen vid Medelhavsmuseet, Maktspel – ett kostymdrama vid Livrustkammaren, Game On 2.0 vid Tekniska museet och den nya u-båts hallen vid Marinmuseum. Flera museer har även lyckats bra med att locka publik under större evenemang eller aktiviteter kopplade till egna utställningar.

Myndigheten för kulturanalys har i sin rapport *Besöksutveckling* för de centrala museerna 2014 valt att slå samman resultaten från publikundersökningar åren 2011–2014 för att minska osäkerheten i resultaten. Av rapporten framgår att närhet till museet är en viktig faktor för beslut om att göra ett besök. I genomsnitt var drygt 40 procent av besökarna bosatta i museets hemlän. Invånare i Stockholms län gjorde i snitt ett besök per capita medan invånare i Jämtlands län i genomsnitt gjorde färre än 0,2 besök, minst antal besök per capita i Sverige.

De centrala museerna har haft knappt 1,5 miljoner besök till verksamhet i andra kommuner än Stockholm. Till museer under anslag 8:3 *Bidrag till vissa museer* har drygt 400 000 besök gjorts utanför Stockholms kommun.

Digital tillgänglighet är viktig för att både enskilda och specifika målgrupper i hela landet ska kunna ta del av de centrala museernas verksamhet. De centrala museerna har till Myndigheten för kulturanalys rapporterat in knappt 10,5 miljoner s.k. unika besökare till museernas webbplatser under 2014, vilket är en ökning jämfört med 2013. Sociala medier används av museerna parallellt med den egna webbplatsen eftersom dessa tjänster har bättre räckvidd och nya användare lättare kan nås.

Riksställningar bidrar till utveckling av utställningsmediet och bistår museisektorn med nationell och internationell omvärldsbevakning. Myndigheten har under 2014 bl.a. utfört två regeringsuppdrag som redovisats i rapporterna *Museerna och mångfalden* och *Museerna och hbtq*. Rapporterna framhåller behov av att utveckla mångfaldsarbetet inom museiområdet.

Statliga utställningsgarantier har beviljats 46 utställningar, vilket är något fler än 2013.

Barns och ungas rätt till kultur

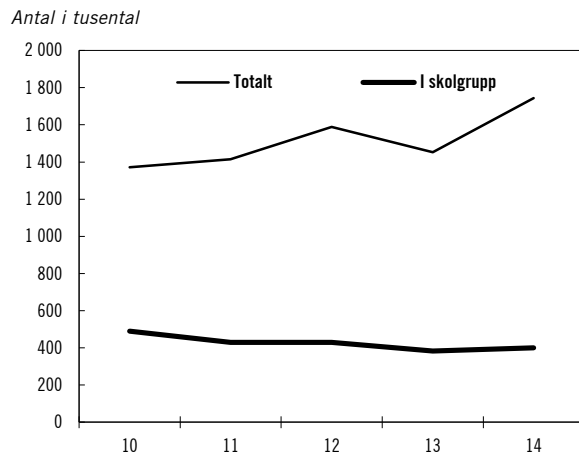
Enligt Myndigheten för kulturanalys har de centrala museerna under 2014 haft sammanlagt 1,8 miljoner besök av barn och unga under 19 år (uppgift saknas från Arbetets museum men besök av barn och unga utgör där ca 12 procent av de besök som inte görs i skolgrupp). För tre av museerna stod barn och unga under 2014 för minst hälften av besöken.

Skolan är för många museer en prioriterad målgrupp och museerna tillhandahåller resurser och tjänster till lärare och elever genom pedagogiska visningar samt kompetensutveckling och pedagogiskt material som lärare kan använda i sin egen undervisning.

Besök genom skolgruppsbesök uppgick till ca 400 000 under 2014, vilket var en ökning jämfört med året innan.

Verksamheten vid Forum för levande historia vänder sig framför allt till denna målgrupp och under 2014 var målgruppens andel av besöken närmare två tredjedelar, med ca 11 000 besök. Forum för levande historias arbete med att sprida myndighetens verksamhet över landet, t.ex. med turnerande utställningar, har utvecklats under 2014. För att ytterligare stärka den nationella spridningen har en s.k. nationell samordnare utsetts.

Diagram 10.2 Besöksutveckling barn och unga vid de centrala museerna 2010–2014

Uppgift om totalt antal besök av barn och unga under 19 år saknas samtliga år för Arbetets museum.

Källa: Myndigheten för kulturanalys samt egna beräkningar.

Jämställdhet

Kvinnor var åren 2011–2014 i majoritet bland besökarna, enligt Myndigheten för kulturanalys. Andelen var totalt 59 procent men varierade mellan en tredjedel och tre fjärdedelar vid individuella museer. Andelen manliga besökare var lika stor eller översteg kvinnornas andel vid 6 av 25 museer och vid Forum för levande historia.

Museerna arbetar med jämställdhetsaspekten på olika sätt. Bland annat kan nämnas att Moderna museet har arbetat systematiskt med att förbättra samlingarnas genusbalans och har under 2014 köpt in verk av lika många kvinnliga som manliga konstnärer. Vidare har Statens musikverk inom ramen för projektet Jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter påbörjat en inventering av samlingarna ur genusperspektiv och Statens historiska museer ledde under året det normkritiska forsknings- och utvecklingsprojektet *Bortom homogenitet*.

Undanröjande av hinder

Av Myndigheten för delaktighets öppna jämförelser 2014 framgår att det för flera av de centrala museerna kvarstår arbete med att undanröja hinder för tillgänglighet vid funktionsnedsättning. Ingen av museimyndigheterna uppfyller samtliga tretton kriterier för grundläggande tillgänglighet, för tre myndigheter uppfylls färre än hälften. Fyra museimyndigheter uppfyller

färre än hälften av kriterierna avseende informationstillgänglighet.

Prins Eugens Waldemarsudde nominerades med anledning av genomförda tillgänglighetsanpassningar till Stockholm stads S:t Julianpris 2014 i kategorin fysisk tillgänglighet.

Förvaltning av samlingarna

En stor del av museernas arbete med samlingarna består av löpande insatser. Så långt som möjligt genomförs förebyggande arbete såsom avskärmning av skadligt ljus och klimatisering av lokaler, där det sistnämnda ofta är av avgörande betydelse för föremålets bevarande.

Evakueringen av Nationalmuseums lokaler har slutförts under 2014 och renoveringen av lokalerna har inletts. Likaså stängde Musik- och teatermuseum 2014 och samlingarna flyttades till andra magasin. Renovering har påbörjats inför öppnande av Scenkonstmuseet under 2016. Andra större och ofta fleråriga insatser med flytt till nya magasin, eller iordningställande av magasin, har bl.a. pågått vid Flygvapenmuseum, Naturhistoriska riksmuseet och Hallwylska museet. Etnografiska museet och Tekniska museet har avslutat renoverings- och konserveringsåtgärderna efter tidigare inträffade brand- och vattenskadorna.

Förutsättningarna för de museer som förvaltar hela miljöer skiljer sig från övriga museers samlingsförvaltning. Stiftelsen Skansen har under 2014 utfört en större genomgång av underhållsbehovet vid de kulturhistoriska byggnaderna. Vid Skoklosters slott har ett forsknings- och utvecklingsprojekt bedrivits kring inomhusklimatet i syfte att skapa en kunskapsgrund för varsam energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Av de centrala museernas samlingar förvaltas ca två tredjedelar av Statens historiska museer och Naturhistoriska riksmuseet. Statens historiska museer har 2014 vänt trenden med ackumulerad eftersläpning i arbetet med att hantera samlingarnas tillväxt. Naturhistoriska riksmuseet har genomfört två pilotprojekt kring storskalig digitalisering. Under året utvecklade Stiftelsen Nordiska museet tillsammans med KulturIT i Norge en ny tjänst som underlättar kvalitetssäkring av information vid digital katalogisering.

Kunskapsuppbyggnad och forskning

Kunskapsuppbyggnad och forskning utgör en viktig del av museernas arbete och befruktar både samlingsarbetet och den publika verksamheten. Omfattning och inriktning skiljer sig mellan de olika museerna. De centrala museerna har sedan 2013 ett gemensamt forskningsnätverk och flera av museerna, t.ex. Stiftelsen Arbetets museum, har ett eget forskningsråd knutet till verksamheten. Forskningsprojekt bedrivs i allmänhet i samverkan med universitet och högskolor.

Samverkan

De centrala museerna samverkar sinsemellan inom ett stort antal områden och har under 2014 bl.a. genomfört upphandlingar av glasmästeritjänster och föremålstransporter, där en myndighet har upphandlat och flera andra museimyndigheter deltagit med fullmakt. Centralmuseerna har även gemensamt återrapporterat till regeringen hur arbetet fortskrider i enlighet med den under 2011 lämnade rapporten Förstärkt samarbete inom museisektorn.

Riksförbundet Sveriges museer är en viktig samlande kraft för museisektorn och har under 2014 bl.a. bedrivit ett omfattande visionsarbete.

10.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att resultatet av de centrala museernas publika verksamhet under året är bra. Förståelsen för att kulturarvet är under ständig utveckling och måste definieras så att alla kan känna tillhörighet och få plats på lika villkor är grundläggande för att museerna ska kunna bidra till samhällets utveckling. Det är nödvändigt att de centrala museerna målmedvetet arbetar för att kulturarvet ska tillgängliggöras och komma fler till del. Kulturarvet ska vara en angelägenhet och tillgång för alla människor i samhället. Införande av fri entré vid vissa statliga museer kommer att underlätta museernas arbete genom att det undanröjer en av de faktorer som kan utgöra ett hinder för den som är museiovan. Regeringen bedömer att även andra museer på sikt kommer att gynnas av en sådan reform eftersom den kan få fler personer att upptäcka museer som be-

söks mål. Vidare ger fri entré en viktig signal om att kulturarvet ska vara tillgängligt för alla.

Antalet besök i skolgrupp har visat en minskande trend under de senaste åren, som dock bromsats något under 2014, trots att skolan är en prioriterad målgrupp för de centrala museerna. Regeringen bedömer att de centrala museerna fortsatt och i samverkan med företrädare för skolan bör överväga vilka insatser som krävs för att vända denna trend.

Den årliga uppföljningen från Myndigheten för delaktighet av myndigheternas arbete med att undanröja funktionshinder visar att det fortfarande finns relativt stora brister vid museerna. Regeringen bedömer att flera av de centrala museerna måste intensifiera sitt arbete med att undanröja kvarvarande hinder.

Regeringen bedömer att de centrala museernas insatser för att säkerställa samlingarnas långsiktiga bevarande, t.ex. genom att förbättring av lokaler och digitalisering, har gett bra resultat under 2014.

10.5 Budgetförslag

10.5.1 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 10.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2014	1 001 099	13 924	
2015	Anslag	1 010 957 ¹	995 132
2016	Förslag	1 105 458	
2017	Beräknat	1 114 697 ²	
2018	Beräknat	1 128 677 ³	
2019	Beräknat	1 152 057 ⁴	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 105 351 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 104 363 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 108 302 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter för följande centrala museer som är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Statens centrum för arkitektur och design, Statens försvarshistoriska museer

och Moderna museet. Anslaget får även användas av nämnda myndigheter för utgifter för statsbidrag till ändamål inom museiområdet.

Tabell 10.3 Sammanställning över medelstillelningen till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2015	2016
Statens historiska museer	91 706	93 023
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	142 826	146 986
Naturhistoriska riksmuseet	164 472	166 896
Statens museer för världskultur	157 160	158 335
Livrustkammaren och Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet	44 141	44 783
Statens maritima museer	120 433	122 514
Statens centrum för arkitektur och design	50 724	51 112
Statens försvarshistoriska museer	110 865	112 225
Moderna museet	128 630	129 584
Till regeringens disposition för fri entré vid vissa centrala museer	–	80 000
Summa	1 010 957	1 105 458

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.4 Sammanställning över avgiftsintäkterna¹ till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2013	2014
Statens historiska museer ²	15 347	15 198
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	44 222	38 340
Naturhistoriska riksmuseet ³	33 561	36 552
Statens museer för världskultur	18 315	19 124
Livrustkammaren och Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet	17 856	17 940
Statens maritima museer ⁴	26 948	31 205
Statens centrum för arkitektur och design	8 502	5 820
Statens försvarshistoriska museer	20 033	21 133
Moderna museet	63 607	56 442
Summa	248 391	241 754

¹ I myndigheternas avgiftsintäkter ingår bl.a. entré- och visningsintäkter samt intäkter av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

² Intäkterna för Arkeologisk uppdragsverksamhet redovisas separat i tabell 10.5.

³ Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas separat i tabell 10.6.

⁴ Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas separat i tabell 10.7.

Tabell 10.5 Arkeologisk uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2014 ¹	123 961	124 927	- 966
Prognos 2015	113 000	110 800	2 200
Budget 2016	113 000	110 800	2 200

¹ Fr.o.m. 2015 överfördes den arkeologiska uppdragsverksamheten från Riksantikvarieämbetet till Statens historiska museer.

Tabell 10.6 Uppdragsverksamhet Cosmonova

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2014	14 128	14 128	0
Prognos 2015	13 000	13 200	- 200
Budget 2016	13 000	13 200	- 200

Tabell 10.7 Uppdragsverksamhet Vasamuseet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2014	118 439	116 153	2 286
Prognos 2015	116 000	118 000	- 2 000
Budget 2016	117 000	121 000	- 4 000

Regeringens överväganden

Tabell 10.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	1 010 957	1 010 957	1 010 957	1 010 957
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	14 042	22 709	36 607	54 507
Beslut	81 067	82 942	85 138	86 593
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-608	-1 911	-4 026	0
Förslag/beräknat anslag	1 105 458	1 114 697	1 128 677	1 152 057

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 80 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2016 för att finansiera fri entré vid vissa centrala museer som är myndigheter. Vidare ökas anslaget med 3 003 000 kronor för 2016.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 2 544 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 1 105 458 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 1 114 697 000 kronor, 1 128 677 000 kronor respektive 1 152 057 000 kronor.

10.5.2 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 10.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2014	244 614	0	
2015	Anslag	245 877 ¹	245 877
2016	Förslag	250 670	
2017	Beräknat	250 220 ²	
2018	Beräknat	250 045 ³	
2019	Beräknat	252 225 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 250 671 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 250 672 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 250 671 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till följande centrala museer som är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum.

Tabell 10.10 Sammanställning över medelstilldelning till Centrala museer: Stiftelser¹

Tusental kronor

	2015	2016
Nordiska museet	113 983	115 881
Skansen	70 367	72 008
Tekniska museet	46 845	47 393
Arbetets museum	14 682	15 388
Summa	245 877	250 670

¹ Medelstilldelningen för 2016 är preliminär.

Avgiftsintäkterna för de centrala museerna som är stiftelser uppgick 2014 till ca 212,4 miljoner kronor.

Tabell 10.11 Sammanställning över avgiftsintäkterna¹ till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor		
	2013	2014
Nordiska museet	31 098	31 411
Skansen	138 821	141 976
Tekniska museet	28 645	32 447
Arbetets museum	5 900	6 539
Summa	204 464	212 373

¹ I stiftelsernas avgiftsintäkter ingår bl.a. entré- och visningsintäkter samt intäkter av försäljning och lokaluthyrning m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 10.12 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	245 877	245 877	245 877	245 877
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	5 404	4 952	4 776	6 962
Beslut	-611	-609	-608	-614
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	250 670	250 220	250 045	252 225

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 611 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 250 670 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 250 220 000 kronor, 250 045 000 kronor respektive 252 225 000 kronor.

10.5.3 8:3 Bidrag till vissa museer

Tabell 10.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2014	Utfall	48 392	Anslags- sparande	0
2015	Anslag	49 117 ¹	Utgifts- prognos	49 117
2016	Förslag	50 010		
2017	Beräknat	49 962 ²		
2018	Beräknat	69 887 ³		
2019	Beräknat	70 545 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 50 013 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 69 945 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 69 943 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till museer och liknande institutioner.

Tabell 10.14 Sammanställning över medelstillelning för Bidrag till vissa museer¹

Tusental kronor		
	2015	2016
Dansmuseet	10 137	10 240
Millesgården	4 049	4 098
Thielska galleriet	6 003	6 038
Föremålsvärden i Kiruna	13 915	14 559
Nobelmuseet	4 952	4 952
Svensk Form	4 429	4 491
Röhsska museet	502	502
Strindbergsmuseet	581	581
Judiska museet	1 602	1 602
Bildmuseet	743	743
Zornsamlingarna	204	204
Åttje, Svenskt fjäll- och same- museum	500	500
Riksförbundet Sveriges museer	1 500	1 500
Summa	49 117	50 010

¹ Medelstillelningen för 2016 är preliminär.

Regeringens överväganden

Tabell 10.15 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:3 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	49 117	49 117	49 117	49 117
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 024	973	983	1 455
Beslut	-131	-129	19 786	19 973
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		1	1	0
Förslag/ beräknat anslag	50 010	49 962	69 887	70 545

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 121 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Vidare minskas anslaget med 10 000 kronor fr.o.m. 2016.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 20 000 000 kronor under åren 2018–2020 för det nya Nobel Prize Center.

Regeringen föreslår att 50 010 000 kronor anvisas under anslaget 8:3 *Bidrag till vissa museer* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 49 962 000 kronor, 69 887 000 kronor respektive 70 545 000 kronor.

10.5.4 8:4 Riksutställningar

Tabell 10.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	43 186	Anslags- sparande	905
2015	Anslag	43 261 ¹	Utgifts- prognos	42 386
2016	Förslag	43 543		
2017	Beräknat	44 301 ²		
2018	Beräknat	44 733 ³		
2019	Beräknat	45 406 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 44 048 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 44 048 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 44 049 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksutställningars förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 10.17 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:4 Riksutställningar

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	43 261	43 261	43 261	43 261
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	391	642	1 069	1 736
Beslut	-109	398	403	409
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	43 543	44 301	44 733	45 406

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 109 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Anslaget ökar med 509 000 kronor fr.o.m. 2017 när medel som tidigare omprioriterats inom utgiftsområdet förs tillbaka till anslaget.

Regeringen föreslår att 43 543 000 kronor anvisas under anslaget 8:4 *Riksutställningar* för

2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 44 301 000 kronor, 44 733 000 kronor respektive 45 406 000 kronor.

10.5.5 8:5 Forum för levande historia

Tabell 10.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	45 154	Anslags-sparande	-933
2014	Utfall	45 154	Anslags-sparande	-933
2015	Anslag	49 416 ¹	Utgifts-prognos	47 278
2016	Förslag	54 954		
2017	Beräknat	55 298 ²		
2018	Beräknat	45 815 ³		
2019	Beräknat	46 595 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 54 838 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 44 839 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 44 839 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Forum för levande historias förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för såväl prissumma som omkostnader för prisutdelning, för ett pris för humanitära och demokratifrämjande insatser.

Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till den fond som inrättats av Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Research and Remembrance, fr.o.m. 2013 benämnt International Holocaust Remembrance Alliance.

Regeringens överväganden

Tabell 10.19 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:5 Forum för levande historia

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	44 416	44 416	44 416	44 416
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	531	908	1 509	2 292
Beslut	10 007	9 973	-111	-113
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		1	1	0
Förslag/ beräknat anslag	54 954	55 298	45 815	46 595

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Forum för levande historia tillförs 10 miljoner kronor per år för åren 2016 och 2017 för att genomföra en utbildningsinsats om olika former av rasism och intolerans i historien och i dag.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 113 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. Vidare ökas anslaget med 120 000 kronor för 2016.

Regeringen föreslår att 54 954 000 kronor anvisas under anslaget 8:5 *Forum för levande historia* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 55 298 000 kronor, 45 815 000 kronor respektive 46 595 000 kronor.

10.5.6 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 10.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall		Anslags- sparande	80
2015	Anslag	80	¹ Utgifts- prognos	78
2016	Förslag	80		
2017	Beräknat	80		
2018	Beräknat	80		
2019	Beräknat	80		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utställningsgarantier. Anslaget får även användas för utgifter för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Regeringens överväganden

Tabell 10.21 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	80	80	80	80
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	80	80	80	80

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 80 000 kronor anvisas under anslaget 8:6 *Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 80 000 kronor, 80 000 kronor respektive 80 000 kronor.

11 Trossamfund

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar verksamheten vid myndigheten Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) och stödet till trossamfunden. Utöver

detta omfattar det även regeringens insatser för att stimulera trossamfundens arbete för demokrati, mänskliga rättigheter och för att motverka religiöst motiverad polarisering i samhället.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Trossamfund</i>							
9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	8	10	9	10	10	10	10
9:2 Stöd till trossamfund	77	92	90	92	92	92	92
Summa Trossamfund	84	102	99	102	102	102	102

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

11.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för det statliga stödet till trossamfund som riksdagen beslutat.

11.4 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som syftar till att uppnå målen för statens stöd till trossamfunden samt regeringens insatser för att stimulera trossamfundens arbete för demokrati, mänskliga rättigheter och för att motverka religiöst motiverad polarisering i samhället.

11.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet utgår från det statliga stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan som lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp. Bedömningen baseras på uppgifter om bl.a.

- fördelat stöd i form av organisations-, verksamhets- och projektbidrag,
- trossamfundens arbete med teologisk utbildning och andlig vård inom sjukvården,
- trossamfundens roll i krisberedskapsamordning, och
- trossamfundens arbete för demokrati, mänskliga rättigheter och för att motverka religiöst motiverad polarisering i samhället.

11.4.2 Resultat

Stödet till trossamfunden

Statens stöd till trossamfunden syftar till att skapa förutsättningar för olika samfund att behålla och utveckla ett eget samfundsliv och därmed främja den religiösa mångfalden i Sverige.

Under 2014 har anslaget för stöd till trossamfund uppgått till drygt 77 miljoner kronor. Det är en ökning med drygt 2,2 miljoner från föregående år.

Under 2014 beviljade SST drygt 46 miljoner kronor i organisationsbidrag till samfunden, knappt 10 miljoner i verksamhetsbidrag samt 15 miljoner kronor i projektbidrag. Det genomsnittliga sammanlagda bidraget per bekännare är

cirka 62 kronor. Verksamhetsbidraget fördelas dels till teologiska utbildningsinstitutioner, dels till andlig vård inom sjukvården. Projektbidraget fördelas dels som lokalbidrag, dels som etableringsbidrag för nyetablerade samfund samt som ett särskilt utbildningsbidrag.

Regeringen bedömer att statsbidraget ger samfunden godaförutsättningar att kunna fortsätta utvecklas och bedriva samhällsviktiga verksamheter, vilket inkluderar andlig vård.

Nämnden för statligt stöd till trossamfundens verksamhet

SST har utöver sitt huvuduppdrag att fördela statsbidrag även handlagt frågor som rör trossamfundens roll i krisberedskapsamordning, stimulerat samfundens arbete med frågor som rör värderingar, respekt och tolerans samt fungerat som expertmyndighet i allmänna religions- och trossamfundsfrågor. Frågor som rör religion har under året präglat samhällsdebatten, inte minst på grund av utvecklingen i t.ex. Mellanöstern och de effekter denna fått i Sverige. Detta har lett till ett ökat tryck på myndigheten.

Under 2014 har fokus för myndigheten legat på att kvalitetssäkra statsbidragen tillsammans med trossamfunden. En särskild satsning har gjorts på samfundens medlemsregister.

Myndigheten har även prioriterat sina uppdrag när det gäller krisberedskap och att fungera som en expertmyndighet i trossamfundsfrågor.

Myndigheten har också arbetat aktivt med att samverka med andra institutioner för att bistå med expertkunskap. Vidare har myndigheten arbetat med värdegrundsfrågor tillsammans med trossamfunden.

Trossamfundens säkerhetsarbete

Regeringens övergripande målsättning är att alla ska kunna känna sig trygga att utöva sin religion i Sverige. Denna målsättning har satts på prov under det gångna året. Omvärldens konflikter påverkar flera trossamfund och deras bekännare i Sverige. I en rapport från SST (dnr A2014/01470) är slutsatsen att främlingsfientliga handlingar och hot mot trossamfund är ett växande problem i dagens Sverige. Dessa hot och attacker riktas både mot samfundens lokaler och mot deras medlemmar. Det finns också ett

omfattande mörkertal när det gäller icke anmälda fall av hot och trakasserier.

Regeringen ser allvarigt på detta eftersom alla individer ska känna sig trygga att kunna utöva sin religion utan risker för att utsättas för hot eller våld. Regeringen har därför under året i två omgångar tillfört SST sammanlagt tio miljoner kronor för trossamfundens säkerhetsarbete. Av dessa ska högst 700 000 kronor användas till utbildningsinsatser i syfte att höja den generella säkerhetsnivån bland de bidragsberättigade trossamfundens.

Regeringen bedömer att denna satsning är värdefull eftersom den svarar mot ett tydligt behov hos trossamfundens.

Trossamfundens som samhällsaktörer

Dialog

Trossamfundens är en viktig aktör för regeringen att ha dialog och samverkan med. Regeringens råd för kontakt med trossamfundens har till uppgift att vara ett forum för diskussion om frågor av övergripande gemensamt intresse för både staten och trossamfundens. I rådet ingår åtta ledamöter nominerade av Sveriges Kristna Råd som representerar de kristna samfundens inklusive svenska kyrkan, två ledamöter som representerar Islamiska Samarbetsrådet, en ledamot som representerar Judiska Centralrådet och en ledamot som representerar Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd. Övriga ledamöter representerar regeringen, riksdagen och SST.

I december 2014 och i juni 2015 hölls möten med rådet där frågor kring lokalt interreligiöst samarbete stod i fokus. Regeringen bedömer att kontakten med trossamfundens inom rådet bidrar till förtroende och förståelse mellan parterna och till värdefull kunskap om trossamfundens villkor och förutsättningar.

Dialog har också varit viktigt i samband med de spänningar och konflikter med religiösa förtecken som utspelat sig i omvärden det senaste året. Efter terrorattentaten i Paris och i Köpenhamn i januari och i februari 2015 höll regeringen dialogmöten med både judiska och muslimska samfund och organisationer. Vid ett möte med företrädare för det muslimska civilsamhället i februari 2015 diskuterades bl.a. frågan om hur risken för attacker och skadegörelse mot moskéer och bönelokaler i Sverige ska kunna minska och hur islamofobi ska bemötas och motver-

kas. Vid ett möte med de judiska organisationerna i januari 2015 diskuterades bl.a. hotbilden mot synagogor och judiska lokaler och hur antisemitism ska bemötas och motverkas. Regeringen bedömer att de möten som hållits med trossamfundens bidragit med värdefull kunskap om samfundens situation och deras behov.

Stärkt arbete för demokrati

SST har fått i uppdrag att verka för att stimulera arbetet med demokrati och demokratisk medvetenhet inom trossamfundens (dnr S2014/08833, S2014/09035). Nämnden ska utveckla den dialog som redan förs med samfundens och inkludera ett brett spektrum av samfund och av grupperingar inom dem i arbetet. Kvinnor och ungdomar utgör prioriterade målgrupper för satsningen. SST ska vidare i dialog med de trossamfund som vill utveckla sitt arbete mot våldsbejakande extremism stimulera dessa samfundens stöd till ungdomar, föräldrar och anhöriga. Uppdraget ska redovisas senast i mars 2016. (se vidare utgiftsområde 1, avsnitt 9.10.4).

SST har också haft i uppdrag att anordna kompetensutveckling för lokala trossamfundensledare som saknar svensk skolbakgrund (dnr S2014/00648). Under tio kursdagar har deltagarna fått grundläggande fortbildning inom områdena svensk religionshistoria, statlig och kommunal förvaltning, barn- och ungdomsfrågor, mänskliga rättigheter, demokrati och familjerätt. Sammanlagt deltog 64 personer i utbildningen och efterfrågan på att delta var stor. Regeringen bedömer att insatsen varit värdefull och att deltagarna fått en stärkt praktisk och teoretisk kunskap om det svenska samhället.

Informationsinsatser inför valåret 2014

SST har haft i uppdrag att stimulera trossamfundens arbete med informationsinsatser inför Europaparlamentsvalet respektive de nationella allmänna valen 2014. Uppdraget innebar att informera om rösträttens betydelse och det praktiska röstningsförfarandet. Verksamheten skulle särskilt inriktas på grupper med lågt valdeltagande i tidigare val. I uppdraget har även ingått att följa upp och utvärdera insatserna. Uppdraget redovisades den 15 april 2015 (se vidare utgiftsområde 1, avsnitt 9.5.1).

Interreligiöst samarbete

Regeringsföreträdare har vid flera tillfällen träffat representanter för Sveriges interreligiösa råd, som är ett samverkansorgan med representanter

från åtta olika religioner som är verksamma i Sverige.

Sveriges interreligiösa råd har funnits sedan 2010 och har bl.a. till syfte att främja och skapa förutsättningar för samarbete mellan religioner i Sverige och att utgöra en enad röst mot anti-semitism, islamofobi och annan religionsfientlighet.

Eftersom regeringen anser att samverkan mellan religioner och arbete för att motverka klyftor i samhället i nuläget är av största vikt har ett beslut fattats om att stödja Sveriges interreligiösa råd under 2015 för att inrätta en administrativ funktion (dnr Ku2015/00864).

11.4.3 Analys och slutsatser

Stödet till trossamfunden

SST har under 2014 fördelat drygt 46 miljoner kronor i organisationsbidrag till 21 trossamfund och samverkansorgan med knappt 746 000 bidragsgrundande personer. Ca 950 församlingar har nåtts av stödet. 10 miljoner kronor har utbetalats i verksamhetsbidrag vilket använts av samfunden antingen för att driva teologiska högskolor och seminarier eller, vilket är merparten, för att bedriva andlig vård inom sjukvården. 15,2 miljoner kronor har utbetalats i projektbidrag i form av lokalbidrag, etableringsbidrag, utbildningsbidrag eller för säkerhetshöjande insatser.

Regeringen bedömer att statens stöd till trossamfunden främjar den religiösa mångfalden i samhället samt bidrar till att, i enlighet med målet för stödet, skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet.

Verksamheten vid Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Myndighetens arbete under 2014 har varit ändamålsenligt. Regeringen bedömer att myndigheten under det gångna året har arbetat aktivt och utåtriktat och fyllt sin funktion som expertmyndighet inom området. Frågor som rör religion har under det gångna året fått en ökad uppmärksamhet i det offentliga samtalet och myndigheten har varit en viktig aktör i detta. Myndigheten har på ett bra sätt arbetat med

krisberedskapssamordning, t.ex. genom att bistå kommuner, myndigheter och trossamfund i samband med skogsbranden i Västmanland.

Trossamfunden som samhällsaktörer

Utvecklingen i omvärlden det senaste året med allt fler religiöst färgade konflikter och kriser har medfört en ökad uppmärksamhet och större förväntningar på insatser från trossamfunden i Sverige. Som reaktion på omvärldshändelserna har trossamfunden intensifierat sitt interreligiösa samarbete i syfte att motverka polarisering i samhället samt att hat och våld utövas i religionens namn. Regeringen ser detta interreligiösa samarbete som viktigt och har därför valt att stödja det ekonomiskt genom bidrag. Insatsen bedöms vara ett sätt att motverka polarisering mellan grupper i Sverige och att motverka anti-semitism, islamofobi och andra typer av hat mot religioner och religionsutövare.

Genom omvärldsutvecklingen har trossamfundens roll som dialog- och samverkanspartner stärkts. Ytterligare ett skäl är att många personer som invandrat till Sverige under de senaste åren och som står utanför det övriga civilsamhället i Sverige återfinns inom något av trossamfunden. Därmed kan samfunden fungera som en kanal till grupper av människor som annars är svåra att nå med samhällsinformation, på samma gång som samfunden i viss mån kan föra sina medlemmars talan i förhållande till regeringen.

Under året har regeringen vid flera tillfällen tagit initiativ till dialogmöten med trossamfunden, inte minst i det akuta säkerhetsläget efter attentaten i Paris och Köpenhamn. Vid sidan av särskilt påkallade möten har en kontinuerlig dialog förts med samfunden inom ramen för Regeringens råd för kontakt med trossamfunden. Regeringen bedömer att den dialog som förts med trossamfunden bidrar med värdefull kunskap om trossamfundens villkor och förutsättningar.

Under året har SST haft i uppdrag att engagera trossamfund i att genomföra informationsinsatser för att höja valdeltagandet i grupper där få utnyttjar sin rösträtt. SST har också arbetat för att stimulera trossamfundens eget arbete för demokrati och demokratiska värderingar. Eftersom trossamfunden idag inte med nödvändighet är demokratiskt styrda och inte alltid präglas av en demokratisk kultur ser regeringen

dessa demokratipolitiska insatser som angelägna. Resultaten visar att intresset bland samfund och religiösa funktionärer att arbeta med demokrati- och värderingsfrågor är mycket stort.

11.5 Budgetförslag

11.5.1 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tabell 11.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2014	Utfall	7 580		-424
2015	Anslag	9 742 ¹	Utgifts- prognos	9 371
2016	Förslag	9 837		
2017	Beräknat	9 923 ²		
2018	Beräknat	10 059 ³		
2019	Beräknat	10 248 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 821 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 797 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 9 796 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Nämnden för statligt stöd till trossamfunds förvaltningsutgifter.

Regeringens övervägande

Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	9 742	9 742	9 742	9 742
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	133	236	398	588
Beslut	-39	-55	-80	-82
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	1	0	-1	0
Förslag/ beräknat anslag	9 837	9 923	10 059	10 248

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med 39 000 kronor 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2017, 2018 och 2019 minskar anslaget med 55 000 kronor, 80 000 kronor respektive 82 000 kronor.

Regeringen föreslår att 9 837 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Nämnden för statligt stöd till trossamfund* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 9 923 000 kronor, 10 059 000 kronor respektive 10 248 000 kronor.

11.5.2 9:2 Stöd till trossamfund

Tabell 11.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2014	Utfall	76 671		4 572
2015	Anslag	92 092 ¹	Utgifts- prognos	89 773
2016	Förslag	91 894		
2017	Beräknat	91 913		
2018	Beräknat	91 919		
2019	Beräknat	91 919		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till trossamfund. Anslaget får användas för utgifter för Skatteverkets avgiftshjälp.

Kompletterande information

I förordningen (1999:974) finns bestämmelser om statsbidrag till trossamfund.

Regeringens övervägande**Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 9:2 Stöd till trossamfund**

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	85 092	85 092	85 092	85 092
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	6 802	6 821	6 827	6 827
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	91 894	91 913	91 919	91 919

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* ökas med 7 000 000 kr 2016–2019 för fortsatt arbete med säkerhetshöjande insatser.

Regeringen föreslår att 91 894 000 kronor anvisas under anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 91 894 000 kronor respektive år.

12 Film

12.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till filmproduktion och filmkulturella insatser som fördelas

via Stiftelsen Svenska Filminstitutet och Konstnärsnämndens filmstöd.

12.2 Utgiftsutveckling

Tabell 12.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Film</i>							
10:1 Filmstöd	302	310	310	335	545	545	517
Summa Film	302	310	310	335	545	545	517

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition

12.3 Mål

I avsnitt 2.4 anges de mål för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat.

Inriktningen för filmpolitiken presenterades i propositionen Bättre villkor för svensk film (prop. 2012/13:22, bet. 2012/13:KrU2, rskr. 2012/13:112). Utgångspunkten är att de statliga insatserna för filmen bör ha kvalitet, förnyelse och tillgänglighet som övergripande inriktning och syfta till att främja

- produktion och utveckling av värdefull svensk film,
- spridning och visning av värdefull film i olika visningsformer i hela landet,
- ett levande filmarv som bevaras, används och utvecklas,
- internationellt utbyte och samverkan på filmområdet,
- barns och ungas kunskap om film och rörlig bild och deras eget skapande, och
- jämställdhet och mångfald på filmområdet.

12.4 Resultatredovisning

12.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom film utgår från

- insatser för att sprida, visa och tillgängliggöra film i hela landet, t.ex. i form av fördelade statsbidrag till digitalisering av biografier, stöd för att underlätta tillgången till film för personer med funktionsnedsättning, stöd till filmfestivaler och visningsorganisationer och stöd till filmpedagogiska projekt,
- insatser för att främja svensk film i utlandet genom exempelvis stöd till deltagande vid internationella filmfestivaler,
- antalet filmer ur det svenska filmarvet som har gjorts tillgängliga genom t.ex. digitalisering och på webbplatsen filmarkivet.se,
- fördelning av stöd inom ramen för 2013 års filmavtal,
- könsfördelningen när det gäller mottagare av produktionsstöd, och
- fördelning av stöd för att främja unga kvinnors filmskapande.

Som grund för bedömningen ligger utöver Filminstitutets publikationer bl.a. rapporter från Myndigheten för kulturanalys, Handelns utredningsinstituts branschindex 2014, rapporten Svensk filmnäring av Boston Consulting Group samt Film och tv-producenternas rapport Hur överlever de egentligen? – Om ekonomin i svensk filmproduktion.

Bedömningen görs vidare utifrån resultat relaterade till relevanta bedömningsgrunder gemensamma för kulturområdet (se avsnitt 3.4.1).

12.4.2 Resultat

Den statliga filmpolitiken består av två delar; filmavtalet och filmkulturella insatser. Genom det avtal som ingåtts mellan staten, filmbranschen och flera tv-företag bidrar staten med medel – 200 miljoner kronor 2014 – till svensk filmproduktion samt till viss distribution och visning av film i hela landet. Insatser för olika filmkulturella ändamål – 109,7 miljoner kronor 2014 – sker helt genom statlig finansiering. De filmpolitiska insatserna genomförs framför allt av Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet). Visst stöd fördelas även av Konstnärskommittén.

Utvecklingen på filmområdet

Av de 248 långfilmspremiärerna på biograf under 2014 var 47 stycken svenska (30 spelfilmer och 17 dokumentärer). Det är en liten minskning jämfört med 2013 (249 filmer, varav 49 svenska), men klart högre än 2012 (219 filmer, varav 42 svenska) och det näst högsta resultatet under 2000-talet.

Antalet biobesök var totalt 16,3 miljoner, vilket är en minskning med knappt två procent jämfört med 2013. Svensk film stod för drygt 4 miljoner av besöken, eller 25,1 procent, vilket är den högsta marknadsandelen under 2000-talet bortsett från 2009. Den stora publiksuccén Hundraåringen som klev ut genom fönstret och försvann hade premiär redan julen 2013, men bidrog med mer än en miljon besök under 2014. Därefter kom barnfilmen *Bamse och tjuvstaden* med drygt 320 000 besök.

Medan biograferna fortsätter att utgöra en stabil del av filmbranschen har marknaden för hyr- och köpfilm på dvd och BluRay minskat

med 50 procent sedan 2009 utan att intäkterna från digitala beställtjänster kompenserar för bortfallet.

Möjligheten för ett filmprojekt att nå ekonomisk vinst – eller undvika ekonomisk förlust – har minskat kraftigt under senare tid. Siffror från Handels utredningsinstitut visar att omsättningen för de produktionsbolag som i första hand ägnar sig åt långfilm minskade med 24 procent mellan 2012 och 2013. Det har blivit svårare att hitta investerare till projekten, särskilt för filmer som inte bygger på kända förlagor eller med kända skådespelare och regissörer. För att hela tiden ha projekt i produktion minskas tid och resurser för utveckling, med risk för att kvaliteten på filmerna blir lidande.

Det nya automatiska förhandsstödet har hittills inte uppfyllt syftet: att attrahera ytterligare medel till svensk långfilmsproduktion och att stödja filmer med en stark publikpotential. Filminstitutets analys visar att privat kapital troligen enbart flyttats från de konsulentstödda till de automatstödda filmerna och att tillskottet av nya medel är begränsat. Det har också visat sig mycket svårt att uppskatta publikpotentialen hos filmerna. Endast tre av de sju automatstödda filmerna som har haft premiär har uppnått den gräns på estimerade 250 000 besökare som ställs som krav för att få stöd. En film har haft mer än 200 000 besökare, medan återstående tre inte ens nått 40 procent av estimatet – en film har endast haft 28 000 besökare.

Tillgänglighet till film

Digitalisering av biografier

Den statliga satsningen på digitalisering av biografier främst på små och medelstora orter (2011–2014) har bidragit till att 97 procent av landets 765 biografialonger var digitala vid årsskiftet 2014/15. Det kan jämföras med drygt 91 procent ett år tidigare och med 17 procent vid årsskiftet 2010/11. Ungefär 70 procent av de digitaliserade salongerna kan visa filmer i 3D-format. Av landets kommuner har i dag 88 procent, samtliga kommuner som visat film under året, minst en digital salong. 68 procent av landets kommuner har fått stöd från Filminstitutet till digitalisering av minst en salong. Digitaliseringsstödet har också hjälpt till att bevara en biografstruktur över hela landet eftersom 62

procent av de stödda salongerna finns på orter med färre än 10 000 invånare.

Under 2011–2014 har ca 40 miljoner kronor beviljats till 163 salonger. Kravet på delfinansiering från landsting, kommun eller annan huvudman har i flera fall fungerat som en grund för fortsatt, mer långsiktigt, samarbete kring biografen. Dock har problemet att få ihop delfinansiering varit för stort för en del av det femtiotal biografialonger som ännu inte är digitaliserade. Flera av dessa ligger på orter med få invånare, saknar personer som är villiga att driva verksamheten vidare eller har endast haft några enstaka visningar de senaste åren.

Dessa problem, i kombination med att utrustningen med tiden blivit billigare än förväntat, har gjort att alla tilldelade medel inte har förbrukats. De återstående medlen används för att fortsätta digitaliseringen inom filmbranschen och stärka utbud och tillgänglighet genom digitalisering av filmarvet och en ökad tillgänglighet till film på biograf för personer med olika funktionsnedsättningar.

Utbudet av film i hela landet

I Filminstitutets slutrapport om det statliga stödet till digitalisering av biograferna bekräftas tidigare resultat av digitaliseringens effekter på utbudet av film i hela landet.

Den främsta skillnaden för de digitaliserade biograferna har varit ett ökat utbud av och snabbare tillgång till premiärfilmer. Effekten är störst för biografier på orter med mellan 10 000 och 30 000 invånare. Antalet föreställningar har ökat för orter av alla storlekar, men mest på de orter där det finns ett större publikunderlag.

Bredden i filmutbudet har ökat genom möjligheten att få aktuell film snabbt och den större flexibiliteten i biografernas programsättning.

En förbättrad teknisk kvalitet på filmvisningen för publiken och ökade möjligheter för biograferna att erbjuda ett alternativt utbud har också visat sig vara av betydelse för att hitta nya målgrupper. Utmaningen för de digitala biograferna i dag är bl.a. att kunna utveckla publikarbetet och dra nytta av den flexibilitet som digitaliseringen medfört.

En jämförelse mellan 2011 och 2014 visar även att bredden i utbudet av filmer från olika världsdelar har påverkats positivt i hela landet. Europeisk film, svensk ej inräknad, hade ett bra år 2014 (85 filmer jämfört med 70–78 under de senaste åren), medan nordamerikansk backade

(99 filmer jämfört med 117 under 2013). Antalet filmer från övriga världen ligger på relativt hög nivå i jämförelse med de senaste åren (17 filmer). Framför allt är det asiatisk film som ökat.

Tabell 12.2 Ursprungsområde för premiärsatta långfilmer på biograf 2012–2014

Procent	2012	2013	2014
Nordamerika ¹	42,0	47,0	39,9
Europa	35,6	28,1	34,3
Sverige	19,2	19,7	19,0
Övriga världen	3,2	5,2	6,8

¹ Filminstitutet har ändrat kategorin så att även Kanada omfattas, vilket ändrar andelarna något jämfört med tidigare.
Källa: Filminstitutet och egna beräkningar

Filminstitutet har i en översyn av stöden till distribution och visning kunnat konstatera behov av förändringar, bl.a. med anledning av digitaliseringen av biografier, i syfte att filmerna bättre ska nå sin publik. Som en följd av detta har filmavtalets parter i maj 2015 beslutat om ändringar i 2013 års filmavtal, bl.a. att stödet till paralleldistribution av extra kopior av aktuell film ersätts av ett spridningsstöd för att stödja distribution av film till mindre orter. Vidare ska lanseringsstödet tydligare underlätta spridning av all svensk långfilm som fått produktionsstöd. Inom ramen för biografstöden kommer biografier på små och medelstora orter (upp till 25 000 invånare) som visar svensk och utländsk film som fått lanseringsstöd att kunna få ett särskilt visningsstöd.

Textning och syntolkning

Under 2014 visade sig de första effekterna av det nya kravet i 2013 års filmavtal på att filmer som fått produktionsstöd ska kunna visas med text. SF Bio beslutade i slutet av året att ha textade visningar av svensk film som standard på sina biografier, vilket har gett ett stort genomslag trots den korta tidsperioden. Tillgängligheten till film för personer med begränsad hörsel ökade således kraftigt under året.

Tabell 12.3 Textade och syntolkade visningar på biograf 2012–2014

Antal visningar och besökare		2012	2013	2014
Textning ¹	Visningar	3 202	9 873	27 189
	Besökare	91 166	280 389	956 152
Syn-tolkning	Visningar	147	160	146
	Besökare	1 600	1 570	1 215

¹ Textning av filmer med svensk dialog.

Källa: Filminstitutet

När det gäller syntolkad film är antalet visningar och besökare fortfarande begränsat och har minskat jämfört med 2013. Filminstitutet och Post- och telestyrelsen redovisade sitt uppdrag om syntolkning och uppläst text på digitala biografier i mars 2015. Uppdraget har resulterat i en ny teknisk lösning som kan förbättra tillgängligheten för personer med nedsatt syn eller läs- och skrivsvårigheter. Genom applikationer i en smartphone krävs inte längre det komplicerade och resurskrävande arrangemanget med en syntolk i salongen.

Film för barn och unga

Barnfamiljerna är en viktig målgrupp för film och det har varit en betydligt större andel svenska barn- och familjefilmer på repertoaren under 2014 jämfört med 2012 och 2013. Av de fem mest sedda svenska filmerna under 2014 var fyra barn- eller familjefilmer.

Trots dessa framgångar slår de problem som branschen generellt kämpar mot hårt mot dessa filmer, som redan tidigare har haft det svårt att finna finansiering. Även bland barnfilmen dominerar kända förlagor som Sune och Bamse.

För att förändra situationen för barn- och ungdomsfilmerna har Filminstitutet tagit fram en ny handlingsplan för barn och unga (2015–2016) med fokus på demokrati och att öka mångfalden av upphovspersoner, berättelser och publik. En särskild barnfilmsambassadör, Suzanne Osten, har fått i uppdrag att arbeta för att öka barn- och ungdomsfilmens status.

Även i det filmpedagogiska arbetet läggs starkt fokus på demokrati och mångfald samt på de ungas förmåga att analysera och förstå film och rörlig bild. För att hjälpa och inspirera pedagoger att använda sig av film och rörlig bild i undervisningen har Filminstitutet tagit fram 25 filmhandledningar till aktuella filmer och 10 till äldre filmer som digitaliserats. Svensk film är populärast, men 14 länder representeras i film-

handledningarna från 2014. För att nå ut bredare i landet kommer den årliga skolbiodagen att arrangeras på flera orter. Som komplement och fördjupning samarbetar Filminstitutet vidare med några särskilda ”kompisskolor”, samt anordnar en fortbildningskurs för filmpedagoger.

Internationellt

Närvaro och utmärkelser vid de tio högst prioriterade festivalerna samt försäljning av filmer till andra länder är några resultatmåttn på svensk films framgång utomlands.

Filmavtalets mål att svensk film ska vara representerad på de tio viktigaste internationella filmfestivalerna i världen nåddes under 2014. Svenska filmer var inte representerade i huvudtävlingarna i Berlin och Cannes, men däremot i sidosektionerna. Svenska filmer mottog priser bl.a. i Cannes (Ruben Östlunds *Turist*) och i Venedig (Roy Anderssons *En duva satt på en gren och funderade på tillvaron*). Efterfrågan på svensk film vid festivaler är fortsatt hög och Filminstitutet prioriterar därför lanseringsarbetet till ett urval av internationella filmfestivaler. Totalt skickade Filminstitutet lång spelfilm till 224 festivaler (218 festivaler 2013), dokumentärfilm till 110 festivaler (122 festivaler 2013) och kortfilm till 154 festivaler (172 festivaler 2013). Bland dessa filmer tilldelades 57 filmer drygt 3,1 miljoner kronor i särskilt internationellt lanseringsstöd.

Exporten av ny svensk film nådde även 2014 upp till målet med minst 20 sålda titlar. Flest titlar såldes till Beneluxländerna, en traditionellt viktig marknad för svensk film, och till Syd Korea, en ny och starkt växande marknad.

Inom delprogrammet MEDIA inom EU:s nya ramprogram *Kreativa Europa 2014–2020* tilldelades 59 projekt med svensk medverkan 7,7 miljoner euro. Störst framgång hade film- och tv-producenterna som mottog totalt 5,5 miljoner euro, vilket är den högsta stödsumman sedan MEDIA-programmets start 1993. De 42 svenska biografer som ingår i nätverket *Europa Cinemas* fick stöd för att visa europeisk film i Sverige och därmed bidra till en större mångfald i utbudet av film. Svenska bolag fick också del av det nya stödet till dataspelsutvecklare.

Ett filmarv som bevaras, används och utvecklas

I budgetpropositionen för 2014 aviserades en satsning om 40 miljoner kronor under perioden 2014–2018 för att säkra digitaliseringen av minst 500 filmer ur det svenska filmarvet. Film för barn och unga ska prioriteras.

Hittills har 49 filmer, de flesta långfilmer, digitaliserats inom ramen för satsningen. Digitaliserade filmer har visats på biograf både i Sverige och utomlands vid sammanlagt ett femtiotal tillfällen. Digitalt material har också förmedlats till bl.a. tv-bolag och dvd-utgivare för vidareexploatering. Ett intensivt arbete har genomförts för att få på plats nödvändiga strukturer och processer för digitaliseringen av filmarvet. Mycket tid har lagts ned på att sätta samman den grupp som genomför digitaliseringen samt på att ta fram etiska riktlinjer för urvalsarbetet i redaktionsrådet. Förseningar i detta arbete, samt att de titlar som valts ut för digitalisering varit tekniskt komplicerade, resulterade i att det uppsatta målet om 75 digitaliserade filmer inte uppnåddes under året. Ambitionen för 2015 är att digitalisera 90 filmer och att fortsätta arbetet med att göra filmerna tillgängliga, exempelvis genom biografdistribution.

Filminstitutet gör även filmarvet tillgängligt genom utlåning av arkivets filmer, både analoga och digitala, samt av material från Sveriges enda specialbibliotek för film. Filminstitutets visningsverksamhet, Cinemateket, bygger till stor del på filmer från Filmarkivet och lån från andra arkiv. Ett problem för tillgängligheten är en ökad restriktivitet kring utlån av de analoga filmer som utgör en stor del av repertoaren. Besökssiffrorna för de tre visningsorterna Stockholm, Göteborg och Malmö har minskat något efter en topp 2013.

Webbplatsen filmarkivet.se har även 2014 uppnått målet att lägga ut ca 300 nya filmer (kort-, dokumentär-, journal- och reklamfilm) per år. Filmarkivet.se innehöll vid årsskiftet ca 1200 filmer, fyra gånger så många som vid invigningen i februari 2011. Satsningen på att marknadsföra webbplatsen och hitta nya besökare har lett till att det totala antalet besök, nära en miljon, liksom antalet unika besök har ökat med 40 procent jämfört med 2013.

Jämställdhet och mångfald

En central del av regeringens filmpolitik är att bättre återspegla den mångfald som råder i samhället och i filmpubliken avseende exempelvis ålder, kön, könsidentitet eller könsuttryck, sexuell läggning, livsåskådning, social, etnisk och kulturell bakgrund eller funktionsförmågor.

Enligt 2013 års filmavtal ska förhandsstöden, räknat i antalet projekt som får stöd, vid avtalsperiodens slut ha fördelats jämnt mellan kvinnor och män. Målet gäller för var och en av filmkategorierna långfilm, barn- och ungdomsfilm samt kort- och dokumentärfilm.

När det gäller de 14 långfilmer (ej dokumentärer) som fick förhandsstöd av konsulent under 2014 var andelen kvinnor bland regissörerna 50 procent, manusförfattarna 61 procent och producenterna 69 procent. Jämfört med 2012 och 2013 ligger både andelen regissörer och manusförfattare betydligt närmare Filmavtalets mål under 2014. För producenter är kvinnorna däremot i majoritet. För kategorierna dokumentärfilm (lång och kort) samt kortfilm är fördelningen, med något undantag, relativt jämn med andelar mellan 40 och 60 procent.

Tabell 12.4 Andel kvinnor som fått produktionsstöd till långspelfilm 2012–2014¹

Procent	2012	2013	2014
Regi	32	38	50
Manus	35	46	61
Producent	33	62	69
Antal filmer	23	13	14

¹ Avser det är produktionsstöd (efter beslut av konsulent) erhållits. Automatiskt förhandsstöd ingår inte.

Källa: Filminstitutet

Filmavtalets automatiska förhandsstöd till filmer med förväntad stor publik har sedan januari 2014 delats ut till 14 filmer. Dessa filmer ingår inte i statistiken i tabell 12.4. Könsfördelningen bland automatstödsfilmerna i den andra stödutdelningen (17 procent kvinnliga regissörer, 33 procent manusförfattare och 42 procent producenter) var bättre än i den första, då ingen manusförfattare eller regissör var kvinna (40 procent av producenterna). Dock bör det understrykas att 17 procent endast motsvarar en kvinnlig regissör. Detta bekräftar den sedan tidigare år konstaterade skillnaden mellan filmer med respektive utan produktionsstöd från konsulent, där filmer utan sådant stöd har en markant sämre

könsfördelning. Bland de filmer som har haft premiär under de två första åren av den innevarande filmavtalsperioden (2013–2016) är läget mer positivt än under föregående avtalsperioder, även om det inte är en jämn könsfördelning.

De återstående medlen i den förra regeringens satsning på unga kvinnors filmskapande delades ut under 2014. Totalt har 8,3 miljoner kronor delats ut sedan 2010. Under 2014 fördelades 2 miljoner kronor av Filminstitutet till nio regionala projekt riktade till unga, filmintresserade kvinnor. I Filminstitutets slutrapportering av projektet stärks bilden av de resultat och slutsatser som Myndigheten för kulturanalys presenterade under våren 2014. Projektet har skapat ett lyckat samarbete mellan Filminstitutet och de regionala aktörerna och förbättrade möjligheter för unga kvinnor att pröva på att göra film och skapa egna nätverk. Det strategiska arbetet med jämställdhet har stärkts både på regional nivå och internt hos Filminstitutet. En nära koppling till jämställdhetsmålet i filmavtalet och till Filminstitutets ordinarie jämställdhetsarbete bedöms också som betydelsefullt. Inom ramen för uppdraget har även forskningsrapporter tagits fram för att bl.a. kartlägga och utvärdera unga filmskapares situation och läget för genusfrågor på landets filmutbildningar.

Filminstitutets jämställdhetsarbete har även kommit till uttryck i ett utvecklingsprogram för kvinnliga regissörer och i arbetet med en webbplats för att lyfta fram kvinnliga filmskapare, både historiska och nutida.

För att främja mångfalden på filmområdet har Filminstitutet under det senaste året aktivt arbetat med att ta fram en handlingsplan för bredad representation och ökad tillgänglighet, både i den interna organisationen och i stödgivning och andra arbetsuppgifter.

12.4.3 Analys och slutsatser

Regeringens samlade bedömning är att resultaten av de statliga insatserna är i linje med den inriktning som har fastställts för filmpolitiken.

Regeringen bedömer vidare att statsbidraget till digitaliseringen av biografier har fyllt sitt syfte. Det har underlättat biografernas övergång till digital visningsteknik, främst för biografier på små och medelstora orter samt komplementbiografier, och därmed bidragit till att säkerställa en biografstruktur med bred nationell täckning.

Digitaliseringen av biograferna har bidragit positivt till ett ökat och mer flexibelt utbud av film i hela landet, samt lagt grunden för en ökad tillgänglighet till film för personer med funktionsnedsättning, bl.a. genom utvecklingen av ny teknik för syntolkning av film. Sammantaget pekar resultaten på betydelsen av en fortsatt tillgänglighet till biografer över hela landet för att främja filmpolitikens inriktning på spridning och visning av värdefull film.

Det fokus som filmpolitiken under senare år har haft på att främja jämställdheten i filmbranschen visar positiva resultat. De skärpta målen för fördelning av filmavtalets produktionsstöd, den särskilda statliga satsningen på unga kvinnors filmskapande och Filminstitutets strategiska arbete med frågan både i sin interna och externa verksamhet bedöms ha bidragit till resultatet.

12.5 Budgetförslag

12.5.1 10:1 Filmstöd

Tabell 12.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2014	302 144	0	
2015	309 644 ¹		309 644
2016	Förslag	334 644	
2017	Beräknat	544 644	
2018	Beräknat	544 644	
2019	Beräknat	517 144	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till svensk filmproduktion i enlighet med 2013 års filmavtal. Anslaget får även användas för statsbidrag till filmkulturella åtgärder.

Regeringens överväganden

Tabell 12.6 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 10:1 Filmstöd

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	309 644	309 644	309 644	309 644
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	25 000	235 000	235 000	207 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	334 644	544 644	544 644	517 144

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget ökas med 25 000 000 kronor årligen för perioden 2016–2019 för att stärka mindre biografer i glesbygden och på mindre orter.

Anslaget ökas med 210 000 000 kronor årligen för 2017 och 2018 för en omställning av filmpolitiken.

Regeringen föreslår att 334 644 000 kronor anvisas under anslaget 10:1 *Filmstöd* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 544 644 000 kronor, 544 644 000 kronor respektive 517 144 000 kronor.

13 Medier

13.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Myndigheten för radio och tv (som byter namn till Myndigheten för press, radio och tv) och Statens medieråd, presstöd, utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland, forskning och doku-

mentation om medieutvecklingen, avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet samt stöd till taltidningar. Avsnittet omfattar även Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Budgetförslagen avseende presstöd och Myndigheten för press, radio och tv redovisas under utgiftsområde 1.

13.2 Utgiftsutveckling

Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Medier</i>							
11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	22	22	21	21	21	21	21
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3	3	3	3	3	3	3
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	0 ²	0 ³	0 ⁴	0⁵	0 ⁵	0 ⁵	0 ⁵
11:4 Statens medieråd	18	17	17	18	18	19	19
11:5 Stöd till taltidningar	76	49	51	49	63	63	71
Summa Medier	119	91	92	91	106	106	114

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Utfallet för 2014 var 319 000 kronor.

³ Budget för 2015 är 383 000 kronor.

⁴ Prognos för 2015 är 373 000 kronor.

⁵ Förslag för 2016 och beräknat fr.o.m. 2017 är 383 000 kronor.

13.3 Mål

Målen för medieområdet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadlig mediepåverkan (prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:96).

Resultatredovisningen t.o.m. 2014 görs mot ovan angivna mål utom såvitt avser målet att motverka skadlig mediepåverkan som infördes först den 1 januari 2015, varför resultatet i den delen följs upp mot tidigare gällande mål att motverka skadliga inslag i massmedierna som riksdagen beslutade 2008 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92).

13.4 Resultatredovisning

13.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom medier utgår från

- utbetalat presstöd i form av driftsstöd och distributionsstöd, fördelat på antal tidningar,
- dagspressens ekonomiska resultat och den övergripande utvecklingen när det gäller redaktionella resurser, t.ex. lokalredaktioner för olika kategorier,
- antalet taltidningar och abonnenter, produktions- och distributionssätt samt kostnadsutveckling,
- insatser för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem mot skadlig mediepåverkan,
- granskningsnämndens bedömning av om programföretagen i allmänhetens tjänst har uppfyllt sina public service-uppdrag,
- hur allmänhetens tillgång till public serviceföretagens utbud på olika plattformar utvecklats,
- hur tillgängligheten till public serviceföretagens utbud för personer med funktionsnedsättning utvecklats,
- antalet ärenden i granskningsnämnden för radio och tv, samt andelen fällande beslut, och

- antalet ärenden om tillstånd och tillsyn avseende radio och tv respektive utgivningsbevis för databaser.

Huvuddelen av bedömningarna grundar sig på återrapporteringar, uppföljningar och utvärderingar från myndigheter och institutioner såsom Presstödsnämndens rapporter Dagspressens ekonomi respektive Undersökning om tidningsdistribution, Statens medieråds rapport Ungar och medier samt granskningsnämndens för radio och tv årliga granskning av public service-redovisningarna från SR, SVT och UR.

13.4.2 Resultat

Presstöd

Syftet med presstödet är att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. Presstödet lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd.

Presstödet har under 2014 uppgått till 519 miljoner kronor (ca 518 miljoner kronor för 2013 och ca 535 miljoner kronor för 2012).

Tabell 13.2 Antal dagstidningar med driftsstöd 2012–2014

Frekvens	2012	2013	2014
1-2 nr/vecka	67	68	68
3-5 nr/vecka	5	5	5
6-7 nr/vecka	16	14	15
Samtliga	88	87	88

Källa: Presstödsnämnden

Driftsstödet har under 2014 uppgått till 464 miljoner kronor (ca 460 miljoner kronor 2013 och ca 474 miljoner kronor 2012) och betalats ut till 88 dagstidningar, varav 20 hög- och medelfrekventa och 68 lågfrekventa.

Tabell 13.3 Antal dagstidningar och exemplar med distributionsstöd samt kostnader 2012–2014

	2012	2013	2014
Antal tidningar	135	134	136
Antal exemplar (miljoner)	725	673	623
Kostnad (mnkr)	61,3	57,6	55,4

Källa: Presstödsnämnden

Under 2014 betalades 55,4 miljoner kronor, varav 2,2 miljoner kronor avser 2013, i distributionsstöd till 136 tidningar, varav 96 hög- och medelfrekventa och 40 lågfrekventa.

Dagstidningarnas sammanlagda upplaga har minskat under flera år. Trenden har fortsatt under 2014.

År 2014 fanns det, enligt TS Mediefakta AB, 176 unika dagstidningstitlar på den svenska marknaden (176 under 2013 och 178 under 2012).

Efter tre år av fallande resultat vände vinstnivåerna i den svenska dagspressen åter uppåt under 2014. Rörelsemarginalen, som 2013 hamnade på minus för första gången sedan dagspressens ekonomi började mätas 1976, steg till knappt en procent. Trots förbättringen gentemot fjolåret låg resultatnivåerna för 2014 klart under det snitt i tidningsbranschens ekonomiska utfall som mätserien omfattar.

För gruppen landsortstidningar med driftsstöd innebar 2014 i de flesta fall ett märkbart brott på den negativa trend som pågått med tilltagande styrka sedan 2010. Resultatförbättringen kunde genomföras trots en minskad omsättning. Trots förbättringen gentemot 2013 visade dock gruppen som helhet återigen ett negativt rörelseresultat.

Landsortstidningarna har under 2010-talet tvingats till betydande besparingsåtgärder. Det gäller inte minst de tidningar som ingår i större tidningsgrupper och där ett samägande med förstaidningen möjliggör samordning av produktionsprocessen. Under 2015 har en tidning med utgivning sex dagar per vecka lagts ner, vilket innebär att det numera finns tio andratidningar inom landsortspress med ett samlat bevakningsområde om 89 kommuner. Under perioden 2012–2014 försvann totalt 27 lokalkontor från landsortspressens tvåtidningsmarknader. Även under 2015 har sammanlagt fyra lokalredaktioner antingen lagts ner eller varslats om nedläggning hos de berörda tidningarna.

Utgifterna för presstödet var under 2014 ca 1,5 miljoner kronor högre än under 2013. Utgifterna för distributionsstödet minskade medan driftsstödet ökade jämfört med 2013.

Utgifterna för driftsstödet ökade eftersom en sexdagarstidning för första gången beviljades stöd och en tidning ökade utgivningen från en till fem dagar per vecka. Dessa förändringar har dock en marginell effekt på det totala utfallet eftersom driftsstödet samtidigt minskade för

flera tidningar. Orsaken är bl.a. sjunkande upplagor och sänkt storstadsstöd. För första gången på flera år har inga nystartade tidningar beviljats stöd under året.

Utgifterna för distributionsstödet 2014 var 2,2 miljoner kronor lägre än för 2013. Minskningen var egentligen ännu större eftersom 2,2 miljoner kronor som utbetalats under året avsåg 2013. Denna minskning förklaras huvudsakligen av sjunkande upplagor. I Presstödsnämndens rapport om distributionssituationen uppges att upplageminskningen är den faktor som påverkar distributionssystemet mest negativt. Av rapporten framgår att distributionsföretagen inte kan rationalisera verksamheten i tillräckligt hög utsträckning för att kompensera för upplageminskningen.

Presstödsnämnden har gjort bedömningen att de tidningar som beviljats presstöd använt medlen för avsedda ändamål.

Taltidningar

Taltidningarna täcker i det närmaste hela landet, 109 av landets 176 dagstidningar ges ut som taltidning. Under 2014 slutfördes övergången till talsyntes och internetdistribution för samtliga taltidningar. Den nya modellen, som innebär att Myndigheten för tillgängliga medier ansvarar för produktion och distribution, innebär förbättringar för brukarna och samtidigt stora besparingar för staten. Utgifterna för taltidningsverksamheten uppgick 2014 till drygt 76 miljoner kronor, en nedgång med 46 miljoner jämfört med 2013 och med 42 miljoner kronor jämfört med 2012.

Tabell 13.4 Antal taltidningar 2012–2014

	2012	2013	2014
Radiotidningar	65	39	0
Cd-tidningar	12	6	0
Talsyntestidningar RATS	22	22	20
Taltidning med text	-	34	89
Totalt	99	101	109

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier

Vid utgången av 2014 gavs sammanlagt 109 taltidningar ut (tabell 13.4). Av dessa gavs 89 ut som taltidningar med text och 20 som s.k. RATS-tidningar (en äldre typ av talsyntestidning).

Tabell 13.5 Antal taltidningsabonnenter 2012–2014

	2012	2013	2014
Radiotidningar	5 759	2 523	0
Cd-tidningar	392	207	0
Kassettidningar	109	0	0
Talsyntestidningar	782	731	646
Taltidning med text	-	2 449	4 421
Totalt	7 042	5 910	5 067

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier

Nya taltidningsabonnenter tillkommer kontinuerligt, men det totala antalet har fortsatt att minska under 2014. Bortfallet beror delvis på att prenumerantregistren har uppdaterats och numera endast innehåller aktiva prenumeranter. Könsfördelningen bland abonnenterna är relativt jämn, även om något fler män än kvinnor tecknat prenumerationer.

Skydd av barn och unga mot skadlig mediepåverkan

Att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan handlar i dag till stor del om att genom ökad medie- och informationskunnighet (MIK) stärka dem som medvetna medieanvändare. Statens medieråd genomförde 2014 i samarbete med Svensk biblioteks förening, Kungl. biblioteket (KB), Stockholms stadsbibliotek och fackförbundet DIK en riktad satsning mot Sveriges alla folk- och skolbibliotek i syfte att skapa lokala s.k. MIK-centraler. Målet var att öka medie- och informationskunnigheten hos en viktig yrkesgrupp som möter både barn och unga och deras föräldrar.

Statens medieråd har genomfört särskilda uppdrag som rör internet och sociala medier inom ramen för regeringens handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (skr. 2011/12:44). Myndigheten fick under 2013 i uppdrag att utveckla ett digitalt utbildningsmaterial som ska bidra till att stärka barn och ungdomar mot antidemokratiska budskap på internet och i sociala medier (dnr Ju2013/03289). Utbildningsmaterialet MIK för mig redovisades i juni 2014. Statens medieråd fick under 2014 i uppdrag att nationellt sprida MIK för mig till bl.a. lärare inom årkurs 7-9 i grundskolan och motsvarande skolformer samt lärare inom gymnasie- och gymnasieskolan som undervisar i samhällskunskap och historia

(dnr Ju2014/04192). Uppdraget redovisades i juni 2015 (dnr Ku2015/01783).

Statens medieråd har under 2014 initierat en förstudie i syfte att öka kunskapen om medievaorna hos barn och unga med kognitiv och intellektuell funktionsnedsättning. En tillgänglighetsanalys har genomförts avseende myndighetens webbplats MIK-rummet och utbildningsmaterialet MIK för mig har utarbetats i en lättläst version.

Statens medieråd har också genomfört Europarådets kampanj No Hate Speech Movement (Se uppdrag under utgiftsområde 13 avsnitt 4). Kampanjen som formellt avslutades i december 2014 syftade till att öka medvetenheten om främlingsfientlighet, sexism och liknande former av intolerans på internet.

I juni 2015 beslutade regeringen att förlänga No Hate Speech Movement under 2015 och 2016. Regeringen gav även Statens medieråd i uppdrag att utveckla kampanjen till att omfatta insatser för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism genom att stärka barns och ungdomars medie- och informationskunnighet (dnr Ku2015/01869). Regeringens insatser för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism redovisas under utgiftsområde 1, avsnitt 9.

Statens medieråd beslutade 2014 om åldersgräns för film i 241 ärenden enligt lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Sju av dessa överklagades, endast ett ändrades i högre instans.

Granskningsnämnden för radio och tv meddelade 2014 sex fällande beslut på grund av att sändningarna innehöll våldsskildringar i strid med radio- och tv-lagens bestämmelse om mediets särskilda genomslagskraft. Två anmälningar gjordes till Justitiekanslern (JK) för prövning av om sändningarna stod i strid med radio- och tv-lagens bestämmelse om ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär. JK delade i båda fallen granskningsnämndens bedömning att sändningarna stred mot bestämmelsen.

Sammanställning och spridning av information om utvecklingen inom medieområdet

Flera institutioner arbetar med att ta fram och sprida information om mediemarknadens aktörer och utvecklingen inom medieområdet. Detta arbete bidrar till att öka kunskapen om såväl

medieanvändningen i Sverige som mediebranschens utveckling och förutsättningar.

Nordiskt Informationscenter för Medie- och kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet följer medieutvecklingen, tar fram mediestatistik, kartlägger mediemarknaden samt analyserar aktuella trender, bl.a. genom den årliga rapporten *Mediebarometern*.

Myndigheten för radio och tv har till uppgift att följa utvecklingen och branschstrukturen inom medieområdet och sprida kunskap om den till allmänheten. Som ett led i detta publicerar myndigheten varje år rapporterna *Medieutveckling och Svenskt medieutbud*.

Statens medieråd har ett särskilt ansvar för att följa medieutvecklingen när det gäller barn och unga. Som en del i detta ger myndigheten bl.a. vartannat år ut publikationen *Ungar och medier*. Under 2014 gick undersökningen ut till totalt 12 000 individer, varav 4 000 barn mellan 9 och 18 år samt 8 000 vårdnadshavare till barn mellan 0 och 18 år. Undersökningen gick ut till dubbelt så många som i föregående undersökning. Syftet med att öka antalet respondenter har varit att kunna göra noggrannare kontroller avseende demografiska bakgrundsvariabler.

Radio och tv i allmänhetens tjänst

Den nuvarande tillståndsperioden för programföretagen Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) inleddes den 1 januari 2014 och löper t.o.m. den 31 december 2019. Enligt programföretagens sändningstillstånd ska verksamheten präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället. Sändningarna ska vara tillgängliga i hela landet. Ett mångsidigt programutbud ska erbjudas som tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet, som speglar förhållanden i hela landet och som kännetecknas av hög kvalitet. Programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen ska beaktas och utrymme ska ges åt en mångfald av åsikter och meningssyftningar. Programutbudet som helhet ska präglas av folkbildningsambitioner.

Villkoren i sändningstillstånden avser programföretagens sändningar i marknätet, som är grunden i verksamheterna. För att nå publiken

har programföretagen i uppdrag att tillgängliggöra kärnverksamheten på olika plattformar, på ett sådant sätt att så många som möjligt kan tillgodogöra sig utbudet. Utöver villkoren i sändningstillstånden ställs i särskilda beslut specifika krav på SVT och UR om tillgänglighet till tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning.

SR, SVT och UR följer varje år upp hur de fullgjort sina uppdrag i allmänhetens tjänst i de s.k. public service-redovisningarna. Inför redovisningen av den verksamhet som bedrivits under 2014 fick programföretagen i uppdrag att så långt som möjligt åstadkomma en gemensam redovisningsform. I detta arbete ingick att definiera och operationalisera centrala begrepp i tillstånds- och anslagsvillkoren, ta fram konkreta uppföljningsbara resultatmått baserade på dessa och att utveckla arbetet med att mäta och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet.

Sveriges Radio AB

SR når sin publik via marksänd radio, internetbaserade plattformar och sociala medier. Det traditionella radiolyssnandet via FM står för huvuddelen av publikens lyssnartid. I FM sänds fyra rikstäckande ljudradioprogram: P1, P2, P3 och P4. P4 innehåller 25 lokala kanaler som sänder både lokalradioprogram och rikssändningar. Utöver P4:s program sänds två lokala ljudradioprogram i Stockholm och ett i Malmö. I Stockholmsområdet, Norrbotten, Göteborgs- och Malmöområdet sänder SR ett antal kanaler via digitalradio (DAB).

Ett omfattande programutbud tillhandahålls via webben och SR erbjuder flera appar för smarta telefoner. Den mest populära är Sveriges Radio Play, genom vilken publiken kan nå alla kanaler för direktlyssning, efterhandslyssning med musik och nedladdning utan musik. För användare med enklare mobiltelefon eller med sämre möjligheter att surfa på grund av dålig täckning eller begränsning i abonnemang erbjuds mini.sverigesradio.se med de senaste nyheterna och länkar till direktlyssning på SR:s kanaler. Sociala medier används för dialog med publiken och som en inkörsport till utbudet via exponering, länkning och delningar.

SR prioritererar utrikesbevakning, politik, dokumentärer och lokal närvaro, som tillsammans med undersökande journalistik och kultur står för närmare 90 procent av programkostnaderna.

SR finns på 47 orter och har över 30 nyhetsredaktioner.

Under 2014 var den totala sändningstiden 167 448 timmar, fördelat enligt följande: FM (115 506 timmar), DAB (37 162 timmar) och internetexklusiva sändningar (14 780 timmar). Jämfört med 2013 har den totala sändningstiden för marksändningarna minskat med drygt 16 300 timmar, vilket bl.a. kan förklaras av att SR nu räknar förstasändningar som parallellsänds på ett nytt sätt som en följd av den nya gemensamma redovisningsformen.

Tabell 13.6 Sveriges Radios sändningar i marknätet, per programkategori

Procent av total sändningstid

	2014
Nyheter	8
Samhälle	12
Livsstil	3
Kultur	8
Sport	2
Underhållning	5
Musik	61
Service	1
Total sändningstid i timmar	152 668

Källa: SR:s public service-redovisning för 2014

Sveriges Television AB

SVT sänder tv-program i fem kanaler: SVT1, SVT2, SVT24, Barnkanalen och, tillsammans med UR, Kunskapskanalen. Kanalerna sänds till hela landet via marknät, satellit och över det öppna internet. Samtliga kanaler vidare sänds via kabel och ip-tv. SVT1 och SVT2 sänds även i högupplöst kvalitet (hd-tv) i marknätet. Därutöver sänds kanalen SVT World till utlandet via satellit och ip-tv. Sändningarna av SVT World till Finland ingår i ett särskilt utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland, som i sin tur ger tv-tittare i Storstockholm, Uppsala och Västerås möjlighet att fritt ta emot Sverigefinska Riksförbundets sändningar av TV Finland. För innehållet i TV Finland ansvarar det finska public service-företaget YLE.

På webbplatsen SVT.se finns ett basutbud av nyheter, programsidor, sport och ett särskilt avgränsat barnutbud, Barnkanalen. På SVT.se finns även program, nyheter och information på några av minoritetsspråken. Via tjänsten SVT Play kan redan sända program ses på begäran. Programmen finns i de flesta fall tillgängliga

under 30 dagar efter sändning. I SVT Play finns också ett antal webbunika program och live-sändningar. SVT:s äldre tv-program finns i viss utsträckning tillgängliga via tjänsten Öppet arkiv på internet. Under 2014 har SVT erbjudit tjänsten SVT Flow. Verksamheten, som har bedrivits på försök, lades ned i april 2015. Tjänsten kombinerade möjligheten att se ett redaktörsstyrt urval av program presenterade i en linjär följd och möjligheten att välja att se enskilda program på begäran.

Stabiliteten och funktionaliteten i SVT:s textningssystem har utvecklats. Vid slutet av 2014 textades nästan 100 procent av de förproducerade programmen och 55 procent av de direkt-sända programmen. I förhållande till den totala sändningstiden 17 497 timmar svenska program har SVT syntolkat 119 timmar (varav 56 timmar i beställ-tv) och teckenspråkstolkat 107 timmar (varav 51 timmar i beställ-tv). Merparten av de förproducerade programmen på SVT Play finns textade.

Tabell 13.7 Sveriges Televisions sändningar i marknätet per programkategori

Procent av total sändningstid

	2013	2014
Fiktions, inklusive barnprogram	27	29
Underhållning	13	11
Sport	6	7
Kultur och musik	8	7
Fakta	30	31
Nyheter	9	9
Övrigt	6	6
Total sändningstid i timmar	23 486	23 511

Källa: SVT:s public service-redovisningar för 2013 och 2014

Sveriges Utbildningsradio AB

UR producerar utbildnings- och folkbildningsprogram. Programverksamheten på utbildningsområdet inkluderar barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning samt studieförbund och folkhögskolor. Att den organiserade folkbildningen också inkluderas tydliggjordes i det nya sändningstillståndet för perioden 2014–2019. UR fick en särskild medelstilldelning från rundradiokontot 2014 för att stärka utbildningsuppdraget. Under året har särskilda satsningar gjorts på att vidareutveckla programverksamheten riktad till folkhögskolor och studieförbund. UR har bl.a. arrangerat UR Folk-

bildningsdagen för alla folkhögskolor och studieförbund samt representanter för Folkbildning – Learning for Active Citizenship (FOLAC), Centrum för lätläst och ett antal andra organisationer och landsting.

UR sänder sina program i SR:s och SVT:s kanaler och sändningstiderna bestäms i överenskommelser mellan bolagen. Överenskommelse med SVT för 2014 har gett UR mer tid i SVT1, SVT2 och SVT24 samt fler sena kvällstider i SVT1 och SVT2. Under året har den totala sändningsvolymen i tv ökat med ca två procent. Tillsammans med SVT driver UR Kunskapskanalen, i vilken UR svarar för nära 70 procent av innehållet.

UR:s radio- och tv-program finns också tillgängliga på webben. I slutet av 2014 fanns ca 12 900 program tillgängliga för uppspelning på UR.se och ca 2 300 program via UR Play, som är en s.k. catch up-tjänst där det går att i efterhand och på begäran ta del av sända program. För utbildningsanordnare finns UR:s programutbud i sin helhet tillgängligt i slutna nätverk. UR har en officiell kanal på Youtube, där delar av utbudet marknadsförs inför sändningarna i tv. Under året har UR även försökt nå äldre ungdomar genom starten av Youtube-kanalen Tänk till.

UR utvecklar kontinuerligt tillgängligheten och under 2014 har en rad åtgärder utförts som ökar tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Exempelvis har förbättringar genomförts på UR.se när det gäller grafik, kontraster, innehållspedagogik och funktion. Andelen textade icke-direktsända program på svenska uppgick, liksom 2013, till 100 procent. UR har inte sänt textade direktsända program. Sändningsvolymen av syntolkade program ökade från 14 till 45 timmar. Andelen teckentolkade program uppgick till 0,5 procent av sändningstiden för tv-sändningar på svenska.

Granskningsnämndens bedömningar

Granskningsnämnden för radio och tv vid Mynligheten för radio och tv granskar SR:s, SVT:s och UR:s s.k. public service-redovisningar och bedömer utifrån dessa om programbolagen har uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst. Nämndens senaste rapport (dnr Ku2015/01782) avser bolagens redovisningar för 2014. Inför tillståndsperioden 2014–2019 ålades bolagen utökade redovisningskrav avseende intäkter vid sidan av avgiftsmedel, sponsring, indirekt

sponsring och kommersiella samarbeten. Vidare tydliggjordes att nämndens granskningsuppdrag även omfattar villkor som avser resursförbrukning, kostnadseffektivitet och produktivitet. Nämnden har i sin bedömning fokuserat bl.a. på dessa ämnesområden samt på kraven avseende spegling av förhållanden i hela landet och befolkningsvariationen, barn och unga, tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och minoritetsspråk.

Vid en helhetsbedömning anser granskningsnämnden att SR, SVT och UR huvudsakligen har uppfyllt sina public service-uppdrag. På ett antal områden, särskilt ifråga om redovisningskyldigheterna, gör dock nämnden bedömningen att villkoren inte är uppfyllda, endast delvis uppfyllda eller att det råder tveksamhet kring uppfyllelsen. Nämnden anser t.ex. att programbolagen inte har uppfyllt kravet avseende en sammantagen betydande ökning av det samlade programutbudet på finska, samiska, meänkieli, romani chib och teckenspråk. Bolagen anses inte heller ha uppfyllt kraven på att ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga inom språkgruppen romani chib. SVT anses inte ha uppfyllt kraven på att ha en egen produktion för unga och att på ungas egna villkor förmedla nyheter.

När det gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning har granskningsnämnden inte lämnat några anmärkningar gällande uppfyllelsen av kraven i sändningstillstånden, även om redovisningarna bedöms kunna utvecklas i vissa avseenden. Nämnden har dock fattat särskilda beslut gällande uppfyllelsen av de krav på tillgänglighet till tv-sändningar som ställs i de beslut riktade till SVT och UR som regeringen fattat enligt radio- och tv-lagen. Nämnden bedömer därvid att SVT inte har uppfyllt kravet avseende uppläst text och att SVT inte har redovisat på ett sådant sätt att det framgår om kraven är uppfyllda när det gäller textning av direktsända program, teckenspråkstolkning och syntolkning. Kravet i fråga om textning av icke direktsända program bedöms dock vara uppfyllt. Avseende UR har nämnden lämnat ärendet utan vidare åtgärd med hänvisning till att kraven gäller för UR:s programtjänster och UR bedöms inte ha någon programtjänst.

När det gäller de villkor som har till syfte att öka insynen och öppenheten i bolagens verksamhet konstaterar granskningsnämnden bl.a. att SVT inte uppfyllt kravet på att särskilt redo-

göra för vilka kommersiella samarbeten som företaget deltagit i och vilka intäkter dessa har generat. Nämnden anser vidare att UR i sin redovisning inte visat att de vidtagit åtgärder som syftar till ökad effektivitet och produktivitet. SR och SVT anses endast delvis ha uppfyllt kraven på sådan redovisning.

Enligt granskningsnämnden går det inte att tydligt utläsa ur programbolagens redovisningar vilken omfattning bolagens kärnverksamhet respektive kompletterande verksamhet har haft. Mot denna bakgrund har nämnden inte närmare kunnat avgöra om bolagen uppfyllt kravet att upprätthålla en god balans i omfattningen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet.

I flera avseenden har granskningsnämnden fått tillräckligt underlag för sin bedömning av redovisningarna först efter att ha inhämtat kompletterande upplysningar från programbolagen. I sitt beslut noterar nämnden i vilka delar kommande redovisningar bör innehålla utförligare information.

Kommersiell radio och tv m.m.

Antalet tillstånd att sända analog kommersiell radio under 2014 var oförändrat jämfört med 2013, dvs. 99 stycken. Myndigheten för radio och tv har under året i samarbete med Post- och telestyrelsen inlett ett arbete med att undersöka om det finns möjlighet att meddela ytterligare tillstånd att sända analog kommersiell radio.

I oktober 2014 meddelade Myndigheten för radio och tv 25 tillstånd att sända digital kommersiell radio. Av dessa var 21 nationella och fyra regionala eller lokala. Tillstånden fördelas på totalt sex olika bolag. Enligt tillståndsvillkoren ska sändningarna inledas senast den 1 oktober 2015, för att sedan stegvis byggas ut.

Nya tillstånd att sända tv i marknätet för andra än SVT och UR har meddelats av Myndigheten för radio och tv för perioden den 1 april 2014–31 mars 2020. Sedan ett tillstånd återkallats på tillståndshavarens begäran finns det för närvarande 50 nationella och sex regionala eller lokala tv-kanaler. Sex av de nationella kanalerna ska sändas med högupplöst bild (hd-tv), övriga med standardupplöst bild. Ytterligare kanaler kommer att få börja sändas som hd-tv under tillståndsperioden.

Myndigheten för radio och tv har tidigare beslutat om skyldigheter för kommersiella programföretag att tillgängliggöra tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning under perioden den 1 juli 2011–30 juni 2016. För programtjänster med en tittartidsandel över en procent gäller särskilda skyldigheter, för övriga generella skyldigheter. Beslutet omprövas varje år beträffande vilka programtjänster som ska omfattas av respektive skyldighet.

Myndigheten för radio och tv prövar även frågor om utgivningsbevis för databaser. Under 2014 kom det in totalt 244 ärenden, jämfört med 245 ärenden 2013 och 146 ärenden 2012. Av det totala antalet ärenden rörde 185 ansökningar om nytt utgivningsbevis, alternativt ändring eller förnyelse av utgivningsbevis. Vid utgången av 2014 fanns 924 gällande utgivningsbevis, vilket är en ökning jämfört med 2013 då det fanns 883 och 2012 då det fanns 843.

Det totala antalet tillståndsärenden (tillstånd och registrering) hos myndigheten var 951 stycken 2014, en minskning jämfört med 2013 då det var 1 104 och 2012 då det var 966. Det totala antalet tillsynsärenden (omfattande Myndighetens för radio och tv:s tillsyn och granskningsnämndens granskning) var 1 535 stycken 2014, en ökning jämfört med 2013 då det var 1 345 och 2012 då det var 1 316.

Annonstider i radio och tv

Riksdagen gav 2012 regeringen till känna att den borde genomföra en allsidig utvärdering av effekterna av den ändring av radio- och tv-lagen som genomfördes 2008 och som innebar en ökning av den högsta tillåtna annonstiden till tolv minuter per timme (bet. 2011/12:KU16, rskr. 2011/12:224). Myndigheten för radio och tv, som fått i uppdrag att genomföra en sådan utvärdering, redovisade detta den 1 december 2014. Enligt myndigheten kan ökningen av annonstiden ha bidragit till att TV4 har behållit sin starka position på tv-marknaden i förhållande till utländska konkurrenter, även om andra faktorer sannolikt har haft större betydelse. Ökningen har enligt myndigheten inte haft någon direkt verkan på konkurrensen på den svenska radiomarknaden. Tittarnas och lyssnarnas inställning till reklam är till stor del negativ, samtidigt som det finns en för-

ståelse för att annonser finansierar innehållet i kommersiell radio och tv. Inställningen har enligt myndigheten inte påverkats nämnvärt av att annonstiden utökats. Regeringen anser därmed att riksdagens tillkännagivande är omhändertaget.

Lokal icke-kommersiell radio och tv

Närradion är det lokala föreningslivets radio. Vid utgången av 2014 hade 777 föreningar sändningstillstånd, en minskning sedan 2013 då antalet var 806 och 2012 då antalet var 831. Antalet tillståndshavare har minskat gradvis sedan 2004, då det fanns 1 164 stycken. Tillstånden 2014 fördelades på 150 sändningsområden, en minskning med tre områden sedan föregående år. Vid årsskiftet 2014/15 fanns det 23 förordnade kabelsändarorganisationer i Sverige, en minskning jämfört med 2013 och 2012.

Granskning av program

Granskningsnämnden för radio och tv har till uppgift att, genom granskning i efterhand, övervaka om program som har sänts i radio och tv eller tillhandahållits i beställ-tv står i överensstämmelse med radio- och tv-lagen (2010:696) och de programrelaterade villkor som gäller för tjänsterna. Innehållsregler i sändningstillstånd finns för public service-företagen och, i begränsad utsträckning, för TV4 AB och de övriga svenska kanaler som sänder i marknätet, bl.a. regler om saklighet och skydd för privatlivet. För public service-företagen finns därutöver särskilda bestämmelser för sändningsverksamheten i allmänhetens tjänst.

Under 2014 har 1 403 granskningsärenden diarieförts, vilket är en ökning jämfört med 2013, då antalet var 1 307, och med 2012, då antalet var 1 189. Av diarieförda granskningsärenden avsåg 24 initiativ från Myndigheten för radio och tv, jämfört med 11 och 25 initiativ under 2013 respektive 2012. Cirka 80 procent av ärendena 2014 (1 163 ärenden) gällde de tre public service-företagens sändningar, vilket är ungefär i nivå med de föregående två åren.

Totalt har 1 378 ärenden avgjorts under 2014, en ökning jämfört med 2013, då antalet ärenden var 1 318, och med 2012, då antalet ärenden var 1 245. Granskningsnämnden beslutade i 54 procent av ärendena att dessa inte skulle leda till någon prövning, jämfört med 49 procent såväl

2013 som 2012. Andelen fällande beslut av den totala mängden ärenden var fyra procent, vilket är oförändrat jämfört med 2013 och en minskning jämfört med 2012, då andelen var tio procent.

Under 2014 ansökte granskningsnämnden om påförande av särskild avgift i fem fall, jämfört med tolv fall 2013 och tio fall 2012. Under 2014 har förvaltningsdomstolarna slutligt avgjort tio sådana ärenden och granskningsnämndens talan bifölls i samtliga fall.

Flera anmälningar som rör ett och samma program diarieförs i samma ärende. Antalet anmälningar 2014 var 2 949 stycken. Det är en stor ökning jämfört med 2013 då antalet var 2 421, och något fler än 2012, då antalet var 2 892.

Internationellt samarbete

Europeiska unionen

Inom EU har diskussionen fortsatt med anledning av kommissionens grönbok från 2013, Förberedelse för en helt konvergerad audiovisuell värld: tillväxt, skapande och värderingar.

Vid rådsmötet i november 2014 antogs rådsslutsatserna Europeisk audiovisuell politik i den digitala eran. Medlemsstaterna välkomnade en bred översyn av direktivet om audiovisuella medietjänster (AV-direktivet). I slutsatserna välkomnade medlemsstaterna också en fortsatt modernisering av den europeiska upphovsrättsregleringen och underströk vikten av att främja metoder för att förenkla licenser för audiovisuella medietjänster över nationsgränserna. Även flera av filmmeddelandets ämnen behandlades i rådsslutsatserna.

Europarådet

Arbetet med medier och information inom Europarådet sker i styrkommittén för media och informationssamhället (CDMSI). Styrkommitténs mandat omfattar även ett ansvar för uppföljning av den strategi för internets styrning som antogs av ministerkommittén i mars 2012. Särskilt fokus har under 2014 lagts på rätten till yttrandefrihet på internet, frågan om nätneutralitet och problemen med hot och våld mot journalister i medlemsstaterna. Arbetet har lett till skapandet av en gemensam europeisk plattform för rapportering av hot och våld som lanserades i januari 2015 och hanteras av fyra civilsamhällsorganisationer.

Unesco

Det svenska samarbetet med Unesco utgår från den av regeringen beslutade Strategi för Sveriges samarbete med Unesco 2014–2017 (dnr U2014/00867). Strategin har fem övergripande prioriteringar: utbildning för alla, utbildning för hållbar utveckling, tillgång till rent vatten, yttrandefrihet och reformering av Unesco. Kulturdepartementet är representerat i Svenska Unescorådets kommunikationsutskott och arbetar där med frågor främst rörande yttrandefrihet och medier.

Vid generalkonferensen 2011 initierade Sverige ett beslut om att Unesco ska publicera en trendrapport över utvecklingen inom yttrandefrihet och medieutveckling i världen. Den första globala rapporten presenterades under 2014 i Stockholm av Unescos generaldirektör.

I Unescos styrelse driver Sverige frågan om ökad press- och yttrandefrihet och journalisters säkerhet. Våren 2015 beslutade Unescos styrelse enligt ett svenskt förslag om åtgärder för ökad journalistsäkerhet.

13.4.3 Analys och slutsatser*Taltidningar*

Stödet till taltidningar garanterar utgivning av och tillgång till taltidningar för personer med synnedsättning, personer med funktionsnedsättning som medför att personen inte kan hålla i eller bläddra i en tidning och personer med afasi och dyslexi.

Implementeringen av den nya modellen för produktion och distribution av taltidningar innebär möjligheter att utveckla taltidningsverksamheten genom att alla tidningar i systemet kan distribueras över hela landet. Det går dessutom att nå fler användare till en lägre kostnad jämfört med tidigare.

Den nya taltidningsmodellen har också lett till att fler dagstidningar ges ut som taltidningar.

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att stödet till taltidningar fyller viktiga demokratiska funktioner i samhället och bidrar till att uppfylla det mediepolitiska målet om tillgänglighet.

Regeringen följer vidare det arbete som bedrivs inom Myndigheten för tillgängliga medier för att nå nya grupper, bl.a. mot bakgrund av att antalet prenumeranter fortsätter att sjunka jämfört med tidigare år.

Presstödet

Dagspressen genomgår en strukturomvandling som i många fall innebär ekonomiska påfrestningar och de driftsstödsberättigade tidningarna är särskilt hårt drabbade. Branschens utveckling påverkas av lägre upplagor för den tryckta tidningen samt behovet av att satsa på en digital utveckling och att hitta nya intäktsmöjligheter.

Regeringen bedömer att presstödet bidrar till att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. Stödet bidrar även till att stödja yttrandefrihet och tidningarnas oberoende och tillgänglighet. Det bör emellertid beaktas att det nuvarande presstödsystemet utformades i en tid då förutsättningarna för dagspressen var helt andra än i dag.

Regeringen har därför vidtagit flera åtgärder i syfte att värna allmänhetens tillgång till god journalistik i framtiden, oavsett bostadsort. I mars 2015 lämnade regeringen propositionen Statens stöd till dagspressen (prop. 2014/15:88) med förslag till förbättringar och effektiviseringar av presstödet. Förändringarna syftar till att anpassa presstödet till de förändrade tekniska och ekonomiska förutsättningar som dagspressen står inför. De syftar också till att skapa större incitament för dagstidningar med driftsstöd att öka sina läsarintäkter samt främja teknisk utveckling och utveckling av affärsmodeller. Förändringarna har trätt i kraft den 1 juli 2015 respektive kommer att träda i kraft den 1 januari 2016. Regeringen lämnar i denna proposition även förslag på ytterligare förstärkningar av stödet till dagspressen i form av höjda stödnivåer (se utgiftsområde 1, avsnitt 11.3). Regeringen bedömer också att ett utvecklingsstöd för tryckta allmänna nyhetstidningar bör införas med syfte att ge förutsättningar för en långsiktig utveckling av elektroniska publiceringstjänster (se avsnitt 11.3).

Mot bakgrund av dessa förändringar bedömer regeringen att stödet kan utnyttjas mer effektivt än tidigare och möjligheterna att uppnå de mediepolitiska målen förbättras.

På längre sikt kommer det dock att behövas mer genomgripande förändringar. Regeringen har därför också tillsatt en medieutredning (dir. 2015:26). Utredningen ska bl.a. analysera behovet av nya mediepolitiska insatser när presstödet i dess nuvarande form upphör. En analys av behovet av insatser ska redovisas senast den 31

oktober 2015. Förslag till nya mediepolitiska verktyg ska lämnas senast den 30 april 2016.

Skydd av barn

Statens medieråds och Nordicoms verksamhet för att sprida kunskap ger lärare, lärarutbildare och andra nära-barn-professionella kunskap om barns och ungas medievanor och om hur de kan stärkas som medvetna medieanvändare.

Eftersom användningen av digitala medier går allt längre ner i åldrarna bedömer regeringen att Statens medieråds arbete med att öka barns och ungas medie- och informationskunnighet blir allt viktigare. Förmågor att kunna finna, analysera och kritiskt värdera information respektive kommunicera och skapa innehåll i olika medier, är betydelsefulla för barns och ungas demokratiska medvetenhet och delaktighet i samhället. Det är också viktigt att det finns tillräckliga resurser vid Statens medieråd för att möta omvärldsförändringar och den ökade efterfrågan på myndighetens statistik och utbildningsmaterial.

Åldersgränser för film är en viktig del av arbetet för att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan. Statens medieråds beslut när det gäller att fastställa åldersgränser för film överklagas sällan. Av överklagandena är det en klar majoritet som avslås, vilket innebär att Statens medieråds beslut kvarstår.

Mot bakgrund av Statens medieråds forskning om barns och ungas medievanor, tillhandahållandet av utbildningsmaterial för att öka medie- och informationskunnighet hos dem och fastställandet av åldersgränser för film, gör regeringen bedömningen att myndighetens verksamhet bidrar till att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem mot skadlig mediepåverkan.

Den fortsatta tillgången till högkvalitativ forskning och dokumentation om medieutvecklingen är väsentlig och det är av stor vikt att denna garanteras även i framtiden. Tillgång till ny kunskap på detta område skapar förutsättningar för beslut som åstadkommer en starkare mediemarknad präglad av tillgänglighet, mångfald och konkurrens.

Radio och tv i allmänhetens tjänst

Utifrån granskningsnämndens beslut bedömer regeringen att SR, SVT och UR i huvudsak har uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst. Den kritik som nämnden framfört avser i stor utsträckning brister i programbolagens redovisningar. Nämnden har lämnat synpunkter gäl-

lande vad bolagen bör beakta inför nästa redovisning. Regeringen utgår från att den vägledning som nämnden ger i sitt beslut används av bolagen i arbetet med kommande redovisningar.

Kraven på SVT:s och UR:s tillgänglighetstjänster har höjts genom särskilda kvoter för bl.a. textning och syntolkning. Vid sidan av en högre ambitionsnivå för tillgänglighet eftersträvades att insatserna skulle bli mer konkreta och mätbara och därmed uppföljningsbara. Regeringen konstaterar att programbolagen redovisat förbättringar på detta område. Samtidigt noteras att nämnden identifierat svårigheter att följa upp de krav som ställts.

Programbolagen har sammantaget ökat det samlade programutbudet på finska, samiska, meänkieli, romani chib och teckenspråk, men ökningen kan enligt granskningsnämnden inte anses vara betydande. Bolagen anses inte heller ha uppfyllt kraven på att ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga inom språkgruppen romani chib. Regeringen delar nämndens bedömning och avser att särskilt noga följa hur bolagen uppfyller dessa krav fortsättningsvis. Regeringen avser även att följa hur SVT uppfyller kraven avseende programverksamhet för unga.

Programbolagen redovisar digitala satsningar som gett ökade möjligheter för publiken att ta del av utbudet via webben, liksom ökade möjligheter för bolagen att nå sin publik. Myndigheten för radio och tv:s rapport Utveckling och påverkan i allmänhetens tjänst, som överlämnades till Kulturdepartementet den 1 september 2015, kan ge närmare underlag för en uppföljning av denna utveckling.

Kommersiell radio och tv m.m.

Genom radio- och tv-lagen och Myndigheten för radio och tv:s tillståndsgivning ges förutsättningar för större mångfald på radio- och tv-marknaderna.

Även om antalet föreningar som sänder närradio har minskat över tid är lokal icke-kommersiell radio och tv alltjämt betydelsefull för att olika intressen och åsikter ska kunna göra sig hörda. Verksamheten främjar på så sätt yttrandefrihet och mångfald i samhället.

Genom den efterhandsgranskning som granskningsnämnden gör säkerställs att radio- och tv-lagen samt bestämmelserna i sändningstillstånden följs. Den låga andelen fällande beslut tyder på en god efterlevnad.

13.5 Budgetförslag

13.5.1 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 13.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2014	Utfall	21 793		0
2015	Anslag	21 774 ¹	Utgifts-prognos	21 204
2016	Förslag	20 719		
2017	Beräknat	21 201 ²		
2018	Beräknat	21 195 ³		
2019	Beräknat	21 284 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 21 219 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 21 221 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 21 221 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Sveriges Television AB och till Sverigefinska Riksförbundet för sändningsverksamhet för utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.

Regeringens överväganden

Tabell 13.9 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	21 774	21 774	21 774	21 774
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	0	-19	-26	65
Beslut	-1 055	-554	-553	-555
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	20 719	21 201	21 195	21 284

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget minskas med 1 055 000 kronor för 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar. För 2017, 2018 och 2019 uppgår

minskningen till 554 000 kronor, 553 000 kronor respektive 555 000 kronor.

Regeringen föreslår att 20 719 000 kronor anvisas under anslaget 11:1 *Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 21 201 000 kronor, 21 195 000 kronor respektive 21 284 000 kronor.

13.5.2 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tabell 13.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2014	Utfall	2 624		0
2015	Anslag	2 648 ¹	Utgifts-prognos	2 648
2016	Förslag	2 703		
2017	Beräknat	2 729 ²		
2018	Beräknat	2 769 ³		
2019	Beräknat	2 820 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 703 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 703 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 704 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för information om forskningsresultat för att utarbeta mediestatistik och dokumentera ägar- och marknadsförhållanden inom svenska massmedier vid den svenska avdelningen av Nordiskt informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom).

Regeringens överväganden

Tabell 13.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	2 648	2 648	2 648	2 648
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	62	88	128	179
Beslut	-7	-7	-7	-7
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 703	2 729	2 769	2 820

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 7 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 2 703 000 kronor anvisas under anslaget 11:2 *Forskning och dokumentation om medieutvecklingen* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 2 729 000 kronor, 2 769 000 kronor respektive 2 820 000 kronor.

13.5.3 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tabell 13.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

	Utfall	Anslags-sparande	
2014	319		64
2015	Anslag	383 ¹	Utgifts-prognos 373
2016	Förslag	383	
2017	Beräknat	383	
2018	Beräknat	383	
2019	Beräknat	383	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Europeiska audiovisuella observatoriet.

Regeringens överväganden

Tabell 13.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	383	383	383	383
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	383	383	383	383

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 383 000 kronor anvisas under anslaget 11:3 *Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 383 000 kronor, 383 000 kronor respektive 383 000 kronor.

13.5.4 11:4 Statens medieråd

Tabell 13.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

	Utfall	Anslags-sparande	
2014	17 697		-600
2015	Anslag	17 101 ¹	Utgifts-prognos 16 577
2016	Förslag	18 307	
2017	Beräknat	18 494 ²	
2018	Beräknat	18 788 ³	
2019	Beräknat	19 138 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 18 308 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 18 309 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 18 309 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens medieråds förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 13.15 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	3 180	0	4 232	-1 052
Prognos 2015	3 200	0	4 000	-800
Budget 2016	3 200	0	4 000	-800

För fastställande av åldersgränser ska Statens medieråd ta ut avgifter enligt lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Intäkterna redovisas på budgetens inkomstsida under inkomsttitel 2522 *Fastställande av åldersgränser för framställning i film*. Statens medieråd får inte disponera intäkterna. Avgiftsintäkterna ska motsvara kostnaderna för verksamheten. Statens medieråd har fått i uppdrag att lämna förslag till ett nytt avgiftssystem för fastställande av åldersgränser för film baserat på biljettintäkter (dnr Ku2015/01669). Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 28 september 2015.

Regeringens överväganden**Tabell 13.16 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 11:4 Statens medieråd**

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	17 101	17 101	17 101	17 101
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	249	425	703	1 035
Beslut	957	968	984	1 002
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	18 307	18 494	18 788	19 138

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget ökas med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2016 i syfte att bl.a. strategiskt utveckla myndighetens digitala plattformar och stärka myndig-

hetens roll som kunskapscentrum för medie- och informationskunnighet (MIK).

Som aviserades i budgetpropositionen för 2015 minskas anslaget med ca 43 000 kronor fr.o.m. 2016 för att bidra till att finansiera prioriterade satsningar.

Regeringen föreslår att 18 307 000 kronor anvisas under anslaget 11:4 *Statens medieråd* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 18 494 000 kronor, 18 788 000 kronor respektive 19 138 000 kronor.

13.5.5 11:5 Stöd till taltidningar**Tabell 13.17 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2014	Utfall	76 081	Anslags- sparande	3 041
2015	Anslag	49 156 ¹	Utgifts- prognos	50 900
2016	Förslag	49 156		
2017	Beräknat	63 156		
2018	Beräknat	63 156		
2019	Beräknat	70 656		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.**Ändamål**

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till taltidningar. Anslaget får även användas för vissa förvaltningsutgifter samt för utgifter för införandet av ett nytt taltidningssystem.

Regeringens överväganden

Tabell 13.18 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 11:5 Stöd till taltidningar

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	49 156	49 156	49 156	49 156
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut		14 000	14 000	21 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	49 156	63 156	63 156	70 656

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 49 156 000 kronor anvisas under anslaget 11:5 *Stöd till taltidningar* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 63 156 000 kronor, 63 156 000 kronor respektive 70 656 000 kronor.

13.6 Radio och tv i allmänhetens tjänst

Verksamheten i Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) inklusive dotterbolagen, finansieras i huvudsak med radio- och tv-avgiftsmedel som anvisas av riksdagen från rundradiokontots resultatkonto (rundradiokontot). Även verksamheten vid Myndigheten för radio och tv (som byter namn till Myndigheten för press, radio och tv) finansieras delvis med radio- och tv-avgiftsmedel.

Medelsberäkningar för 2016

Regeringens förslag: Från rundradiokontot tilldelas Sveriges Radio AB 2 842 700 000 kronor, Sveriges Television AB 4 772 300 000 kronor och Sveriges Utbildningsradio AB 411 200 000 kronor för 2016. För den verksamhet som bedrivs av Myndigheten för press, radio och tv anvisas 8 700 000 kronor från rundradiokontot till budgetens inkomstsida.

Skälen för regeringens förslag: För 2016 föreslås att de tre programföretagen i allmänhetens tjänst tilldelas sammanlagt 8 026 200 000 kronor från rundradiokontot. Enligt förslaget fördelas de samlade medlen med 2 842 700 000 kronor till SR, 4 772 300 000 kronor till SVT och 411 200 000 kronor till UR. Vidare föreslås att 8 700 000 kronor anvisas från rundradiokontot till budgetens inkomstsida för den verksamhet som bedrivs av Myndigheten för press, radio och tv.

Medelstillsdelning till SR, SVT och UR

Medelstillsdelningen till SR, SVT och UR har räknats upp med 2 procent i förhållande till 2015 i enlighet med riksdagens beslut med anledning av propositionen Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019 (prop. 2012/13:164, bet. 2013/14:KrU3, rskr. 2013/14:60).

En förutsättning för en 2-procentig uppräknings av medelstillsdelningen ska enligt riksdagens beslut vara att antalet radio- och tv-avgifter inte minskar i någon större omfattning. Utifrån prognoser från Radiotjänst i Kiruna AB bedömer regeringen att antalet avgifter inte kommer att minska i någon större omfattning under 2015 och att av riksdagen angivna förutsättningar för en uppräknings om 2 procent därmed kommer att vara uppfyllda.

Medelstillsdelningen till SVT inkluderar, förutom uppräknings i enlighet med tidigare riksdagsbeslut, en särskild tilldelning om 115 miljoner kronor avseende merkostnader till följd av regeringsbeslut den 27 februari 2014 om sändningsutrymme för tv-sändningar (dnr Ku2014/00486), vilket bl.a. innebär att utrymmet 694–790 MHz (det s.k. 700 MHz-bandet) får upplåtas för andra ändamål än tv-sändningar fr.o.m. den 1 april 2017.

Inför budgetpropositionen 2015 begärde SVT en extra nivåhöjning om 1,25 procent för medelstillsdelningen 2015 avseende merkostnader till följd av beslutet att utrymma 700 MHz-bandet från tv-sändningar. Merkostnaderna består i att SVT:s andel av de fasta kostnaderna för nät-driften ökar samt kostnader för flytt av sändare till andra frekvenser. Med anledning av osäkerhet om rundradiorörelsens utveckling och med hänsyn till att merkostnaderna huvudsakligen torde uppkomma efter 2015 angavs i budgetpropositionen för 2015 (utg.omr. 17, avsnitt 13) att

regeringen avsåg att återkomma i frågan om eventuell kompensation till SVT.

Den 1 juli 2015 höjdes radio- och tv-avgiften från 2 076 till 2 216 kronor per år.

Inför budgetpropositionen för 2016 har SVT återkommit med sin begäran om kompensation. SVT har beräknat merkostnaderna under den resterande delen av tillståndsperioden till 310 miljoner kronor, varav 115 miljoner kronor beräknas uppkomma under 2016. Dessa merkostnader kunde inte förutses vid tidpunkten för riksdagens beslut 2013 om SVT:s uppdrag respektive ekonomiska ramar för tillståndsperioden 2014–2019. Regeringen anser att SVT bör ges möjlighet att utföra det public service-uppdrag som riksdagen beslutat om under de ekonomiska villkor som riksdagen angivit. Det förutsätter att SVT kompenseras för direkta merkostnader till följd av beslutet om minskat sändningsutrymme. SVT bör därför erhålla en särskild tilldelning om 115 miljoner kronor för 2016.

Tabell 13.19 Medelstillelning för 2016

Miljoner kronor

Sveriges Radio	2 842,7
Sveriges Television	4 657,3
Sveriges Utbildningsradio	411,2
Summa	7 911,2
Särskild tilldelning Sveriges Television	115,0
Totalt:	8 026,2

Delfinansiering av Myndigheten för press, radio och tv

Myndigheten finansieras delvis över statens budget, delvis med medel från rundradiokontot som anvisas till budgetens inkomstsida. Regeringens förslag till medelstillelning till Myndigheten för press, radio och tv lämnas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 8:2 *Myndigheten för press, radio och tv*. Regeringen föreslår att 8 700 000 kronor anvisas från rundradiokontot till budgetens inkomstsida.

14 Ungdomspolitik

14.1 Omfattning

Ungdomspolitikerna omfattar frågor om unga kvinnors och unga mäns levnadsvillkor. Ungdomspolitikerna omfattar också statsbidrag och visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet, bl.a. ett ungdomspolitiskt handlingsprogram. Arbetet

med ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och omfattar alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år. Det ungdomspolitiska arbetet förutsätter insatser på såväl nationell, regional och lokal som internationell nivå. Till området hör Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF).

14.2 Utgiftsutveckling

Tabell 14.1 Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Ungdomspolitik</i>							
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	33	33	33	39	40	40	41
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	259	260	254	278	278	278	253
Summa Ungdomspolitik	291	294	287	318	318	319	295

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition

14.3 Resultatredovisning

Målet för ungdomspolitikerna, att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen, gäller alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år. Därmed tydliggörs att ungdomspolitikerna är ett av flera verksamhetsområden som ska bidra till måluppfyllelsen för ungdomspolitikerna. Resultatuppföljningen för ungdomspolitikerna fokuserar främst på resultat från det egna verksamhetsområdet. En översiktlig bild av måluppfyllelsen tecknas dock även genom indikatorer som också berör andra områden, eftersom flera politikområden har ett samlat ansvar för att målen för ungdomspolitikerna genomförs.

Att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor innebär att samhället ska skapa goda levnadsvillkor för individen med utgångspunkt i ungdomars rätt att komma i åtnjutande av de mänskliga rättigheterna såsom de uttrycks i grundlagarna och i Sveriges konventionsåtaganden på området. Individen ska ha tillgång till utbildning, arbete, bostad, hälsa, trygghet, kultur och fritid, sitt språk, möjlighet till delaktighet och inflytande samt ett liv fritt från diskriminering. Begreppet makt används i målet i betydelsen individens förutsättningar och möjligheter att forma sitt eget liv, vilket är beroende av goda levnadsvillkor. Den tredje delen av målet, dvs. inflytande över samhällsutvecklingen, innebär en uttalad målsättning att ungdomar ska finnas med i samhällsbygget och att ungdomar har en uttalad rätt till inflytande.

14.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Regeringen har ett starkt fokus på att stärka unga kvinnors och unga mäns etablering i samhället. Därmed är ungas utbildning, arbete, ekonomiska situation och boende centrala faktorer för uppföljningen av det ungdomspolitiska målet. Den löpande uppföljningen av goda levnadsvillkor bör därför fokusera på ett urval basindikatorer som belyser ungas etablering och huvudsakligen baseras på årligen återkommande registerdata. Bedömningen av måluppfyllelse kommer därutöver att fördjupas med hjälp av ett urval kompletterande indikatorer. Uppföljningen av dessa baseras i

många fall på enkätstudier som genomförs med fleråriga intervall.

Årliga basindikatorer:

- Andel unga kvinnor och unga män (16–24 år) som inte studerar och inte har fullföljt en utbildning motsvarande minst 2-årig gymnasieutbildning.
- Andel unga kvinnor och unga män (16–24 år) som varken arbetar eller studerar (varav andel unga kvinnor och unga män med okänd aktivitet).
- Mediantid i arbetslöshet bland unga kvinnor och unga män (18–24 år).
- Andel unga kvinnor och unga män (20–24 år) som bor kvar i föräldrahemmet.
- Andel unga kvinnor och unga män (16–24 år) som skattar sitt allmänna hälsotillstånd som bra.

De indikatorer som bidrar till en fördjupad bedömning av måluppfyllelsen bygger på enkätstudier och statistikinsamling som genomförs med längre intervall (två–fyra år) och kan därför inte ingå i de centrala indikatorerna. De kommer att kommenteras successivt i takt med att de är tillgängliga, dock tidigast till budgetpropositionen för 2017.

Ungdomspolitikerna är tvärsektorieell och har därför kopplingar till flera andra utgiftsområden. Det sektorsövergripande arbetet handlar om insatser inom alla de verksamhetsområden som påverkar ungas levnadsvillkor. Varje departement och myndighet bär där ett huvudansvar. Därför kan resultat som påverkar ungas levnadsvillkor även finnas under flera andra utgiftsområden i statens budget, såsom t.ex utgiftsområde 9, 14 och 16.

14.3.2 Resultat

Unga kvinnor och unga män har i många avseenden goda levnadsvillkor. Ett antal utmaningar som påverkar möjligheterna till goda levnadsvillkor, makt och inflytande kvarstår dock. Exempelvis är arbetslösheten bland unga högre än för den övriga befolkningen. En stor grupp unga kommer att nå en ålder av 30 år utan att ha etablerat sig på arbetsmarknaden. Egen försörjning har betydelse för den politiska socialiseringen och påverkar individens politiska själv-

förtroende, benägenheten att rösta och intresse för att vara delaktiga i demokratiska processer.

Indikator: Andel unga (16–24 år) som inte studerar och inte har fullföljt en utbildning motsvarande minst 2-årig gymnasieutbildning

Andelen unga i åldern 16–24 år som inte studerade och inte hade fullföljt en utbildning motsvarande minst 2-årig gymnasieutbildning var 7 procent 2013. Detta gällde för 5,9 procent av de unga kvinnorna och 8 procent av de unga männen. En högre andel utrikes födda unga i åldern 16–24 år var utan minst 2-årig gymnasieutbildning, 11 procent, jämfört med unga födda i Sverige, 6,4 procent. Andelen var 9,7 procent bland utrikes födda unga kvinnor och 12 procent bland utrikes födda unga män.

Indikator: Andel unga (16–24 år) som varken arbetar eller studerar (varav andel unga med okänd aktivitet)

Andel unga i åldern 16–24 år som varken arbetar eller studerar uppgick 2012 till 6,7 procent. Detta innebär att 76 282 ungdomar mellan 16 och 24 år varken arbetade eller studerade under 2012, varav 33 procent var i okänd aktivitet. En stor andel av de unga i okänd aktivitet är folkbokförda hos sina föräldrar och vissa kan befinna sig utomlands för studier eller arbete.

Det är ungefär lika stor andel unga kvinnor (6,7 procent) som unga män (6,8 procent) som varken arbetar eller studerar. Sett över tid har andelen unga 16–24 år som varken arbetar eller studerar varit relativt stabil. Andelen var 6,9 procent 2010 och 6,4 procent 2011. Även om andelen kvinnor respektive män inom gruppen unga som varken arbetar eller studerar är ungefär lika stor går det att urskilja skillnader mellan kvinnor och män vad gäller huvudsaklig inkomst.

Indikator: Mediantid i arbetslöshet bland unga (16–24 år)

Unga tillhör de grupper som har svagast ställning på arbetsmarknaden och som drabbats hårdast av den utdragna lågkonjunkturen. Ungdomsarbetslösheten är fortsatt hög och sysselsättningsgraden är lägre för unga jämfört med den övriga befolkningen.

Mediantiden i arbetslöshet för inskrivna arbetslösa 16–24 år var 137 dagar 2014, 137 dagar för unga kvinnor och 136 dagar för unga män. Mediantiden i arbetslöshet för inskrivna arbetslösa i åldern 16–24 år har sedan 2011 ökat något.

Under 2011 uppgick mediantiden till 134 dagar jämfört med 137 dagar 2014. Mediantiden i arbetslöshet för inskrivna arbetslösa 16–24 år har sedan 2011 ökat för unga kvinnor, från 133 till 137 dagar, medan den ligger kvar på 136 dagar för unga män.

Indikator: Andel unga (20–24 år) som bor kvar i föräldrahemmet

Åren 2012–2013 bodde 38 procent av ungdomarna i åldern 20–24 år kvar hos sina föräldrar. I åldern 25–29 år uppgick motsvarande andel till 7 procent. I åldersgruppen 20–24 år var under åren 2012–2013 andelen som bodde kvar hemma 33 procent bland kvinnorna jämfört med 43 procent bland männen. Särskilt gruppen unga med utländsk bakgrund utmärks av att bo kvar länge i föräldrahemmet. Bland unga med utländsk bakgrund i åldern 20–24 år bodde 46 procent kvar i föräldrahemmet jämfört med 37 procent av unga med svensk bakgrund. Statistiken om unga kvinnor respektive unga män födda i ett annat land är alltför osäker på grund av för få svarande för att redovisas.

Indikator: Andel unga (16–24 år) som skattar sitt allmänna hälsotillstånd som bra

De allra flesta ungdomar i åldern 16–24 år skattar sitt allmänna hälsotillstånd som bra. Andelen ungdomar i åldern 16–24 år som 2014 bedömde sitt allmänna hälsotillstånd som bra eller mycket bra uppgick till 81 procent. Det var 79 procent av de unga kvinnorna i denna ålder som skattade sitt allmänna hälsotillstånd som bra eller mycket bra medan motsvarande gällde för 84 procent av de unga männen. Det är en minskad andel som upplever sitt hälsotillstånd som bra eller mycket bra jämfört med tidigare år. Under 2010 var det 81 procent av de unga kvinnorna som skattade sitt allmänna hälsotillstånd som bra eller mycket bra medan motsvarande gällde för 89 procent av de unga männen.

Fördjupad bedömning: ungas valdeltagande och representation

År 2014 var det första gången som val till Europaparlament, riksdag, landstings- och kommunfullmäktige hölls under samma år (se vidare utgiftsområde 1, avsnitt 9 Demokrati-politik). Valdeltagandet bland unga förstagångs-

väljare visar på en ökande trend. I riksdagsvalet 2014 röstade 84 procent av de kvinnliga och 81 procent av de manliga förstagångsväljarna. År 2010 var siffran 82 procent av kvinnliga respektive 79 procent av manliga förstagångsväljare. Valdeltagandet har generellt ökat i gruppen sedan 2002.

Även vad gäller valdeltagandet i valet till Europaparlamentet syntes en ökning bland unga 2014. I gruppen 18–24 år var valdeltagandet bland kvinnor 47,7 procent och bland män 42,5. Valdeltagandet i åldersgruppen har därmed stigit stadigt från ca 26 procent i valet 2004 och 38 procent i valet 2009.

I samband med riksdagsvalet 2014 gick det att se en positiv utveckling vad gäller representationen av unga i riksdagen, däremot inte på samma sätt i den lokala demokratin. Unga som grupp är alltså underrepresenterad bland såväl nominerade som valda. Unga förtroendevalda lämnar också politiken i större utsträckning än äldre.

Av de som valdes in i riksdagen 2014 var andelen unga i åldern 18–29 år 11 procent, vilket är en markant förbättring jämfört med tidigare val. I valet 2010 låg andelen unga som valdes in i riksdagen på 5 procent, vilket varit nivån under en längre period. Trots den positiva trenden är åldersgruppen alltså kraftigt underrepresenterad i relation till den övriga röstberättigade delen av befolkningen.

I landstings- och kommunvalen syns inte samma starka utveckling som i riksdagsvalet. I landstingsvalen ökade andelen unga 18–29 år från 6 procent 2010 till 8 procent 2014, medan det i valen till kommunfullmäktige enbart syntes en marginell ökning från 7 till 8 procent under samma period. Andelen unga män respektive unga kvinnor som valts in i dessa församlingar är ungefär lika stor.

Andelen avhopp under mandatperioden har ökat jämfört med tidigare för gruppen unga 18–29 år. Avhoppet från kommunfullmäktige under perioden 2010–2014 i åldersgruppen 18–27 år låg på 46,4 procent för kvinnor respektive 41,7 procent för män. Detta ska jämföras med perioden 2006–2010 då andelarna var lägre och låg på 41,4 procent för kvinnor respektive 35,6 procent för män i åldersgruppen.

14.3.3 Insatser inom politikområdet

Genom propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354) har ett nytt mål för ungdomspolitikens slagits fast. Med det nya övergripande målet tydliggörs att ungdomspolitikerna är ett av flera verksamhetsområden som ska bidra till måluppfyllelsen.

I den ungdomspolitiska propositionen angav regeringen därtill tre prioriteringar inom ramen för det övergripande målet. Detta har syftat till att fokusera regeringens insatser för att uppnå det övergripande målet. Under 2014 och 2015 var regeringens prioriteringar inom ungdomspolitikerna egen försörjning, psykisk hälsa och inflytande. Därför utgår resultatuppföljningen nedan utifrån dessa tre prioriterade områden.

Egen försörjning

En prioriterad fråga inom ramen för området egen försörjning har inom ungdomspolitikerna varit insatser för unga som varken arbetar eller studerar. Regeringens övriga insatser för ungas försörjning återfinns bl.a. inom utgiftsområdena 14, 16 och 18.

Unga som varken arbetar eller studerar

Unga som inte påbörjar eller fullföljer en gymnasieutbildning har sämre möjligheter att etablera sig i arbetslivet. Regeringen lämnade i mars 2014 propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande (prop. 2013/14:191) till riksdagen. Som ett resultat av propositionen, och som ett första steg för att stärka insatserna för gruppen unga som varken arbetar eller studerar, trädde vissa ändringar i skollagen i kraft den 1 januari 2015. Genom lagändringarna förtydligades kommunernas ansvar för de ungdomar som inte går i gymnasieskolan. Det tidigare så kallade informationsansvaret för icke skolpliktiga ungdomar benämns nu istället aktivitetsansvar för ungdomar. Ansvaret innebär att kommunerna har i uppgift att erbjuda berörda ungdomar lämpliga individuella åtgärder. Dessa åtgärder ska i första hand motivera till utbildning. Kommunerna ska även föra register över de ungdomar som omfattas av ansvaret och dokumentera sina insatser på lämpligt sätt. För att ge kommunerna bättre möjlig-

heter att fullgöra sitt ansvar ska också huvudmän för gymnasieskolor och gymnasiesärskolor snarast meddela hemkommunen om en elev utan giltigt skäl är frånvarande i betydande utsträckning.

Statens skolverk fick under 2014 i uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete med aktivitetsansvaret och årligen redovisa sina insatser på området i samband med årsredovisningen. Stödet gäller i första hand utveckling av register och statistik. Bland annat fick myndigheten i uppdrag att utveckla en modell för nationell uppföljning av de ungdomar som omfattas av ansvaret. Vidare gavs under 2014 Statens skolinspektion i uppdrag att genomföra en kvalitetsgranskning av kommunernas arbete med det kommunala aktivitetsansvaret. Skolinspektionens uppdrag ska slutrapporteras till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 11 december 2015.

I och med lagändringarna har det alltså förtydligats att hemkommunen inom ramen för aktivitetsansvaret har uppgiften att erbjuda berörda ungdomar individuellt motivationshöjande stöd. Vidare kommer kommunala register över målgruppen tillsammans med uppdragen till Skolverket och Skolinspektionen att möjliggöra en nationell uppföljning av antalet ungdomar under 20 år som inte genomför eller har fullföljt en gymnasieutbildning, något som kommer att öka kunskapen om denna grupp.

Regeringen gav i september 2014 Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att genomföra en uppföljning av etableringsprocessen bland ungdomar som inte har påbörjat eller har avbrutit en gymnasieutbildning (U2014/05385). Bakgrunden var ett förslag som lades fram i betänkandet *Unga som varken arbetar eller studerar – Statistik, stöd och samverkan* (SOU 2013:74). I betänkandet framförs att de befintliga s.k. gymnasieuppföljningarna bör utökas till att även avse ungdomar som avbrutit eller aldrig påbörjat en gymnasieutbildning. Det material som tas fram genom en sådan utökad uppföljning kan bl.a. ligga till grund för bedömningar av dessa ungdomsgruppers behov av vuxenutbildning.

För att få fler ungdomar i arbete och för att stärka ungas kompetens har regeringen tagit de första stegen i ett ambitiöst reformprogram. För att främja en konstruktiv och flexibel samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommuner har regeringen tillsatt Delegationen för unga till arbete (dir. 2014:157). Regeringen har även avi-

serat ett stegvis införande av en 90-dagarsgaranti för ungdomar, som innebär en bortre gräns för hur länge en ung person ska kunna vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till jobb eller en utbildning. Flera olika satsningar har genomförts för att möjliggöra 90-dagarsgarantin, bl.a. har utbildningskontrakt och traineejobb införts (se vidare utgiftsområde 14, avsnitt 3 Arbetsmarknad och utgiftsområde 16, avsnitt 10 Politikens inriktning och avsnitt 11 Budgetförslag). Sammantaget bedöms dessa insatser ha betydelse för ungas etablering i arbets- och samhällslivet.

Ungdomar som deltar i EU:s mobilitetsprogram

Möjligheterna för ungdomar att delta i EU:s mobilitetsprogram bör så långt som möjligt underlättas. År 2014 var det första med EU:s nya utbildnings- och ungdomsprogram Erasmus+ (2014–2020). Programmet omfattar de aktiviteter som fanns inom ramen för två tidigare program; det livslånga lärandet och Ung och aktiv i Europa. Det sistnämnda har visat sig vara ett bra instrument för att främja ungas återinträde i utbildning och inträde på arbetsmarknaden. Regeringen har gett MUCF i uppdrag att vara nationellt kontor för ungdomsdelen av Erasmus+ och ansvara för att programmet genomförs i Sverige. Under 2014 deltog totalt 2 620 unga och ungdomsledare inom ungdomsdelen av Erasmus+.

Inflytande

Att främja ungas inflytande är en viktig del av målet för ungdomspolitik. Regeringens insatser för att stärka ungas inflytande fördelas över flera områden.

Insatser för ungas valdeltagande

MUCF har haft i uppdrag att fördela stöd till organisationer inom det civila samhället och till kommuner som genomfört verksamhet i syfte att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet respektive i de nationella allmänna valen under 2014 (U2013/07617, U2013/07806, U2013/06072 m.fl.) (se vidare utgiftsområde 1, avsnitt 9 Demokratipolitik). Utifrån sitt uppdrag att fördela stöd för att öka valdeltagandet inom målgrupperna med lägre deltagande i tidigare val, drar MUCF två slutsatser. Den första är att delar av samhället är på väg att förlora det demokratiska fundamentet. Medborgare i ytterstads-

områdena känner sig, enligt MUCF, inte delaktiga och anser sig sakna makt att påverka sin situation. I områden där få röstar saknas tillit till politiska processer och till de folkvalda. Den andra slutsatsen är att det stora antalet ansökningar om stöd samtidigt vittnar om att det finns ett stort intresse i civilsamhället och i kommunerna för att förstärka demokratin (Varje röst är viktig, så fördelades stödet för ökat valdeltagande under supervalåret 2014, MUCF, 2015).

MUCF har även genomfört skolval 2014, både i samband med valet till Europaparlamentet den 25 maj och i samband med de nationella valen den 14 september 2014 (Ju2013/05251) (se vidare utgiftsområde 1, avsnitt 9 Demokrati-politik). Myndigheten har sedan valåret 2002 haft en samordnande roll att genomföra skolval inför riksdagsval. År 2014 var dock första gången som skolval samordnades nationellt inför ett Europaparlamentsval och som det dessutom genomfördes två skolval under samma år. Totalt 1 796 skolor deltog och 555 000 elever hade möjlighet att delta i skolval inför riksdagsvalet. År 2014 blev därmed ett rekordår i det avseendet och ett stort antal elever har haft möjlighet att diskutera politik, ta ställning och prova hur ett val går till.

Unga förtroendevalda

Unga är underrepresenterade inom politiken och i folkvalda församlingar. Unga lämnar därtill sina politiska uppdrag i förtid i hög utsträckning. MUCF har därför fått i uppdrag att 2014 och 2015 genomföra insatser i syfte att fler unga kvinnor och unga män ska ta på sig uppdrag som politiskt förtroendevalda och för att motverka att unga politiker väljer att lämna sina uppdrag i förtid (U2014/03352). Insatserna ska bl.a. omfatta en försöksverksamhet i ett begränsat antal kommuner, med stödinsatser för unga förtroendevalda i form av exempelvis introduktionsprogram, mentorskap och nätverk.

Myndigheten har även under 2015 haft i uppdrag att verka för förbättrad kännedom bland unga om medborgarförslag.

Under 2015 har Utredningen om demokratisk delaktighet och inflytande (dir. Ju 2014:19) arbetat bl.a. med frågor om ungas politiska representation, delaktighet och inflytande. Utredningen ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 15 december 2015.

Ungdomspolitiska rådet

En viktig del av ungdomspolitiken är regeringens dialog med ungdomar. Statsrådet med ansvar för ungdomspolitiken har ett s.k. Ungdomspolitiskt råd. Syftet med rådet är att regeringen ska få bidrag till sin omvärldsanalys på det ungdomspolitiska området och förankra förslag inom ungdomspolitiken med representanter för politikens målgrupp. Ungdomspolitiska rådet består av representanter för ungdomsorganisationer, liksom nätverk och verksamheter som på olika sätt arbetar med ungdomar. Även representanter för myndigheter och forskarsamhället deltar i rådet. Under 2014 och 2015 har flera steg tagits för att stärka rådets roll, bl.a. i enlighet med propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande (prop. 2013/14:191), där det anges att Ungdomspolitiska rådet bör få en mer strategisk roll. Som exempel kan nämnas att Ungdomspolitiska rådets deltagare har getts möjlighet att komma in tidigare i beredningsprocessen bl.a. när det gäller frågor om ungas politiska representation och inflytande. Ungdomspolitiska rådet är ett av de ca 50 fasta forum som Regeringskansliet har för samråd med det civila samhällets organisationer.

Psykisk hälsa

Efter ett uppdrag från regeringen redovisade MUCF våren 2015 en kartläggning av ungdomars upplevda psykiska ohälsa (S2013/06261). Av rapporten När livet känns fel – Ungas upplevelser kring psykisk ohälsa (MUCF, 2015) framgår att unga kvinnor i åldern 16–24 år är den grupp i befolkningen som rapporterar de högsta nivåerna av stressrelaterade besvär. Många unga tycker att det är svårt att själva hitta en balans i tillvaron. Kraven utifrån upplevs som allt för höga, samtidigt som de egna ambitionerna blir till krav på prestation. Unga beskriver hur deras erfarenheter av stress och att må dåligt påverkar möjligheten att göra saker som de vill eller måste göra i vardagen, vilket gör att de hamnar efter och blir ännu mer stressade eller ångestfyllda.

En återkommande anledning till upplevelser av stress bland unga är skolan. Andelen 13-åriga flickor som är stressade över sitt skolarbete uppgick till 36 procent 2013/14, vilket är nästan en

fördubbling jämfört med 2009/10. Bland pojkar i samma ålder var andelen som var stressade 22 procent, vilket också innebär en fördubbling jämfört med 2009/10. Skolestressen bland grundskoleelever är störst bland 15-åringarna, 60 procent av flickorna och 34 procent av pojkarna var ganska eller mycket stressade över sitt skolarbete 2013/14. Stressen ökar också bland de äldre ungdomarna, och då främst bland unga kvinnor. Andelen som känt sig stressade varje dag eller flera gånger i veckan var 51 procent bland kvinnor i åldern 16–29 år och 29 procent bland män i samma ålder 2013.

Unga kvinnor och unga män har ofta olika sätt att kommunicera problem och att de inte mår bra, vilket kan innebära ett större mörkertal kring unga mäns psykiska hälsa. Unga kvinnor beskriver i högre grad på vilket sätt de upplever psykisk ohälsa medan unga män i högre grad är utåtagerande och uttrycker sig genom våld och i en del fall kriminellt beteende. Unga män tar också sitt liv i betydligt högre utsträckning än unga kvinnor, medan unga kvinnor betydligt oftare försöker ta sitt liv.

MUCF fick i april 2014 i uppdrag att genomföra en jämställdhetsatsning med fokus på att främja unga kvinnors och unga mäns psykiska hälsa, trygghet och välbefinnande (U2014/03013). Uppdraget pågår under 2014 och 2015.

MUCF fick i augusti 2014 i uppdrag att beskriva och, om möjligt, föreslå en eller flera modeller för hur samhällets stöd till unga med psykisk ohälsa som varken arbetar eller studerar kan organiseras och hur samverkan mellan olika aktörer kan utformas för att förbättra stödet för dessa unga att återkomma i aktivitet (S2014/06311). I uppdraget ingår också att beskriva vilka strukturella hinder som kan uppstå i arbetet med att stärka dessa ungdomars psykiska hälsa och i arbetet med att främja deras möjligheter att få sysselsättning. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 september 2015.

Ungas fritid och organisering

Den tematiska analysen Fokus 14 – om ungas fritid och organisering (MUCF, 2014) visar på stora skillnader vad gäller hur mycket fritid unga har och hur aktiva de är. Samtidigt värderar många unga fritiden högt och är aktiva på sin fritid. Idrotten intar en särställning bland ungas

fritidsaktiviteter. En enkätundersökning visar att 80 procent av unga kvinnor och unga män i åldern 13–19 år idrottar eller motionerar inom en förening eller på egen hand minst en gång varje vecka.

Analysen pekar dock på att vissa barn och unga deltar allt mindre i föreningslivet. Barn som börjar med en aktivitet i tidig ålder slutar också tidigare. Av ungdomarna i åldern 13–19 år är 40 procent inte medlem i någon förening. Bland utrikes födda unga kvinnor, unga hbt-personer, unga nyanlända och unga kvinnor och män med funktionsnedsättning är detta särskilt vanligt. Var åttonde ungdom i åldern 13–19 år har avstått från fritidsaktiviteter de skulle vilja vara med på på grund av att de inte kan delta av ekonomiska skäl. Även hur de unga blir bemötta inom fritidsverksamheter kan begränsa deras deltagande i fritidsaktiviteter. Detta gäller inte minst för unga kvinnor och unga män med funktionsnedsättning och unga hbt-personer.

Studien visar även skillnader sett till olika bostadsområden. I låginkomstområden är det vanligare att unga besöker fritidsgårdar, ungdomens hus och bibliotek, medan ungdomar i höginkomstområden i större utsträckning är med i aktiviteter som föreningsidrott och musik- och kulturskolor. Sammantaget är unga i låginkomstområden i betydligt mindre utsträckning med i föreningsidrotten och i musik- och kulturskolan. Om olika fritidsaktiviteter läggs samman är fritidsaktiviteten lägre i låginkomstområden jämfört med höginkomstområden. Studien pekar också på olikheter mellan olika åldersgrupper. Ungdomar 13–25 år befinner sig i olika faser i livet. Det är vanligare bland unga i gymnasieskolan än i högstadiet att uppge att det finns för lite att göra på fritiden, vilket kan bero på att offentliga verksamheter och stora delar av föreningslivet främst når unga i grundskolan.

När det gäller ungas politiska engagemang visar en forskningsöversikt kring ungas organisering och fritidsaktiviteter på nätet på flera trender. Dels lyfter forskning fram att ungas engagemang oftare tar sig uttryck i specifika kampanjer och avgränsade frågor och att unga organiserar sig i mer lösa och decentraliserade nätverk. Dels har internetanvändningen en central funktion och den digitala organiseringen följer andra mönster än den traditionella organiseringen. Dock indikerar forskningen att de som är aktiva utanför nätet också är de som är aktiva på

nätet. Det är således samma sociala strukturer som genomsyrar båda ”världarna”.

Statsbidrag till ungdomsorganisationer

Statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationerna styrs av förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer. Genom regleringsbrevet för 2014 disponerade MUCF ca 72 miljoner kronor att fördela som organisationsbidrag till barn- och ungdomsorganisationernas verksamhet. Därutöver disponerade myndigheten ytterligare ca 164 miljoner kronor att fördela som organisations- och projektbidrag ur anslaget Statligt stöd till organisationers arbete för barn och ungdomar på lokal nivå. Organisationsbidraget kan lämnas till barn- och ungdomsorganisationer, barn- och ungdomsorganisationer som företräder nationella minoriteter i Sverige, barn- och ungdomsorganisationer som företräder personer med funktionsnedsättning samt, under högst tre år, till barn- och ungdomsorganisationer som inte uppfyller villkoren om antal medlemmar och geografisk spridning i den nämnda bidragsförordningen. Antalet bidragsgrundande medlemmar 6–25 år var för bidragsåret 2014 629 067 personer i 106 barn- och ungdomsorganisationer.

Ungdomsorganisationernas medlemmar bestod 2014 av 282 174 unga kvinnor och 335 533 unga män. Uppgift om könstillhörighet var 2014 frivilligt att lämna i ansökan och har inte lämnats av 41 915 medlemmar. Enligt uppdrag från regeringen fördelade myndigheten under året totalt ca 235 miljoner kr i organisations- och projektstöd till barn- och ungdomsorganisationer. Av övriga statsbidrag som MUCF fördelar tillfaller en del även ungdomsorganisationer. Inom ramen för myndighetens uppdrag har myndigheten också genomfört den andra uppföljningsrapporten om villkoren för det civila samhället.

Kunskap om ungas levnadsvillkor

Uppföljningssystemet för ungdomspolitik

Syftet med uppföljningssystemet för ungdomspolitik är att följa utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor för att möjliggöra bedömning av måluppfyllelsen. Uppföljningssystemet administreras av MUCF och består av uppföljning av indikatorer som belyser

ungas levnadsvillkor, tematiska analyser som ger en fördjupad bild av utvecklingen av ungas levnadsvillkor (Fokusrapporter) samt attityd- och värderingsstudier.

Regeringen inledde 2010 ett arbete med att utvärdera och förändra uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitik. Arbetet har bedrivits i flera steg. MUCF lämnade i februari 2014 förslag till en revidering av de ungdomspolitiska indikatorerna. Under 2014 och 2015 har MUCF också haft i uppdrag att utveckla en databas som presenterar indikatorerna på ett lättillgängligt och användarvänligt sätt. Detta har resulterat i en webbaserad databas, Ung idag, som innehåller 60 indikatorer om ungas levnadsvillkor och som kommer att lanseras av MUCF under hösten 2015.

För att stärka ungas och ungdomsorganisationers perspektiv i ungdomspolitik har MUCF fått i uppdrag att verka för att fler ungdomar och ungdomsorganisationer ska involveras och att ta fram en plan för hur arbetet skulle kunna utvecklas och förbättras under perioden 2015–2017. Under 2014 utvecklade MUCF en processororienterad analysmodell för att bedöma och planera hur ungdomars och ungdomsorganisationers perspektiv kan stärkas i genomförandet av uppföljningen, från det att uppdrag ges hela vägen fram till presentationen av resultaten. Myndigheten har också presenterat en plan för de kommande årens arbete och en aktivitetsplan för 2015.

Internationellt arbete

Sverige deltar i internationellt ungdomspolitiskt samarbete inom EU, FN, Europarådet, Nordiska ministerrådet och Barentsrådet. Samarbetet i EU har under 2014 främst handlat om implementeringen av det nya utbildnings- och ungdomsprogrammet Erasmus+. Under året antogs även en EU-arbetsplan på ungdomsområdet. Den syftar till att ungdomsområdet, under en pilotfas, ska använda existerande verktyg och resurser mer effektivt för att möta de utmaningar unga står inför.

Sverige har deltagit i Europarådets kampanj No Hate Speech. Den svenska kampanjens syfte var att höja kunskapen, särskilt hos barn och ungdomar, om bl.a. främlingsfientlighet, sexism och liknande former av intolerans på internet 2013–2014 (A2013/02317 och A2014/01205).

En redovisning finns under utgiftsområde 13, avsnitt 4 Diskriminering. Den 25 juni 2015 fattades beslut att förlänga kampanjen t.o.m. 2016 och att utvidga kampanjen till att även omfatta våldsbejakande extremism (Ku2015/01869).

Övriga insatser

Ungdomsperspektiv

MUCF har i uppdrag att 2014 och 2015, i samarbete med Barnombudsmannen, sprida kunskap på kommun- och landstingsnivå om ett barn- och ungdomsperspektiv samt om metoder för dialog med barn och unga. Resultaten från det pågående uppdraget rör bl.a. ett ökat barnrätts- och ungdomsperspektiv inom området ekonomisk utsatthet bland barn och unga, att kunskaperna om barn och ungas levnadsvillkor fördjupas genom dialog med barn och unga samt förbättrad uppföljning på området.

MUCF hade 2014 även i uppdrag att utveckla en strategi för myndighetens arbete med att verka för att ungdomsperspektivet integreras i relevanta myndigheters verksamheter och med att bidra till bättre samverkan och samordning av statliga insatser som riktas till ungdomar.

Under 2014 har MUCF vidare haft i uppdrag att sprida kunskap om den nya ungdomspolitik, främst till personer som i sina yrkesroller fattar beslut som påverkar unga. Budskapet som myndigheten har kommunicerat är att det bör skapas förutsättningar som kan bidra till att unga kan forma sina egna liv och bidra till en positiv samhällsutveckling och att ungdomspolitik ska bidra till att alla unga får goda levnadsvillkor, makt och inflytande.

Jämställdhet för unga kvinnor och unga män

Jämställdhetsperspektivet har i allt högre grad integrerats inom ungdomspolitik. Analyser av ungas levnadsvillkor belyser som regel situationen för unga kvinnor respektive unga män och ger underlag för analyser av hur ungdomspolitik kan bistå i arbetet med att möta de jämställdhetspolitiska målen. MUCF har som en av 18 pilotmyndigheter 2013 och 2014 genomfört ett utvecklingsarbete kring jämställdhetsintegrering, som spänt över samtliga verksamhetsområden på myndigheten inklusive former för jämställdhetsintegrerad bidragsgivning. MUCF bedömer att jämställdhetsintegrering leder till en ökad kvalitet i myndighetens ordina-

rie arbete och för de målgrupper myndigheten vänder sig till samt att detta bidrar till arbetet att nå de jämställdhetspolitiska målen.

Ett flertal insatser för att stärka jämställdheten bland unga har inriktats på olika aspekter av våldsförebyggande arbete med syfte att förhindra mäns våld mot kvinnor. MUCF har sedan 2011 arbetat med uppdraget Pojkars och unga mäns attityder till jämställdhet, maskulinitet och våld (U2011/02232). Uppdraget har slutrapporterats i mars 2015. Rapporten visar att uppdraget nått en stor målgrupp och svarat mot en omfattande efterfrågan på den utbildning, kunskap och metodmaterial som myndigheten utvecklat. Som följd av uppdraget har kunskaperna om våldsförebyggande arbete med ett genusperspektiv ökat bland myndigheter och kommuner. MUCF har vidare genomfört uppdrag inriktade på insatser mot kränkningar, trakasserier och hot via internet och andra medier (U2013/04492) samt uppdrag att förebygga sexuella övergrepp i föreningslivet (U2013/00106). Det sistnämnda har inriktats på en kartläggning av föreningslivets arbete för att förebygga sexuella kränkningar och övergrepp mot unga kvinnor och unga män samt stödmaterial bl.a. i webbplatsen Gråzon Gränsfall Glasklart. Sammantaget har dessa uppdrag resulterat i förbättrade kunskaper om ungas utsatthet och om metoder för hur olika aktörer, däribland kommuner, skolor och föreningar bättre kan möta unga kvinnor och män som har erfarenheter av utsatthet eller kränkningar inklusive sexuella kränkningar och övergrepp. Dessa kunskaper och metoder innebär att det har skapats bättre förutsättningar i kommunerna för att utveckla ett våldsförebyggande arbete på dessa områden.

Unga hbtq-personer

Diskriminering och andras okunskap påverkar hbtq-ungdomars hälsa och självbild negativt. Många unga hbtq-personer har erfarenhet av dåligt bemötande, våld eller hot om våld och saknar tilltro till samhällets institutioner och många har självmordstankar (Öppna skolan, MUCF, 2015). Regeringen har därför genomfört insatser för att stärka hbtq-ungdomars situation.

MUCF är hbt-strategisk myndighet och har genomfört ett utvecklingsarbete om hbtq-frågor. Myndigheten har integrerat ett normkritiskt perspektiv i sin verksamhet.

En av de viktigaste arenorna för att stärka hbtq-ungdomars villkor är skolan. Skolan är den plats där unga i huvudsak tillbringar sin vardag och bidrar till att forma ungas identitet och bild av världen. MUCF har i uppdrag att 2014 och 2015 genomföra insatser för att skapa en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbt-personer (U2014/07545). Insatserna har genomförts i samråd med Statens skolverk och består i att utveckla ett stödmaterial för skolpersonal, Öppna skolan, som kan användas för fortbildning men också i det dagliga arbetet på skolan för att skapa bättre skolmiljöer för hbtq-ungdomar. Myndigheten har även genomfört utbildningsinsatser för skolpersonal.

Ungdomsforskning

Regeringen beslutade 2005 att tilldela Forte (dåvarande FAS) samordningsansvaret för svensk barn- och ungdomsforskning. Forte ska på olika sätt stödja detta mångdisciplinära och breda forskningsområde. Stöd lämnas som programstöd, anställningar och projektstöd. Viktiga delar av uppdraget är att göra strategiska satsningar inom området, skapa samverkan mellan olika finansiärer, sprida forskningsresultat samt ordna mötesplatser för forskare och praktiker. Forskning om barns och ungdomars levnadsvillkor och hälsa ger viktiga underlag för utformningen av regeringens barn- och ungdomspolitik. MUCF lämnade våren 2015 en skrivelse (U2015/01886) i vilken det bland annat föreslås att samverkan mellan myndigheten och Forte ska ske kontinuerligt och vid behov.

14.3.4 Analys och slutsatser

Den ungdomspolitiska propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande behandlades av riksdagen i juni 2014 (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354).

Med denna proposition tydliggjordes att det övergripande målet för ungdomspolitiken är ett av flera verksamhetsområden som ska bidra till måluppfyllelsen. Även uppföljningen och uppföljningssystemet för ungdomspolitiken har tydliggjorts. Webbportalen Ung idag kommer att fungera som ett viktigt verktyg för att följa upp och sprida kunskap om ungas levnadsvillkor. Den kommer också att fungera som ett stöd för integreringen av ett ungdomsperspektiv i

statliga myndigheters verksamhet samt utvecklingen av en kunskapsbaserad ungdomspolitik i kommuner och landsting.

Den ungdomspolitiska propositionen innehöll även ett ungdomspolitiskt handlingsprogram som syftat till att fokusera regeringens insatser för att uppnå det övergripande ungdomspolitiska målet. De prioriterade områdena har varit egen försörjning, inflytande och psykisk hälsa.

Egen försörjning

Regeringen har den höga ungdomsarbetslösheten som en av sina högst prioriterade arbetsmarknadspolitiska utmaningar. Närmare hälften av de arbetslösa ungdomarna är heltidsstuderande som söker arbete, inklusive extraarbete på helger och lov. För de flesta unga är arbetslöshetsperioderna relativt korta, vilket indikerar att många unga varvar arbete med korta perioder av arbetslöshet.

Det finns dock en grupp bland unga arbetslösa som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden och har svårigheter att hitta vägar in till arbetslivet. Störst risk för långtidsarbetslöshet och framtida arbetsmarknadsrelaterade problem löper unga som saknar fullföljd gymnasieutbildning, är utrikes födda eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Utredningen om unga som varken arbetar eller studerar har i del- och slutbetänkande (SOU 2013:13, SOU 2013:74) lämnat ett flertal förslag. Flera av dessa förslag har genomförts, såsom förtydligande av det kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar under 20 år som inte går i gymnasieskolan. Med detta har viktiga steg tagits för att minska andelen unga som varken arbetar eller studerar. De uppdrag och uppföljningar som initierats inom området kommer att bidra till att öka kunskapen om gruppen unga som inte påbörjat eller fullföljt en gymnasieutbildning, något som är värdefullt för utformningen av framtida insatser för gruppen. Kunskaperna om gruppen behöver dock fortsatt förbättras och utvecklingen inom gruppen följas upp kontinuerligt.

Gruppen är heterogen och ungdomarna har många gånger en komplex problembild. Ungdomar utan fullföljd gymnasieutbildning, unga som lider av psykisk ohälsa och utrikes födda ungdomar är överrepresenterade inom gruppen. Alltför många av dessa unga kvinnor och män

befinner sig långt från utbildning och arbetsmarknad.

Inflytande

Att främja ungas inflytande är ett övergripande mål för ungdomspolitikerna. Unga kvinnor och unga män ska ges samma möjligheter till inflytande som andra människor i samhället, efter ålder och mognad, såsom det är formulerat i konventionen om barnets rättigheter. Ungas delaktighet i politiska beslutsprocesser är inte bara en rättighet utan det är också viktigt att ungas kunskaper, synpunkter och erfarenheter tas till vara som en resurs i den demokratiska processen. Därför har flera insatser för att stärka ungas inflytande genomförts det senaste året.

Regeringen har även stärkt det Ungdomspolitiska rådets roll. Detta har bidragit till att ungdomsorganisationer fått större möjlighet till insyn och inflytande i beredningsprocessen i frågor som berör ungas politiska representation och inflytande.

Unga kvinnor och unga män är trots vissa förbättringar alltjämt underrepresenterade inom politiken och i folkvalda församlingar. Därtill hoppar unga i hög utsträckning av politiska uppdrag i förtid. Orsakerna till att unga hoppar av är flera, vilket framgår av MUCF:s pågående uppdrag Stöd till unga politiker (U2014/03352). Dels flyttar många unga och blir därmed tvungna att avsäga sig uppdrag. Dels uppger många unga orsaker som exempelvis bristande stöd och bristande erfarenhet som anledning till att de hoppat av uppdrag. Bland unga är grupper med svag socioekonomisk bakgrund särskilt underrepresenterade och ojämlikheten bland unga behöver adresseras ytterligare. Det är därför viktigt att erfarenheterna från pågående uppdrag och de förslag som lämnas från Utredningen om demokratisk delaktighet och inflytande (dir. 2014:111) följs upp.

Psykisk hälsa

Unga kvinnors och unga mäns psykiska ohälsa har uppmärksammats i ett antal rapporter det senaste decenniet. Rapporterna har visat att den psykiska ohälsan hos unga har ökat betydligt jämfört med hos resten av befolkningen. Det är också vanligare att unga kvin-

nor upplever psykiska besvär än att unga män gör det. Ungdomspolitikerna har bidragit med viktiga kartläggningar av ungdomars upplevda psykiska ohälsa och på så sätt ökat kunskapen inom området. MUCF redovisade i rapporten När livet känns fel – Ungas upplevelser kring psykisk ohälsa (MUCF, 2015) olika förslag till åtgärder som syftar till att främja ungdomars psykiska hälsa. Vidare har MUCF som strategisk myndighet inom ramen för regeringens hbt-strategi stärkt insatserna för att förbättra unga hbtq-personers situation.

Insatser för att stärka jämställdheten bland unga har inriktats på olika aspekter av förebyggande arbete med syfte att förhindra mäns våld mot kvinnor samt ungas utsatthet för trakasserier och sexuella kränkningar. Detta har resulterat i förbättrade kunskaper om ungas utsatthet och om metoder för hur olika aktörer, däribland kommuner, skolor och föreningar, bättre kan möta ungas behov av stöd samt utveckla ett förebyggande arbete.

14.4 Budgetförslag

14.4.1 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Tabell 14.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	32 580	Anslags-sparande	938
2015	Anslag	33 336 ¹	Utgifts-prognos	33 422
2016	Förslag	39 346		
2017	Beräknat	39 790 ²		
2018	Beräknat	40 483 ³		
2019	Beräknat	41 271 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 39 346 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 39 349 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 39 348 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 14.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	33 336	33 336	33 336	33 336
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	493	874	1 468	2 146
Beslut	5 517	5 580	5 679	5 790
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	39 346	39 790	40 483	41 271

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget används för förvaltningsutgifter för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF).

MUCF har, med anledning av den av riksdagen antagna propositionen Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354) liksom nya politiska prioriteringar, ställts inför en ambitionshöjning inom ungdomspolitik. Myndighetens verksamhet ska i högre grad präglas av stabilitet och långsiktighet. Med anledning härav föreslås anslaget ökas med 5 600 000 kronor 2016 genom en överföring av 7 000 000 kronor från anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet*. Mellanskillnaden om 1 400 000 kronor avses kompensera för kommande PLO-uppräknings av anslaget.

Regeringen föreslår att 39 346 000 kronor anvisas under anslaget 12:1 *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 39 790 000 kronor, 40 483 000 kronor respektive 41 271 000 kronor.

14.4.2 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 14.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	258 676	Anslags- sparande	1 764
2015	Anslag	260 440 ¹	Utgifts- prognos	253 967
2016	Förslag	278 440		
2017	Beräknat	278 440		
2018	Beräknat	278 440		
2019	Beräknat	253 440		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till ungdomsorganisationer. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet för ungdomspolitikens genomförande. Anslaget får användas för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Kompletterande information

Reglerna för statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer finns i förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 212 000 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: För att nå en ökad förutsägbarhet och effektivitet i medelstildelningen som avser statsbidrag i form av organisationsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer bör MUCF under 2016 kunna fatta beslut om stödets fördelning för 2017. Detta innebär att åtaganden om bidrag till nat-

ionell och internationell ungdomsverksamhet beslutas under 2016 för det kommande året och därmed medför behov om framtida anslag. Bemyndigandet ökas med drygt 100 000 000 kronor. Regeringen bör därför be-

myndigas att under 2016 för anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 212 000 000 kronor 2017.

Tabell 14.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden	–	–	100 000	–	–	–
Nya åtaganden	–	100 000	212 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	-100 000	-212 000	–	–
Utestående åtaganden	–	100 000	212 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	100 000	212 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 14.6 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	260 440	260 440	260 440	260 440
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	18 000	18 000	18 000	-7 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	278 440	278 440	278 440	253 440

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen har initierat en nationell samling för unga som varken arbetar eller studerar. Samlingen omfattar bl.a. en strategi med insatser för ökad samverkan och kunskap samt insatser riktade direkt till målgruppen. Regeringen planerar att presentera strategin i form av en skrivelse till riksdagen under hösten 2015. Med anledning härav föreslår regeringen att anslaget ökas med 25 000 000 kronor 2016 samt beräknar att 25 000 000 kronor anvisas per år 2017 och 2018.

Anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* föreslås minska med 7 000 000 kronor genom en överföring till 12:1 *Myndigheten för ungdoms- och civilsambällesfrågor*. Dessa medel har under flera år använts för MUCF:s verksamhet och bör därför föras över till myndighetens förvaltningsanslag.

Regeringen föreslår att 278 440 000 kronor anvisas under anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 278 440 000 kronor, 278 440 000 kronor respektive 253 440 000 kronor.

15 Politik för det civila samhället

15.1 Omfattning

Politiken på området omfattar generella frågor om det civila samhället och dess villkor, bl.a. möjligheter att bilda organisationer, att erhålla statligt stöd, att bedriva ideell verksamhet och att göra människor delaktiga. Vidare omfattas organisationernas samverkan med den offentliga sektorn genom dialog och samråd samt genom arbetet med regeringens överenskommelser med idéburna organisationer och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Området omfattar även forskning samt annan kunskapsutveckling om det civila samhällets omfattning, roll, sammansättning, verksamhet och utveckling.

Idrottspolitiken omfattar statliga insatser som syftar till att främja idrott och motion och samtidigt bidra till förbättrad folkhälsa.

Politiken för det civila samhället omfattar dessutom stöd till allmänna samlingslokaler och till friluftorganisationer, bidrag för kvinnors organisering samt bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

15.2 Utgiftsutveckling

Tabell 15.1 Utgiftsutveckling inom Politik för det civila samhället, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Politik för det civila samhället</i>							
13:1 Stöd till idrotten	1 705	1 738	1 738	1 903	1 914	1 933	1 933
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	32	32	31	32	32	32	32
13:3 Bidrag för kvinnors organisering	28	28	27	28	28	28	28
13:4 Stöd till friluftorganisationer	28	28	28	48	48	48	48
13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15	15	15	15	15	15	15
13:6 Insatser för den ideella sektorn	25	225	219	25	25	25	25
Summa Politik för det civila samhället	1 832	2 066	2 059	2 051	2 062	2 081	2 081

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

15.3 Mål för politiken för det civila samhället

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att:

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter, och
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Målet beslutades av riksdagen i samband med beslutet om propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195).

15.4 Resultatredovisning för politiken för det civila samhället

15.4.1 Bedömningsgrunder

Resultatredovisningen sker med utgångspunkt i målet för politiken för det civila samhället samt utifrån de sex principer som är centrala inom politiken för det civila samhället och som fastställdes i propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195):

- självständighet och oberoende,
- dialog,
- kvalitet,
- långsiktighet,
- öppenhet och insyn, samt
- mångfald.

15.4.2 Resultat

Det civila samhället är en arena skild från staten, kommuner, landsting, marknaden och det en-

skilda hushållet där människor organiserar sig och agerar tillsammans för gemensamma intressen. I det civila samhället ingår allt från nätverk, tillfälliga sammanslutningar och frivilliga insatser till ideella föreningar, registrerade trossamfund, stiftelser och kooperativ m.m.

En rad faktorer påverkar villkoren för det civila samhällets organisationer. De effekter som insatser inom politiken för det civila samhället har på dessa villkor är svåra att mäta och avgränsa från effekterna av insatser som görs inom andra verksamhetsområden. Ansvar för politikens genomförande vilar på stora delar av Regeringskansliet, varför en årlig interdepartemental uppföljning görs i förhållande till politikens mål och de sex principerna som behandlas närmare nedan. Uppföljningen görs av den interdepartementala arbetsgruppen inom Regeringskansliet som har till uppgift att följa utvecklingen och bereda generella frågor om det civila samhällets villkor. Arbetsgruppen följer utvecklingen över tid vad gäller statlig bidragsgivning, dialog och samråd med det civila samhällets organisationer, samt övriga insatser för att förbättra det civila samhällets villkor. Statistiska centralbyrån (SCB), Vetenskapsrådet och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) lämnar viktiga underlag för bedömningen av politikområdets målpuppfyllelse.

Huvuddelen av resultatinformationen utgörs av återrapporteringar från dessa myndigheter samt från Regeringskansliets interna uppföljning. Sammanlagt 12,4 miljarder kronor fördelades under 2015 i statligt stöd till det civila samhällets organisationer, vilket är högre än tidigare bl.a. på grund av att vissa bidrag har omdisponerats till att omfattas det civila samhället.

Möjligheter till delaktighet

Principen om självständighet och oberoende avspeglar det civila samhällets centrala betydelse för demokratin och innebär att organisationerna inom det civila samhället självständigt ska kunna formulera sitt uppdrag i samhället utifrån sina egna värdegrunder.

För att det civila samhällets organisationer både självständigt och långsiktigt ska kunna upprätthålla funktioner utan något större inslag av offentlig styrning bör en övervägande del av bidragen till det civila samhällets organisationer vara organisationsbidrag och liknande generella

bidrag. Det bör dock finnas utrymme för flexibilitet med hänsyn till varje bidragssystem och områdes karaktär (prop. 2009/10:55).

Utredningen för ett stärkt civilsamhälle

I mars 2014 tillsattes utredningen Ett stärkt civilsamhälle (dir. 2014:04). Utredningens uppdrag är att undersöka möjligheterna att på olika sätt underlätta för det civila samhällets organisationer att bedriva sin verksamhet, att utvecklas och att därigenom bidra till demokrati, välfärd, folkhälsa, gemenskap och social sammanhållning.

Regeringen beslutade i april 2015 om tilläggsdirektiv (dir. 2015:38) i syfte att stärka det civila samhällets roll i demokratin. Utredningen har nu också i uppdrag att föreslå hur det civila samhällets villkor kan stärkas så att dess roll i demokratin kan värnas och utvecklas, och att föreslå åtgärder från det offentliga för att det civila samhällets organisationer i större omfattning ska nå ut till delar av befolkningen som står utanför det civila samhällets organisationer och inom sina organisationer engagera en större mångfald människor. Uppdraget ska redovisas senast den 29 februari 2016

Dialog och samråd med det civila samhällets organisationer

Principen om dialog mellan regeringen och det civila samhällets organisationer syftar bl.a. till att bredda och fördjupa underlag för offentligt beslutsfattande.

Det formella remissförfarandet behöver kompletteras genom att information och synpunkter inhämtas även på andra sätt från det civila samhällets organisationer. Under 2014 fanns i Regeringskansliet 54 fasta forum för samråd med det civila samhällets organisationer. Omkring 670 organisationer medverkade i 151 möten. Utöver de fasta forumen för samråd anordnade Regeringskansliet också under 2014 ett stort antal möten (konferenser, hearings, m.m.) för samråd med det civila samhällets organisationer i specifika frågor.

Partsgemensamt forum

Partsgemensamt forum utgör en plattform för dialog på nationell nivå mellan regeringen och det civila samhällets organisationer. Ett syfte med forumet är att följa upp och utveckla politiken för det civila samhället. MUCF har sedan 2011 haft i uppdrag att administrera och genomföra Partsgemensamt forum. I forumet

ingår representanter från sexton av det civila samhällets organisationer som representerar olika områden. Vidare inbjuds Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att delta.

Under 2014 genomfördes fem möten i detta forum. För varje möte fanns ett övergripande tema. Exempel på teman som diskuterades under 2014 var mångfald, inkludering och delaktighet inom civilsamhällets organisationer, röstbärrrollen och demokratiskt inflytande i parallella processer. Vidare diskuterades långsiktiga och alternativa finansieringsmöjligheter för civilsamhället, bilden av den ideella sektorn och dess särart samt motiv till särbehandling i förhållande till företag.

Principen om öppenhet och insyn betonar det civila samhällets viktiga roll som opinionsbildare i demokratin. Det är angeläget att viktigare beslut föregås av en transparent process där det civila samhället har möjlighet till insyn och dialog, särskilt i frågor som rör det civila samhällets villkor.

Engagemangsguider

Principen om mångfald handlar om mångfald både av och inom organisationer i det civila samhället. Principen betonar att det civila samhället i sig bör ge utrymme för mångfald och erbjuda lika möjligheter till delaktighet och inflytande för människor oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan livsåskådning, funktionsnedsättning, könsidentitet eller könsuttryck, sexuell läggning eller ålder.

Satsningen på stöd till engagemangsguider pågick under åren 2010–2013. Satsningen innebar att olika grupper (t.ex. nyanlända eller ensamkommande unga) och verksamheter matchades. MUCF genomförde en utvärdering som redovisades i september 2014 (dnr U2014/05179). Utvärderingen visar att föreningsrepresentanter i de lokala projekten hittat metoder för att kunna engagera fler. Det civila samhällets betydelse och kapacitet synliggjordes och jämställdhetsfrågorna ställdes i fokus. Regeringens bedömning var att satsningen med engagemangsguider var framgångsrik och regeringen vill se att dessa erfarenheter tas tillvara i eventuella nya satsningar.

Remissförfarandet

Remissförfarandet är en samrådsform som används för att uppfylla regeringsformens krav på beredning av regeringsärenden. Synpunkter inhämtas från myndigheter, kommuner och lands-

ting samt även från det civila samhällets organisationer. Totalt har 90 remisser skickats ut till fler än 1700 organisationer under 2014. 60 procent av organisationerna svarade på remisserna. Utöver de inbjudna inkom ytterligare sammanlagt 120 organisationer med synpunkter.

Europarådets kod för idéburna organisationer

År 2009 utvecklade Europarådet tillsammans med de idéburna organisationerna en kod för främjande av idéburna organisationers medverkan i offentliga beslutsprocesser, Code of Good Practice on Civil Participation. Kodens budskap är att det offentliga bör samråda med civilsamhället för att ta tillvara deras kunskaper och förbättra kvaliteten på det offentligas arbete i relation till det civila samhället. Koden ger exempel på hur medborgare genom engagemang i idéburna organisationer kan delta i den politiska beslutsprocessen. Den är ett verktyg som myndigheter, kommuner och föreningar kan använda för att planera och utvärdera sin samverkan. Under 2014 spred MUCF ytterligare information till idéburna organisationer och offentliga aktörer om koden.

MUCF erfar att koden har varit användbar för kommuner och myndigheter när de ska initiera samråd med civilsamhällets aktörer. Koden har i vissa fall också använts som utgångspunkt för egna metodmaterial och metodhandledningar (t.ex. av Myndigheten för delaktighet och Örnsköldsviks kommun). Koden har även använts som uppföljningsinstrument i det regionala överenskommelsearbetet i Västra Götalands läns landsting. Regeringen anser att koden är en bra metod och bör fortsätta att användas och spridas.

Bidrag till samhällsutveckling och välfärd

Principen om kvalitet syftar till att belysa den särskilda kvalitet som det civila samhällets organisationer har vid bl.a. utförandet av välfärdstjänster. Principen omfattar också frågor om kunskap om det civila samhället.

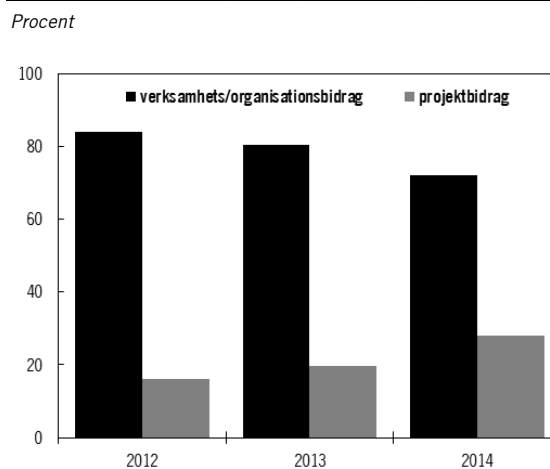
Utredningen för ett stärkt civilsamhälle (dir. 2014:04) har bl.a. i uppdrag att analysera och bedöma om organisationernas särart och ställning i förhållande till nationell lagstiftning och EU-rätt kan och bör utvecklas eller tydliggöras.

Principen om långsiktighet syftar till att förbättra organisationernas möjligheter att planera,

bedriva och utveckla sin verksamhet på ett långsiktigt sätt. Grunden för att det civila samhället ska kunna spela en aktiv roll i demokratin, både i sin röstbärande funktion och i sin dialog med staten, är att det finns goda och långsiktiga förutsättningar för organisationerna att bedriva såväl verksamhet som organisationsutveckling.

Ett generellt stöd, såsom organisations- och verksamhetsbidrag, gör det möjligt för det civila samhällets organisationer att på ett långsiktigt sätt upprätthålla basfunktioner utan något större inslag av offentlig styrning.

Diagram 15.1 Fördelning av organisations- och verksamhetsbidrag respektive projektbidrag

Statligt stöd till det civila samhällets organisationer
Statsbidrag om sammanlagt ca 12 miljarder kronor fördelas till det civila samhällets organisationer inom flertalet verksamhetsområden. I området politiken för det civila samhället ingår även stöd till idrotten, bidrag till allmänna samlingslokaler, bidrag för kvinnors organisering, stöd till friluftorganisationer samt bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer. I avsnitten 15.5–15.7 redogörs närmare för stödet till idrotten och bidraget till friluftorganisationerna.

Boverkets samlingslokaldelegation fördelar på regeringens uppdrag (dnr Ku2015/01148) medel som investeringsbidrag till allmänna samlingslokaler. Investeringsbidrag kan ges till nybyggnad, ombyggnad och inköp av allmänna samlingslokaler, samt till standardhöjande reparationer, tillgänglighetsskapande åtgärder och energiåtgärder. Sammanlagt 80 föreningar med projekt spridda över hela landet beviljades bidrag under 2014 vilket är likvärdigt med tidigare år. Stödet gick i första hand till åtgärder som är miljövänliga, sparar energi och förbättrar tillgängligheten

samt höjer lokalernas standard. Flera av projekten syftade till att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

MUCF har i uppdrag att årligen lämna en sammanfattande redogörelse för vissa av de bidrag som myndigheten hanterar. Redogörelsen omfattar bl.a. statsbidrag för kvinnors organisering, bidrag till jämställdhetsprojekt och bidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. Organisationer på nationell nivå kan söka organisationsbidrag från MUCF för sin ordinarie verksamhet. Sammanlagt 367 organisationer lämnade in ansökningar och 315 av dem beviljades organisationsbidrag 2014.

Av statsbidraget till kvinnors organisering som MUCF fördelade under 2014 utbetalades 72 procent som organisations- eller etableringsbidrag, vilket är likvärdigt med tidigare år. Vidare fördelade Partibidragsnämnden stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer 2014. Stödet fördelades till samtliga av de åtta riksdagspartier som har en kvinnoorganisation.

Utvecklingsbidraget till allmänna samlingslokaler

Boverkets samlingslokaldelation fördelade bidrag till 12 projekt för utveckling av ungdomsverksamhet i allmänna samlingslokaler 2014. Vidare fördelades bidrag till samlingslokalhållande föreningars riksorganisationer, dvs. Riksorganisationen Folkets Hus och Parker, Bygdgårdarnas Riksförbund och Våra Gårdar.

Boverket har redovisat en uppföljning av verksamhetsutvecklingsbidraget till allmänna samlingslokaler (dnr S2013/08937). I redovisningen framgår vilka ungdomsverksamheter som fått bidrag för verksamhetsutveckling under 2014 och hur ungdomsverksamheterna har utvecklats genom stödet. Vidare framgår att verksamheterna når både flickor och unga kvinnor samt pojkar och unga män. I enlighet med tilläggsuppdrag (dnr S2014/08774) återfinns också en redovisning av ungdomsverksamheternas geografiska spridning. Verksamhetsbidraget har varit sökbart sedan 2007 och ansökningar om 132 miljoner kronor har inkommit. 33 miljoner kronor har fördelats fram till 2013. Den geografiska spridningen av stödet är stor och ungdomar har varit delaktiga i att skapa attraktiva mötesplatser t.ex. i Folkets Hus i Hammarkullen, Umeå Nykterhetsvänners Byggnadsförening och Skorpeds Bygdgårdsförening. Ett antal framgångsfaktorer identifieras i rapporten. Boverket lyfter bl.a. fram att ungdomarna får ta

ansvar för hela eller delar av projektets genomförande, tydliga regler som har accepterats av både vuxna och ungdomar för lokalens användning samt samverkan med andra typer av organisationer. Stöd har inte beviljats till storstadsområdena i den utsträckning som det var tänkt. Majoriteten av de ansökningar som inkommit avser kommuner med färre än 25 000 invånare. Boverket föreslår därför bl.a. ett antal förändringar i gällande förordning. Dessa bereds i Regeringskansliet. Regeringen bedömer det särskilt viktigt att stödet för allmänna samlingslokaler når storstadsområdena, inte minst när det gäller att ge ungdomar bättre tillgång till allmänna samlingslokaler som är anpassade till ungdomars kulturformer.

Överenskommelserna

I oktober 2008 slöts en överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och SKL (dnr IJ2008/02110). Drygt 70 organisationer från det civila samhället har anslutit sig till den nationella överenskommelsen och ställt sig bakom de gemensamma åtaganden och principer som överenskommelsen innehåller.

Under 2014 fördelade MUCF bidrag till nio projekt för att idéburna organisationer med lokal förankring tillsammans med kommuner eller landsting ska kunna stimulera framväxten av lokala och regionala överenskommelser. Projektet har bl.a. tagit fram en kommunikativ plattform. Kommunen som projektet samarbetar med har arbetat fram en lokal överenskommelse. Former för fortsatt dialog är beslutade och en gemensam implementeringsstrategi har tagits fram.

En överenskommelse mellan SKL och idéburna organisationer inom integrationsområdet träffades 2010 (dnr. IJ2009/02235). Till denna överenskommelse har över 40 nationella organisationer anslutit sig, däribland ett flertal paraplyorganisationer.

En extern utvärdering har genomförts som visar att formerna för arbetet behöver ses över. Rapporten lämnades i april 2015. Utvärderaren rekommenderar att organisationen bör vara mer ändamålsenlig för arbetsformerna. Vidare påpekas att överenskommelserna inom det sociala området och integrationsområdet utgår ifrån samma grundläggande principer. För många aktörer, både offentliga och idéburna, är en uppdelning irrelevant. På vissa håll i landet har man

valt att slå ihop överenskommelserna. Utvärderaren anser också att en eventuell samordning med motsvarande arbete som sker på det sociala området skulle kunna effektivisera arbetet med överenskommelsen inom integrationsområdet och öka genomslaget.

Samverkan inom kulturområdet

Kultursamverkansmodellen innebär att de landsting som omfattas av modellen ska upprätta en regional kulturplan i samråd med bl. a. det civila samhället. Kulturplanen utgör grund för Kulturrådets beslut om fördelning av statsbidrag.

I Kulturrådets utvärdering av modellen 2013 framgår att samråd och samverkan med civilsamhället skett i alla landsting men att formerna och omfattningen har varierat. Årliga träffar med civilsamhället har skett i 16 landsting. Nio landsting rapporterar uppdragsavtal eller överenskommelser med civilsamhället. I sex landsting har samråd skett med Ideell Kulturallians.

Det civila samhällets aktörer har, utöver medverkan inom ramen för kultursamverkansmodellen, stor betydelse för ett levande kulturliv i hela landet.

Fördjupa och sprida kunskap

Forskning och statistik

Forskning och statistik följer principen om kvalitet. Befolkningsundersökningen Folk i rörelse – medborgerligt engagemang 1992-2014 visar på en stabilitet när det gäller graden av engagemang. Ersta Sköndal Högskola fick i uppdrag att undersöka frivilliga insatser i och utanför föreningslivet 2014. Ersta Sköndal Högskola har i fyra tidigare befolkningsstudier undersökt frivilligt eller ideellt arbete. Uppdraget redovisades i maj 2015. Forskningen visar att engagemangsnivån är fortsatt stabil och på samma nivåer som tidigare undersökningar. Drygt 53 procent av befolkningen har gjort ideella insatser under 2014. Andelen kvinnor som har genomfört ideella insatser är 50 procent jämfört med 57 procent bland män. I snitt gör var och en ideella insatser cirka 15 timmar per månad, det vill säga 4 timmar i veckan. Den genomsnittliga nedlagda tiden är 17 timmar i månaden för män och 13 timmar i månaden för kvinnor. Den tid medborgarna lägger ner på insatser ökar något, särskilt hos kvinnor. Undersökningen visar att bland dem

som utför ideellt arbete är andelen föreningsanslutna 87 procent när det gäller de insatser som medborgarna väljer att engagera sig i. Kvinnors medlemskap har ökat något, men kvinnorna är fortfarande i lite lägre utsträckning medlemmar än män. Traditionella föreningsinsatser som att genomföra utbildningar, utöva ledarskap, föra ut information och bedriva opinionsbildning, att inneha styrelseuppdrag och ansvara för administration är fortsatt de vanligaste uppgifterna och har en unikt hög omfattning i Sverige. De direkta sociala insatserna har ökat jämfört med tidigare studier medan insatser av lite mer spontant eller tillfälligt slag är mycket mer omfattande än de var i början av 1990-talet.

Det finns många orsaker till människors engagemang. De tre högst värderade motiven till ideellt arbete är att människor vill delta i ett gott sammanhang eller en god gemenskap, göra något konkret på det område som de är engagerade i eller känna sig behövda.

Ett relativt nytt område är nätaktivism, eller ideellt engagemang på nätet, som för första gången har undersökts. De flesta som gjort ideella insatser på nätet (71 procent) hade också gjort traditionella ideella insatser. Dessutom är personer med fler traditionella engagemang överrepresenterade bland dem som gör insatser på nätet. Regeringen bedömer att Ersta Sköndals studie utgör ett värdefullt kunskapsunderlag för fortsatt arbete med att förbättra villkoren för det civila samhället.

Vetenskapsrådet ansvarar sedan 2009 för ett flervetenskapligt forskningsprogram om det civila samhället. Inom ramen för forskningsprogrammet pågår för närvarande 16 forskningsprojekt. Av totalt 65 inkomna ansökningar beviljades fem nya projektbidrag under 2014. De beviljade projekten omfattade olika forskningsinriktningar. Ett exempel är Civilsamhället och den deliberativa demokratin: frivilligföreningars roll i det offentliga samtalet om förortsupplopp och dess orsaker. Ett annat exempel är De sociala mekanismerna bakom det medlemslösa civilsamhällets organisationer i Polen, Ryssland och Sverige.

Vidare fördelade MUCF under 2014 medel till studier inom identifierade behovsområden avseende det civila samhället. Det inkom 22 ansökningar som prövades av en vetenskaplig beredningsgrupp. Ett exempel bland de fem projekt som fick stöd var en studie om välfärds-

produktionen inom Svenska kyrkan. Ett annat projekt ska undersöka i vilken grad offentliga organisationer styr det svenska civilsamhället genom den formella öronmärkningen av pengar. Ett tredje exempel är ett projekt som handlar om att utforska interaktionen mellan det civila samhället och den offentliga sektorn och de krav på mål- och resultatuppföljning som externa aktörer ställer på civilsamhällets organisationer.

Under året genomförde MUCF även kunskapsseminariet ”Riktningar och rön i forskningen om det civila samhället” i syfte att sprida och påvisa forskning som berör det civila samhällets villkor. Seminariet genomfördes tillsammans med Ideell Arena och samlade hundratal deltagare. Av de som svarade på utvärderingen av seminariet uppgav 67 procent högsta eller näst högsta betyg när det gällde hur användbart innehållet var för deras arbete.

SCB lämnade i december 2014 rapporten Det civila samhället 2011–2012 – ett regeringsuppdrag med undersökningar från Statistiska centralbyrån. I rapporten redovisas statistik om organisationernas ekonomi på ett sätt som anpassats till FN:s statistiksystem för satelliträkenskaper om ideella organisationer, International Classification of Non Profit Organisations (ICNPO), för att bättre beskriva det civila samhället. Den sammanlagda informationen från ovanstående undersökningar visar en total intäktssida för det civila samhället om 223 miljarder kronor för 2012. Den största delen av uppgifterna om intäkterna (56 procent) kommer från materialet i undersökningen Organisationers ekonomi. Omsättningssiffrorna för det civila samhället såg ut som följer: 156 miljarder kronor i produktion varav 66 miljarder kronor i förbrukning och 90 miljarder kronor i förädlingsvärde. Det sistnämnda står för 2,8 procent av det totala förädlingsvärdet i svensk ekonomi. Antal personer verksamma i det civila samhället uppgick under 2012 till 123 000 heltidsanställda, 4 000 aktiva i bostadsrättsföreningar samt 1,8 miljoner ideellt arbetande personer. 96 procent av arbetet utförs således ideellt enligt SCBs statistik. De områdena med överlägset högst inkomster var rekreation och kultur, varav idrotten är störst.

Det finns anledning att använda denna statistik för fördjupad analys och jämförelser mellan områden inom det civila samhället samt att ge statistiken en vidare spridning.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor arbete med det civila samhällets villkor

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF, f.d. Ungdomsstyrelsen) har i uppdrag att varje år ta fram en rapport om det civila samhällets villkor. I MUCF:s uppföljning har myndigheten undersökt ideella föreningar och trossamfund. Enligt uppföljningen utgör ideella föreningar en betydande del av det civila samhället sett till antal organisationer och jämförelser görs med den uppföljning som genomfördes om föreningarnas villkor 2012.

Villkoren för trossamfunden speglas i år för första gången inom ramen för uppföljningssystemet. Trossamfunden domineras av Svenska kyrkan och vissa jämförelser görs mellan denna, övriga trossamfund och ideella föreningar med religiös inriktning. I rapporten undersöks också kännedom om politiken för det civila samhället och den europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen.

I rapporten Dialog, självständighet och långsiktiga förutsättningar – en uppföljning med ideella föreningar i fokus (Ungdomsstyrelsen, 2013) följs tre av principerna inom politiken för det civila samhället upp.

MUCF erbjuder en högskolekurs om villkoren för det civila samhället och den offentliga sektorns relation till det civila samhället. Kursen omfattar 7,5 poäng och har 25-30 platser. Kursen riktar sig till kommunala företrädare och personer från offentlig sektor.

Portalen Civsam.se är en databas med samlad forskning om olika delar inom det civila samhället. Målgruppen är främst det civila samhället och offentlig sektor. Portalens syfte är att samla vetenskapligt baserad kunskap som finns om det civila samhället i Sverige och presentera denna på ett tillgängligt sätt. Civsam.se lanserades i november 2014 och håller på att kompletteras med kunskap inom samtliga områden under 2015.

MUCF har under 2014 samlat ett nätverk av ett 20-tal nationella myndigheter kring politiken om det civila samhället. Målsättningen är att utbyta erfarenheter och stärka kunskapen om politiken för det civila samhället bland dessa. Regeringen bedömer att myndigheten på ett bra sätt har fokuserat på frågan om respektive myndighets relation till det civila samhället under året.

15.4.3 Analys och slutsatser

Självständighet och oberoende

En jämn nivå på det statliga stödet ger en stabil grund för bidragsberättigade organisationer att bedriva sin verksamhet. Den höga andelen organisationsbidrag och liknande generella bidrag innebär goda förutsättningar för organisationerna att verka fritt och självständigt.

I Partsgemensamt forum förs en dialog där parterna utbyter erfarenheter och synpunkter med varandra för att följa upp och utveckla politiken för det civila samhället. En fråga som idéburna organisationer har lyft fram är vikten av organisationers självständighet. Organisationerna har även bidragit med värdefulla synpunkter till det tilläggsdirektiv som beslutades den 1 april 2015 till Utredningen för ett stärkt civilsamhälle (dir. 2015:38).

För att alla människor ska ha möjlighet att känna delaktighet i demokratin på jämlika villkor och därmed kunna påverka samhället och sin omgivning spelar det civila samhället en avgörande roll genom att både bidra till samhällsutvecklingen och till alla människors möjlighet till delaktighet och engagemang. Regeringens ambition är därför att möjligheterna för det civila samhällets organisationer att långsiktigt planera och utveckla sin verksamhet ska förbättras.

Dialog

Regeringskansliet har under de senaste åtta åren genomfört en stor mängd dialoger och samråd med det civila samhällets organisationer. Dialogen är både tät och omfattande. Tre exempel som särskilt kan lyftas fram är de dialoger som genomförts med anledning av överenskommelserna mellan regeringen, idéburna organisationer och SKL på det sociala området respektive på integrationsområdet, samt en bred dialog på kulturområdet. I juni 2015 har även ett gemensamt åtagande om stärkt dialog och samverkan gjorts mellan regeringen och svenska civilsamhällesorganisationer inom utvecklingsarbetet.

Dialogen med det civila samhället har utvecklats positivt under de senaste åren och det är viktigt att dessa framsteg fortsätter.

Kvalitet

I jämförelse med vissa andra statliga forskningsanslag är anslaget för forskning om det civila samhället relativt litet, men kan ändå betraktas som ett viktigt steg i riktning mot en samlad och

ökad kunskap om det civila samhället. Det bidrag för behovsriktad forskning som MUCF administrerar är också en satsning för att förstärka ett forskningsfält under utveckling. Arbetet genomförs i samverkan med en referensgrupp med representanter från bl.a. det civila samhällets organisationer

Regeringen bedömer att inte minst den behovsriktade forskningen har bidragit med värdefull kunskap och en ökad förståelse för det civila samhället och för framtida samverkan mellan den offentliga sektorn och det civila samhället.

Långsiktighet

En övervägande och en växande andel av bidragen till det civila samhällets organisationer bör vara generella bidrag (prop. 2009/10:55). Av de statliga bidragen är ca 73 procent generella bidrag, såsom verksamhets- och organisationsbidrag. Utvecklingen av förhållandet mellan å ena sidan de generella bidragen av mer långsiktig karaktär och å andra sidan projektfinansiering av mer kortsiktiga insatser, visar att andelen generella bidrag har legat på en relativt jämn och hög nivå över tid. Detta är i linje med regeringens ambitioner på området.

Öppenhet och insyn

Organisationerna inom det civila samhället utnyttjar i hög utsträckning de möjligheter som finns för att göra sin röst hörd och vara med och påverka inför t.ex. regeringsbeslut.

Den undersökning som Regeringskansliet genomfört visar att många myndigheter samverkar med det civila samhällets organisationer i hög grad, men att det samtidigt finns en möjlighet att förtydliga detta samverkansarbete ytterligare.

Mångfald

I tilläggsdirektiv till Utredningen för ett stärkt civilsamhälle (dir. 2015:38) ges utredningen i uppdrag att föreslå åtgärder från det offentliga för att det civila samhällets organisationer i större omfattning ska nå ut till delar av befolkningen som står utanför det civila samhällets organisationer och inom sina organisationer engagera en större mångfald människor. Regeringen bedömer att fler människor kan bli delaktiga och det civila samhället är en viktig resurs och tillgång i detta, bl.a. när det gäller nyanländas etablering.

15.5 Mål för idrottspolitiken

Riksdagen har beslutat om målen för den statliga idrottspolitiken (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243). Mål och syfte med statsbidraget är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Stöd kan även lämnas till sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

15.6 Resultatredovisning för idrottspolitiken

15.6.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet utgår främst från rapporten Statens stöd till idrotten, uppföljning 2014, från Centrum för idrottsforskning vid Gymnastik- och idrottshögskolan (CIF) samt statistikuppgifter från Riksidrottsförbundet (RF). CIF har i uppdrag att årligen följa upp statens stöd till idrotten. I sin rapport för 2014 redovisar CIF 22 indikatorer, fördelade över fem målområden. Resultatredovisningen utgår från dessa fem målområden, där de mest centrala indikatorerna redovisas. CIF:s rapport för 2014 baseras på statistik från 2013.

Bedömningen baseras bl.a. på uppgifter om

- medlemskap och det ideella engagemanget i idrottsrörelsen,
- aktivitetsnivån och könsfördelningen bland barn och unga inom idrottsrörelsen,
- barns och ungas förutsättningar för deltagande inom idrottsrörelsen,
- svenska folkets relation till motion och idrott,
- könsfördelningen i idrottsförbundens styrelser,
- ideella ledares utbildning,
- insatser mot dopning,
- RF:s strategiska arbete, och

- etiken inom idrottsrörelsen.

I den följande redovisningen är det av vikt att påtala ett par förändringar i underlaget för indikatorer, vilket försvårar jämförelse över tid. RF har tidigare inhämtat uppgifter om medlemmar från medlemsförbunden. Numera används uppgifterna i det elektroniska verksamhetssystemet IdrottOnline. Nyordningen innebär att alla uppgifter om idrottsrörelsens medlemmar inhämtas direkt från de lokala idrottsföreningarna. I takt med att allt fler lokala idrottsföreningar använder IdrottOnline förbättras statistikunderlaget. Den nya metoden för beräkning har medfört att de redovisade siffrorna skiljer sig väsentligt från tidigare år, särskilt mellan olika idrotter. En ytterligare förändring är att RF reviderat sin årliga enkätstudie Svenska folkets tävlings- och motionsvanor och ändrat dess benämning till Svenska folkets relation till motion och idrott. Revideringen har omfattat alltifrån nya till omformulerade frågor. Mot den bakgrunden ska förändringar i indikatorer tolkas med försiktighet. Centrum för idrottsforskning bedömer att de förändringar som genomförts i RF:s informationsinhämtning kan motiveras av kvalitets-skäl.

15.6.2 Resultat

Statens stöd till idrotten uppgick 2014 till 1 705 miljoner kronor, vilket är en liten ökning i jämförelse med 2013.

Idrotten som folkrörelse

Medlemmar i idrottsrörelsen

Riksidrottsförbundet (RF) består av 71 specialidrottsförbund, med ca 20 000 föreningar spridda över hela landet.

År 2013 uppgavs 2,8 miljoner människor i åldern 6–80 år vara medlemmar i en idrottsförening, att jämföra med 2012 då 3,2 miljoner människor i åldern 7–70 år uppgavs vara medlemmar i en idrottsförening. Centrum för idrottsforskning har i sin analys pekat på att förändringen sannolikt beror på att mätmetoden har förändrats. Antalet medlemmar har dock minskat trendmässigt sedan 2002. Av medlemmarna 2013 var 2,4 miljoner aktiva som idrottsutövare, ledare eller funktionärer. Antalet aktiva

medlemmar har legat förhållandevis konstant sedan 2002.

Könsfördelningen bland medlemmar 2013 var 42 procent flickor och kvinnor respektive 58 procent pojkar och män. Uppgifterna skiljer sig från 2012 då 47 procent av medlemmarna var flickor eller kvinnor respektive 53 procent pojkar eller män. Förändringen beror sannolikt på att mätmetoden har förändrats.

Aktivitetsnivån i barn- och ungdomsidrotten

Satsningen Handslaget med svensk idrott, som inleddes 2003 och pågick till 2007, har därefter följts upp med det s.k. Idrottslyftet som sedan 2007 uppgått till 500 miljoner kronor årligen. Det främsta syftet är att få fler barn och ungdomar att idrotta och att idrotta högre upp i åldrarna. Idrottslyftet utgår ifrån ett barnrättsperspektiv och inom ramen för Idrottslyftet har barn och unga fått möjlighet att prova på olika idrotter. Riksidrottsförbundet (RF) har bl.a. som mål att idrottsrörelsen ska öka antalet aktiviteter och utövare, samt att tillgången till anläggningar och idrottsmiljöer ska öka. Inom ramen för Idrottslyftet erbjuder RF stöd till sina förbund och föreningar så att de kan utveckla sin barn- och ungdomsverksamhet för att uppnå målen. När Idrottslyftet startade 2007 var könsfördelningen jämnare bland de som deltog i Idrottslyftets aktiviteter än vid mätningen 2013. År 2007 var det 51 procent flickor och 49 procent pojkar som deltog. 2013 var motsvarande fördelning 45 respektive 55 procent.

Den utvärdering av Idrottslyftet som initierats av RF visar att satsningen bidrar med värden till barn- och ungdomsidrotten. Samtidigt konstateras att Idrottslyftets avtryck är begränsat och följande iakttagelser görs:

1. En betydande del av beviljade projektmedel går till rekryteringsaktiviteter trots att rekrytering inte tillhör idrottens stora utmaningar.
2. Tilldelningen av medel skuggar i stor utsträckning det lokala aktivitetsstödet (LOK-stödet) och är inte ett resultat av strategiska beslut kopplat till behov eller potential.
3. Samverkan mellan distriktsidrottsförbunden, SISU Idrottsutbildarna och specialidrottsförbunden är begränsad och utgör inte det samlade stöd som krävs för att programmet ska fungera som tänkt.

Bidraget till idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet i form av LOK-stöd uppgick 2014 till drygt 614 miljoner kronor, vilket var samma belopp som föregående år. Bidraget utgår för antal deltagartillfällen och sammankomster. Bidragsberättigade deltagare är sedan 2014 barn och ungdomar i åldern 7–25 år och ledare i åldern 13–25 år. För deltagare och ledare inom handikappidrott finns ingen övre åldersgräns.

Centrum för idrottsforskning har redovisat en beräkning av data från LOK-stödet 2013, där föreningarnas LOK-stöd ställs i relation till befolkningen i berörd ålder i respektive kommun. Mest stöd tillföll medelstora och socioekonomiskt välmående kommuner och förortskommuner, särskilt i Stockholms- och Skåne-regionen. Lägst stöd tillföll små kommuner huvudsakligen belägna i landsbygd eller glesbygd.

Det framkommer små skillnader i idrottsdeltagande bland pojkar med utländsk eller svensk bakgrund, 68 respektive 64 procent. Bland flickor är skillnaderna större, 43 procent av flickor med utländsk bakgrund säger sig föreningsidrotta jämfört med 65 procent av flickor med svensk bakgrund. Flickor med utländsk bakgrund är därmed den grupp som föreningsidrottar i minst utsträckning. I betänkandet Föreningsfostran och tävlingsfostran – En utvärdering av statens stöd till idrotten (SOU 2008:59) behandlades frågan om föreningsidrottens tillgänglighet ur ett etnicitetsperspektiv. I en redovisning av relevant forskning framförs att bland ungdomar som inte är medlemmar i en idrottsförening, är flickor med utländsk bakgrund mer positiva än andra grupper till att bli med i en idrottsförening.

Under en följd av år har antalet redovisade LOK-stödsberättigade deltagartillfällen minskat vilket inte kan förklaras av minskade barnkullar. Sedan 2010 går det att urskilja en viss utplanningstendens i och med att antalet deltagartillfällen har förblivit relativt oförändrat, trots att barnkullarna har fortsatt att krympa. Enligt 2013 års LOK-statistik beviljades idrottsföreningar aktivitetsbidrag för 52,3 miljoner deltagartillfällen, vilket är en nedgång jämfört med 2004. I fråga om sammankomster har det skett en motsvarande minskning med drygt 15 procent från 2004 till 2013. Minskningen i antalet deltagartillfällen inom idrottsrörelsen de senaste åren sker från höga nivåer.

En granskning av antalet deltagartillfällen 2013, uppdelat efter kön, visar att flickor svarade

för 39 procent och pojkar för 61 procent. Denna fördelning har varit förhållandevis konstant sedan 2002, även om könsfördelningen bland de rapporterade deltagartillfällena utjämnades något mellan 2003 och 2008. Därefter har skillnaderna åter ökat. Statistiken indikerar att pojkar redan i unga år är mer aktiva inom idrottsrörelsen än flickor och att skillnaderna därefter tilltar under ungdomsperioden. Detta betyder inte nödvändigtvis att det är fler pojkar än flickor som idrottar inom idrottsrörelsen, utan det kan bero på att pojkar är aktiva fler gånger per vecka än flickor. De fyra idrotter som har flest deltagartillfällen vid beräkning av LOK-stöd är lagidrotter. I de tio idrotter med flest antal deltagartillfällen skiljer sig könsfördelningen åt.

Tabell 15.2 Idrotter med flest deltagartillfällen, fördelat på pojkar och flickor, 2013

Procent		
Idrotter	Pojkar	Flickor
Fotboll	71	29
Innebandy	71	29
Ishockey	96	4
Handboll	47	53
Ridsport	4	96
Gymnastik	16	84
Basket	51	49
Simidrott	44	56
Tennis	64	36
Friidrott	36	64

Källa: Statligt lokalt aktivitetsstöd, CIF:s rapport Statens stöd till idrotten, uppföljning 2014.

Ideellt ledarskap

Ett av flera kännetecken på en folkrörelse är förekomsten av frivilligt och oavlönat föreningsarbete.

Män dominerade bland de medlemmar som var aktiva som tränare, ledare eller funktionärer. Av beräknade 755 000 personer 2013 som innehade ett sådant uppdrag uppges 38 procent vara kvinnor och 62 procent vara män, främst i åldern 26–55 år. Motsvarande siffra 2012 var 655 000 personer och den könsmässiga fördelningen var 43 procent kvinnor och 57 procent män. Förändringen kan sannolikt hänföras till den förändrade mätmetoden. Den största andelen idrottsledare finns i åldersgrupperna 13–18 år och 41–55 år. Det är betydligt vanligare att personer födda i Sverige är idrottsledare än personer födda i ett annat land. Personer med endast förgymnasial utbildning är underrepresenterade jämfört med

de som har minst gymnasial utbildning. Uppgifterna kommer från Riksidrottsförbundets enkätstudie Svenska folkets relation till motion och idrott.

Idrottens betydelse för folkhälsan

Fysisk aktivitet har positiva effekter för hälsan. Genom regelbunden fysisk aktivitet kan olika sjukdomstillstånd motverkas – såsom diabetes typ 2, hjärt- och kärlsjukdomar och depression. Därtill stärks immunförsvaret, konditionen och muskelstyrkan. Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderar därför alla vuxna (18 år och äldre) att vara fysiskt aktiva minst 150 minuter i veckan med måttlig intensitet. Vid hög intensitet rekommenderas 75 minuter i veckan. Den fysiska aktiviteten bör dessutom spridas ut på flera tillfällen och utföras i pass om minst tio minuter. För barn och ungdomar (5–17 år) rekommenderas fysisk aktivitet minst 60 minuter om dagen på måttlig till hög intensitet.

Personer som motionerar regelbundet

Att undersöka människors motionsvanor är svårt. Svaren varierar beroende på hur deltagaren definierar den fysiska aktivitetens ansträngningsgrad och regelbundenhet. Av Riksidrottsförbundets (RF) enkätstudie Svenska folkets relation till motion och idrott 2013, som undersöker personers deltagande i organiserade motionsaktiviteter, framgår att 44 procent av de tillfrågade mellan 6 och 80 år deltog i minst tre motionsaktiviteter (på minst 20 minuter vardera) i veckan. Även om hänsyn tas till ny mätmetod har den nivån varit konstant sedan 2002. Kvinnor motionerar i högre utsträckning än män. Tre av fyra personer uppgav i undersökningen att de motionerar minst en gång i veckan. Yngre sade sig motionera i högre utsträckning än äldre. Dessutom framkom socioekonomiska skillnader såtillvida att motionerandet ökar i takt med hushållsinkomsten.

Fysisk aktivitet hos vuxna på fritiden

Folkhälsomyndigheten genomför årligen en rikstäckande undersökning om folkhälsa, Nationella folkhälsoenkäten. Undersökningen visar hur befolkningen mår och följer upp förändringar i hälsa över tid. Frågeställningarna om fysisk aktivitet på fritiden är medvetet brett formulerade, med följd att fysisk aktivitet inbegriper alltifrån rena idrotts- och träningsaktiviteter

till trädgårdsarbete och tyngre hushållsarbete. Här redovisas de delar som i Nationella folkhälsoenkäten rör hur lång tid som de svarande ägnar åt fysiska aktiviteter. Den statistiken förbättrar möjligheten att analysera huruvida den svenska befolkningen motionerar i enlighet med WHO:s rekommendationer rörande hälsofrämjande fysisk aktivitet.

Var femte kvinna och närmare var fjärde man ägnar sig åt regelbunden motion och idrott under minst 90 minuter varje vecka. Vidare framgår att unga (16–29 år) i störst utsträckning tränar på denna nivå och att andelen därefter minskar successivt i takt med ökad ålder. I åldrarna 16–44 år tränar män i högre utsträckning än kvinnor. Bland äldre åldersgrupper (45–84 år) är könskillnaderna små. Denna undersökning visar således på att män motionerar och idrottar något mer än kvinnor vilket motsägs av RF:s enkätstudie, som redovisas ovan, som visar på att kvinnor motionerar i högre utsträckning än män. Detta beror sannolikt på att kvinnor sammantaget motionerar något mer än män, dock motionerar män mer inom föreningslivet än kvinnor.

Ett annat mått på fysisk aktivitet i den nationella folkhälsoenkäten var frågan om hur mycket tid som de tillfrågade under en vanlig vecka ägnade sig åt måttligt ansträngande aktiviteter ”som får dig att bli varm”, exempelvis ”promenader i rask takt, trädgårdsarbete, tyngre hushållsarbete, cykling, simning, etc.”. Resultatet indikerar att drygt hälften av alla svenskar i åldern 16–84 år är fysiskt aktiva på en nivå som motsvarar WHO:s rekommendationer.

Under senare år har stillasittande lyfts fram som en oberoende riskfaktor för ohälsa. Enligt enkäten uppger 14 procent av den svenska befolkningen att de har en i huvudsak stillasittande fritid. Skillnaderna mellan kön och åldersgrupper är förhållandevis små. Däremot framträder vissa socioekonomiska mönster, i och med att andelen inaktiva minskar i takt med stigande utbildningsnivå. Likaså är andelen med stillasittande fritid högre hos personer födda utanför Sverige.

Jämställd representation

Kvinnor och män på ledande positioner

År 2013 var det endast 21 av Riksidrottsförbundets (RF) då 70 specialidrottsförbund som hade en jämställd förbundsstyrelse, dvs. att båda könen uppgår till minst 40 procent bland

ledamöterna. Fem förbund var kvinnodominerade såtillvida att andelen män i förbundsstyrelserna understeg 40 procent. I resterande 44 förbund var situationen den motsatta, dvs. att andelen kvinnor understeg 40 procent. Sammantaget var förbundsstyrelserna mer jämställda i sin sammansättning 2013 än 2012.

Sett till förbundsstyrelsemedlemmarnas kön och ålder kan konstateras att kvinnor dominerar i den yngsta ålderskategorin men att män i övriga ålderskategorier utgör majoriteten. Sammantaget visar utvecklingen på att jämställdheten har ökat påtagligt sedan 1985 men att utvecklingen tenderat att stanna av. År 2013 var fördelningen 34 procent kvinnor och 66 procent män. Det bör påpekas att styrelserna i RF och i distriktsidrottsförbunden är jämställda vilket är en förutsättning i enlighet med RF:s stadgar.

Tabell 15.3 Styrelseledamöter i specialidrottsförbundens styrelser

Antal och procent

Ålder	Kvinnor	Män	Totalt
< 30 år	30 (64)	17 (36)	47
30–45 år	59 (37)	99 (63)	158
46–60 år	89 (33)	180 (67)	269
> 60 år	15 (17)	74 (83)	89
Totalt	193 (34)	370 (66)	563

Källa: Specialidrottsförbunden, CIF:s rapport Statens stöd till idrotten, uppföljning 2014.

Centrum för idrottsforsknings fördjupade analys

Centrum för idrottsforskning (CIF) har på regeringens uppdrag gjort en fördjupad analys av i vilken utsträckning som idrottsrörelsen gör det möjligt för alla människor att utöva idrott och motion samt hur idrotten når olika grupper i samhället, med avseende på exempelvis kön, ålder, utländsk bakgrund och socioekonomiska förhållanden. CIF har även undersökt vilka kriterier som ligger till grund för idrottsrörelsens beslut om nivån på medlems- och träningsavgifter.

Tillgängligheten varierar mellan sociala grupper

En första slutsats som CIF drar är att idrotten når många, men att tillgängligheten till idrott och motion varierar mellan olika grupper. Fler kvinnor än män säger sig motionera regelbundet, men andra studier ger delvis en annan bild. Idrotten engagerar personer i alla åldersgrupper,

men idrottsdeltagandet är högst bland unga för att därefter minska i takt med ökad ålder.

Analysen visar även socioekonomiska mönster. Till exempel idrottar barn till föräldrar med högskoleutbildning i större utsträckning än barn till föräldrar med endast gymnasieutbildning. Barn till ensamstående idrottar i mindre utsträckning än barn till sammanboende föräldrar.

Som redovisats ovan är deltagandet i föreningsidrotten något högre för pojkar med utländsk än för dem med svensk bakgrund. Bland flickor är skillnaden större och den omvända, vilket medför att flickor med utländsk bakgrund är den grupp som idrottar i minst utsträckning.

Dyrare idrott och ökat marknadstryck

CIF:s fördjupningsstudier om kostnader inom barn- och ungdomsidrotten visar att föreningsidrotten alltjämt har en stark ställning hos både föräldrar och föreningar. Å andra sidan upplever båda grupperna ett starkt marknadstryck, dvs. att verksamheten tenderar att i ökad utsträckning kommersialiseras. För föräldrar med barn och unga i föreningsidrotten handlar det om ökade kostnader för barnens idrottande. Detta sker i form av avgifter t.ex. för deltagande i cuper och träningsläger. Likaledes upplever dessa föräldrar föreningarnas förväntningar på ideella insatser som betungande. Idrottsföreningarna upplever i sin tur krav på att bedriva en alltmer professionaliserad och kundorienterad verksamhet.

CIF pekar på att marknadstrycket tenderar att höja kostnader för att delta i föreningsidrott. Därtill utmanas och förtunnas relationen mellan en förening och dess medlemmar genom att föreningens verksamhet får karaktären av en tjänst eller vara som kan köpas utan motkrav på varken medlemskap eller ideellt engagemang.

Både föräldrar och föreningsrepresentanter beskriver det rådande marknadstrycket som en sorts oundviklig samhällsprocess och ett uttryck av tidsandan. CIF lyfter fram att dessa aktörer därmed bortser från att de själva är delaktiga i att forma utvecklingen. CIF menar fortsatt att en utveckling där idrottsrörelsens föreningar möter ett ökat marknadstryck och kommersiellt bedrivna idrottsverksamhet genom att själva utveckla företagslika strategier och synsätt, riskerar att underminera föreningsidrottens mest grundläggande principer om öppenhet, frivilligt engagemang och medlemsinflytande.

CIF pekar på att om ambitionen är att erbjuda ett alternativ till kommersiella idrottsaktiviteter bör rimligen rakt motsatt strategi väljas

- håll ner avgifterna istället för att höja dem,
- betona medlemskapets olika dimensioner snarare än att betrakta medlemmarna som kunder, och
- betona de sociala värden och den gemenskap som skapas i ideella verksamheter.

Nationell samordning för att stärka den positiva supporterulturen och motverka idrottsrelaterad brottslighet

Den nationella samordningen för att stärka den positiva supporterulturen och motverka idrottsrelaterad brottslighet har pågått under flera år. Lagstiftningen har skärpts och insatser för att få berörda aktörer att samverka har genomförts. Den tidigare nationella samordnaren överlämnade sin rapport i januari 2015 och redovisade vilka insatser som gjorts med anledning av uppdraget. En slutsats var vikten av att brett genomföra den nationella strategin för att minska otrygghet, brott och ordningsstörningar i samband med idrottsevenemang. Strategin som gäller för åren 2014–2017, har tagits fram i samråd med Åklagarmyndigheten, Svenska Fotbollförbundet, Svensk Elitfotboll, Svenska Ishockeyförbundet, Svenska Hockeyligan och Polismyndigheterna i Stockholm, Västra Götaland och Skåne under dåvarande Rikspolisstyrelsens ledning.

Därefter har en ny nationell samordnare utsetts med en annan inriktning. I uppdraget ingår främst att verka för att den ovan nämnda nationella strategin genomförs. Genom samverkan och genom att alla aktörer tar ansvar för att förverkliga den gemensamma strategin kan dess intentioner uppnås. Samordnaren ska stimulera samverkan och bistå myndigheter, idrottsorganisationer, arrangörer och andra relevanta aktörer så att genomförandet av strategin blir så effektivt som möjligt.

Skolning i demokrati, ansvarstagande och etik

En utgångspunkt för statens idrottspolitik är att föreningsidrotten genererar positiva externa effekter i form av demokratisk skolning och

delaktighet, jämställdhet och sunda etiska ideal. Det är dock svårt att belägga direkta orsakssamband mellan föreningsidrott och dessa önskade effekter. Regeringen beslutade i december 2014 om ett uppdrag till Centrum för idrottsforskning att genomföra en fördjupad analys av hur idrottsrörelsen bidrar till demokratisk fostran och delaktighet bland befolkningen. Analysen ska utgå ifrån de mål och syften staten har med sin bidragsgivning och särskilt intresset av en fri och självständig idrottsrörelse, byggd på ideellt engagemang, och som värnar om demokratisk utveckling och delaktighet. Uppdraget ska redovisas i maj 2016.

Ungdomar och uppdrag som ledare

I Riksidrottsförbundets (RF) undersökning Svenska folkets relation till motion och idrott 2013 uppgav 236 000 barn och ungdomar i åldern 7–25 år att de hade uppdrag som ledare, tränare, styrelsemedlem, domare, funktionär eller motsvarande i en idrottsförening. Det var främst ungdomar i tonåren som hade olika ledaruppdrag. I ungdomsgruppen 13–18 år uppgav 20 procent av flickorna och 16 procent av pojkar att de var aktiva som ledare.

Ideella ledares utbildning

Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna är idrottens studie-, bildnings- och utbildningsorganisation. Omfattningen på SISU:s studieverksamhet, som främst riktar sig till förbund och föreningar inom RF, är ett mått på idrottsrörelsens insatser för att utbilda sina ideella ledare. SISU:s studieverksamhet har ökat kontinuerligt sedan 2009. År 2013 var antalet arrangemang, deltagare och studietimmar det högsta hittills under 2000-talet.

Dopning

Att minska bruket av dopningspreparat är en del av statens folkhälsomål. Bruket finns både inom idrotten och i samhället i stort. Antidopningsarbetet är därför ett led i att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation (utgiftsområde 9, avsnitt 5.1). I Sverige är det Riksidrottsförbundet (RF) som ansvarar för antidopningsarbetet inom idrottsrörelsen. Alla specialidrottsförbund har egna antidopningsprogram och RF:s 21 distriktsförbund arbetar förebyggande mot dopning. Dopning utanför idrotten förekommer framför allt bland unga män i gymmiljöer. För att nå dessa miljöer fördelar Folkhälsomyndigheten medel till

PRODIS (Prevention av dopning i Sverige) för att bedriva antidopningsprojektet 100 % ren hårdträning, som omfattar träningsanläggningar över hela Sverige. RF:s statistik i fråga om dopningsprover och bestraffningar speglar i första hand den egna antidopningsverksamheten, det är inte ett mått på det allmänna bruket av dopningsmedel varken inom idrottsrörelsen eller i det omgivande samhället.

Antalet utförda kontroller 2013 var 3 434 stycken vilket var något färre än 2012. Totalt fälldes 2013 sammanlagt 19 personer för dopningsförseelser, jämfört med 34 personer 2012. Minskningen berodde på färre positiva fall inom elit- och tävlingsidrotten. Av de idrottare som fällts för dopningsbrott under den senaste tioårsperioden har 29 procent varit på elitnivå, 17 procent på tävlingsnivå och 54 procent på motionsnivå. Mellan 2003 och 2013 har sammanlagt drygt 37 000 dopningsprover från idrottsutövare och motionärer inom RF analyserats. Av sammanlagt 262 bestraffade personer är 257 män och 5 kvinnor. Andelen bestraffade uppgår under denna period till 0,7 procent av dopningsproverna.

En ny världsantidopningskod trädde i kraft 2015. Koden är det internationella regelverk som styr arbetet mot dopning inom den organiserade idrotten. Såväl RF som Sveriges Olympiska Kommitté har skrivit under och därigenom förpliktat sig att följa koden.

Idrottens internationella konkurrenskraft

Medaljer i internationella mästerskap

Det är svårt att jämföra idrottsliga prestationer såväl mellan nationer som mellan idrotter. Många idrotter anordnar inte världsmästerskap (VM) eller andra mästerskap varje år. Möjligheten att tävla och utmärka sig varierar därmed över tid. Med den reservationen kan följande nämnas. År 2013 deltog 162 landslagstrupper i ett VM eller motsvarande. Totalt vanns 231 medaljer varav 58 guld, 83 silver och 90 brons. Jämförelsevis vanns 216 medaljer 2012.

Internationellt samarbete

Inom EU har det nya programmet för utbildning, ungdom och idrott, Erasmus+ påbörjats. Under den sjuåriga programperioden 2014–2020 är 265 miljoner euro avsatta för insatser inom idrottsområdet med en särskild inriktning mot

idrott på gräsrotsnivå. Stödberättigad verksamhet är bl.a. gränsöverskridande samarbetspartnerskap och ideella europeiska idrottsevenemang. Regeringens hållning om att idrottspolitikens först och främst är en nationell angelägenhet kvarstår.

Riksidrottsförbundets arbete

Strategiarbetet

Riksidrottsförbundet (RF) har beslutat om ett strategiarbete kring föreningsidrottens framtida förutsättningar. Arbetet syftar till att utveckla svensk idrotts verksamhet och organisation för att möta människors önskemål och behov, utan att göra avkall på idrottsrörelsens grundläggande värderingar. Vidare avser RF att inom ramen för arbetet verka för att fler, oavsett socioekonomiska förhållanden, kan få del av föreningsidrotten, samt att öka kännedomen om demokrati- och föreningskunskap för att få fler medlemmar att delta och aktivt engagera sig i föreningarna.

Uppgjorda matcher

RF inledde ett samarbete med Svenska Spel 2013 för att stärka det förebyggande arbetet mot uppgjorda matcher.

Fokus har under 2014 varit att sprida kunskap och information, ge stöd till specialidrottsförbunden samt att öka samverkan med polis och åklagare och andra aktörer genom återkommande möten och seminarier.

15.6.3 Analys och slutsatser

Idrottsrörelsen är alltså Sveriges största folkörelse. Den engagerar många barn, ungdomar och vuxna, både som aktiva och ledare. Det ideella arbetet är omfattande och skapar goda förutsättningar för ett aktivt idrottande runt om i hela landet.

Av det totala stödet 2014 på 1 705 miljoner kronor har 500 miljoner kronor årligen varit öronmärkta till Idrottslyftet med syfte att attrahera fler barn och ungdomar att delta i föreningsidrotten. Kritik har riktats mot idrottens måluppfyllelse och Riksidrottsförbundet (RF) har för avsikt att anta nya riktlinjer för Idrottslyftet fr.o.m. 2016. Utifrån det statistiska underlag som LOK-stödet ger kan konstateras att antalet deltagartillfällen har minskat och det är

främst flickors deltagande som har minskat. De redovisningar som gjorts pekar på att stödet och därigenom antalet deltagare och/eller deltagartillfällen i föreningslivet är påtagligt störst i medelstora och socioekonomiskt välmående städer och förortskommuner, särskilt i Stockholms- och Skåne-regionen. Lägst stöd tillföll små kommuner huvudsakligen belägna i landsbygd eller glesbygd.

Regeringen noterar att Centrum för idrottsforskning (CIF) granskning av avgifterna inom svensk idrott pekar på att kostnaderna för att delta i barn- och ungdomsidrotten har ökat, bl.a. genom tillkommande avgifter för exempelvis cuper och träningsläger. CIF pekar på att om ambitionen är att erbjuda ett alternativ till kommersiella idrottsaktiviteter bör idrottsrörelsens strategi vara att hålla ner avgifterna istället för att höja dem, betona medlemskapets olika dimensioner snarare än att betrakta medlemmarna som kunder samt betona de sociala värden och den gemenskap som skapas i ideella verksamheter.

En av utgångspunkterna för statens stöd till idrotten är att idrotten ska vara öppen för alla, oavsett ålder, kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning samt social, etnisk och kulturell bakgrund och funktionsnedsättning. Trots detta är det många grupper som inte deltar i föreningsidrotten. Som redovisats ovan finns en tendens att socioekonomiskt svaga grupper redan i unga år faller utanför idrottsrörelsens verksamhet. Främst gäller det för flickor med utländsk bakgrund som i lägre omfattning än andra deltar i idrottsrörelsens verksamhet. Mot bakgrund av det minskande deltagandet samt den fortsatta ojämställdheten och ojämlikheten inom föreningsidrotten bedömer regeringen att genomförandet av de beslut om strategiskt arbete som RF-stämman beslutat under 2015 är angeläget. Idrottsrörelsen vill i detta arbete utveckla verksamheten så att barn, unga, vuxna och äldre väljer att idrotta under hela livet i framtidens ideella och demokratiskt uppbyggda idrottsörelse.

Den förhållandevis jämställda fördelning som kännetecknar idrottsrörelsens aktiva medlemmar återspeglas inte i styrelserummen. CIF ska i maj 2016 till regeringen redovisa en fördjupad analys av hur idrottsrörelsen bidrar till demokratisk fostran och delaktighet bland befolkningen. Analysen ska utgå ifrån de mål och syften som staten har med sin bidragsgivning och särskilt intresset av en fri och självständig idrottsörelse,

byggd på ideellt engagemang, och som värnar om demokratisk utveckling och delaktighet.

Arbetet mot uppgjorda matcher fortsätter och RF och andra berörda aktörer samordnar sina insatser. Regeringen deltar aktivt i arbetet inom EU med att förhandla om hur en anslutning till den internationella konventionen om manipulerade resultat inom idrotten som antagits i Europarådet kan ske.

Antidopningsarbetet fortsätter och den nya världsantidopningskoden stärker detta arbete. Det är viktigt att aktivt motverka dopning i hela samhället och därigenom bidra till att sluta ohälsoklyftorna.

15.7 Friluftslivspolitik

Riksdagen har fastställt det övergripande målet för friluftslivspolitikerna. Målet är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38).

Friluftsliv är ett allmänt intresse och spänner över flera politikområden, bl.a. naturvårdspolitiken, den regionala tillväxtpolitiken, skogs- och jordbrukspolitiken, politiken för landsbygdsutveckling samt utbildnings- och forskningspolitiken. Friluftslivets folkhälsoaspekter är centrala för friluftslivspolitikerna, liksom kulturlivet och samhällsplaneringen.

Naturvårdsverket ska verka för att förutsättningarna för friluftslivet bevaras och utvecklas, samt samordna myndigheternas arbete när det gäller friluftsliv och samverka med andra berörda.

15.7.1 Mål för friluftslivspolitikerna

Tio mätbara mål har redovisats till riksdagen (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278). Målen berör följande områden:

- Tillgänglig natur för alla
- Starkt engagemang och samverkan
- Allemansrätten
- Tillgång till natur för friluftsliv

- Attraktiv tätortsnära natur
- Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
- Skyddade områden som resurs för friluftslivet
- Ett rikt friluftsliv i skolan
- Friluftsliv för god folkhälsa
- God kunskap om friluftslivet

De tio målen har preciseringar som förtydligar innebörden av målen. Preciseringarna är ett stöd i genomförande av åtgärder. De är också underlag för att kunna mäta och följa upp målen samt för att kunna fortsätta utveckla friluftslivspolitikerna.

Varje friluftslivsmål berör flera olika myndigheter och organisationer. För vart och ett av dem utpekas en till två myndigheter som ansvariga för uppföljning och utveckling av respektive mål. Regeringen anser att alla involverade myndigheter och organisationer bör ta aktiv del i att nå målen genom att genomföra olika delar av åtgärderna. Ett viktigt syfte med friluftslivsmålen och preciseringarna av dem är att de ska vara vägledande för arbetet med friluftslivsfrågor på alla nivåer i samhället.

Riksdagen har beslutat om ett generationsmål för miljöarbetet och om 16 miljö kvalitetsmål som uttrycker den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Flera av miljö kvalitetsmålen har även preciseringar som rör friluftslivet, liksom etappmål som identifierar en önskad samhällsomställning och som anger steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljö kvalitetsmål (se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård).

Uppföljningen av friluftslivsmålen ska samordnas med miljö målsuppföljningen. Arbetet med måluppfyllelse och uppföljning behöver utvecklas kontinuerligt.

15.7.2 Resultatredovisning för friluftslivspolitikerna

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De tio mätbara målen för friluftslivspolitikerna redovisas ovan. Den första uppföljningen av

målen rapporteras i december 2015 enligt Naturvårdsverkets anvisningar. Resultatredovisningen nedan baseras bl.a. på årlig uppföljning av miljö-kvalitetsmålen preciseringar som berör friluftsliv, den nationella enkät om friluftsliv som Naturvårdsverket genomfört 2014 och redovisning av statsbidrag till friluftslivsorganisationer. Naturvårdsverket redovisar årligen till Regeringskansliet hur arbetet med samordningen av berörda myndigheters friluftslivsarbete utvecklas, liksom samverkan med andra aktörer såsom friluftslivsorganisationerna. Förslag till en samlad uppföljning av friluftslivet inom miljö- och friluftslivsmålen har tagits fram i ett samverkansprojekt mellan flera myndigheter.

Resultat

Enligt enkäten om friluftsliv, som utförts 2014 på uppdrag av Naturvårdsverket, är 50 procent av befolkningen mycket eller ganska ofta ute i naturen på vardagarna. Motsvarande siffror för utevistelse i naturen på helger är 68 procent och under längre ledigheter 82 procent. Nöjes- och motionspromenader är den vanligaste friluftaktiviteten, följt av strövande i skog och mark, trädgårdsarbete och solbad. Aktiviteter med högt deltagande året runt är nöjes- och motionspromenader, vistelse i skog och mark, cykling, picknick eller grillning i naturen, hundpromenader, jogging eller löpning i terräng, studier av växter, djur och fåglar samt stavgång. 55 procent av de som svarat på enkäten skulle vilja utöva aktiviteterna oftare än de har gjort. De tre främsta anledningar till att inte utöva friluftsliv i den utsträckning man vill är tidsbrist, att man saknar någon att utöva aktiviteten med och att man saknar tillgång till lämpliga platser eller områden. Friluftsliv utövas ofta i natur som ligger nära där man bor och många besök sker inom 1 kilometer från bostaden. Skog är den vanligaste naturmiljön för friluftsliv. Enkäten visar att de tre främsta upplevelserna när friluftsliv utövas är trygghet, möjlighet till återhämtning och naturpräglad miljö.

Fler kvinnor än män är aktiva när det gäller de aktiviteter som flest människor utövar, exempelvis att ta nöjes- och motionspromenader och att arbeta i trädgården. Fler män än kvinnor är aktiva när det gäller aktiviteter som kräver en specifik fysisk miljö, något större fysisk ansträngning och någon form av utrustning. SCB:s sta-

tistik visar att utflykt i fritidsbåt, fritidsfiske och jakt utövas av män i mycket större utsträckning än kvinnor. Utrikes födda är mindre friluftaktiva än infödda svenskar. Det finns också en tydlig regional skillnad – människor bosatta i Norrland ägnar sig i betydligt högre grad åt friluftaktiviteter än invånarna i andra delar av landet. Fritidsfiske är en av de viktigaste fritidsaktiviteterna som sker i hav, sjöar och vattendrag. Under 2013 fiskade ungefär 1,6 miljoner personer i åldern 16–80 år åtminstone någon gång under året. En fjärdedel av de som fiskar är kvinnor. Utöver detta tillkommer ett stort men okänt antal barn, ungdomar och utländska turister.

Det går att skönja en trend att vistelse i naturen har minskat jämfört med 2007, enligt friluftsenkäten. Det är svårt att uttala sig om hur mycket barns och ungas friluftsvanor har förändrats eftersom det saknas kontinuerliga mätningar över tid över barn och ungdomars friluftsliv. Det finns flera aspekter som sammantaget tyder på att barns och ungdomars friluftsliv undanträngs av ökad möjlighet att aktivera sig inomhus, genom inomhushallar för lek och idrott, större bostäder och tillgänglighet till internet och TV-spel. Barns rörelsefrihet minskar också genom föräldrars eller andra ansvarigas oro. Många barn växer upp i storstadsregioner där grönområden och friytor tas i anspråk för bebyggelse och där trafiksituationen skapar en otrygg miljö.

Flera län har under 2014 arbetat med insatser för att förbättra leder, parkeringsplatser eller andra åtgärder för ökad tillgänglighet. Skogsstyrelsen har under 2014 tagit fram informationsmaterial om skogens sociala värden. Skogsstyrelsen har i april 2015 redovisat hur de arbetar med skogar med höga sociala värden och hur arbetet kan utvecklas.

Under 2014 beviljades 18,4 miljoner kr i bidrag till tätortsnära projekt i lokala naturvårds-satsningen (LONA). Totalkostnaden för dessa projekt var ca 43 miljoner kronor. För att bättre tillvarata den tätortsnära naturen pågår arbete med att ta fram ett 40-tal naturvårdsprogram och skötselplaner. Med hjälp av stödet har ca 50 ha åtgärdats avseende tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Vidare har ca 50 km vandringleder och 500 kvadratmeter parkeringsplatser anlagts.

20–40 procent av kommunerna har aktuella planeringsunderlag inom grön- och vatten-

struktur för hela eller del av kommunen. Hälften av kommunerna uppger sig ha ett avsnitt om friluftsliv i sin översiktsplan. 2014 hade en tredjedel av kommunerna en översiktsplan som antogs den senaste mandatperioden.

Under 2014 har 14 kommunala tätortsnära naturreservat inrättats. Syftet är friluftsliv och den sammanlagda ytan är 3 035 ha.

Nya regler för strandskyddet kring mindre sjöar och vattendrag trädde i kraft 2014. De ger länsstyrelserna möjlighet att upphäva strandskyddet vid små sjöar och vattendrag om området är av liten betydelse för växt- och djurlivet samt friluftslivet. Regeländringarnas effekter har ännu inte utvärderats.

Klimatförändringarna kan komma att påverka förutsättningar för friluftsliv, exempelvis kan fjällens vegetationszoner och väderlek på sikt förändras. Naturvårdsverket har redovisat en nulägesbeskrivning för fjälledssystemet med en bedömning av underhållsbehovet. Det statliga ledssystemet har brister i underhållet när det gäller skyltning och tillgång till spänger och broar. En ändamålsenlig skyltning är eftersatt i flera delar av fjällen vilket i sin tur påverkar säkerheten. Utvecklingen vad gäller underhållet är mer positiv för lokala leder i naturreservat och nationalparker, kommunala leder samt ledssystem med turistdestinationer som huvudmän. Det finns behov av nya sträckningar av sommarleder som anpassas efter regionalt ökande turistströmmar och vinterleder med bättre snöförhållanden. Underhåll av fjälledssystemet kräver resurser.

Resultatredovisningen för statsbidragens användning görs med utgångspunkt i förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftsgesamheter och det övergripande målet för friluftsliv som riksdagen beslutat för den statliga friluftslivspolitikerna (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38). Syftet med bidraget är att stödja att människor organiserar sig för vistelse i naturen och utövande av friluftsliv med allemansrätten som grund samt att ge alla människor möjlighet att genom friluftsliv få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om naturen och miljön.

Statsbidrag till friluftsgesamheter fördelas och betalas ut av samarbetsorganisationen Svenskt Friluftsliv. Statsbidrag lämnas antingen som organisationsbidrag eller verksamhetsbidrag. Med organisationsbidrag avses stöd till

organisationer i förhållande till organisationens medlemsantal och aktivitetsnivå. Med verksamhetsbidrag avses stöd till organisationer för en specifik verksamhet efter särskild prövning. Svenskt Friluftslivs medlemsorganisationer har tillsammans nära två miljoner medlemmar som är aktiva och erbjuds ett rikt friluftsliv av dessa föreningar och organisationer. En undersökning som Svenskt Friluftsliv utförde 2011 visar att organisationerna skapar åtminstone 50 miljoner aktivitetsstimmar för medlemmarna och ytterligare cirka 10 miljoner aktivitetsstimmar åt övriga samhället.

År 2014 fördelade Svenskt Friluftsliv 27,8 miljoner kronor i bidrag till sammantaget 24 friluftsgesamheter, varav 18,8 miljoner kronor avsåg organisationsbidrag till 15 organisationer och 9,0 miljoner kronor avsåg verksamhetsbidrag till projekt vid 19 organisationer. Fem organisationer fick endast organisationsbidrag, nio andra organisationer fick endast verksamhetsbidrag, och tio organisationer fick bidrag till både organisationen och verksamheter. Organisationsbidragen ger nödvändig grund för friluftsgesamheterna att kunna erbjuda sina medlemmar service och stöd. 32 procent av bidragen fördelades som verksamhets- eller projektbidrag vilka är förenade med resultatkrav.

Under 2014 har organisationsbidrag och verksamhetsbidrag lämnats till Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Svenskt Friluftsliv, Svenska Turistföreningen, Svenska Båtunionen, Svenska Livräddningssällskapet, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Friluftsförbundet, Svenska Cykelsällskapet, Svenska Kryssarklubben och Svenska Fjällklubben. Endast verksamhetsbidrag har lämnats till Scouterna, Svenska Orienteringsförbundet, Riksförbundet Sveriges 4H, Naturskyddsföreningen, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kanotförbundet, Svenska Jägarförbundet, Förbundet Skog och Ungdom och Sveriges Hembygdsförbund. Endast organisationsbidrag har lämnats till Svenska Botaniska Föreningen, Cykelfrämjandet, Sveriges Ornitologiska Förening, Svenska Folksportförbundet och Svenska Frisksportförbundet.

Genom bidragsverksamheten nås stora grupper av människor som ges möjlighet att få ett upplevelserikt friluftsliv. Organisationsbidragen till friluftsgesamheterna möjliggör stor verksamhet med många deltagare i olika aktiviteter. Hälsoaspekter intar en framträdande plats i fler-

talet verksamheter, bl.a. i projekt inom Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Riksförbundet Hälsofrämjandet och Friluftsförbundet. År 2014, i likhet med tidigare år, prioriterades särskilt satsningar på verksamheter för barn och ungdomar. Till exempel har 22 000 barn deltagit i Livräddningssällskapets simskolor och 7 500 barn har deltagit i Sportfiskarnas Klassdraget. Friluftsförbundet har tillsammans med Rädda barnen i projektet Skogshjältarna gett barn i socioekonomiskt utsatta områden en chans att upptäcka naturen. Friluftsförbundet har också drivit projektet Kottar och barr i förskolan som har som syfte att via förskolan attrahera fler barn till friluftslivet, minska stillasittandet och öka kunskapen om allemansrätten. Svenska Jägareförbundets projekt Nya svenskar i naturen har under 2015 fortsatt verkat för ökat intresse för och deltagande i det svenska natur- och friluftslivet hos ungdomar med utländsk bakgrund, engagera och aktivera flera relevanta aktörer och skapa möjlighet för möten och kulturellt utbyte.

Våren 2015 anordnade Naturvårdsverket tillsammans med Miljö- och energidepartementet och ett 15-tal myndigheter en tvådagars tanke- medja om friluftsliv på temat friluftsliv i och nära tätorter. Årets tankemedja syftade till att diskutera betydelsen av friluftsliv i tätorter, olika pedagogiska verktyg och förvaltningsinstrument såsom fysisk planering. Tankemedjan ska återkomma och vara en mötesplats där friluftslivets aktörer samlas till dialog i syfte att utveckla friluftslivet och friluftslivspolitikerna.

Analys och slutsatser

Naturumgänge är ett kulturarv som flera aktörer behöver förvalta, utveckla och skapa förutsättningar för. Skolans och förskolans uteverksamheter är viktiga, inte minst för de barn som annars inte kommer ut i naturen. Den tätortsnära naturen har en särskild betydelse för människors livsmiljö och möjligheter till friluftsliv. Regeringen anser att förutsättningarna för människor att utöva friluftsliv behöver utvecklas och stärkas.

Friluftslivet har även bäring på flera av Folkhälsopolitikens målområden, inte minst målområde 1 om delaktighet och inflytande i samhället och målområde 9 om fysisk aktivitet. Tillgång till naturen förhöjer fysisk aktivitet, ökar sociala kontakter, minskar psykosocial stress och de-

pression. Allt detta bidrar till en bättre folkhälsa med exempelvis snabbare rehabilitering och kortare sjukskrivning. Bostadsområden som har hög andel grönstruktur har visat sig ha positiva effekter för de boendes fysiska och mentala hälsa. Rekreativsmöjligheter och socialt sammanhang anses förklara en del av detta samband. Det är därför av stor betydelse att det finns attraktiva och upplevelserika naturmiljöer i alla delar av landet, inte minst i tätorternas närhet. Länsstyrelsernas program för skydd av tätortsnära natur bidrar bl.a. till detta. Det statliga stöd som ges till kommuner enligt förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (s.k. LONA-bidrag) bidrar till angeläget naturvårdsarbete och att underlätta för friluftslivet (se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård).

Allemansrätten ger människor en god grund för tillgänglighet till stora delar av landskapet. Bristen på tillgänglighet är mest påtaglig i slättbygder, där hög bruksintensitet, stora åkrar och få stigar vid sidan av de trafikerade vägarna begränsar den fysiska tillgängligheten. Tillgänglighet kan också minska på grund av storskaligt skogsbruk, låg grad av anpassningar och miljöhänsyn samt körskador på stigar och leder. Landsbygdsprogrammets projektstöd och miljöinvesteringar för landskapets natur- och kulturmiljövärden har bidragit till att öka odlingslandskapets tillgänglighet. Det finns behov av informationssatsningar och folkbildning om hur och var man får framföra motorfordon i naturen för det motoriserade friluftslivet.

Friluftorganisationerna är viktiga för att skapa intresse och möjlighet för såväl flickor och pojkar som kvinnor och män att utöva friluftaktiviteter. De bedriver en verksamhet som bl.a. främjar folkhälsan och möjliggör för olika grupper av människor att få del av motion och naturupplevelser. Andra viktiga uppgifter är att skapa mötesplatser i naturen för människor med olika etnisk bakgrund och med olika förutsättningar att vistas ute i naturen samt att uppmuntra barns utevistelse.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att det statliga bidraget till friluftorganisationer under 2014 väl uppfyller bidragens syfte och att anslaget ger goda effekter för samhället. Bidragen har möjliggjort verksamhet som organiserat stora grupper människor, särskilt barn och ungdomar. Regeringen bedömer att statens bidrag

till friluftorganisationerna bidrar till och spelar en fortsatt viktig roll inom politikområdet och det är angeläget för staten att fortsatt stödja organisationernas arbete.

Det kvarstår mycket arbete för att bevara den biologiska mångfalden och kulturmiljön samt förbättra förutsättningarna för friluftsliv i tätortsnära natur. Regeringen bedömer att det finns behov av att stärka samordningen av tätortsnära natur och att befintliga styrmedel behöver värnas och utvecklas för friluftslivets syften. Friluftsliv är exempel på en s.k. kulturell ekosystemtjänst. Myndigheternas arbete med grön infrastruktur och ekosystemtjänster ska integreras med arbetet med friluftsliv. Bevarande av biologisk mångfald och hänsyn till friluftslivet ska vara en naturlig komponent inom alla sektorer som nyttjar mark och vatten (se utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel samt utg.omr. 20 Allmän miljö- och naturvård).

15.8 Budgetförslag

15.8.1 13:1 Stöd till idrotten

Tabell 15.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	1 705 216	Anslags-sparande	235
2015	Anslag	1 737 751 ¹	Utgifts-prognos	1 737 794
2016	Förslag	1 902 811		
2017	Beräknat	1 913 811		
2018	Beräknat	1 932 811		
2019	Beräknad	1 932 811		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till idrotten. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till specialidrott inom gymnasieskolan, idrottsforskning och insatser mot dopning.

Regeringens överväganden

Tabell 15.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 13:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	1 705 751	1 705 751	1 705 751	1 705 751
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	196 760	207 760	226 760	226 760
Överföring till/från andra utgiftsområden	300	300	300	300
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 902 811	1 913 811	1 932 811	1 932 811

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget föreslås öka med 133 miljoner kronor 2016 för insatser främst inom barn- och ungdomsidrotten. För samma ändamål beräknas anslaget öka med 144 miljoner kronor 2017 och med 163 miljoner kronor per år fr.o.m. 2018.

Anslaget föreslås öka med 64 miljoner kronor 2016 för etablering av nyanlända. För samma ändamål beräknas 64 miljoner kronor per år fr.o.m. 2017.

För platser för funktionshindrade elever vid riksrekryterande idrottsgymnasier föreslås att 300 000 kronor överförs 2016 från anslag 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Motsvarande överföring beräknas till 300 000 kronor fr.o.m. 2017.

Anslaget föreslås minska med 240 000 kronor 2016 och anslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse föreslås öka för att upprätthålla en god hantering av ärenden vid Kampsportsdelegationen. För samma ändamål beräknas anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* minska med 240 000 kronor per år fr.o.m. 2017.

Regeringen föreslår att 1 902 811 000 kronor anvisas under anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 1 913 811 000 kronor, 1 932 811 000 kronor respektive 1 932 811 000 kronor.

15.8.2 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 15.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	31 881	Anslags-sparande	283
2015	Anslag	32 164 ¹	Utgifts-prognos	31 365
2016	Förslag	32 164		
2017	Beräknat	32 164		
2018	Beräknat	32 164		
2019	Beräknat	32 164		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till allmänna samlingslokaler. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Bygdegårdarnas Riksförbund, Folkets Hus och Parker och Riksföreningen Våra Gårdar för organisationernas information, rådgivning, utvecklingsarbete och arbete gällande ansökningar om statligt stöd.

Kompletterande information

I förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler finns bestämmelser om bidrag till allmänna samlingslokaler.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2017–2020.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för investeringsbidrag till fleråriga projekt. Detta innebär att bidragen betalas ut ett eller flera år efter det år då projektbidrag beslutas. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2017–2020.

Tabell 15.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019-2020
Ingående åtaganden	–	26 283	32 000	–	–	–
Nya åtaganden	–	25 380	18 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	-19 663	-18 000	-18 000	-9 000	-5 000
Utestående åtaganden	26 283	32 000	32 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	32 000	32 000	32 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 15.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	32 164	32 164	32 164	32 164
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	32 164	32 164	32 164	32 164

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 32 164 000 kronor anvisas under anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 32 164 000 kronor årligen.

15.8.3 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tabell 15.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	27 758	Anslags-sparande	405
2015	Anslag	28 163 ¹	Utgifts-prognos	27 463
2016	Förslag	28 163		
2017	Beräknat	28 163		
2018	Beräknat	28 163		
2019	Beräknat	28 163		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för kvinnors organisering.

Kompletterande information

I förordningen (2005:1089) om statsbidrag för kvinnors organisering finns bestämmelser om statsbidrag för kvinnors organisering.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 29 000 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: För att nå en ökad förutsägbarhet och effektivitet i medelstilldelningen till kvinnors organisering bör Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor kunna handlägga stödet för 2017 under 2016. Detta innebär att åtaganden om bidrag för kvinnors organisering beslutas under 2016 för det kommande året och därmed medför behov om framtida anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 29 000 000 kronor 2017.

Tabell 15.10 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	29 000	29 000	29 000	–
Nya åtaganden	29 000	29 000	29 000	–
Infriade åtaganden	-29 000	29 000	-29 000	-29 000
Utestående åtaganden	29 000	29 000	29 000	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	29 000	29 000	29 000	–

Regeringens överväganden

Tabell 15.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2018 för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	28 163	28 163	28 163	28 163
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	28 163	28 163	28 163	28 163

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 28 163 000 kronor anvisas under anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 28 163 000 kronor årligen.

15.8.4 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 15.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall	27 785	Anslags-sparande	0
2015	Anslag	27 785 ¹	Utgifts-prognos	27 785
2016	Förslag	47 785		
2017	Beräknat	47 785		
2018	Beräknat	47 785		
2019	Beräknat	47 785		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till friluftorganisationer.

Kompletterande information

I förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftorganisationer finns bestämmelser om statsbidragens hantering.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget ökar med 20 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016 och framåt.

Anslaget har för perioden 2016–2019 beräknats enligt följande:

Tabell 15.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 13:4 Stöd till friluftsförbund

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	27 785	27 785	27 785	27 785
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	20 000	20 000	20 000	20 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	47 785	47 785	47 785	47 785

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 47 785 000 kronor anvisas under anslaget 13:4 *Stöd till friluftslivsorganisationer* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 47 785 000 kronor årligen.

15.8.5 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tabell 15.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	15 000	Anslags-sparande	0
2014	Utfall	15 000		
2015	Anslag	15 000 ¹	Utgifts-prognos	15 000
2016	Förslag	15 000		
2017	Beräknat	15 000		
2018	Beräknat	15 000		
2019	Beräknat	15 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 15.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	15 000	15 000	15 000	–
Nya åtaganden	15 000	15 000	15 000	–
Infriade åtaganden	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Utestående åtaganden	15 000	15 000	15 000	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	15 000	–

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer i enlighet med lagen (2010:473) om statligt stöd till riksdagspartiers kvinnoorganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: För att Partibidragsnämndens administration ska kunna bedrivas effektivt bör stödet till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer handläggas samtidigt som stödet till de politiska partierna enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. Detta innebär att åtaganden om stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer beslutas under hösten för det kommande året och därmed medför behov om framtida anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2017.

Regeringens överväganden

Tabell 15.16 Härledning av anslagsnivån 2016–2018 för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	15 000	15 000	15 000	15 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	15 000	15 000	15 000	15 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 15 000 000 kronor anvisas under anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 15 000 000 kronor årligen.

15.8.6 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tabell 15.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Övrigt
2014	Utfall	24 750		8
2015	Anslag	224 758 ¹	Utgifts-prognos	219 171
2016	Förslag	24 758		
2017	Beräknat	24 758		
2018	Beräknat	24 758		
2019	Beräknat	24 758		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2014 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till forskning samt annan kunskapsutveckling som avser det civila samhället. Anslaget får även användas för utgifter för uppföljning och annan verksamhet för genomförandet av politiken för det civila samhället samt för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Regeringens överväganden

Tabell 15.18 Härledning av anslagsnivån 2016–2018 för 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	24 758	24 758	24 758	24 758
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	24 758	24 758	24 758	24 758

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2013 (bet. 2013/14:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 24 758 000 kronor anvisas under anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 24 758 000 kronor årligen.

16 Folkbildning

16.1 Omfattning

Till folkbildningen räknas folkhögskolor, studie-
förbund och studerandeorganisationer inom

folkhögskolan. Inom folkbildningen finns sär-
skilda statsbidrag även för viss tolkutbildning.

16.2 Utgiftsutveckling

Tabell 16.1 Utgiftsutveckling inom Folkbildning, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Folkbildning</i>							
14:1 Bidrag till folkbildningen	3 625	3 626	3 626	3 812	3 805	3 802	3 835
14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning	17	17	17	38	38	39	40
14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen		30	29	50	40	30	30
Summa Folkbildning	3 642	3 673	3 672	3 900	3 883	3 871	3 905

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

16.3 Resultatredovisning

16.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Målet för folkbildningspolitiken fastställdes genom riksdagens beslut i fråga om regeringens proposition Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379). Målet avspeglar folkbildningens idémässiga grund, särskilda pedagogik och självständighet. Folkbildningens verksamhet följs i första hand upp i förhållande till de fyra syften som gäller för statsbidraget för folkbildningen. Dessa fyra syften ligger till grund för resultat-

indikatorerna och presenteras i tabell 16.2. De resultatindikatorer som används för folkbildningens område är i huvudsak kvantitativa och beskriver främst den verksamhet som genomförs, t.ex. antal deltagare vid folkhögskolor och studieförbund. Underlag för uppföljning gentemot dessa indikatorer samt för övriga bedömningar av folkbildningens verksamhet har hämtats från Folkbildningsrådets och SISU Idrottsutbildarnas årsredovisningar samt från de utvärderingar som Folkbildningsrådet genomför. Vidare har uppgifter inhämtats från vissa myndigheters årsredovisningar, bl.a. Myndigheten för yrkeshögskolan och Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Tabell 16.2 Syften och indikatorer

Syfte	Indikatorer
1. Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin.	Antalet folkhögskolor och studieförbund i landet. Fördelning av folkhögskolor och studieförbund i landet.
2. Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.	Deltagare i folkhögskolekurs efter ålder och kön. Unika studiecirkeldeltagare efter ålder och kön. Andel utlandsfödda deltagare i folkhögskolans långa kurser och i studiecirklar. Andel deltagare med funktionsnedsättning i långa kurser resp. studiecirklar.
3. Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.	Andel deltagare utan gymnasieutbildning. Antal utfärdade intyg om grundläggande behörighet bland deltagare på folkhögskolans långa kurser. Antal utfärdade intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning på särskild kurs.
4. Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.	Antal deltagare i folkhögskolors och studieförbunds kulturprogram. Andel kvinnor respektive män i kulturprogram.

16.3.2 Resultat

Statens stöd till folkbildningen omfattar bidrag till folkhögskolor och studieförbund. Riksdagen anvisade 3 625 miljoner kronor för statens stöd till folkbildningen för 2014. Folkbildningsrådet och SISU Idrottsutbildarna fördelar det statliga stödet till folkbildningen enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen. Av de medel riksdagen anvisade fördelade Folkbildningsrådet 1 723 miljoner kronor till folkhögskolorna och 1 708 miljoner kronor till studieförbunden (exklusive SISU) för 2014 års verksamhet. SISU Idrottsutbildarna, som är idrottsrörelsens studie-, bildnings- och utbildningsorganisation, får ett särskilt verksamhetsstöd. Verksamhetsstödet till SISU uppgick 2014 till 164,1 miljoner kronor.

Under 2014 deltog i genomsnitt 29 020 deltagare per termin i folkhögskolans långa kurser och i genomsnitt 42 045 deltagare per termin i korta kurser. I studiecirkelverksamhet av olika former deltog 638 000 unika deltagare och 389 000 unika deltagare deltog i annan folkbildningsverksamhet anordnad av studieförbunden under 2014. Studieförbunden (exklusive SISU) anordnade under 2014 275 200 studiecirklar, 60 000 arrangemang i form av annan folkbildningsverksamhet och 368 400 kulturprogram. SISU hade över 470 000 unika deltagare i sina arrangemang.

Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin

Folkbildningen har sedan sin framväxt spelat en viktig roll för demokratin i Sverige. Folkbildningen är betydelsefull inte bara för det demokratiska samtalet utan också för att stärka medborgarnas delaktighet i demokratin.

Indikator: Antalet folkhögskolor och studieförbund i landet

Det finns 151 folkhögskolor och 11 studieförbund (inklusive SISU Idrottsutbildarna). Under 2014 godkände Folkbildningsrådet två nya folkhögskolor som statsbidragsmottagare fr.o.m. halvårsskiftet 2015. Dessa var Borås folkhögskola och Fryshusets folkhögskola. Under 2014 utgick inte bidrag till en folkhögskola som tidigare fått det.

Indikator: Fördelning av folkhögskolor och studieförbund i landet

Både folkhögskolor och studieförbund är spridda över landet. Det finns 151 folkhögskolor fördelade på 115 av landets kommuner och det finns folkhögskoleverksamhet i ca 160 kommuner. Av de nya folkhögskolor som har startats under den senaste tjugoårsperioden har de flesta etablerats i någon av landets större städer. Dessutom har ett antal folkhögskolor flyttat sin verksamhet från landsbygd till stad och många folkhögskolor har etablerat filialer i städer. Vad gäller studieförbunden så finns det studiecirkelverksamhet i landets alla kommuner men de enskilda studieförbunden har inte kontor i varje kommun. I relation till kommunernas invånarantal är antalet deltagare i studiecirkelverksamhet störst i landets glesbygdskommuner.

SISU Idrottsutbildarna

Under 2014 har SISU Idrottsutbildarna samverkat med 8 949 föreningar i olika utvecklings- och utbildningsinsatser runt om i Sverige. Det har bl.a. handlat om att stärka föreningarna genom att öka kunskapen om föreningsarbete, ledarförsörjning och värdegrundsarbete. Under 2014 genomfördes 126 000 arrangemang med 1 000 000 deltagare (ej unika deltagare). Av dessa var 12 500 arrangemang med totalt 77 600 deltagare inriktade på värdegrundsarbete.

Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Folkbildningen är en mötesplats för människor med olika bakgrund och förutsättningar. Statens stöd till folkbildningen syftar till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.

Indikator: Deltagare i folkhögskolekurs efter ålder och kön

Kvinnorna är fler än männen inom folkbildningen. År 2014 var 61 procent av deltagarna i folkhögskolornas långa kurser och 64 procent av deltagarna i studieförbundens verksamhet kvinnor. Deltagarna i folkhögskolornas kurser är yngre än deltagarna i studieförbundens verksamheter och deltagarna i allmän kurs är yngst. Medelåldern var 28 år bland deltagarna i allmän kurs och 33 år bland deltagarna i särskild kurs 2014.

Indikator: Unika studiecirkeldeltagare efter ålder och kön

Under 2014 deltog 660 848 unika deltagare i studiecirkel. Av dessa var 61 procent kvinnor och 39 procent män (medianvärden). Vidare deltog 413 330 personer i annan folkbildningsverksamhet, varav 65 procent var kvinnor och 35 procent män (medianvärden).

Studieförbundens deltagare är betydligt äldre än deltagarna på folkhögskolans allmänna kurs. Av studieförbundens deltagare hade en tredjedel fyllt 65 år och 56 procent var över 44 år. Av de unika deltagarna var 47 procent under 24 år. Deltagarna över 65 år motsvarade 6 procent. SISU Idrottsutbildarna redovisar att av deltagarna i studiecirkelverksamhet, kurser, barnkultur och utvecklingsarbete var 44 procent kvinnor och 56 procent män.

Indikator: Andel utlandsfödda deltagare i folkhögskolans långa kurser och i studiecirkelverksamhet

Andelen utrikes födda är hög på folkhögskolans allmänna kurs. Höstterminen 2014 var 31 procent av deltagarna i allmän kurs utrikes födda medan motsvarande andel var 12 procent i de särskilda kurserna. Av studiecirkeldeltagarna var 19 procent utrikes födda. I annan folkbildningsverksamhet var andelen utrikes födda lägre, närmare bestämt 10 procent.

Indikator: Andel deltagare med funktionsnedsättning i folkhögskolornas långa kurser respektive i studieförbundens studiecirklar

Under höstterminen 2014 var det 35 procent av deltagarna i allmän kurs och 14 procent av deltagarna i särskild kurs som hade någon form av funktionsnedsättning. Av deltagarna i studiecirkelverksamhet hade 7 procent funktionsnedsättning.

Jämställdhet inom folkbildningen

Av Folkbildningsrådets studie Jämställdhet inom folkbildningen (U2015/01605) framgår att andelen kvinnor i folkhögskolans långa kurser är hög i kursinriktningar som slöjd, konsthantverk, bild samt form, målarkonst, språk och samhällsvetenskap. Männens övertalning är något i kursinriktningar som musik (55 procent) och fritidsledarutbildning (57 procent). Inom studieförbundens studiecirklar var andelen kvinnor bland deltagarna 62 procent 2014. Kvinnorna dominerade i textila hantverksämnen, keramik, porslinsmålning och balett medan männen dominerade i improvisatorisk musik, fiske och vattenbruk, skogsbruk, maskinteknik och verkstadsteknik samt cirkelledarutbildning. Av studien framgår även att jämställdhetsinsatser genomförs av 76 procent av folkhögskolorna och 64 procent av studieförbunden. Jämställdhetsinsatserna är främst inriktade på arbetsmiljö, arbetsorganisation och personalens fortbildning.

Bland förtroendevalda inom folkbildningen är könsfördelningen relativt jämn. Det finns dock en överrepresentation av män främst på ordförandeposterna i styrelserna. Som exempel kan nämnas att av samtliga ordförande i folkhögskolornas styrelser är 36 procent kvinnor och 64 procent män.

Etableringskurser för nyanlända

Etableringskurser för nyanlända genomförs av folkhögskolorna sedan 2014. Kurserna finansieras genom att Arbetsförmedlingen lämnar bidrag till Folkbildningsrådet. Målgruppen är personer som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Folkhögskolorna anordnar utbildningar som är sex månader långa och som innehåller studier i svenska samt arbetsförberedande och orienterande insatser. Under 2014 deltog cirka 1 000 personer i etableringskurserna vid totalt 66 folkhögskolor.

Förstärkningsbidrag och särskilt utbildningsstöd

Folkbildningsrådet fördelade 2014 totalt 176 miljoner kronor till folkhögskolorna som kostnadsrelaterat bidrag för deltagare med funktionsnedsättning och för deltagare som är utrikes födda med bristande kunskaper i det svenska språket. Till studieförbunden fördelas ett motsvarande förstärkningsbidrag som 2014 uppgick till 102 miljoner kronor.

Det fördelas även ett särskilt utbildningsstöd för att underlätta studierna för personer med funktionsnedsättning. Under 2014 fördelade Specialpedagogiska skolmyndigheten totalt 157 miljoner kronor i särskilt utbildningsstöd. Den största delen av detta stöd, 146,7 miljoner kronor, fördelades till folkhögskolorna medan 5,5 miljoner kronor lämnades till universitet och högskolor. Av det beviljade bidraget till folkhögskolor avsåg 77 procent bidrag till stödpersoner medan 23 procent avsåg särskilda utbildningsinsatser. I genomsnitt kunde 5 071 deltagare per termin studera på folkhögskola med hjälp av stödpersoner. Den största gruppen var deltagare med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Förutom bidraget till stödpersoner beviljades 95 folkhögskolor bidrag för särskilt kostnadskrävande utbildningsinsatser för deltagare med funktionsnedsättning. Vidare fördelades 4,2 miljoner kronor till Synskadades Riksförbund för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda.

Utbildning till tolk för döva och hörselskadade personer, personer med dövblindhet samt skrivtolk

Utbildning till tolk för döva och hörselskadade personer, personer med dövblindhet samt skrivtolk bedrivs inom folkhögskolor med särskilt statligt stöd. År 2014 lämnade Myndigheten för yrkeshögskolan 26,6 miljoner kronor i bidrag till folkhögskolor för dessa tolkutbildningar.

Utbildningen till teckenspråks- och dövblindtolk genomförs till sin större del som en fyraårig utbildning. Det genomsnittliga antalet deltagare per termin på teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen uppgick 2014 till 272 jämfört med 292 under 2013. Totalt slutförde 48 personer teckenpråkstolkutbildning med godkänt resultat under 2014 och 44 personer under 2013. Vidare påbörjade 16 personer skrivtolkutbildning 2014 jämfört med 10 personer 2013. Under 2014 hade 13 deltagare slutfört skrivtolkutbildning med godkänt resultat.

Kontakttolkutbildning

En kontakttolk tolkar mellan enskilda personer som inte behärskar svenska och representanter för svenska myndigheter. Utbildning till kontakttolk bedrevs 2014 av fyra folkhögskolor och tre studieförbund (fr.o.m. 2015 fyra studieförbund). Utbildningarna vid studieförbund genomförs som bundna, ettåriga, sammanhållna grundutbildningar på halvtid. Utbildningarna vid folkhögskolor genomförs som distansutbildningar, ett år på halvtid eller två år på kvartsfart. Myndigheten för yrkeshögskolan betalade under 2014 ut bidrag om 16,1 miljoner kronor till folkhögskolor och studieförbund för detta ändamål. Under 2014 studerade i genomsnitt 197 personer på den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk jämfört med 173 personer 2013.

Översyn av kontakttolkutbildningen och teckenspråkstolkutbildningen

Myndigheten för yrkeshögskolan redovisade i maj 2015 på regeringens uppdrag en översyn av vilka behov det finns av kontakttolkar och om kontakttolkutbildningen för närvarande bedrivs i sådan omfattning att den kan tillgodose samhällets behov av kontakttolkar. I rapporten redovisas att det råder stor brist på kontakttolkar och i synnerhet utbildade eller auktoriserade tolkar. Myndigheten föreslår att betydligt fler utbildningsplatser inrättas för att samhället ska få fler kompetenta kontakttolkar. Vidare föreslås att möjligheterna till validering av tolkkunskaper förstärks och permanentas. Myndigheten föreslår också att kontakttolkutbildningens upplägg och längd ska ses över i syfte att höja kvaliteten i utbildningen till kontakttolk (U2015/02700).

Statskontoret fick i februari 2015 i uppdrag att genomföra en översyn av utbildningen av tolkar för barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet inom folkhögskolan (teckenspråkstolkutbildning). Översynen ska omfatta vilken dimensionering och vilket övergripande innehåll som teckenspråkstolkutbildningen bör ha samt behovet av en teckenspråkstolkutbildning. Uppdraget ska redovisas i oktober 2015 (U2015/01184).

Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Folkbildningen, särskilt folkhögskolorna, har en lång tradition av att genomföra verksamhet för

personer med kortare formell utbildningsbakgrund än befolkningen i genomsnitt. Folkbildningen bidrar därigenom till att utjämna utbildningsklyftor i samhället.

Indikator: Andel deltagare utan gymnasieutbildning

Deltagarna i folkhögskolornas kurser har kortare formell utbildningsbakgrund än befolkningen i genomsnitt. Hösten 2014 hade 83 procent av deltagarna i folkhögskolans allmänna kurs endast förgymnasial utbildning, dvs. kortare utbildning än två års gymnasiestudier. På de särskilda kurserna hade 16 procent endast förgymnasial utbildning. Många av deltagarna i studieförbundens verksamhet hade högre utbildning. Andelen med endast förgymnasial utbildning uppgick till 19 procent bland deltagarna i studieförbundens verksamhet jämfört med 23 procent bland befolkningen som helhet. Andelen med eftergymnasial utbildning uppgick till 41 procent bland studieförbundens deltagare jämfört med 33 procent bland befolkningen som helhet.

Indikator: Antal utfärdade intyg om grundläggande behörighet bland deltagare på folkhögskolans långa kurser

Under kalenderåret 2014 utfärdades 2 118 intyg om grundläggande behörighet från folkhögskolans långa kurser (allmän kurs) jämfört med 2 197 sådana intyg under 2013 och 2 114 intyg under 2012.

Indikator: Antal utfärdade intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning på särskild kurs

Under 2014 fick 1 379 studerande vid folkhögskolans särskilda kurser intyg om avslutad eftergymnasial utbildning jämfört med att 1 275 sådana intyg utfärdades 2013 och 1 208 utfärdades 2012.

Studiemotiverande folkhögskolekurs

Studiemotiverande folkhögskolekurs är en arbetsmarknadspolitisk insats som sedan 2010 genomförs av folkhögskolorna i nära samverkan med Arbetsförmedlingen. De studiemotiverande folkhögskolekurserna vänder sig till arbetsökande som varken har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen, i syfte att underlätta för deltagaren att påbörja eller återgå till reguljär utbildning. Målgrupperna är dels arbetslösa ungdomar mellan 16 och 24 år, dels deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som fyllt 25 år. Antalet personer som påbörjade

en studiemotiverande folkhögskolekurs 2014 var 4 706 personer fördelade på 117 folkhögskolor. Av de ungdomar som avslutade en studiemotiverande kurs 2013 hade 34 procent studerat vidare på allmän kurs och 2 procent på särskild kurs fram t.o.m. december 2014.

Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Statens stöd till folkbildningen ska bidra till att bredda kulturintresset i samhället och till att öka delaktigheten i kulturlivet. Folkhögskolor och studieförbund kan fungera som lokala och regionala arenor där deltagare inte bara konsumerar utan också skapar kultur. Inom de flesta studieförbund var kulturen den största verksamheten under 2014.

Indikator: Antal deltagare i folkhögskolors och studieförbunds kulturprogram

Under 2014 deltog ca 814 400 personer i studiecirklar inriktade på kultur, musik och media. Musikcirklarna samlade flest deltagare, totalt 419 900 personer. Vidare anordnade studieförbunden totalt 368 000 kulturprogram som samlade totalt nästan 20 miljoner (ej unika) deltagare.

Under 2014 anordnade folkhögskolorna 2 270 kulturprogram för allmänheten med nästan 194 000 deltagare. Långa kurser i estetiska ämnen med ungefär 5 800 deltagare anordnades hösten 2014.

SISU-distrikten arrangerade närmare 6 900 kulturprogram med knappt 500 000 deltagare.

Indikator: Andel kvinnor respektive män i kulturprogram

Av de nästan 20 miljoner (ej unika) deltagarna i studieförbundens kulturprogram var 56 procent kvinnor och 44 procent män. Av de knappt 500 000 deltagarna i SISU Idrottsutbildarnas kulturprogram var 49 procent kvinnor och 51 procent män.

Läsfrämjande satsning

Som ett resultat av den litteraturpolitiska propositionen Läs för livet (prop. 2013/14:3) beslutades att 30 miljoner kronor av det statliga stödet till folkbildningen 2014 skulle destineras för planerad läsfrämjande verksamhet. Folkbildningsrådets styrelse fördelade bidraget så att

150 folkhögskolor fick 100 000 kronor var och de 10 studieförbunden 500 000 kronor var samt dessutom 10 miljoner kronor som fördelades utifrån andel unika deltagare. Under 2014 deltog nästan 374 000 personer i läsfrämjande verksamheter som genomfördes av studieförbunden. Dessutom genomfördes 27 000 läsfrämjande arrangemang. Folkhögskolorna har genomfört insatser i form av t.ex. temaveckor, litteraturreSOR och bokkaféer.

16.3.3 Övriga insatser

Utvärdering av folkbildningen

Med hänsyn till såväl det omfattande statliga stödet till folkbildningen som folkbildningens viktiga roll i samhället är det angeläget att mer regelbundet än tidigare utvärdera den verksamhet som anordnas av folkhögskolor och studieförbund med stöd av statsbidraget. Genom att besluta i enlighet med förslagen i propositionen Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379) har riksdagen fastställt att statliga myndigheter ska ansvara för utvärderingen av folkbildningen. Enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen ska Folkbildningsrådet kontinuerligt följa upp och utvärdera studieförbundens och folkhögskolornas verksamheter i förhållande till statens syften och de villkor som föreskrivits för att statsbidrag ska utgå.

Utvärderingarna ska syfta till att ge svar på i vilken utsträckning syftena med statens stöd till folkbildningen uppnås. Regeringen gav därför i december 2014 Statskontoret i uppdrag att genomföra en samlad utvärdering av folkbildningen utifrån de fyra syftena för statsbidraget till folkbildningen. Vidare ska Statskontoret senast den 18 april 2016 redovisa en första utvärderingsrapport. Uppdraget ska slutredovisas senast den 18 april 2018.

SISU Idrottsutbildarna

Den 1 juni 2014 trädde en ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde i kraft. Den ger lagstöd för SISU Idrottsutbildarnas uppgift att fördela statsbidrag till idrottens studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet.

En ny förordning om statsbidrag till folkbildningen
Genom beslut om en ny förordning (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen, som har ersatt 1991 års förordning om statsbidrag till folkbildningen, har regeringen genomfört aviseringar i propositionen Allas kunskap – Allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379). Den nya förordningen skiljer sig från den tidigare bl.a. på så sätt att det andra syftet med statsbidraget till folkbildningen har ändrats i enlighet med riksdagens beslut om förslagen i propositionen. De sju verksamhetsområdena som tidigare gällde har upphävts. Som aviserades i propositionen har också Folkbildningsrådets roll och folkhögskolan som en egen utbildningsform setts över och tydliggjorts. Delar av förvaltningslagen har också gjorts tillämpliga vid Folkbildningsrådets och SISU Idrottsutbildarnas handläggning av ärenden enligt förordningen. För att inhämta synpunkter som ett led i framtagandet av den nya förordningen hölls en hearing med ett representativt urval av deltagare från den samlade folkbildningen i december 2014. Hearingen resulterade i att skrivningar förstärktes i förordningen, bl.a. om att en folkhögskola ska ha en studeranderättslig organisation som tar till vara de studerandes intressen och att studieförbunden ska ha en ansvarig styrelse för att få bidrag.

Folkhögskolläraryxamen

Folkhögskolläraryxamen är en yrkesexamen som uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 60 högskolepoäng. Examensmålen regleras i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100). År 2012 beslutades att folkhögskolläraryxamen skulle ses över i särskild ordning. En översyn har genomförts och en promemoria (Översyn av folkhögskolläraryxamen, U2015/00453) har remitterats och ärendet bereds nu inom Regeringskansliet. Förslagen i remisspromemorian syftar till att säkerställa att examensbeskrivningen är hållbar över tid och till att ange tydligare mål som vidgar förståelsen av folkhögskolor och folkbildning som samhällsfenomen. Syftet är också att tydliggöra systemet med studieomdömen och behörighetsgivning i relation till bedömning och betygssättning i det allmänna skolsystemet.

16.3.4 Analys och slutsatser

Utbildningen i det ordinarie skolsystemet passar inte alla elever och behovet av andra metoder och lärformer växer. Utbildningsformen folkhögskola är bl.a. viktig för att fler människor ska ges möjlighet att läsa in grundläggande behörighet för vidare studier.

Uppföljningar som Folkbildningsrådet har gjort visar på ett antal framgångsfaktorer som har stor betydelse för folkhögskolans lärandemiljö i detta avseende. Faktorerna kan sammanfattas enligt följande:

- Utbildningarna ger möjlighet till anpassad studietakt och en kreativ miljö som medverkar till goda resultat.
- Det finns möjlighet för deltagarna att träffa studerande från olika typer av kurser från grundläggande till eftergymnasiala yrkesutbildningar.
- Deltagarna är i ett sammanhang där utbildning ses som en väg till arbete och där man stimuleras av andra.
- Det finns utrymme för individuellt, självstärkande arbete och social stöttning.
- Deltagarna ges personlig utveckling, vilket ökar anställningsbarheten.
- Folkhögskolorna har lång erfarenhet av samarbete med Arbetsförmedlingen lokalt och goda kontakter med regionalt och lokalt näringsliv.

Studieförbunden arbetar främst med folkbildningsverksamhet för sina deltagare men har också, i likhet med folkhögskolorna, genomfört uppdragsutbildningar. Nio lokala studieförbund är godkända utbildningsanordnare av utbildning i svenska för invandrare (sfi). Studieförbunden är genom sin geografiska spridning i landet en länk mellan civilsamhället och andra aktörer lokalt och regionalt.

Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin

Statens stöd till folkbildningen har till syfte att bidra till att stärka och utveckla demokratin. Folkbildningen har bidragit till att skapa stimulerande lärandemiljöer och engagemang såväl inom som utom verksamhetens väggar. Folkbildningen är tillgänglig i hela landet och erbjuder bl.a. möjlighet till etablering och delaktighet för

nya svenskar. Varje år rapporterar studieförbund och folkhögskolor att de har mer än en miljon unika deltagare.

Sedan 2010 har antalet deltagare och deltagarveckor på folkhögskolans allmänna kurs ökat i landets städer, förortskommuner och pendlingskommuner och minskat i de glesbefolkade delarna av landet. Denna utveckling har lett till att under 2014 återfanns nästan hälften av deltagarna i folkhögskolornas allmänna kurser i storstäder, större städer eller förortskommuner. Av studieförbundens samtliga cirkeldeltagare 2014 var 23 procent nya för året. Studieförbundens nyrekrytering var störst i storstäderna, där 65 procent av de nya cirkeldeltagarna återfanns.

Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Regeringen anser att det statliga stödet till folkbildningen bör bidra till en verksamhet som kontinuerligt arbetar med att nå nya deltagargrupper. Statistik som Folkbildningsrådet tagit fram visar att särskilt studieförbunden når ut till ett stort antal deltagare, men framförallt till den kategori av deltagare som redan sedan tidigare är aktiva i studieförbunden. Studieförbunden skulle kunna rikta sin verksamhet för att nå ut till fler, t.ex. medelålders män, unga kvinnor, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning.

Inom folkbildningen finns en lång erfarenhet av att arbeta med frågor som har med demokrati, mänskliga rättigheter, jämlikhet och mångfald att göra. Detta kan dock innebära att jämställdhetsfrågor behöver lyftas fram särskilt.

Folkbildningsrådet har påbörjat arbetet med att justera bidragskriterierna utifrån det förändrade syftet. Regeringen utgår ifrån att även SISU Idrottsutbildarna i sin bidragsgivning beaktar det förändrade syftet.

En förutsättning för att nyanlända och andra personer som inte behärskar svenska ska kunna ha kontakter med svenska myndigheter och delta i samhällslivet är att det finns tillräcklig tillgång till kontakttolkar.

Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Deltagarna i folkhögskolans allmänna kurs är yngre och deras genomsnittliga utbildningsbakgrund är kortare än tidigare. Antalet personer med funktionsnedsättning har ökat särskilt på folkhögskolans allmänna kurser. Under höstterminen 2014 var det 35 procent av deltagarna i

allmän kurs och 14 procent av deltagarna i särskild kurs som hade någon form av funktionsnedsättning. Vidare har andelen utrikes födda med svårigheter att tala, läsa eller skriva svenska ökat på allmän kurs, dock inte på särskild kurs.

Folkhögskolans utbildning är flexibel och kan anpassas till deltagarnas olika behov och förutsättningar. De ändrade förutsättningarna för folkhögskolorna innebär dock att det finns behov av ny kompetens hos folkhögskollärarna.

Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Folkbildningen är landets största kulturarena både när det gäller att erbjuda kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande. Folkbildningen möjliggör att människor i olika samhällsgrupper kan utveckla sitt kulturella engagemang, delta i möten mellan människor och få en meningsfull fritid. Deltagandet i studieförbundens kulturprogram är högre än någonsin. Ungefär 20 miljoner (icke unika) deltagare rapporterades 2014.

Dagens ålderspensionärer lever ett aktivt liv med många sociala kontakter och många söker sig till studieförbunden. Att folkbildningen på det här sättet når ut till landets äldre innebär ett proaktivt arbete för att stärka folkhälsan inom dessa grupper. Det är också en utbildningsform där äldre och yngre deltagare möts och kan lära av varandra. Många unga, särskilt unga män, finner även en utvecklande och inspirerande verksamhet i studiecirkel med inriktning på improvisatorisk musik.

16.4 Budgetförslag

16.4.1 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 16.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2014	Utfall	3 624 840	Anslags- sparande	0
2015	Anslag	3 626 432 ¹	Utgifts- prognos	3 626 432
2016	Förslag	3 811 928		
2017	Beräknat	3 804 880 ²		
2018	Beräknat	3 802 127 ³		
2019	Beräknat	3 835 281 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 811 737 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 811 652 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 3 811 653 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till folkbildningen. Anslaget får även användas för statsbidrag till Föreningen Nordiska Folkhögskolan i Genève samt för utgifter för statsbidrag i form av det särskilda verksamhetsstödet till SISU Idrottsutbildarna. Vidare får anslaget användas för utgifter för utvärdering av folkbildningen samt för utgifter avseende bidrag till teckenspråkstolkutbildning.

Kompletterande information

I förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen finns bestämmelser om statsbidrag till folkbildningen.

Regeringens överväganden

Tabell 16.4 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 14.1 Bidrag till folkbildningen

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	3 581 432	3 581 432	3 581 432	3 581 432
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	49 427	42 895	40 353	71 935
Beslut	181 069	180 553	180 341	181 913
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt			1	1
Förslag/ beräknat anslag	3 811 928	3 804 880	3 802 127	3 835 281

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Inom ramen för regeringens satsning på kunskapslyftet föreslås att medel avsätts som motsvarar en utökning av antalet platser på folkhögskolans allmänna kurs med 2 000 utbildningsplatser 2016 i enlighet med vad som bedömdes i vårändringsbudgeten för 2015 (prop. 2014/15:99). Detta innebär att anslaget föreslås ökas med 120 000 000 kronor 2016. Anslaget beräknas öka med 120 000 000 kronor permanent fr.o.m. 2017.

Vidare föreslås ytterligare förstärkning av antalet utbildningsplatser på folkhögskolans allmänna och särskilda kurser för att möjliggöra att fler som saknar grundläggande utbildning eller yrkesutbildning ska kunna fortsätta studera. Därför föreslås att 70 000 000 kronor tillförs för att möjliggöra en utökning av folkhögskolans allmänna och särskilda kurs motsvarande totalt ytterligare 1 000 utbildningsplatser på dessa kurser fr.o.m. 2016 samt för att kunna genomföra en pilotverksamhet för unga som saknar fullständig gymnasieutbildning.

Därför föreslås att anslaget sammantaget ökas med 190 000 000 kronor 2016 och beräknas att anslaget ökas med 190 000 000 kronor permanent fr.o.m. 2017.

Regeringen föreslår att 3 811 928 000 kronor anvisas under anslaget 14:1 *Bidrag till folkbildningen* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 3 804 880 000 kronor, 3 802 127 000 kronor respektive 3 835 281 000 kronor.

16.4.2 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 16.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifter
2014	Utfall	16 776		0
2015	Anslag	16 769 ¹	Utgifts-prognos	16 769
2016	Förslag	37 733		
2017	Beräknat	38 225 ²		
2018	Beräknat	38 776 ³		
2019	Beräknat	39 530 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 37 734 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 37 735 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 37 735 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till kontakttolkutbildning. Anslaget får i begränsad omfattning även användas för utgifter för administration, utveckling och rekryteringsfrämjande insatser.

Kompletterande information

I förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och tecken-

språk finns bestämmelser om bidrag till kontakttolkutbildning.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolkutbildning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2017–2020.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan fördelar bidrag till kontakttolkutbildningar som genomförs vid folkhögskolor och studieförbund. Utbildningarna är ett-åriga och tvååriga. En del av utbildningarna startar på hösten. Detta innebär att Myndigheten för yrkeshögskolan behöver fatta fleråriga beslut om bidrag för kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolkutbildning* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2017–2020.

Tabell 16.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019–2020
Ingående åtaganden	–	–	30 000	–	–	–
Nya åtaganden	–	30 000	25 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	-15 000	-18 000	-15 000	-7 000
Utestående åtaganden	–	30 000	40 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	30 000	40 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 16.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 14:2 Bidrag till kontakttolktutbildning

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	16 769	16 769	16 769	16 769
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	7	225	470	805
Beslut	20 957	21 231	21 537	21 956
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	37 733	38 225	38 776	39 530

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Samhällets behov av kontakttolk har ökat kraftigt under senare år. Kontakttolktutbildningen bör därför utökas för att tillgodose samhällets behov av kontakttolk. Vidare bör möjligheterna till validering av tolkars kunskaper utökas och fler preparandutbildningar genomföras för de som ska genomgå Kammarkollegiets auktorisationsprov. För att dessa satsningar ska kunna genomföras föreslås att anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolktutbildning* ökas med 21 000 000 kronor under 2016 och beräknas därefter öka med 21 000 000 kronor permanent fr.o.m. 2017.

Regeringen föreslår därför att 37 733 000 kronor anvisas under anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolktutbildning* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 38 225 000 kronor, 38 776 000 kronor respektive 39 530 000 kronor.

16.4.3 14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen

Tabell 16.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2014	Utfall		Anslags- sparande	0
2015	Anslag	30 000 ¹	Utgifts- prognos	29 254
2016	Förslag	50 000		
2017	Beräknat	40 000		
2018	Beräknat	30 000		
2019	Beräknat	30 000		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att genomföra insatser för att stärka kunskaper i svenska, om samhället och främja deltagande i samhällslivet för asylsökande och personer som fått uppehållstillstånd men bor kvar i anläggningsboende.

Kompletterande information

I förordningen (2015:521) om statsbidrag till särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare finns bestämmelser om statsbidrag till särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare.

Regeringens överväganden

Tabell 16.9 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	0	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	50 000	40 000	30 000	30 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	50 000	40 000	30 000	30 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Till följd av riksdagens beslut i fråga om vårändringsbudgeten för 2015 (prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:FiU21, rskr. 2014/15:255) genomförs fr.o.m. sommaren 2015 särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och nyanlända som bor på anläggningsboende. Syftet är att erbjuda insatser som kan ge meningsfull sysselsättning under asyltiden och påskynda asylsökandes och nyanländas etablering. Därför har medel tillförts för studieförbundens insatser för att stärka de asylsökandes och nyanländas kunskaper i svenska och om samhället samt deras kontakter med och deltagande i samhällslivet. Regeringen anser att det är angeläget att denna satsning kan fortsätta.

Regeringen föreslår därför att 50 000 000 kronor anvisas under anslaget 14:3 *Särskilda insatser inom folkbildningen* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 40 000 000 kronor, 30 000 000 kronor respektive 30 000 000 kronor.

17 Tillsyn över spelmarknaden

17.1 Omfattning

Området omfattar frågor om tillsyn och reglering av spelmarknaden.

Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet på spel- och lotteriområdet. Myndighetens uppgifter innefattar bl.a. att säkerställa en enhetlig tillämpning av spelregleringen, tillståndsgivning och tillsyn över spelmarknaden.

17.2 Mål

Målet är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Överskottet från spel bör värnas och alltjämt vara förbehållet det allmänna eller allmännyttiga ändamål, dvs. föreningslivet, hästsporten och staten (prop. 2002/03:93, bet. 2002/03:KrU8, rskr. 2002/03:212).

17.3 Resultatredovisning

17.3.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De indikatorer och bedömningsgrunder för spelmarknaden som används för att redovisa resultaten är följande:

- Andel upptäckta fel genom tillsynsinsatser.
- Ökad kunskapsspridning genom informationsinsatser.
- Korrekt tillståndsprövning.

Tillsynsinsatser syftar till att upptäcka fel med möjlighet att korrigeras dessa. Det övergripande målet är att skapa rättsäkerhet och trygghet i samhället där spelmarknaden är en del. I tillsynsinsatserna inbegrips även kontroll av illegalt spel.

Informationsinsatser förväntas leda till ökad kunskapsspridning om risker för spelberoende; hur farliga olika spel är samt hur stor sannolikheten är att vinna. Avsikten är att spelverksamheten ska vara sund och säker med kunskap om risker kopplat till spelande.

Tillståndsprövning avser att granska ansökningar om speltillstånd i förhållande till regelverket med möjlighet att bevilja eller avslå dessa. Även denna indikator används för att uppnå en sund och rättssäker spelmarknad.

Vad gäller upptäckta fel har antalet anmärkningar avseende reglerat spel ökat samtidigt som antal anmärkningar avseende illegalt spel har minskat. Sammantaget har antalet upptäckta fel i förhållande till antalet tillsynsinsatser avseende reglerat spel ökat från fem procent 2013 till fem och en halv procent 2014. Detta indikerar att myndighetens insatser har fått en ökad träffsäkerhet och fungerar väl. Omfattningen av illegalt spel bedöms ha minskat till följd av uppföljande tillsynsarbete samt ökade insatser från rättsvärdande myndigheter. Lotteriinspektionens utökade samverkan med dessa myndigheter bedöms ha bidragit till de utökade

insatserna inom området från dessa myndigheter.

Myndighetens kunskapsspridning sker via webben, traditionella och sociala medier, genom artiklar i dags- och kvällspress samt facktidningar. Myndigheten har även genomfört omfattande utbildningsinsatser. Sammantaget har insatserna ökat kunskaperna om spelmarknaden för allt fler.

Tillståndsprövningen har fungerat tillfredsställande. Antalet ansökningar om tillstånd har, mellan åren 2013 och 2014, minskat från 3 400 till 1 200. Åtgärder har vidtagits för att effektivisera tillståndsprövningen i syfte att uppnå en fullt ut avgiftsfinansierad verksamhet. Målet uppnåddes 2014.

Tillsynen av den reglerade marknaden ökade med drygt 4 000 timmar jämfört med föregående år. Tillsynen av kasinospel minskade till förmån för främst AB Svenska Spels övriga produkter samt den vadhållning som AB Trav och Galopp (ATG) anordnar.

Tabell 17.1 Resultat

	2010	2011	2012	2013	2014
Tillsynsinsatser					
Antal kontroller	7 514	7 656	12 195	6 580	6 966
Varav tillståndsgivet spel	6 488	5 757	9 307	5 393	5 749
Varav illegalt spel	1 026	1 899	2 888	1 187	1 217
Antal kontroller med fel	684	764	737	682	627
Varav tillståndsgivet spel	304	248	303	268	314
Varav illegalt spel	380	516	434	414	313
Andel kontroller med fel, tillståndsgivet spel	4,7	4,3	3,3	5,0	5,5
Informationsinsatser					
Besök webb, Kunskapsspridning	-	26 000	33 000	71 000	55 000
Räckvidd, omnämnande i media	561	645	753	1301	1006
Tillstånd					
Antal ansökningar	3 559	3560	1 298	3 362	1 226
Antal beviljade ansökningar	3 534	3 510	1 262	3 259	1 262
Antal avslag	54	25	38	29	17

Källa: Lotteriinspektionen.

Lotteriinspektionens fördelning av resurser och dess prioriteringar bedöms vara rimliga med hänsyn till utvecklingen på spelmarknaden och utifrån utformningen av nuvarande spelreglering. Det samlade resultatet ger också vid handen att resultatindikatorerna för myndighetens verksamhet har utvecklats positivt. Regeringen bedömer alltjämt att konsumentskyddet och säkerheten för konsumenten behöver stärkas samt att förutsättningarna på spelområdet behöver förtydligas. Regeringen avser att omreglera spelmarknaden för att skapa en spelmarknad som präglas av ett högt konsumentskydd, hög säkerhet i spelen och tydliga förutsättningar för att få verka på marknaden. Alla aktörer som agerar på den svenska spelmarknaden ska göra det med behöriga tillstånd och aktörer utan tillstånd ska stängas ute.

17.3.2 Spelmarknadens utveckling

Spelmarknaden

Utvecklingen på den svenska spelmarknaden tenderar att gå från traditionella lotterier och vadhallning till att spelet sker över internet. År 2014 omsatte den reglerade svenska spelmarknaden cirka 44,9 miljarder kronor brutto.

Utöver den reglerade marknaden förekommer spel på utländska webbplatser. Marknadsandelen för bolag utan tillstånd i Sverige är ca 20 procent av den totala kända spelmarknaden, motsvarande ca 4,1 miljarder kronor. Uppgifterna baseras på undersökningar av spelvanor och omvärldsanalys. Utvecklingen på spelmarknaden visar på en förskjutning från traditionellt spel till spel över internet och från reglerade spelbolag till oreglerade. Reglerade bolag står för 80 procent av den totala spelmarknaden och tillväxten för oreglerade bolag uppskattas av Lotteriinspektionen till 2–4 procentenheter per år för de kommande åren.

Utvecklingen vad gäller marknadsföringen som helhet för spel har ökat med 50 procent mellan 2013 och 2014. År 2014 uppgick de samlade reklaminvesteringarna till 3,7 miljarder kronor. De oreglerade aktörerna som agerar från andra länder svarar för 72 procent av den samlade reklamen från samtliga spelbolag. Svenska Spel AB är det svenska bolag som spenderar mest resurser på marknadsföring, ca 600 miljoner kronor under 2014.

Omsättningen av den reglerade spelmarknaden har totalt sett minskat. Oreglerade aktörer har däremot ökat sin omsättning jämfört med 2013.

Antalet personer som spelar regelbundet har sedan 2007 minskat med 20 procent samtidigt som omsättningen ökat med nästan 30 procent. Detta bekräftar undersökningsresultat som visar att färre personer spelar för mer pengar. Regeringen bedömer att de åtgärder som görs genom bl.a. Svenska Spels införande av ett spelkort och ett ökat fokus på en sund och säker spelmarknad är viktiga åtgärder.

I tabell 17.2 redovisas spelmarknadens bruttoomsättning uppdelat på olika spelanordnare.

Tabell 17.2 Spelmarknadens bruttoomsättning

Miljoner kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Svenska Spel inkl. poker och kasino	26 452	27 030	27 528	27 337	25 557
ATG	12 804	13 111	12 420	12 155	12 231
Folkrörelsernas spel och lotterier	6 100	6 456	6 560	6 882	6 719
Restaurangkasino	511	500	495	455	441
Totalt	45 867	47 097	47 003	46 830	44 949

Källa: Lotteriinspektionen.

År 2010–2014 har bruttoomsättningen minskat med 2 procent. I tabell 17.2 ingår bruttoomsättningen för samtliga spelformer med undantag för Svenska Spels internetpoker. För internetpoker redovisas den s.k. pokerraken, dvs. den avgift bolaget tar ut av spelarna. Det innebär att bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden är något högre än vad som redovisats i tabell 17.2.

Svenska Spels bruttoomsättning minskade 2014 med 6,5 procent och uppgick till 25,5 miljarder kronor. Bruttoomsättningen för Casino Cosmopol uppgick före utbetalda vinster till ca 5,8 miljarder kronor. Svenska Spels omsättning av spel via internet, inklusive pokerraken, uppgick till ca 4,2 miljarder kronor eller 20 procent av bolagets totala omsättning.

ATG:s bruttoomsättning ökade 2014 med 1 procent och uppgick till ca 12,2 miljarder kronor vilket kan jämföras med 12,1 miljarder kronor 2013. Spelformen V75 är fortfarande bolagets största produkt med en bruttoomsättning på 4,6 miljarder kronor. Försäljningen via internet fortsätter att öka och uppgick till 46 procent av den totala omsättningen. Det traditionella banskplanet och ombudsspelet fortsätter att minska. Överskottet från bolagets verksamhet går till trav- och galoppsporten. Under 2014 tilldelades trav- och galoppsporten ca 1,6 miljarder kronor. Vidare erhöll Hästnäringens nationella stiftelse 47 miljoner kronor.

Omsättningen netto på den reglerade marknaden (dvs. efter utbetalda vinster) var sammanlagt drygt 16,5 miljarder kronor under 2014. I genomsnitt använder svenska folket 2,4 procent av sin disponibla inkomst till spel, räknat på omsättningen före utbetalda vinster. Det motsvarar ca 5 800 kronor per år och person över 18 år. Beloppet kan jämföras med alkoholkonsumtionen per person som 2014 uppgick till i ge-

nomsnitt ca 10 liter alkohol per år och person över 18 år vilket motsvarar ca 3 740 kr.

I tabell 17.3 redovisas marknadsandelar för olika spelanordnare på den reglerade marknaden. På grund av skillnader i återbetalningsprocent och spelfrekvens mellan olika aktörers produktutbud är nettoomsättning ett bättre mått än bruttoomsättning vid studerande av marknadsandelar.

Tabell 17.3 Marknadsandelar av nettoomsättningen

Procent av nettoomsättningen

	2010	2011	2012	2013	2014
Svenska Spel inkl. poker och kasino	56,8	56,1	56,8	56,4	54,3
ATG	22,5	22,6	21,4	21,0	22,2
Folkrörelsernas spel och lotterier (inkl. Bingo)	19,4	20,0	20,6	21,4	22,3
Restaurangkasino	1,3	1,2	1,2	1,1	1,2
Totalt	100	100	100	100	100

Källa: Lotteriinspektionen.

När det gäller utvecklingen av marknadsandelar beräknat på nettoomsättningen kan konstateras att folkrörelserna har stärkt sin position medan Svenska Spel har tappat andelar. ATG samt restaurangkasino bevarar sina andelar.

Folkrörelsernas spel och lotterier utgör 22 procent av spelmarknaden. Lotterier via internet fortsatte att öka 2014. De privata företag som bedriver restaurangkasinospel har de senaste åren haft en minskad omsättning och har uppskattningsvis en procent av spelmarknaden. I tabell 17.4 redovisas de tolv spelformerna med störst omsättning 2014.

Tabell 17.4 De omsättningsmässigt största spelformerna

Brutto, miljarder kronor.

	2009	2014	Förändring
Casino Cosmopol	5 931	5 738	-193
Värdeautomatspel - Vegas	7 464	4 950	-2 514
V75	4 744	4 617	-127
Postkodlotteriet	2 110	3 431	1 321
Oddset	2 414	3 244	830
Triss	3 294	3 221	-73
Lotto	2 881	2 924	43
Dagens Dubbel	1 824	1 444	-380
Keno	1 392	1 192	-200
Vinnare	1 188	1 117	-71
V64	966	1 090	124
Bingo	1 276	1 073	-203

Källa: Lotteriinspektionen.

Omsättningen för de tolv största spelformerna har under en femårsperiod minskat med ca 4 procent (1,4 miljarder kronor). Vegas maskinerna har tappat mest medan Postkodlotteriet och Oddset ökat mest.

Av spelmarknadens aktörer med tillstånd har Svenska Spel, ATG, Folkspel, Miljonlotteriet, Postkodlotteriet och Kombispiel under 2014 erbjudit spel över internet. Dessa aktörers sammanlagda försäljning över internet uppgår till 10,3 miljarder kronor. Det motsvarar drygt 23 procent av den totala bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden.

Statliga inkomster från spelverksamheten

De statliga inkomsterna från spelverksamheten består huvudsakligen av överskott från Svenska Spel och lotteriskatt från ATG. Därtill finns mindre inkomster från lotteriavgifter och skatt på spel. De sammantagna inkomsterna på statsbudgeten från spel uppgick 2014 till ca 6,1 miljarder kronor varav överskottet från Svenska Spel uppgick till ca 4,8 miljarder kronor och lotteriskatten från ATG uppgick till ca 1,3 miljarder kronor.

Spelreglering

Flera länder i Europa inför nya regelverk på spelområdet. Syftet är bl.a. att återta kontrollen på den egna spelmarknaden. Flera länder inom EU har infört blockeringar av ip-adresser och

förbud att genomföra betalningar till spelbolag för att försöka stänga ute aktörer som saknar tillstånd. De senaste avgörandena från EU-domstolen har bekräftat att medlemsstaterna har ett betydande utrymme att själva reglera spelpolitiken inom ramen för Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

Europeiska kommissionen beslutade i november 2013 om ett kompletterande motiverat yttrande till Sverige. Enligt yttrandet ifrågasätter kommissionen om lotterilagens tillämpning vid anordnande av spel är förenligt med EUF-fördraget. Regeringen har svarat kommissionen genom att beskriva det svenska regelverket såsom konsistent och förenligt med EU-rätten. De högsta instanserna i det svenska rättssystemet eller EU-domstolen har hittills inte funnit att den svenska lagstiftningen som sådan är oförenlig med EU-rätten. Kommissionen har i pressmeddelande den 16 oktober 2014 meddelat att den beslutat väcka talan mot Sverige i EU-domstolen för fördragsbrott. Regeringen avser att omreglera spelmarknaden för att skapa en spelmarknad som präglas av ett högt konsumentskydd, hög säkerhet i spelen och tydliga förutsättningar för att få verka på marknaden. Alla aktörer som agerar på den svenska spelmarknaden ska göra det med behöriga tillstånd och aktörer utan tillstånd ska stängas ute.

I Sverige beslutade Högsta domstolen i ett mål den 21 december 2012 (NJA 2012 s. 1073) att straffsanktionen som är kopplad till främjandeförbudet enligt lotterilagen (1994:1000) strider mot EU-rättens diskrimineringsförbud. Åtalet mot Expressens och Aftonbladets före detta chefredaktörer för brott mot lotterilagen ogillades därför.

Som en följd av HD:s dom förordnades en särskild utredare för att se över och föreslå lagändringar så att utformningen av främjandeförbudet i lotterilagen inte ska göra åtskillnad mellan svenska och utländska lotterier (dir. 2014:6). Utredningen, som tog namnet Främjandeförbudsutredningen, har i betänkandet (SOU 2015:34) föreslagit dels att regelverket utformas så att det inte är tillåtet att i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte främja deltagande i ett lotteri som inte anordnas med stöd av lotterilagen, dels att lotterilagen utformas så att den omfattar allt främjande av deltagande i lotterier som inte anordnas med stöd av lotterilagen. Vidare har

föreslagits att Lotteriinspektionen ska få besluta att ett föreläggande eller förbud vid vite som avser främjandeförbudet ska gälla omedelbart. Regeringen avser att remittera betänkandet under hösten 2015.

Inom Finansdepartementet tas fram förslag om lagändringar för en särskilt måttfull marknadsföring av lotterier, bestämmelser om spelansvar samt förslag om hur regeringens tillståndsgivning kan tydliggöras. Avsikten är att dessa förslag ska remitteras under hösten 2015. Vidare ska en översyn av automatspelslagen göras.

Regeringen skärpte under 2013 villkoren för hur Svenska Spel och ATG får marknadsföra sina tjänster. Om bolagen har marknadsföring på nätet ska de exempelvis inte kunna ha en direktlänk till onlinespel. Anledningen till att regeringen har infört ett sådant villkor för just onlinespel beror på dessa spels farlighetsgrad ur beroendehänseende.

17.3.3 Tillsynen av spelmarknaden

Syftet med kontroll- och tillsynsverksamheten på området är att spelmarknaden ska präglas av hög säkerhet och att skadeverkningarna ska minimeras.

De oreglerade aktörernas expansion och övergången till allt mer spel över internet innebär nya förutsättningar för Lotteriinspektionens tillsynsverksamhet. Oreglerade aktörer, som agerar från andra länder, har på senare år tagit marknadsandelar från aktörer med tillstånd i Sverige. De reglerade bolagen står dock fortfarande för 80 procent av den totala spelmarknaden. De oreglerade aktörerna står utanför svensk tillsyn.

Lotteriinspektionens uppgift är att se till att anordnaren bedriver sin spelverksamhet på ett korrekt sätt i enlighet med villkoren i det tillstånd som Lotteriinspektionen eller regeringen lämnat. Tillsyn är en av Lotteriinspektionens främsta uppgifter. De två senaste åren har Lotteriinspektionen genomfört drygt 11 100 kontroller av den legala spelmarknaden. Kontrollerna avser främst automater och lotterier, med ökat fokus på teknisk tillsyn dvs. kontroll enligt av Lotteriinspektionen fastställda rutiner av spelautomater och annan utrustning för spel. Lotteriinspektionen har under den senaste tvåårsperioden beviljat drygt 4 500 tillstånd samt bedrivit en omfattande

informationsverksamhet om spelmarknaden och spelregleringen, främst riktad mot kommuner. Informationsinsatser har även genomförts gentemot spelaktörer och statliga myndigheter samt informationskampanjen Prata om spel, riktad till ungdomar vid högstadie- och gymnasieskolor. I juni 2015 hade 5 500 lärare tagit del av materialet och förmedlat detta, inom ramen för undervisningen, till ca 82 000 elever runt om i Sverige.

Myndighetens insatser för tillståndsgivning och tillsyn har varit stabil över tid. År 2014 har ökat fokus lagts på frågor om teknik, skyddet av spelaren och åtgärder för att förhindra kriminella aktiviteter kopplat till spel.

Den tekniska utvecklingen har medfört en förändrad spelmarknad, vilket har inneburit att tillsynen ställts inför nya uppgifter. Arbetet med uppföljning av den olagliga spelmarknaden har främst inriktats på de områden som medför störst risk för spelberoende och kriminalitet, i dagsläget pokerspel och spelautomater. Med olaglig spelmarknad avses lotterier som anordnats utan tillstånd. Kontroller sker både preventivt och i uppföljningssyfte.

I den senaste versionen av diagnosmanualen för psykiatriska tillstånd, DSM-5 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, fifth edition) som ges ut av American Psychiatric Association, ingår spelmissbruk i samma kategori av diagnoser som övrigt missbruk och beroende av substanser. Enligt DSM-5 ska minst fem av tio kriterier vara uppfyllda för att spelberoende ska konstateras. Det handlar exempelvis om en kombination av ständigt återkommande tankar om spel och ett behov att spela för allt större summor för att uppnå önskad spänningseffekt. Ytterligare signaler är rastlöshet och irritation vid försök att begränsa spelandet.

Antalet spelberoende personer har i stort sett varit oförändrad över tid men har skiftat vad gäller spelformer och personernas ålder. År 2014 uppgick antalet spelberoende till 164 000 personer. Spel över internet har ökat och personer som hamnat i spelberoende är ofta yngre än tidigare. I åldersgruppen 18–24 år är var tionde man spelberoende.

Socialstyrelsen redovisade i rapporten Vård och behandling av spelberoende den 31 maj 2013 förslag för att stärka vård och behandling av spelmissbruk och spelberoende. Rapporten bereds i Regeringskansliet. Inriktningen i arbetet

mot spelberoende föreslås i rapporten vara att integrera verksamheten i det ordinarie arbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården. I Socialdepartementet bereds en promemoria med förslag som syftar till att förebygga och behandla spelberoende och spelmissbruk.

17.3.4 Analys och slutsatser

Spelmarknaden präglas av en ökad konkurrens med allt fler bolag som verkar i Sverige utan tillstånd samt med en mer omfattande marknadsföring. En annan oroande utveckling är att allt färre personer spelar, men för allt mer pengar.

De statliga insatser som genomförts på spelområdet har givit positiva effekter inom ett flertal områden. Informationsinsatser som Lotteriinspektionen genomfört om spel har ökat kunskapen hos exempelvis ungdomar om vinstchanser och spels farlighetsgrad ur beroendehänseende. Detta förväntas ge unga en bättre förståelse för olika spel och dess eventuella risker. Den tillsynsverksamhet som bedrivs av Lotteriinspektionen ger en systematisk och kontinuerlig tillsyn av spelmarknaden; lotterier prövas för att eventuellt beviljas fortsatt tillstånd och verksamhet som inte uppfyller kriterier för att bedrivas lagenligt förbjuds.

Regeringen kan konstatera att de prioriteringar som tillsynsmyndigheten gjort givit goda resultat i den utsträckning gällande regelverk medger.

17.4 Budgetförslag

17.4.1 15:1 Lotteriinspektionen

Tabell 17.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Antal	Anslags- sparande	Resultat
2014	Utfall	46 537		3 304
2015	Anslag	48 673 ¹	Utgifts- prognos	47 782
2016	Förslag	49 312		
2017	Beräknat	49 877 ²		
2018	Beräknat	50 748 ³		
2019	Beräknat	51 738 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 49 316 tkr i 2016 års prisliv.

³ Motsvarar 49 316 tkr i 2016 års prisliv.

⁴ Motsvarar 49 316 tkr i 2016 års prisliv.

Ändamål

Anslaget får användas för Lotteriinspektionens förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 17.6 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	29 010	20	46 548	-17 518
Prognos 2015	32 865	20	48 673	-15 788
Budget 2016	31 000	20	49 010	-17 990

Verksamhetens kostnader täcks endast delvis med avgifter som redovisas mot inkomsttitel 9455 *Lotteriavgifter*. De åtgärder som närmast är av direkt rättsvårdande karaktär, och som syftar till att motarbeta illegalt spel, är sedan den 1 januari 2007 anslagsfinansierade. Detsamma gäller den egeninitierade utbildnings- och informationsverksamhet som myndigheten bedriver där ett naturligt avgiftskollektiv saknas.

Regeringens överväganden

Tabell 17.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 15:1 Lotteriinspektionen

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	48 673	48 673	48 673	48 673
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	761	1 325	2 196	3 188
Beslut	-122	-121	-121	-123
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	49 312	49 877	50 748	51 738

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen föreslår att 49 312 000 kronor anvisas under anslaget 15:1 *Lotteriinspektionen* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 49 877 000 kronor, 50 748 000 kronor respektive 51 738 000 kronor.